PORTVGALIAE

MONVMENTA

HISTORICA

A SAECVLO OCTAVO POST CHRISTVM VSQVE AD QVINTVMDECIMVM

IVSSV ACADEMIAE SCIENTIARVM OLISIPONENSIS

EDITA

DIPLOMATA ET CHARTAE

VOLVMEN I

FASCICVLVS III

OLISIPONE

TYPIS ACADEMICIS

MDCCCLXX

He 5
2014

Ze
7/19 2018

He 5
2018

C G
2698

VI

870

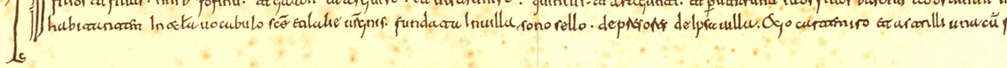

XXI

915

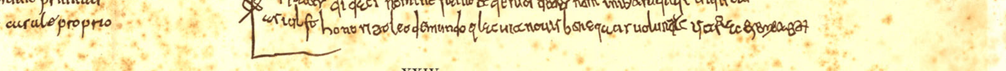

IX

882

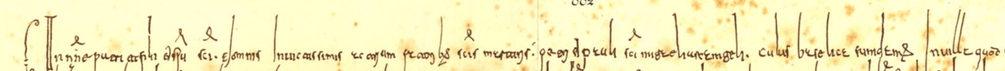

XXIV

921

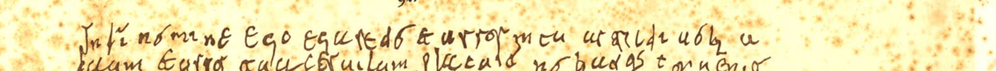

XII

897

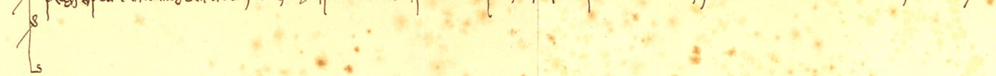

LXVII

953

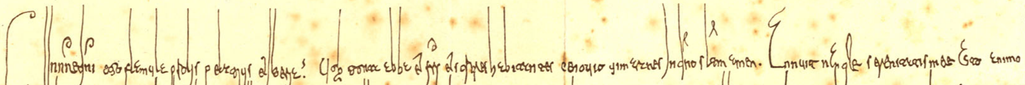

CXII

974

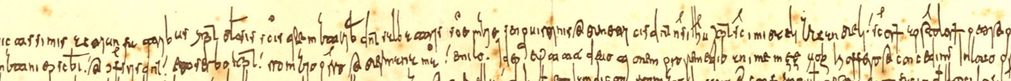

CLXXIX

998

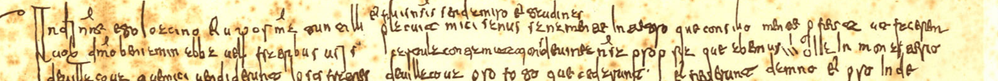

CCXVI

1011

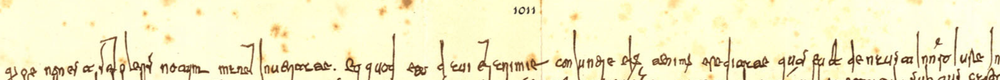

CCCCLIII

1067

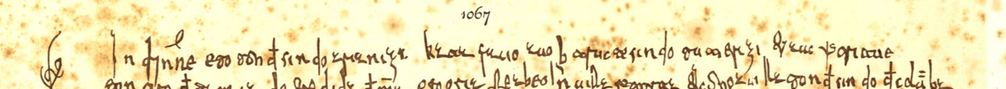

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

1549 - Imprensa Nacional - 1870

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

DVI

Pactum venditionis dimidii fundi cujusdam in villa de Ossella. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1073

Christus. In dei nomine ego osoredo et animia placui nobis asto animo et propria nostras uolumtas ut uinderemus ad uobis gumsalbu gutierrizi et uxori uestra geluira kartula uenditionis de ereditate nostra propria que auemus de abolorum tam de paremtorum meorum in uilla que uocitant utsella subtus mons castro utsella teritorio portugallemse e monte quoddal discuremte ribulo kamia. damus a uobis de ipsa ereditate quamtaque ibi abuimus medietate ab intecro et fuit ipsa ereditate de mater mea sarazina benegas. damus a uobis sibe de auolemga quam etiam de ganatella medietate intecra per ut ila potueritis inuenire ..... nos locis et uigos antigos exitum uel regresum aquas aquarum sesegas mo*l*iniarum cum quamtumque ibi in se obtine et ad prestitum hominis est. et accepimus de uos in precio xv^{m} modios tamtum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansi in deuito ita de odie die sia de uestro *(sic)* iure abrasa et in uestro iure sia tra*d*ita aque confirmata iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis et confirmationis inrumpere quesierit tan nos quam postteritas nostras aut aliquis de qualiue generis homo in uoce nostra quodmodo que nos non potuerimus auttorigare uel deuindigare que pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel triplata aut quamtum a uos fuerit meliorata. notum die quod erit xn^{m} kalendas magii. Era millesima c xi.^{a} Facta kartula uenditionis et confirmationis. osoredo et animia in hanc kartula manus nostras ro.....

nos testes quos uidimus eldreuedo test. eita arias test. —zadon test. —gumzalbo test. —pelagio presbiter notuit.

DVII

Pactum venditionis fundi in villa de Aveoso, *additis colonis* (creationem *dicebant) nexu servitutis glebae devinctis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1073

In dei nomine ego menemdo prolix nunu pelagici et marina connomento aurodona in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutier*rici* et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla auenoso subtus kastro auenoso discurrente rribulo auenoso in terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa uilla iii^{a} integra cum aiumctionibus suis id sunt de quamdim iii^{a} integra et in ferreirolos nostra rratione et de mato malo nostra ratione et in aciuedo iii^{a} integra et de sancto martinno de aluareli... iii^{a} integra et ubique illas aiumtiones de uilla auenoso podueritis inuenire cum qua*n*tum in se obtinet et aprestidum omnis est. et damus ad uobis mancipios nostros et mancipias nominibus louesendo et animia et froilo cum sua filia eilo et fernamdo abeatis illas ereditates et illa criazon fiirmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illas que uolueritis. et accepimus de uos in precio uno kauallo apreciato in cc solidos tamtum ad nobis bene con*pla*guit. Ita de odie die et tempore siant illas ereditates et illa criazom de iuri nostro abrrasa et in uestro iure siat tradita et confirmada et abeatis uos et omnis posteritas uestras. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus post uestra parte illas ereditates et illa criazon dublatas et quamtum ad uos fuerint meliorati et uos perpetim abituri. Facta kartula uenditionis notum die erit v° idus octuber. Era millesima c xi.^{a} menemdo nunici in anc kar*ta* uenditionis manu mea+ rouoraui.

Nunu suarici manu mea confirmo —menemdo pelagici manu mea confirmo —arias eitaci quos uidi.

uermudo tructesindici test. —froila aluitici test. —arias test. —uermudo test.

Zoleiman presbiter notuit.

OFERTA
215946

DVIII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Cerzedo. *Charta authographa in tergo membranae, ex qua textum pactionis sub n.°* CCCXXVIII *editae, descripsimus, legitur.*

1073 + R.

In dei nomine ego adosinda placuit mici per bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis gundisalbo et uxori mea geluira cartula uenditionis de ereditate mea propria que abuit in uilla cerceto subtus castro petroso prope litore maris territorio portugalensis. damus ad uobis in ipso casale de aluito et in odur et ues...r v^a de de.....a. et acepimus de uobis precio I° modio tantum nobis bene conplaguit et de precio apud uos nicil remansit. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrumpendum que nos in iudicio deuendegare aut autorgare noluerimus que pariemus a bobis ipsa ereditate dublata et iudigato. Facta cartula uendictionis notum die quod erit VI° kalendas ianuarias *(?)*. Era M^a C^a XI.^a adosinda una cum filiis meis cendo et cendom ad tiui gundisalbo et uxori tue geluira in anc cartula uenditionis manus nostras r+++amus.

gundisalbo test. — uermudo test. — flora test.

Ero notuit.

DIX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Rebordães. *Charta autographa, ex chartophylacio Monasterii* de Ave-Maria *Benedictinarum Monialium Portucalensis delata, in Publico extat Archivo.*

1073 + R.

In dei nomine ego gontigio baltariz una cum filio menemdu gontigiz placui nobis per bone pacis et uolumtas nullus quoque gentis inperio nec suadentis artigulo se proprias nostras uoluntas ut facimus ad tiui dayldu cartula de eredate nostra propria que abemus in uilla rouordanus subtus castru amagiia terridorio portugalense discurremte ribulo canpaniana in logo predictu roburdanus et abemus ipsa eredate de parte de mater nostra eldonza. damus ad uobis illa integra exetis de linar de rumili de mea ratione mediadate et illa alia eredidate ad uobis integra concedimus et exetis illa cabiatione et illa alia integra ad uobis in casas pumares sautus uineas terras ructas uel baruaras aquis aguarum uel sesigas molinarum exitus montium uel regresum per suos locis uigus et terminus antigus per ubi ila potueritis inuenire cum quantum aprestitum ominis est. et accepimus de uos pretio II^as uacas in XXVII modios et in panus VIII modios tantum nobis bene conplacui. Ita ut de odie die et tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita et confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et quo si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus au uos in nostra uoce au noluerimus quomodo pariemus post parte uestra ipsa ereditate dublata uel quantum ad uos fuerit meliorata. erit die pridie kalendas *(?)* ianuarii. Era millesima C XI.^a gontigio et menemdu in anc kartula manus nostras ro+.

qui preses fuerunt. frarigu test. tructu test. santio test. uimara test. sandu notuit.

DX

Pactum venditionis dimidii praedii in villa de Labruja *agris quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1074

In dei nomine ego animia pedrici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus meditade de ereditade mea probria que abeo de parentum et abiorum meorum in uilla quos uocitant llabrugia et abe iacencia

subtus kastro de boue discurrente rribulo llabrugia prope llidore maris in terridorio portugalensis. damus ad uobis illa per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est extra illas lareas iam dedit ad pelagio menendici illa mea rratione de agro de mokeime

et accepimus de uos in precio LIII modios. damus ad uobis illa firmiter abeatis uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra hanc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XII^mo^ kalendas marci. Era millesima CXII.^ma^ animia pedrici in ahnc karta uendicionis mea+ *(sic)* rouorauimus.

Ianardo abonazar test. —didago pelagici test. —gudino eiriquici test.

oseredo aluitici test. —pelagio roderiquici test.

Zoleima prespiter notuit.

DXI

Pactum venditionis praedii, agro quodam excepto, in villa* de S. Thomé. *Descripsimus ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV, *prae se fert.

1074

In Dei nomine. Ego Famula Dei Golvira Christovaiz in Deo eternam salutem amen. Ideo placuit michi per bone pacis et voluntas ut faceremus ad vobis Domnam Unisco prolix Osoreez kartula firmitatis de ereditate mea quam abeo de Avium, et Parentum meorum in Villa Sancti Thome, subtus mons Cordova, et ribulo Avizela teritorio Portugalensis : do ad vobis ipsa mea ereditate quantumque ibi abeo per suis locis, et terminis antiquis, per ubi illa potueritis invenire, cum quantum in se obtinet, et ab ominis aprestitum est extra de illo Agro mediano mediatate et accipit de vos precio octo modios et uno quare tantum tibi ad nobis bene conplacuit : abeatis illa vos firmiter et omnis posteritas vestra usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo venerit, vel venero contra hanc kartula ad inrumpendum que Ego in concilio devindicare non potuero post parte vestra, aut vos in voci mee quomodo pariemus ad vobis aut ad qui vestra voce pulsaverit ipsa hereditate doblata et insuper octo solidos et judicato. Facta kartula firmitatis notum die erit sexto kalendas Marcii era milesima centesima decima secunda. Ego Golvira ad vobis Domna Unisco in hanc kartula manu mea robor+o. Pro testes Froila testes. Aufo testes. Ermorigo testes. Odorio testes. Gonderedo Presbyter notuit.

DXII

Aurodonna* (Ouroana) *et filii quartam partem ecclesiae* de Sozello *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donant. Ex chartula quadam saeculi XIV, ubi alia monumenta ad idem Monasterium pertinentia describuntur, sumpsimus.

1074

Christus. in nomine patris et ffilii et spiritus sancti. Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus luce perffuisset premium beatitudinis laureatis sancti ioha..... Saluatoris mundi et sancte Marie senper uirginis genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi et sancti michaelis archangeli ..... ulorum petri et pauli videlicet ..... Euangeliste quorum baselice ffundata est in uilla ordoni subtus mons aradrus ..... riuulo Dorio territorio portugalense. nos exiguos aurodomna una cum ffiliis meis garsea uidelicet et egas ..... gontina ffamulos christi damus atque testamus pro rremedio animarum nostrarum et parentum nostrorum ad ipsum monasterium in honore sanctorum quorum rreliquie ibi reconduntur ecclesia nostra propria quam habemus de auiorum et parentum nostrorum et habet iacencia ipsa ecclesia in loco predicto uilla sonosello uocabulo sancti andree appostoli que est ffundata subtus mouro secus fflumen durio territorio lamecensse. Contestamus de ipsa ecclesia quartam partem ab integro cum quanto in se obtinet et aprestitum ominis est. Damus ea ut ante deum mereamur rremisionem peccatorum in die iudicii et audire ab eo cum electis dei dicentem —venite benedicti patris mei percipite regnum quod uobis paratum est ab origine mundi— Et item propheta —

vouete et reddite domino deo uestro—. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc ffactum nostrum ad irrumpendum in primis sit excomunicatus et ab ecclesia separatus et cum iuda traditore in pena dampnatus sit et insuper pariat illam ecclesiam post parte ipsius monasterii in quadrupplum et insuper duo auri talenta et a iudice qui illa terra imperauerit alio tantum et iudicato et hunc ffactum nostrum habeat roborem et stabilitatem. Et adhuc plazo facimus nos iam supranominatos ffratribus et ssorores super ipso testamento que pro nulla accio neque pro nulla conueniencia neque pro nullo precio neque pro iracondia si in nos *(?)* superuenerit ut non sedeamus ausati inde alia benefficia aut ad alia parte uendere aut donare nisi ut in testamento sedeat semper conffirmata et qui inde aliter ffecerit pariat illo pacto qui in testamento resonat ad illo abbas qui illo monasterio obtinuerit et DC solidos. ffacto testamento siue plazo noutum die quo II° idus maii. Era M.ª C.ª XII.ª Nos supradictis aurodomna Garsea egeas ermigio dorodea Gontina in hoc testamento et plazo manus nostras r+++++++oboramus. pro test. ermesinda deouota qui presens ffuit et uidit. vermudu test. pelaio test. petro test. elias monachus test. pelagio monachus test. sumenusus clericus. Menendus quasy monachus notauit.

DXIII

Pactum venditionis decimae partis villae* de Lavadores. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, ibi servatur. In tergo membranae aliud legitur diploma anno* MLXIII *tributum. Perperam quidem, ut ex collatione utriusque documenti patet. Cùm annum, quo vere datum sit illud in tergo membranae descriptum, ignoremus, primi ad calcem edimus.

1074

Christus. In dei nomine ego senior prolis gumdesimdiz Plaguit mihi per bone pazis et uolumtas asto animo integro meo consilio sana memte et probia mea uolumtade ut uinderemus ad uobis pala prolis tructesimdizi et ibdonza *(?)* ut uimderemus tibi pala ereditate mea probia que abeo de perfiliatione de tia mea senior arualdiz per carta uila que noncubant lauadores subtus alpe sacso albo discuremte ribulu feberus terredorio portugal uendimus a tibi de ipsa uila lauatores x.ª integra per suis lozis et per suis terminus antiquis cum todas suas prestationes que in se obtinet et acibio de ti precio aderato et defenito XL modios. Ita ut des odie die et tempore sia de iuri meo aurasa et in tuo dominio sia tradita et confirmada. abeas tu et homnis posterritas tua iuri quietu temporibus seculorum. siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc serea ad inrunpendu que tibi autorgare et auimdegare non poduerimus post tua parte aut uos in uoce nostra comodo pariemus tibi ipsa uila dublata et ista carta semper plena abea firmitate et rouore. Facta cartula uendicoonis *(sic)* die erit VII° kalendas iunii. Era millesima C XII.ª senior gumdesimdizi a tibi pala tructesimdizi in anc serea manus mea ro+.

Ic test. pelagio test. suario test. gumsalbo test. menendu test. icila test. cendamiru notuit.

Inderquina connomento palla una cum filia mea uiuilli placitum facimus uobis tructesindo tructesindiz notum die erit VI° kalendas agustas era M.ª C.ª I.ª *(sic)* pro parte de ipsa uilla unde uobis ista serea rouoramus et de cauallos aut de canato si inde aligo abuistis que non calumniemus nos uobis proinde de odie die isto in denante per nullique generis omo per nullas seriens scripturas nec per nullaque atio set obturquemus illa semper ad uestra parte et si inde aliter fecerimus et isto placitum exiderimus pariemus uobis quantum in karta resonat et quantum ad uobis petierimus dublato et insuper D solidos et ad rex ..... qui hunc urbe imperauerit alio tanta. Inderquina et uiuilli ad uobis tructesindo in oc placitum manus nostras rouoramus++.

Hic test. tello erotiz manum mea conf. —..... telliz manum mea conf. —..... presbiter quos uidi — ..... quos uidi —..... quos uidi.

DXIV

Cùm Petrum episcopum bracharensem parochus, patroni et fideles parochiae S. Juliani de Tavoaços *orassent, ut ecclesiam suam benediceret ac dicaret, petitioni eorum episcopus assensum praestare renuit, eo quod eadem ecclesia necessarii census carebat. Qua ex causa, postulatores iidem S. Juliani sacello quaedam bona tribuunt. Autographa charta, nuper ex tabulario archiepiscopali Bracharensis Sedis in Publicum Archivum delata, textum nobis praebuit.*

1074

Kalendas Agustas *(?)* Era TCXII.ª Ego gundesindus presbiter de sancti iuliani de tabulazus una pariter cum heredes et filiis ecclesie inuitauit petrus aepiscopus bragarensis ecclesie et omnes clerici et noluit uenire si non fecisemus ei dotem et restaurationem sicut kannon docet. Proinde placuit nobis ut faceremus uouis textum scripture donationis et firmitatis ab integro una pariter cum kasale de karaldo ab integro per suis locis et terminis antiquis et de alia pars que ibidem testauit domna munna kasale ..... integro et omnes meas ganantias et conparationes per suis terminis cum uineis pummares saltus et omnis prestantia quanta de ipsa ecclesia est et in mea uita que faciamus a uobis cum ea seruitio que uobis placeat et stet illa ecclesia in honore sicut uos ordinaueritis et ego in mea uita in quantum uixerit habeat et possideat et post ouitum uero meum qualiuet homo clericum dei que uos bene uideritis abitet et possideat et sic per manus uestras sicut de aliquis aepiscopis de ipsa sede bragarensi ecclesie qui post uos euenerint faciant quod uoluerint sicut kannon docet et nunquam in laigale parte sed transferre. Proinde facimus uouis istum textum pro que dedicastis *(?)* ea et dedistis ei benedictionem et pacem super corpora et anime eorum qui ibidem tumulati sunt et a tumulati fuerint. Et pro que non abuimus alia offerenda que uouis dedissemus ut abeatis inde mercedem et ante dominum aeternam mercedem. Siquis tamen aliquis homo uenerit tam propinquis quam extraneis de qualibet homo tam de maioris natu quam de inferioris ad inrumpendum uenerit que pariet uobis aut qui post euenerit illa ecclesia in quadrumplum et ad ille rex aut qui sua uoce pulsauerit suo iudigato. nos superius nominati in hanc dotem uel series testamenti manus nostra ro—uoramus.

qui preses fuerunt —arias presbiter test. —aloitus test.

Sendamirus presbiter test. —Petrus diagonus test. —Galindus diagonus test. notuit —Et pelagius *pres*biter *(?)* renouauit.

Petrus aepiscopus bragarensis confirmo. —..... nec mutetur *(?)*.

DXV

Gundisalvus Menendiz Gundisalvo Luci partem praediorum quorumdam, in villa de S. Thomé *pro accipitre vertagoque donat. Charta autographa, e scrinio Conventus monastici Conimbricensis,* da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1074

In dei nomine ego gundisalbus meendiz in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mici asto animo et propio meo consilio et prona mea uoluntate ut facio ad tiui gundisalbus luci cartula et conceptionis et benefactis de ereditates meas propias quos ad mici inkartaui gundisalbus muniiz de ipsas ereditas IIIIª integra tiui concedo per suis locis et uiquis antiquis terminos qum quantum ad prestitum ominis est uel fuerit intus et foris. et aue iacentia hyc in sancto tome de adpetratos sub alpei mons cordobe teretorio portukalense et riuolo auizelle. et aueas tu firmiter et omnis posteritas uestra iuri perenne et exinde facias quo uolueris stante et permanente auea firmitate et rouore. et ad confirmandu scripturas accipio de te uno accipiter et uno potenco tam mici bene conplagui. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra auc cartula uenditionis que nos ad iudicio diuingare non potuerimus aut uos in uoce nostra unc pariemus uel parient ipso que in karta resona dublato uel tripato post partique uestre. Die erit nonas octobris. Era TCXII.ª Gundisalbo meendiz ad tiui gundisalbo luci manu mea R+oui.

Pro test. Gundisalbo test. —pelagio test. —meendo test. —suario test.

meendo ueniekas conf.

sisnandu presbiter notuit.

DXVI

Ferdinandus quidem salinas duas Tructesindo et uxori tradit, eo quod vasum argenteum ad eos pertinentem celaverat cuidamque homini dederat. Charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum suppeditavit.

1074

Christus. In dei nomine ego fredenando Ideo placuit mici propria mea uolumtate ut faceremus ad uobis domno tructesindo et uxori uestra domna gontrode sicut et facimus cartula firmitatis de II^as salinas cum sua uida. et abent iacentia ipsas salinas in ripa de aue in loco predicto in illa quorte sub illo castro de sancto ioanne. damus ad uobis ipsas salinas pro illo uestro uaso de argento que perdestes et teube illo fredenando in suo iure occultato multis diebus et dedit ipso uaso ad alio omine et non potuit illo sacare de ipso omine et pro ipso uaso damus uobis ipsas salinas cum suo adprestamo ut abeatis illas firmiter de nostro dato uos et omnis posteritas uestras usque in perpetuum et faciatis de eas quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos tam filiis nostris aut qualibe generis omo que ad uobis ipsas salinas calumniare quesierit et nos in iudicio non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsas salinas dublatas aut quantum ad uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula firmitatis notum die III° idus octobris. Era millesima c^a XII.^a Fredenando in anc cartula firmitatis manu mea ro+.

pro test. gumdisalbo. uermudo test. —garzia test. didaco test.

gumdisalbo presbiter notuit.

DXVII

Pactum venditionis dimidii fundi in villa de S. Thomé. *Charta autographa, ad Conventum monasticum Conimbricensem,* da Graça *dictum, pertinens, in Publico extat Archivo.*

1074

Christus. In dei nomine ego sisnando prolix fromarigu et euxor mea eileuba menendiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo plaguit nobis asto animo et prona nobis acesit uolumtas ut faceremus ad uobis gunzalbo luzi sicut et facimus cartula uenditionis et firmitatis de ereditate nostra propria que auemus in uilla sancti tome subtus mons cordoba discurrente rribulo auizella territorio portugalensis in logo predicto in illo casale quos fuit de fagildo aluarizi mediatate integra cum exitus montium et regressum aquas cursiles uel incursiles cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est ubique illa potueritis inuenire et illos casales quos fuerunt de menendo et de suos iermanos uistremiro et tegia mediatate uobis inde concedimus cum suas ereditates ubique ilas potueritis inuenire sicut illas nobis dedit nobis abia nostra domna geluira per carta. damus atque concedit uobis illas pro que acepimus de uos in nostro pretio uno cauallo colore rauane tantum nobis bene conplaguit et de pretio aput uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa ereditate de iuri nostro abrrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrrumpendum contra hanc cartula que nos ad iuditio deuindigare uel auturgare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis illas hereditates dublatas uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim peremniter auiturum. Notum die erit ipsus idus octobris. Era millesima c^a XII.^a sisnando fromariquizi et eileuba menendizi in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras rouora—mus.

qui preses fuerunt —astrulfu test. —menendo test. —tructesindo test. —pelagio test.

suario presbitero notuit.

DXVIII

Gratiam referentes pro auxilio impertito, Sendinus Roderiquiz et uxor Tructesindo Gutierriz uxorique donant partem quam possidebant ecclesiae de Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1074

In dei nomine ego sendino roderiqui et uxor sua geluira paladinici in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit nobis bone pacis et uolumtas ut daremus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et damus nostra portione de ecclesie uogabulo sancta marine qui est fumdada in uilla uillar de porcos et abe iacentia subtus kastro de boue discurrente rribulo kadabon in terridorio portugalensis damus ad uobis de illa IIIª quos fuit de domno nausti de IIIIª damus ad uobis IIIIª cum aiuntionibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum omnis est damus ad uobis illa in ofrecione pro baralia que abuimus super nostra ereditade cum nostras gentes et fecestes ad nos ibi grande alhia abeatis illa uos illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartulam ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que in karta resona dublado et quamtum ad uos fuerit melioratum et uos perpetim abidurum. Facta karta firmidatis die erit pridie kalendas december. Era millesima CXIIª sendino rodoriquici et uxor sua geluira in ahnc kartula firmitatis manus nostra++s.

qui preses fuerunt —ipse osoredo test. —didago sendinici test. —gumtado test.
pelagio roderiquici test. —pelagio odorici test. —gutierre pelagici test.
Zoleiman presbiter notuit.

DXIX

Pactum venditionis agri cujusdam in loco nobis incerto siti. Ex autographa charta, nuper ex scrinio Monasterii de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, sumpsimus.*

1074

In dei nomine ego uermudu ermigiz et uxor mea adosinda plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque gentis imperio nec subadentis articulo nec pertimexentis metum sed propria mea uoluntate ut uenderemus ad uobis condesindu consalbiz et ad uxor tua ermentro sicut et uendimus Iª larea de terra qui iace in illa quinta de codesindu consalbiz et abe in longo VIIII passales et in amplo de illo Iº ccaput III passales et de illo alio caput Iº passal et IIºs cubidos et alia larea de terra que iace in illa cortina de iuxta decem mazanarias et abe in longo VIIII passales et Iº cubito et in amplo VII passales. damus ad uobis ipsas lareas nominadas quum quanto in se obtinent et omnis prestamo est. et accepimus de uos proinde in pretio alias IIªs lareas de terra tanto nouis bene conplaguit. Ita ut des odie die sedeant ipsas lareas nominadas de iure nostro abrasas et in uestro iure sedeant traditas uel confirmidas *(sic)*. abeatis uos illas firmiter et omnia posteritas uestras creditis *(sic)* aliquis omo uenerit aut nos uenerimus ad inrunpendum ista kartula que nos pro uestra parte non potuerimus deuindicare uel in concilio octorcare pariemus nos ad uobis ipsas lareas nominadas dublatas quanto ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim auidura. Facta kartula uendictionis die erit pridie kalendas december. Era millesima CXIIª uermudu ermigiz et uxor mea adosinda in hanc kartula uendictionis manus nostras rouoramu++s.

ic testes —menindu test. —daui.. test. —froila test. —anaia test. —exemeno prespitero notuit.

DXX

Quaedam Ileuva Didaco Abumariz presbytero donat, seu potius vendit, partem dominii quam in ecclesia S. Marinae de Villar de Porcos *possidebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1075

Christus. In dei nomine ego ileua in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas ut damus a tiui diagu auomariz presbiteri ereditate mea probria que abuimus de subscetionem abiorum nostrorum et de mater mea nomine geluira in uilla quos uocitant uilar de porcos territorio purtugalensi subtus castro amaya discuremte ribulo catauon et abe iacentia ipsa ereditate de ipsa ecclesia uogabulo sancte marine de uilar de porcos. damus a tiui de ipsa ecclesia nostra ratione ab integro de vi^a^ iii^a^ a tiui concedimus tantum me inde conpota inter meos fratres et eredes. abeas tu firmiter in cuntibus diebus uite tue per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et testamentis et terminis antiquis quantum inde ad ominis adprestitum pro remedio anime mee et ad confirmandum cartula accepimus de te ii^os^ modios milio tantum a mi bene conplacui. abeas tu et obiurques usque ad obito tuo et post tuo obito testa illa pro nostras animas. siquis tamen quo fieri aliquis omo uenerit uel uenerimus hunc factum nostrum ad inrumpendun ueneri multum uel modicum infringere parie proinde ipsa ecclesia dublata tam filiis nostris quan progenie et hunc factum nostrum firmiter obtinea plena rouore stare. die erit xv° post kalendas ianuarias. Era c xiii^a^ super millesima. ileuua in hoc cartula et scriptura firmitatis manu mea rouoro+ et confirmo. qui preses fuerunt menendo test. gunzaluo test. adaulfu test. pelayo test. Gundessalbus aluitiz presbiteri notuit.

DXXI

Ex codice, Livro Baio-Ferrado, *Ecclesiolensis Monasterii, deprompsimus.*

1075

De ecclesiola. carta

Christus. In dei nomine. Ego gunsaluus menendiz in domino deo eterno salutem amen. Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mea uoluntate ut facerem tibi suerio fromariguiz cartulam uenditionis de hereditates meas proprias quas ganauit pater meus menendus gundisalui in uilla ecclesiola in morraceses de tertia duas partes et de ripas de quarta duas partes et de ipsa baselica uocabulo sancti saluatoris de quarta duas partes ubicumque potuerit inueniri suis terminatam terminis antiquis ac nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Ipsarum uero hereditatum quas uobis uendo habent iacentiam in predicto loco subtus monte sagittela discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. pro qua accepimus a uobis in pretio i^am^ mulam quam apretiauerunt in cxx solidos tantum nobis recipere placuit et de pretio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos ipsasas *(sic)* hereditates et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum ita ut ab hac die et tempore sint de iure nostro abrase et in iure et dominio uestro tradita sit et confirmata. Siquis uero uenerit uel uenerimus contra anc cartam rumpendam et nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut noluerimus reddamus ipsas hereditates uobis duplatas et quantum a uobis fuerint melioratas. Facta karta pridie kalendarum februarii. Era m. c. xiii. Ego gundisaluus qui hanc cartam scribere iussi propria manu robor+++o. Qui preses fuerunt. Gutierre test. Fernandus test. Iccila test. menendus test. Gunsaluus gutierriz manu mea conf. Egeas diaz manu mea conf. Gudinus guimiric conf. tructesindus tructesindic conf. petrus petriz conf. pelagius uitisiz conf. Tructesindus inueandiz Notuit.

DXXII

Pactum venditionis, seu potius cessio, ob quaedam beneficia in venditores ab emptore collata, dominii partis ecclesiae S. Marinae in Villar de Porcos *sitae. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, deprompsimus.*

1075

Christus. In dei nomine ego guilu olidizi in domino deo eterna saluten amen. Ideo plagui mizi bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis truitesimdo guterizi et utxori uestra gontrode cartula donationis uel uenditionis sigu et facimus de nostra portione de illa eglesie uogauulo sancta marina de xn^a v^a damus uobis ila in ofretione pro que adiudastes nobis a uendigandum alias nostras. damus uobis ila cum omni adtestationibus uel adprestationibus suis et damus uobis ila per persolta de nostros eredes et adueadis uos ila firmiter et omnis posteridas uestras iuri quieto temporibus seculorum. et adue ipsa eglesia iazentia in loco dicto uilar de porcus subtustus *(sic)* alpe mons faro teridorio portugalens sub lidore maris discurente ribulo kadauo. siquis tamen quod fierit non credidis et adliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrumpendum et nos noluerimus ad non poduerimus adturgare uel deuimdigare quomodo pariemus ipsum que in karta resona dublado et iudigado. Facta kartula die erit tertio idus feuerarii. Era c^a xm^a post millesima. nos super ian nominatus in ac karta ad uobis troitesindo guterizi et ad uxori uestra gontrode manus mea ro+uorabit.

Ic testes — gundisabo test. — menendo test.

rodorigu quos uidit — didagu test. — alio didagu notuit.

DXXIII

Iisdem, quae in praecedenti charta notantur rationibus suadentibus, quaedam mulieres Tructesindo Gutierriz uxorique ejus partem dominii ipsius ecclesiae S. Marinae tradunt. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1075

In dei nomine ego geluira ianardici et gudina ianardici et guntina sendinici in a uice persona de filia mea gudina in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis kartula donationis et firmitatis ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et facimus de ecclesia sancta marina de vi^a m^a sic nos inuenit in portione de pader nostro ianardo et de presores nostros et uestros domno samdo et domna medina et abe iacentia ipsa ecclesia in uilla uillar de porcos subtus kastro faro discurrente arugio kadabom in terridorio portugalensis. damus ad uobis ipsa nostra ratione de ipsa ecclesia per persolta de nostros eredes qui sunt de ipsa ecclesia damus ad uobis illa cum cuntis testamentis suis que in se obtinet et aprestidum ominis est in ipsa nostra portione. damus ad uobis illa in ofretione pro que aiudastes nos in alias nostras ereditades cum nostros eredes et dicit in liber gudorum qui ualeat uindictio sigut donatio. abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartula firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus ad noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsoque in karta resona dublado et quamtum ad uos fuerit melioradum et uos perpetim abituro. Facta kartula firmitatis die erit m° idus februari. Era millesima c xm.^a geluira et gudina et guntina in a uice persona de filia mea gudina in ahnc kartula firmitatis manus nostras rouora+++uimus.

qui preses fuerunt — didagu sendinic test. — gumzaluo eiriquici test. — gunzaluo gudinici test.

alio didago test. — trutesindo test. — louesindo test. — alio gumzaluo test.

Zoleimam prespiter notuit.

DXXIV

Eidem Tructesindo Gutierriz uxorique de quo in praecedenti charta agitur, ob collata beneficia, Oseredus Alvitiz et uxor ejus bona immobilia, quae in villa de Egarede *possidebant, tradunt. Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico extat Archivo.*

1075

In dei nomine ego oseredo aluitici eilo usori mea in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et facimus kartula firmitatis de eredidade nostra probria que auemus in uilla quos uocitant egaredi subtus monte kastro de boue discurrente ribulo llabrugia prope llidore maris in terridorio portugalensis damus ad uobis ad uobis *(sic)* illa ad integro quamtoque ibi abeo de parte de pater meo et de parentela ectiam et de abolenga et de conparedela aut de contramuda ubique illa podueritis inuenire cum cuntis prestationibus que in se otinet et aprestidum ominis est damus ad uobis illa pro que adiudastes nos alias nostras ereditades ad deuindigare in ofretione abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartula firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta kartula firmitatis die erit XVI° kalendas marci. Era millesima CXIII.ª osoredo aluitici et uxor sua eilo in ahnc kartula firmitatis manus nostra—s rouorauimus.

martino iuliani quos uidi —froila garzia quos uidi —pelagi ....ctesindici test. — menemdo test.
uermudo test. —menemdo test. —aluito test. —gumzaluo test.
Zoleima prespiter notuit.

DXXV

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Goterre. *Exemplar apographum saeculi XII. In eadem membrana ex qua pactum venditionis sub num.* CCCCLXXXV *editum descripsimus, hoc etiam scriptum est.*

1075

In dei nomine. Ego hermiildu et theomiro et astrario et gontrode Ideo placuit nobis asto animo integro et proprias nostras uoluntates ut faceremus tibi don goterre et uxor tua gelo karta uendicionis sicut et facimus de una larea de terra que habemus de auiorum parentorum nostrorum in uilla goterre a radice mons cosoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara et habet iacencia in loco predicto in casalino dos marcos de don ceronio usque in o uallo et in longo de termino de hermigio bretiz in uallo de uederamiro. de ipsa hereditate quomodo est conclausa Damus uobis inde IIIIas integras cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est Pro que accepimus de uobis in precio tres modios in pane et in porcos tantum nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de nostris quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit et nos in concilio deuindicare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta venditionis in die kalendas Marcii. Era M.ª C.ª XIII.ª Nos supranominatos in hanc kartam manus nostras roboramus. Quos uiderunt. Sandamiro test. Recaredo test. Bretario test. Hermigio test. Arias presbiter Notavi.

DXXVI

Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1075

Agnitio placiti de uilla de leza

Pelagius gutierriz pactum simul et placitum facio uobis aloito abbati pro parte de illa uilla de leza aduocata recaredi unde habuimus altercationem hic in uimaranes a parte menendi abbatis didacus prepositus et omnem congregationem monasterii et iudex qui lex gotorum solent comprobare menedus seseriquiz et fronerigus teoderediz et per manus commediatoris nostri aelrigo anseriguiz per cuius manus compleuissemus unus ad alium super ipsa uilla quantum lex et ueritas ordinasset. et complacuit nobis et ad ipsos domnos superius nominatos ut sortiamus eam per medium. et post hanc rem roboro istum placitum ut de hodie die non calumpniem uos pro medietate de ipsa uilla supranominata non ego non filii nepti aut per unus ex prosapia mea neque per ullam formam hominis nec per scripturam anteriora aut posteriora uel per nullaque actio per quod uos illa careatis aut in illa impedimentum habeatis in nullis temporibus et si minime fecerit uel qui ausus fuerit istum placitum irrumpere pariet post parti uestre uel de illo cenobio ipsam hereditatem in duplo uel triplo. Factum placitum nodum die erit xv° kalendas aprilis. Era Mª C^a XIII.^a Pelagius gutierriz in hoc placito manum meam roboro+. Qui presentes fuerunt. Argerigo test. Pelagius test. Didacus test. Menendus abba conf. Fredenandus abba conf. Didacus prepositus conf. Menendus iudex conf. Frater arigus toderidiz Notuit.

DXXVII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Egarede. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1075

Christus. In dei nomine ego osoredo aloitiz et animia aloitiz in domino deo eternam salutem Amen. Ideo placui mihi per bone pacis et uolumptas ut uinderemus a uobis gotinu eiriquiz et ad soror uestra gontina froilaz sigut et uendimus ereditate nostra propria que abuimus in uilla quos uocidant egaredi subtus mons kastro boue teritorio portugalensis discurente ribulo labrugia prope litore maris logo predito in ipso kasal quos uocidant de egas kanauiz super illa quintana et leuan se de ganto de ille celario et uadi super illo kastinario de su illo rigu qui discure pro *(?)* ad illa quintana. damus a uobis inde quintas duas intregas cum suo exito per ille garualiar per ubi illas potueritis inuenire per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis cum quantum in se obtine et prestidum ominis est. et acepimus de uos in precio una camisa in n^os modios et n^os modios de milio tantum a nobis bene conplacuit et de precio aput uos nil remansi in deuito ita u de odie die sidea ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in iuri uestro et dominio sidea tradita et confirmada. abeatis illa firmiter et omnis posteritas uestra et faciatis de illa que uolueritis. et siquis tamen quo fieri non credis si alius omo ueneri uel uenerimus contra hanc kartula uendicionis ad inrumpemdum et nos ad iudicio deuindigare non potuerimus auc noluerimus aucturgare que pariemus ipsa ereditate dublata et quantum a uobis fueri meliorada et uos perpetin abitura. Facta kartula uendicionis die erit xv° kalendas magii. Era C^a XIII^a super millesima. osoredo et animia in hanc kartula uenditionis a uobis gotinu et a gontina manus nostras rouo++ramus.

Ic test. —pelagio test. —menendu test. —pedru test. —suario test. —sendinu test.
didagu presbiteri notuit.

DXXVIII

Partem dominii, quam in Ecclesia S. Marinae, in villa Villar de Porcos *sita, possidebat, Didacus Olidiz Tructesindo Gutierriz uxorique ejus tradit propter damna, quae quibusdam eorum clientibus intulerat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1075

In dei nomine ego didago olidici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uoluntas ut damus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode nostra rratione de ecclesia uogabulo sancta marina qui est fundada in uillar de porcos subtus mons faro in terridorio portugalensis. damus ad uobis illa pro plagas et feridas malas que *fe*cemus ad uestros mallados et non abuimus unde illas peitare damus ad uos media VIII.ª de illa III.ª abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum om*i*nis om*i*nis *(sic)* est et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fieret non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que ad uos inkartamus dublado et quamtum ad uos fuerit meliorato et uos perpetim abituro. Facta kartula firmitatis die erit VII° idus iuni. Era millesima CXIII.ª didago olidici in ahnc karta firmitatis manu mea+ rouoraui.

Ic testes —gumzaluo test. —alio gumzaluo test. —uermudo prespiter test. —elias test. —roderigu test. Zoleiman prespiter notuit.

DXXIX

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Guilhabreu. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1075

In dei nomine ego animia in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis zoleiman presbiter sitgut et uindimus mea rratione quamtumque abuit in illo karale quos fuit de padre meo gudino egaredici in kasale de anredo. damus ad uobis quamtumque ibidem abemus con cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum om*i*nis est intus et foris et abe iacentia in uilla uiliabredi subtus kastro de boue territorio portugalensis. et accepimus de uos in precio VI quartarios III al..... mici bene conplaguit. abeatis illa firmiter et faciatis de illa que uo..... Siquis tamen quod fierit non cre*di*tis si aliquis omo uenerit aut ..... ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare ... poduerimus aut noluerimus autorgare aut uos in uoce nostra que pa..... a parti uestra ipso que in karta resona dublado et quamtum ad uos f..... meliorado et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XV..... Era millesima CXIII.ª animia in ahnc karta uenditionis manu mea+.

Ic testes —pelagio test. —daniel test. —asperigu test. —pedro test. —iusto test.

Zoleiman presbiter notuit.

DXXX

Pactum venditionis bonorum quae venditor in villa de Villarinho *possidebat, quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1075

..... a rodoriquici et rodorigo petrici in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui nobis per bona pacis et uolumtas ut nuluque gentis imperio nec sua.....meisentis medum se*d* propria nobis acesi uolumtas ut uinderemus ad uobis gumzalbo guterizi et uxor uestra geluira gunzaluizi sicut et uendimus ..... que abemus in uilla que uocidant uilarino subtus montis castro de boue teridorio portugalemsis discure*n*tis ribulo abe prope litore maris ..... iam dita de ereditade quos fui de arias donanizi de VII tercia

integra in casas murias uel lineas in pumares in sautos in arbores ..... in terras ructas uel barbaras aquas cursiles uel incursiles exitus moncium uel regresum cum quanto in se obtine et aprestidu om..... locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire minus ilas III margenes de cidi qui iacem circa cortina de dona goda. et acepimus in pre.....mto nobis bene conplagui et de precio aput uos nicil remansi in deuido uos dedistis et nos acepimus. Ita ut de odie uel tempore sia ipsa ..... rasa et in uestro iuri adque dominio sia tradida adque confirmada abetis uos illa firmiter et omis posteridas uestras iuri quietum tenporibus ..... men quod fieri non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uenditionis ad inrumpendum unde nos illa non potue.....s in uoce nostra comodo pariemus ad uobis illa eredidade dublada et quanto ad uobis fueri meliorada. Facta kartula uenditionis ..... millesima CXIII. animia et rodorigo in *(?)* anc cartula uenditionis manus nostras rouor++amus.

..... menendo test. odorio test. donanam test. aluito test.

Gonzalbo prespiter notui.

DXXXI

Pactum venditionis bonorum omnium quae in villa* de S. Thomé *venditor possidebat. In codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III, *sic dicto, invenitur.

1076

In Dei nomine. Ego Pala prolix Oriz et Unisconi in Domino Deo eterno salutem : amen. Ideo placuit mici asto animo adque consilium, ut nullis quoquis inperio nec suadentis articulo neque pertimentis methum, quod est fraudis ingenio set prona nobis asesit voluntas, ut facerero *(sic)* ad vobis Iermano meo Gundisalbo Luz, sicut et facio cartula venditionis et firmitatis de ereditate mea propria, que aveo de supceptionis parentum meorum in Villa quos vocitant Sancti Thome subtus mons Cordube, discurrentem ribulum Avizela territorium Portucalense; damus a vobis in ipsa Villa de Sancti Thome de quanta ganantia ibi ganavit avios nostros Cidi Trasmiriz et Arragunti Arraniz quantumque ibiden abuimus, damus vobis illum ad integrum cum quantum in se obtinet, et aprestitum ominis est, per suis terminis antiquiz, ubi illa potueritis invenire; pro que accepimus de vos in nostro pretio uno kavalo apreciato in tres equas, et insuper uno bove de decem et tres modios; tantum nobis bene conplacuit, ut in Dei nomine livera aveatatis *(sic)* illa potestate juri quieto in temporibus seculorum; Et si aliquis omo venerit vel venerimus ad imrumpendum contra hanc cartula venditionis et firmitatis, die erit quarto kalendas Marcii Era milesima centesima decima quarta que nos a judicio devindicare vel auctorgare non potuerimus post vestra parte aut vos in vestra voce, pariemus a vobis ipsa ereditate dublata vel quantum a vobis fuerit meliorata, et vobis perpetim avitura. Facta kartula venditionis et firmitatis die erit quarto kalendas Marcii, Era milesima centesima decima quarta. Palla Oriz in hanc kartula venditionis et firmitatis manu mea ro+. Pro testes Vermuo testes, Gunsalbo testes, Odorio testes, Menendo testes, Joanne notuit.

..... aba confirmo. Guidu aba *(?)* confirmo.

DXXXII

Pactum venditionis fundi in villa* de Carvalhido. *Charta autographa, ad Monasterium Moariense pertinens, in Publico Archivo servatur.

1076

In dei nomine ego geluira in domino deo eterna salute Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus ereditade mea propria quamtaque abeo in uilla karualidu siue de parentela comodo ecciam de conparadela et abe iacentia subtus kastro abenoso in terridorio portugalensis. damus ad uobis ipsa ereditate per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illa podueritis inuenire. et accepimus de uos in precio medietade de una uaka cum suo filio tamtum ad nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus

aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XIIII° kalendas setember. Era millesima C XIIII.ª geluira in ahnc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt —gumzaluo uermudici test. —gumzaluo beneegas test. —trasmiru test. —didago test. Zoleimam prespiter notuit.

DXXXIII

Pactum venditionis septi vel atrii prope domum emptoris siti, in villa* de Guidões. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico custoditur Archivo.

1076

In dei nomine ego adaulfu connomento cidi plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus V ª de illa cortina ad illa uestra porta in uilla quidones subtus kastro aluarelius discurrente rribulo aue in territorio por*tu*galensis. damus ad uobis illa firmi*ter* et faciatis de illa que uolueritis. et accepimus de uos in precio modio tam mici bene conplaguit. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuendigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa larea dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit X° kalendas setember. Era millesima C XIIII.ª Adaulfu connomento cidi in ahnc karta uenditionis manus nostra+s.

Ic testes gunzaluo test. —froila test. —ramiru —setom *(?)* test. —Zoleiman prespiter notuit.

DXXXIV

Partem dominii ecclesiarum S. Pelagii et S. Joannis de* Sinfães, *bonaque varia immobilia in villis* de Lodacim *et* de Villar, *Viliatus materque ejus Manilli Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donant, usufructu retento. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.

1076

In nomine patris et filii et spiritu sancti qui est in trinitatem unus et uerus deus siue et ob honorem sancti ihoannis babtiste et sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et corum ceterum l *(sic)* reliquiarum dignoscitur esse fundato subtus castro aratros discurrente flumen prope dorio. ego serbus seruorum uiliato et mater mea manilli et ideo deuotionis mee extitit et expauexemdum die magnum iudicii ut de paupertagula mea sanctaque eglesiam christi ad auidandum et aliquamtullo et uotum propio confero deuerem et quia scriptum est —uouite et reddite domino deo uestro. Ideo omnis effectum operis eadem ipsa deuotione inplere procuro hacsi concedo et offero ad ipsius sanctis iam supernominatus adque sacrosancto altario supradicte fundate concedimus de ipsa eglesia sancto pelagio de mea ratione medietate et de eglesia sancto banne *(sic)* de cinphanes de mea ratione medietate tamto me conpote inter meos fratres uel eredes. et adicimus ibidem uilla lodacim de casal qui fui de tio donnello de quarta mea quarta et de casale de dom romano de medietate de quarta mea quarta tam similiter et de ipso molino qui fui de tio donello de quarta mea quarta. et adicimus ibidem in ipsa uilla de quamtum aprestitum om*i*nis est per textum scripture in domos in uineas in pomiferas in pumares in sautos in terras calbas ruptas uel inruptas pasquis pasculibus ficales ameixenales cersales in montes in fontes. et adicimus ibidem de quarta de uillar mea radicione et de contensa de quarta mea radicione et de uillar mediano me*a* ratione tam similiter et de casal de ianardo tam similiter et de agros de domna berilli tam similiter et de uillar cresconii tam similiter de mea ratione meditate quamtum aprestitum om*i*nis est illas uillas et auent iacentia ipsa eglesias et ipsas uillas in usumuruio *(?)* muro fracto discurrente ribulo sonoso. abeant monocos et fratres aunam publum *(?)* qui bonus fuerint et uita sancta perseuerauerint pro remedio anime nostre ut abeant nos in memorie in uotiuo in rezatione in cereum in oblatione offeratis in domo domini pro remedio anime nostre. et siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo de propinquis meis uel progenie mee qui in ahanc serie testamenti et facto in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore abea participio et in

pena eterna non per finienda excumunicatus permaneant ab omni zetum eglesie quo iuratione confirmamus qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit parie a ipsius sanctus iam supernominatus ipso testamento dublato uel quantum inde presunserit et insuper duo bine auri talenta aut a qui sua uoce pulsauerit et iudicato. et ponimus ibidem consensum ut in nostro aruitrio deseruia nobis et post ouitum uero meo relinquimus illas a ipsius sanctus iam supernominatus et hunc factum meum plena abea firmitate. notum die quod erit III kalendas octuber. Era T C XIIII.ª uiliato manum mea r+—o.

qui preses fuerunt uilulfu test. —ro..... test. —froia test. —froila test. —menendo test.

Ioacino lotauit.

DXXXV

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa de Ermoriz. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1076

In dei nomine ego godina prolis gondesindiz. Ideo placuit nobis per bone pacis uoluntas nulis quoque gentis inperio nec suaden*tis* artigulo set propria mea uolumtate ut uinderemus uobis pelaio gundisaluiz ereditate nostra propria que aueo de auiorum meorum et de parentorum meorum nominibus gondesindu in uilla ermoriz subtus castro ouile discurente ribulo maiore prope lidore maris uindo uobis in ipsa uilla ermoriz mea portione ab integro quantaque ibi auui ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtine et omnis adprestitum est. et acepimus de uos pretio XXV modios in que nobis bene conplagui ida ut de odie in die ipsa ereditate de iuri nostro sia rrasa et in uestro dominio sia tradita et confirmada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestra iuri quieto usque in perpetuum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula inrumpendum que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra pariemus uobis ipso que in carta resona dublada uel quantum ad uos fueri meliorada et uos perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis et firmidatis in die eri XII kalendas nouember. Era millesima C XIIII. godina prolis gondesindiz in hanc cartula manus mea rro+—u.

Quos uidimus arias test. tructesindu test. guzaluo test. egas ..... suario gotieriz menendu benegas manus nostras confirmamus.

ero notuit.

DXXXVI

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa de Moimenta *et in loco* S. Fins *dicto, prope flumen* Paiva. *Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1076

Christus. In dei nomine ego principio prolix eriz et uxor mea olalia et filio meo abdela In domino deo eterna salute Amen. Ideo placuit mihi per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed arcessit propria mea uoluntas ut uinderemus ad tibi eximinus abbas hereditatem nostram propria que habemus in uilla quos uocitant monimenta de ipsa uilla IIIª quantum nobis quadera inter nostros fratres et eredes et fuit ipsa hereditate de paremtorum meorum et uenit in portione filia sua olalia aldeerediz et fuit ipsa hereditate de lalina et de mater mea ermegundia. et habet ipsa hereditate in uilla monimenta de illa de romarigu ussu de IIIIª tertia et de parte de domno goerigu de quinta tertia. et ipsas uillas de sancto felize in pauia subtus mons ortigosa discurrente arrogiu territorio gerontio damus a tibi de ipsas hereditates domus montes fontes exitum uel regressum uel quantum ad prestitum omnis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire. Et accepimus de uobis in pretium XIIII modios in quo nobis bene conplacuit et de pretio aput te nichil remansit in debitum Ita de odie die uel tempore de iure nostro sit abrasam et in iure tuo si*t* tradita uel confirmata. Et siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero tan de propinquis meis uel extraneis contra hanc cartulam ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut tu in uoce nostra quomodo pariemus ad tibi ipsas hereditates dublatas uel quantum a uobis fuerit meliorata et tu perpetim habituram. Facta cartulam uenditionis notum die quod erit II nonas decembris. Era M C XIIIIª principio prolis eriz et uxor mea olalia adrediz et filio meo abdela a tibi eximinus abba in hanc cartulam uenditionis manus nostras ro +—mus.

qui preses fuerunt selges test. —uimara test. —arias test. —lazaro test. —Veremudus notuit.

DXXXVII

Pactum venditionis quorumdam agrorum, sive partium agrorum, in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1076

In dei nomine ego adosinda in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus mea rratione in meo kasale in karualido quos fuit de mater mea eilo damus ad uobis de ipso kasale de IIIª quarta uobis concedo et mediadade de illa larea de stiuada et abe iacentia ipse kasale in uilla moraria discurrente rribulo leza subtus mons petras rrubias in terridorio portugalensis damus ad uobis illa mea rratione cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. et accepimus de uos in precio IIIº modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illo firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis inde que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso que in karta rresona dublado et quamtum ad uos fuerit meliorado et uos perpetim abituro. Facta karta uenditionis die erit VIIº kalendas ianuari. Era millesima CXIIIIª adosinda in ahnc karta uenditionis manu mea+ rouorabimus.

pelagio test. —gumzaluo test. —senteiro test.
odoiro test. —gutierre test. —cresconio test.
Zoleiman presbiter notuit.

DXXXVIII

Dimidium bonorum acquisitorum, praedio que aliqua haereditaria in villa de Sinfães, *Arias Marvaniz Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *testamento legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1076

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi et sancte trinitatis. Duuium quidem non est sed multis manet in ueritate cognitum hanc notissimum quod ego arias prolix maruaniz qui peccato molle graui depresso eo quod comtesto in uilla cimphanes .... uocitant ipsa uilla in siccario longo et uenit mihi ipsa hereditate in portione de auio meo llalli frater *(?)* et uxor sua christina sic ipsas de auiorum quomodo de conparadelas et in uilla ..... mea portione ad integro quantaque ibidem habeo et illa bauza prope ualle de carral caua *(?)* ad integro et de omnia mea ganantia ad obitum meo medietate ad integro per ubi illa potueritis inuenire ad aulam basilice ..... iohannis babtiste que situm est ... uilla nuncupata ordoni et capanellas in ripa flumen durio subtus mons aratros et abent ipsas hereditates iacentias in uilla cimphanes subtus mons muro discurrente ribulo bestionzi *(?)* contesto in ipsas uillas domus cupus cupas pumares sautus uineas terras rubtas uel barbaras ...as exitum uel regresum et in flumina piscarias tantum mici bene conplacuit Ita ut de iure meo ad obitu meo sit abrasam et ad ipsius locum sit tradita uel confirmata abeant fratres qui ibidem habitantes fuerint et uita sancta perseuerauerint pro remedio anime mee et de ipsos domnos qui illas ga...erum. Ego famulo dei arias prolix mauraniz contesto ipsas uillas cum omnis aiuctionibus suis et prestationibus sicut illas conti..... frater lalli *(?)* et uxor sua christina in suo iure. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus cumtra hunc nostrum factum infringere uoluerit tam de propinquis meis tam de extraneis in primis siat excumunicatos et a sancta ecclesia sit separatus et cum iuda traditore abeat partem super eos sicut datam et abirom et insuper pariet ipsas hereditates dublatas post partem ipsius ecclesie et iudicato ... duo auri talenta. Factum siriens testamenti notum quod erit IIII idus ..... quod est era TCXIIII. arias prolis emaruanniz in hanc seriens testamenti manu mea ro+—.

qui preses fuerunt —adulfus test. —aluitus test. —pinniolus test. —gundisaluus test.
arias presbiter n *(sic)* conf. —Veremudus notuit.

DXXXIX

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de **Moreira**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1077

Christus. In dei nomine ego gondesindu presbiter plagui mihi per bone pacis et uoluntas nulis quoque gentis imperium sed probria mici acessit uoluntas ut uindere a uobis trutesido gutirezi et uxor tua gontrode ereidade mea probria que in uilla moraria discurrente rribulo leza subtus mons pedras ruuias terredorio protokalensis et aue iacentia ipsa ereidade in logo predicto que dicen carualido. do a uouis inde de v integra et meia concedo a uouis inde medidade integra cum omnibus suis prestacionibus quantum in se obtine et per uui illa potueridis inuenire. et acepio de uos in preccio xvi modios tantum nobis bene conplagui Ita ut de odie die sia de iuri meo abrrasa et in uestro iure sia tradida et confrimada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestras. et siquis tamen aliquis omo ueneri uel uenerimus contra unc factum nostrum inrunpere quesieri que uos in uoce nostra in iudicio non potueridis deuindicare aut nos autorgar pariemus a uouis ipsa eredidade dublada uel quam ibi fueri melioratum. Facta cartula uendicionis xii kalendas februari. Era cxv super m.ª gondezindo presbiter in anc kartula uendicionis manu mea r+o.

Ic test. gudinu —elias test. —godesteo test. —iemias test. —fernando test. —trutesindo presbiter conf. —uermudu presbiter notuit.

DXL

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de **Arnoso**. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1077

Christus. In dei nomine ego nanti et uxori mea aragunti prolis ramiriz In domino deo eterna sal..... Ideo plagui nobis bone pacis et uolumtas nulo quoque gentis imperio nec suadentis artigulo nec pertimecxentis metum se propria mea acessit uoluntas ut uimderemus ad uouis troytesindo guterizi et uxori uestra gontrode sicut et uendimus eriditate nostra propria que auemus de mater mea gontrode in uila arnoso subtus mons cosoyratus discurente flumen arnoso in logo predicto uogauulo sancta maria. damus a uouis inde nostra portione de iiᵃˢ partes de tertia iiiᵗᵃ intrega de ipsa eglesea et in laurdelo ipsa nostra ratione intrega cum omni aprestationibus suis quantum in se obtine et aprestitum ominis est per ubi ila potueritis inuenire et in kasal ubi pepi mora nostra ratione intrega quanta nobis cunpuda inter fratres et eredes. et acepimus de uos in precio viiiᵗᵒ modios tantum nobis ben conplagui Ita ut de odie uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et in uestro iure siia tradita et confirmata abeatis uos ila et omnis posteritas uestra tenporibus segulorum et sit uenerit uel uenirimus contra anc karta inrunpere au nos au progeni nostre au qualiuet omo in uoce nostra e nos noluerimus au uolerimus auturgare uel deuidigare au uos in uoce nostra como pariemus ipsas eriditates duplatas uel quantum a uobis fueri meliorata. Facta karta uenditionis die erit iiiᵗᵒ nonas feuerarii. Era c.ª x.ᵐᵃ v.ª super millesima. nos super ian nominatos in anc karta manus nostra rouo++ro.

Ic testes didagu test. —pelaiio test. —espansandu test.

didagu notuit.

DXLI

Praedium quodam in villa de **Cesuras** *Segerius et uxor Gundisalvo Gutierriz tradunt pro debito quod ab eis reposcebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.*

1077

Christus. In dei nomine ego segereo et uxor mea gudina Ideo plagui nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus a uobis gundisalbus gutieriz et ad coniungia uestra domna geluira prolix gundisaluiz cartula uinditionis

et firmidadis de eredidade nostra probria que auemus in uilla zesuras subtus mons cussuriadu terridorio bragalensce discuremtem rriuulo arnoso ad logum predictum ic in sautullio et conparamus nos ipsa eredidade de filius de patre muniz per nostro pretio. est in llongo LV passales et in amplo in cima XI passales et in fomdo IIIIor passales et cuuitum. damus a uo*bis* ipsa eredidade pro illo uestro deuido de illo uinu que a nobis pediades in VIIIo quinales. proinde aueadis uos ipsa eredidade firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo temporis seculorum. Siquis tamen cot fierit non credimus cot si aliquis homo contra ista carta ad inrompemdum uenerit uel uenerimus et nos a parte uestra diuindigare non poduerimus a uos in uoce nostra ad parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredidade dublada in ibso teridorio ubi ipsa eredidade aue iacemtia. notum die erit XIIIIo kalendas martii. Era CXV post millesima. segereo fredenandiz et uxor mea gudina in anc karta firmidadis manus nostras ro++. qui preses fuerunt. zemdamiro test. sesulfu test. gartia test. pelagio muniz testes sumus.

Mirom presbiter notuit.

DXLII

Monasterio Cetensi, in villa de **Rebordãos** *sito, donant Unisco, pater, materque ejus bona quamplurima et laica et ecclesiastica. Charta autographa, e tabulario Conventus monastici,* da **Graça** *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1077

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti petri et pauli et sociorum eius sancti stephani et sancti pelagii et martirem christi sancti ihoannis batiste et sancti michaelis sancti martini confesoris et sancti benedicti sancte dei genitris maria com corum uirginum et sancti saluatoris qui inter eos tenet principatum quorum baseliga esse cernitur in uilla robordanos quos uocitant sancti petri subtus mons benidoma discurrente ribulo sausa territorio aneia. Ego famula dei unisco prolix didagu et aliuergu ut deo uououente *(sic)* et spontanea mente ut facimus textum et scripture firmitatis de omnia hereditate laigale siue cenouios pro remedio anime nostre. ego didagu tructesindiz pro mihi et pro et pro *(sic)* uxori mea aliuergo et pro filiis et propinquis nostris facimus textum et scripture firmitatis pro remedio nostre. hi sunt uillas pernominati uilla ascariz quos fuit de goldregoto fauilaz et germano suo gandila fauilaz sicut illa conparauit per meo pretio directo quinta de sancto cosmato *(?)* de balestarios mediatate de sancto andre de ferraria mediatate de sancto saturnio de uallinas et sancto mamete de uallo*n*go ab integro et sancto bartolamei de uallongo ab integro et sancti christofori de canpaniana ubi dicent de reitinto ab integro et sancti felicis de cornado ab integro et mea ratione de aciste-rio de silua scura ab integro et mediatate de sancto ihoanne de canpo et mediatate de sancto petro de lubazim et tertia de sancto ieorgio de moraria.

et ego unisco didaz concedo in isto testamento omnia mea hereditate pro remedio anime mee. hi sunt nominatas mediatate de uilla ualeiri de quanta ganaui ibi domno didago et domna aliuergu et sidebarios mediatate et mea quarta de balestarios et mea ratione de mandim et illa ratio ecclesia de ferrari et medi*e*tate de sancta logritia que est in riba de aleste et ipsum que testamus et in testamen*to* resonat pro uictum et uestimentum fratrum monacorum diaconorum clericorum confessorum confessarum deouotarum qui bona fecerint et in uita sancta perseuerauerint et per consensu de nos et de propinquis uel de sanguinibus nostris et de manus nostras tenuerint sicut illa testamus pro ad nos et pro sasanguinibus *(sic)* nostri ad illa ratione que uenit nobis in portione de domna aliuergo sicut iam superius diximus unde merces eueniat in diem iudicii ut cum benedictis ad dexteram uita possideamus eterna. Facta kartula et series hunc testamenti notum die quod erit IIIIo kalendas martii. Era Ma Ca XV.a didagu tructesindiz et filio meo gundisaluiz et unisco didaz in hanc cartula et series testamenti manus r+++o—uimus.

Pro testes —pelagio test. —uimara test. —alio pelagio test. —Zalama test. —Menendo test.

Icila test. —gundisaluo test. —alio gundisaluo test. —tructesindo test. —vermudo test.

Ramiro tructesindiz confirmo —Odario menendiz confirmo —Didago odariz confirmo.

Aluito abbas conf. —Galindo presbiter conf. —Trasmiro presbiter conf.

Gauino quos uidi et annuntiaui.

Fagildu presbiter notuit.

DXLIII

Pactum venditionis agrorum quorumdam prope ecclesiam S. Mametis de Ordoni. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1077

Christus. In dei nomine. Ego uilinu et lusidio munniz placui nobis asto animo et propria nostra uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum set propria nostra accesit uoluntas ut uenderemus ad tibi frater eirigus sicut et uendimus lareas nostras de terra que habemus subtus mons aratos inter bis alueis durio et tamice territorio portogalensis et habent ipsas lareas iacentia subtus ecclesia quod est uocabulo sancti mametis de ordoni in loco predicto in agro arualdi et aue in longo XIIII passales et in amplo duos. et concessit eam michi uilinus presbiter pro que dedi michi suum nomen. et uenando *(sic)* eam tibi sine fratre meo et accepi de te in pretio II quartarios tantum mici bene conplacui et de pretio apud te nicil remansit in debitum. It adicimus ad uenditionem ego et fratri mei lusidio ad tibi eirigu ultra illo fontano exeunte de ipso porto una larea que fuit de parentorum nostrorum et aue in longo septem passales et in amplo duodecim. tu dedisti et nos accepimus de te in pretio X quartarios tantum nobis bene conplacui et de pretio apud te nicil remansit in debitum. Siquis tamen quo fieri minime credimus ex qualiue homo superuenerit uel uenerimus contra hanc kartam ad inrumpendum que auctoritas *(?)* nostra ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad tibi ipsa hereditate duplata uel quantum ad tibi fuerit meliorata. Facta karta uenditionisnis *(sic)* notum die quod erit nonas maii. Era TCXV.ª uilino et lusidio in hanc kartula uenditionis manus nostras ro++.

qui preses fuerunt adulfo test. —addaulfo test. —arias test. —froia test. —pigniolus test.

Michael indignus subdiagonus notuit.

DXLIV

Ex libro regestorum, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, hausimus.*

1077

Carta de uno casal in villa aldiani ubi dicent auelaneda

In nomine domini. Ego famula dei itilu cognomento bona pelagii in domino salutem Amen. Annuit mihi spontanea mea uoluntate ut faceremus a uobis dagaredo presbitero et iuliana pelagiz cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que habemus in villa aldiani subtus mons latitu discurrente ribulo selio territorio bracarense. damus uobis in illa villa Iº casal quos dicent auenaleda quos fuit de pater meus pelagio sagatiz et conparaui illo de sandinu arias. damus ad uobis illo cum casas uineis pumares cersales ameixenares et cum sua aqua que illo regat quantumque ibidem habuimus. et super illo casal Iº petazo de terra integro iuxta sancti mameti illo casal et illo petazo cum quantum que in se obtinet et ad prestitum hominis est pro que accepi de uos in pretio XXXª Vᵉ modios ipsum mihi bene complacuit. ita ut ex presenti die et tempore sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita atque confirmata et quicquid de ea facere uolueritis liberam in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis uenerit uel uenerimus contra hanc factum nostrum ad inrumpendum que ego in iuditio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die quod erit Xº VIIº kalendas iulii. Era M.ª C.ª XV.ª Itilu plagiz in hanc cartula uenditionis et firmitatis manu mea roboro. Pro test. Menendo test. Gundisaluo test. Dauid test. Cidi test. Pelagius petri notuit.

DXLV

Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, qui titulum Livro Baio-Ferrado *prae se fert.*

1077

Karta de ordoni

Hec est carta uenditionis quam ego arias gunsaluiz et ego guntina eriz et ego eluira uenegas facimus uobis nuno suariz et matri uestre eluire nuniz de hereditate nostra propria quam habemus ex parte nostrorum auorum seu parentum in uilla de ordini subtus monte outurelo discurrente riuulo feuerus territorio portugalensi in terra ciuitatis sancte marie. Ego arias do uobis illam hereditatem de ordoni de quarta quintam minus nonam ab integro. Ego eluira uenegas de illa hereditate de ordini do uobis de quarta sextam integram. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque illam potueritis inuenire suis terminis et locis antiquis ac nouis terminatam ita ut ab isto die et termino sit de meo dominio abrasa et in uestro tradita et confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel nos contra hanc cartam ad irrumpendum tam de parentibus nostris quam de extraneis et nos in concilio deuendicare et parti uestre illam non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo duplemus uobis aut pulsanti uocem uestram et melioratum eius et iudicatum. Facta carta uenditionis XIII° kalendarum iulii. Era MCXV. Nos supranominati arias et eluira illam minibus *(sic)* nostris confirmando roboramus. Qui presentes fuerunt. Osorio test. Suerius test. Zedon test. Nunus test. Petrus test. Pelagius Notuit.

DXLVI

Monasterio Araucensi donat Cresconius particulam quamdam bonorum, quae in villa de Pousada de Romariz *possidebat. Charta autographa, e scrinio Monasterii Araucensis in Publicum Archivum nuper delata, ibi extat.*

1077

In dei nomine ego cresconius plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut facere uobis adefonsus abba et fratribus tuis qui sunt remorantes in monasterio de sancto petro textum et scripture pro remedio anime mee de qunta de omne mea hereditate de quanta habeo in uilla pausata de romarizi de quarta tertia in uineas in pomares in sautus in terras barbaras uel barbaras *(sic)* in aquas currentes in fontes in montes arbores fructuosas uel infructuosas uel queque ad prestitum omnis est facio uobis donationis pro remedio anime mee et abet iacentia ipsa hereditate subtus montes fuste et serra sicca in uilla que uocitant pausata territorio arauca discurrente riuulo alarda et diuide ipsa uilla pausata cum uilla de sancto petro et cum uilla de eirizi et ficaritu et cum uilla bona et cum pensum et torna unde primiter incoauimus. et si uenerit aliquis omo uel uenerit contra hanc textu scripture aut meos germanos aut meos subrinos aut de propinquis aut de extraneis que pariet ipsa hereditate quadruplata et ad iudice suo iudicato et auri bina talenta uttemasci et in primis eius sit excomunicatus et cum iuda traditor habeat participio ut de odie die uel tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. siquis tamen sane quod fiere non credimus abeatis et teneatis et usque in perpetuo uindicetis uos et omnis posteritas uestras quid bonus fuerit aut qui in uita sancta perseuerauerit. Facta kartula donationis III idus kalendas agustas In era millesima c^a^ x^a^ v.^a^

onegildus de romariz test. —erus zacarias de romariz test. —gaton —osoyro de moldes test. —gondesindo presbitero.

Godino notuit.

DXLVII

Alvitus Petriz bonorum suorum omnium Monasterium Cetense heredem instituit. Charta autographa ad Conventum monasticum, da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico extat Archivo.*

1077

Christus. Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus et sancte dei genitrix marie semper uirginis et sancti petri apostoli et sancti pelagii martiris corum basilica esse cernitur in uilla quos uocitant robordanus cognomento sancti petri de ceti. Obinde ego famulo dei aluitu petrici in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mihi ut per scriptis facere textum scripture firmitatis ad ipsius loci de omnia mea ereditate quantaque habeo siue de auolenga quomodo de ganantia quantaque habeo in meo iure et omnia mea rem ad integro concedo pro remedio anime mee ut inde merces euenia mihi merces in diem iudicii ut cum benedictis a dextera dei uitam eternam posideat. Et abet iacentia ipsa hereditate inter laurosa et mogaria subtus mons benidoma discurrente riuulo feberos. Et si quamuis fieri non credimus aliquis homo ueneri uel uenerint de generis aut ex progenie mee aut de extraneis aut de qualiue generis homo contra hunc testamentum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna damnatione et pariet post parte ipsius testamenti duo auri talenta et insuper quantum temptauerit duplatum uel tripatum. Factum est hunc series testamenti notum die eri III idus nouembres. Era M C XV.ª aluitu petriz manu mea r+o—ui et confirmauit.

Pro testes —Petro test. —Pelagio test. —Menendo test.

Petro subdiacono notuit.

DXLVIII

Sisnandus Zolemaz atque uxor testamento cavent ut opes utriusque, si filios non relinquerint, ecclesia episcopalis Conimbricensis habeat : si vero filii eis supervixerint, ut ipsa ecclesia in dimidium eorumdem bonorum succedat. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1077

Carta testamenti

In nomine sancte et indiuidue sancte trinitatis. Ego sisnandus zolemaz simul cum uxore mea iusta martiniz facimus cartam testamenti ecclesie sancte episcopalis sedis colimbrie ut si unus ex nobis mortuus fuerit sine filii totum quod habuerit in hereditatibus et domibus siue rebus que aut per se aut ab aliis mouentur et cunctis omnino facultatibus tam magnis quam minutis totum detur supradicte ecclesie pro remedio anime eius qui mortuus fuerit. Si autem filius illi remanserit medietatem supradictarum rerum possideat filius et alteram medietatem habeat ecclesia supranominata. et si ambobus nobis sic contigerit amborum facultates isto modo ordinentur. Si uero aliquis propincus aut extraneus uir siue femina hanc nostram uoluntatem euertere uoluerit pro sola presumtione quadruplum eidem ecclesie de suis propriis restituat rebus omne quod auferre temptauerit aut retinere et expers habeatur ab ecclesia et comunione et corporis et sanguinis domini quandiu contumatia permanserit. Qui si irreuocabiliter perseuerauerit maneat ira dei super eum in presenti seculo et nisi resipuerit im perpetuum anathema sit. Facta est hec karta testamenti VIIIª kalendas ianuarias. In era T. C.ª XV. Nos supranominati sisnandus uno consensu propria manu eam robor+auimus.

DXLIX

Nobilis homo **Pelagius** *Gundisalviz inventarium bonorum suorum immobilium contexens, eidem inventario notitiam praediorum quae avi sive proavi sui,* **Gundisalvus Ibn Egas** *et* **Flamula**, *possiderant, proponit. Autographa pagina, ad* **Petrosense Monasterium** *pertinens, in* **Publico Archivo** *custoditur.*

1077

In era M^a L^a V^a si ganaui domno gundisaluo iben egas et domna flamula ereditates in riba de uauga in diebus domno adefonso rex quando sedia in monte maiore de manu de ille rex et diuisi illas tam de auolenga quam etiam de ganantia.

Ii sunt uillas nominatas de auolenga. sala cum suas salinas que est de insturio in esteiro unde non dam ciuadera ad rex. et de ganantia tertia de alaueiro. de ganantia lali quomodo diuide cum pignero et cum saualanes per illa insula ubi illa conbona sollen facere. de sagadanes quarta. de ganantia padazanes quomodo fui illa de ille comes domno didago et diuide per illa strata maiore et de alia parte diuide per illo termino de sancta maria de lamas et de alia parte cum crestoualanes et cum couelas per illo fontano que discurri pro ad uauga cum suo molino sic ganaui eam ad integro. et de auolengo medietate de sancta maria de lamas quomodo diuide cum padazanes per illo sauuquero que sta in illa coua de riba de uauga et de alia parte per illa lagona de susana per illo bico de sub porto de belli et in suo directo trans uauga et de alia parte per petra de contensa. et de ganantia mediatate de farelanes quomodo diuide cum mazinata et cum eira uetra per uauga et de alia parte cum faramontanos. et illa uarzena que iace inter farelanes et castrelo de quomodo conparauit illa de teton arualdiz. et mediatate integra de castrelo est de ganantia. et quarta de arraual de ganantia. et tertia de faramontanos de ganantia. et tertia de ualongo de ganantia. et mediatate de recardanes quomodo diuide cum spinelle et de alia parte cum barriolo et de alia parte cum eiras. et tras agada casal de lausato de ganantia quomodo diuide cum ederoni et de alia parte cum abciquinis per illo fontano que discurri ad illo porto de sancta eolalia. de auolengo faramontanelos in riba de certuma. paradella in riba de certuma de auolengo. aurentana in barios de auolengo. mediatate de monasterio de cedarim et de sua uilla. paradella in riba de uauga de auolenga. et quarta de seren de ganantia. et medio de lafafi de ganantia. et quarta de crestoualanes de ganantia. et quarta de sagadanes de ganantia.

In riba de antuana tres quintas de ablacizi de ganantia. et quarta de canellas et de riu sicu quos fuit de mandan. Istas hereditates de auolenga et de ganantia uendiui illas domno gundisaluo de ille comes menendo luci qui illa terra inperaba sub gratia de ille rex domno adefonso quia ille dux tenuit regalengo et condadu et mandamento. In rripa de agata in uilla de abolfeiar auilar de abolfear ad integro.

Et in ipso anno que colimbria prehendeuit regem domno fredenando colimbria sacarum filios de domno gumsaluo de ipsas hereditates que de sursum resonant suos inuentarios ante regem domno fredenandus et dedit illis ipse rex suos maiorinos didacus tructesindizi et filius suus menendo didazi qui illa terra imperabant qui exquirisent ipsas uillas in ueritate sicut exquisierunt et inuenerunt illas in ueritate quia erant suas de ipsos filios de domno gunsaluo quomodo in ipsos inuentarios resonabant.

In era M^a C^a XV Si deuindicauit domno pelagio gunsaluizi suas hereditates in tempore domno sisnando qui erat suo inimico et erat domno de tota sancta maria et colimbria. Hec sunt ipsas hereditates. in cortegaza media de hereditate de garcia presbiter. et medietate de hereditate de pelagio louesindizi. et V^a minus III^a de hereditate quas fuit de suario galindizi in ipsa cortegaza ad integro. et in uilla ermorici medietate de hereditate de iuliana ad integro si in casales quam fora. Hereditate de matre. et hereditate de uimara. hereditate de suario. et ipsa hereditate de illo condato unde abet III^s quartas et sua subrina quarta. et hereditate de gundesindo mentonizi. hereditate de mulier de patre osoriquiz. hereditate de gundesindo media. et duas partes de hereditate de tia bellita. hereditate de gunzalbo gardalla et de sua mulier ad integro exceptis illo quinion de ramiro. de ipso casal ut habitau tio domno tres partes cum suas terras. hereditate de citi arias ad integro. hereditate de icila arianizi ad integro. hereditate de arias eitazi et de sua mulier et de germana et de suos filios ad integro et quarta de illa turre. Istas hereditates abent illas abere filios de domno pelagio que abet de uxore sua domna hermesinda de istas que sursum nominauimus sine alios iermanos.

Et que ganauit in ansemir. hereditate de mulier de uermudo ueilaz et petroso quas fuit de tio meo ero uermudizi ad integro. Et VIII^a de tota hereditate de gunzaluo trastemirici et de criazom unde fecit michi filio meo gunzabo carta quas fuit de suo auolo. et riba de uauga medietate de golanes.

de hereditate didago baualdizi de mazaria medietate et de alias totas suas per ubi illas potueritis inuenire. et medio de paramio exceptis octaua. et que michi cadeuit de parentela. media de anta et media de trauanca.

DL

Pactum venditionis fundi inter villas de Juliano *et* de Azevedo. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1078

Christus. In dei nomine ego tructesindo tructesindizi et uxori mea eldonca menendiz Ideo placuit nobis per bona pacis et proprias nostras uolumtas ut faceremus a tibi enego cidici et uxori tua argio cartula uenditionis per scripture firmitatis sicut et facimus de casalle nostro proprio aluiti et iace subtus castro ..rdella discurrente riuulo ignia et iace ipso cassale inter uilla iuliani et cassal de ero et uilla azeueto. et uendimus ad uobis de ipso cassale de aluiti medietate integra per suis locis et terminis antiquis per ubi ipsas terras potueritis inuenire cum quanto que in se obtine et aprestitum ominis est uendimus aque concedimus uobis. et accepimus de uos in pretio que nobis bene conplagui xx modios et de pretio apud uos nichil remansi in debitum. uos deistis et nos accepimus. Ita ut de odie die uel tempore sedeat ipsa ereditate de iure nostro abrasa et in uestro iure dominio sit adtradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteritas uestras usque in seculum seculi. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula uendictionis que nos a parte uestra deuindicare et obturgare non potuerimus aut noluerimus nos comodo pariemus nos ipsa hereditate dublata et quantum ad uobis fuerint meliorata et uobis perpetim abituro. Facta cartula uendictionis notum die quod erit XII^mo^ kalendas Februarias in era millesima centessima XVI.^a^ Tructesindo et uxori sua eldonza in han cartula uendictionis per scripture firmitatis manus nostras ro++uoramus. et preses fuerunt monio test. fernando test. cresconio test. teuila test.

Petro quasi diagonus notui.

DLI

Fafila Sesnandiz dimidium bonorum suorum immobilium tradit Alvito Sandiz, ut ei, aegritudine vel senectute languenti, succurrat, gladio insuper ab eodem Alvito accepto. Charta autographa, e tabulario Monasterii Araucensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1078

Christus. In dei nomine ego fafila sisnandizi carta facio ad tibi aluitu sandizi de hereditate mea propria que fuit de auiorum et parentum meorum et de filio meo uermudo et de progenie nostre et iacet ipsa hereditate in territorio de pennafidele de couas discurrente ribulo sur in loco predicto in laurosa uno casale et in sancta eolalia mea ratione et in uillar de monnio et medietate de sancto genesi que est fundata in ripa ribulo amarantis. et do ad tibi de ipsas hereditates supranominatas de omnia mea ratione medietate integra et in uillar de monnio trans ribulo amarantis contra partes uiseo VI^a^ et de alia parte de ipso ribulo amarantis VI^a^ et do tibi ipsas hereditates cum omni suo exitu uel regressu in montes in fontes uel cum omni sua prestantia per ubi illa inuenire potueris que des michi adiutorium quantum potueris. et si michi acciderit plaga aut senectute que facias mici aliquo pro de quantum tua potentia fuerit. et accepi de te in pretio una spata cum arriaces franciscos super lauatos argento tantum mici bene complacuit et de pretio apud te nichil remansit in debito. Ita ut de odie die et tempore sint ipsas hereditates de meo iure abrasas et in tuo iure et dominio traditas et confirmatas ut facias de illas quecumque uolueris. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus de gens mea propinquis uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que ego ad concilium uel ad iudicium post tua parte auctorigare uel deuindicare non possim quomodo pariam ego ad tibi illa hereditate dublata aut ad quem ista carta obseruauerit uel quantum ad tibi fuerit melioratum et tibi perpetim abitura. Facta cartula uenditionis V^o^ idus februarii. Era MCXVI.^a^ Regnante princeps adefonsus in legione. Mandante ipsa terra monnio ueniegas et suo maiorino didagu cidizi et iudex rando sandizi. Ego fafila in hanc cartula uenditionis ad tibi aluitu sandizi manu mea robora+++ui. qui preses fuerunt uimara test. trasmondo test. ordonio test. alio uimara test.

aloitu notuit.

DLII

Gelvira Fromariguiz bona omnia quae possidebat a flumine Durio usque ad confinia meridionalia Gallaeciae Monasterio Petrosensi testamento legat. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1078

B.N. - Reserves
Codex 117 - Alcobaça
fl. 425

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus sancti petri uocabulo de petroso et sancti salbatoris et sancte marie semper uirginis et sancti michaeli arcangeli et sancti petri et pauli siue et duodecim apostolorum sanctorum martirum uirginum et confessorum et eorum reliquie qui ibi sunt uel fuerint recondite. Ego famula dei gelouira .....ariquiz deouota indigna et peccatorum mole et depressa timentem de peccatis meis et diem extremum transitum quando egressa fuerit anima de corpore et ultimum futurum diem iudicii quando uenerit dominus noster ihesus christus ad iudicandum unicuique secundum opera sua Ego famula dei gelouira damus atque concedimus ad ipsum locum sanctum supernominatum de hereditates quos fuerunt de auiorum meorum egas prolix orotiz et uxor sua eldonza fromariquici et de parentum meorum fromarico *(?)* beniegas quantasque habemus des flumine durio in parte illa strema tan de auolenga quam etiam et de parentela quan de conparatela siue et de ganamtia damus ad illum locum sanctum supernominatum illas hereditates post ouitum meum pro tolerantia fratrum uel sororum qui uita sancta perseuerauerint et ibi abitantes sunt uel fuerint et non damus ibi licentia ad nullam personam in habitum secularem pro nullaque hactio et non mitta illa nullus homo ista scriptura in scripturis alienis set semper pro pa..... habea rouorem ut exinde merces copiosa accipia ante deum in illa die tremenda iudicii quando dixerit dominus noster ihesus christus ab amatoribus suis —uenite benedicti patris mei percipite regnum quod uobis preparatum est ab origine mundi—. Ego famula dei gelouira de mea portione quantum mea paupertas est deum offero que acci partem in resurrectione prima in ... secunda mors non h..... in me potestatem qui dicet in euangelio —date ecclesia ..... uouis querite et in ..... pulsate et apperientur uobis—. Et ista scriptura super alias scripturas siue anteriores siue posteriores semper ... confringa ..... Et si aliquis homo ueneri uel uenerimus tam de propinquinquis *(sic)* quan etiam de extraneis et confringere uoluerit hunc factum nostrum in primiter sit excomunicatus pellegatus et anathematus et cum iuda scariotes habeat participio et sit turgidus et lebrosus et perdat lucerna amborum frontium et totos peccatores resurgan et ille nunquam et insuper pariat duo auri talenta et alio tanto in iudicato ad illo qui illa terra imperauerit et hunc factum nostrum habeat firmitatem. Notum die quod erit VII kalendas martii. Era T C.ª XVI.ª Gelouira in hoc series testamenti manus mea ro+uoro.

In temporibus rex adefonso fernandici —Et de episcopis spaniensis —Petrus episcopus cadera bragarensis conf. —Diagus episcopus iriensis conf. —Alerigus episcopus tudensis conf. —Abbates domno nagia —Ordonio eriz cum sua congregatione conf. —Gondisalbus galindizi cum sua congregatione conf. —Suario pelagiz cum mea congregatione conf. —Gondesindo randulfiz cum mea congregatione conf. —Pelagio erici cum mea congregatione conf. —Pelagio presbiter notuit.

DLIII

Pactum venditionis fundi in villa de S. Thomé, *parte cujusdam agri excepta. Charta autographa, ad Conventum monasticum,* da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico extat Archivo.*

1078

In dei nomine ego famula dei goluira christouaiz In deo eterna salutem amen. Ideo placuit michi per bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis domna unisco prolix osoreiz kartula firmitatis de ereditate mea que abeo de auium et parentum meorum in uilla sancti thome subtus mons cordoba et ribulo auizela territorio portugalensis do ad uobis ipsa mea ereditatate *(sic)* quantumque ibi abeo per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et ab ominis aprestitum est extra de illo agro mediano mediatate. et accepit de uos precio VIII modios et I° quartario tantum ad nobis bene conplacuit. abeatis illa uos firmiter et omnis posteritas uestra usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo uenerit uel uenero contra hanc kartula ad inrumpendum que ego in concilio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoci mee quomodo

pariemus ad uobis aut ad qui uestra uoce pulsauerit ipsa ereditate dublata et insuper VIII solidos et iudicato. Facta kartula firmitatis notum die erit VI kalendas martii. Era M^a C^a XVI.^a Ego goluira ad uobis domna unisco in hanc cartula manu mea robor+o.

Pro testes. Froila test. aufo test. —Ermorigo test. odorio test.

Gondesindo presbiter notuit.

DLIV

Pactum venditionis partis praediorum duorum in villa de Arões. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo. Accedit testificatio a venditricibus (sorores erant duae), et a fratre earumdem facta, asserentibus chartam quamdam, quam tradere emptori pepigerant, se in tabulario suo non invenisse.*

1078

In dei nomine ego doradea connomento madredona et germana mea guntrode in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunzaluo gutierrici et uxor uestra gelvira sigut et uendimus ereditade nostra propria que auemus in uilla quos uocidant arones subtus mons faro teridorio portugalensis. damus ad uobis in ipsa uilla ereditade quos fuit de rodorigu et de uxor sua godegeua connomento madrecella V^a media ad integro et de illo kasal de menemdo atanici mediatade minus V^a damus ad uobis ipso que in karta resona per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueridis inuenire. et accepimus de uos in precio XXX modios in que nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uendiocionis (*sic*) ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit pridie nonas marci. Era millesima CXVI.^a et ibi adicimus uelasco et doradea et guntrode in ahnc karta uendicionis manus nostra+++s.

menendo test. —donam test. —alio menendo.

bonoso test. —didaco test. —astrulfu test.

Zoleima presbiter notuit.

Velasco una pariter cum germanas meas gumtrode et dordia cumnometo madredona placitum facimus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra die erit nonas marci Era millesima CXVI.^a pro parte de illa karta que abuimus ad uos auiamus a dare de uila de arones que ad uos iam uendimus et non inuenimus illa in nostro kartario et proinde facio iste placitum que non sakemus inde ad uos nulla scriptura de ipsa eredidate umde uos inpedimento abeatis non nos ne aliquis omo in uoce nostra et si minime fecerimus et isto placitum exederimus que pariemus a parti uestra III boues de XIII XIII modios et iudgado. nos supranominatos in oc placito manus nostra+++s.

Zoleima notuit.

Ic testes. odorio. arias. uimara. rodorigu.

DLV

Monasterio Palatioli (de Paço de Sousa) *Loderigus presbyter bona sua immobilia, in variis locis sita, quibusdam exceptis, testamento legat. Sumpsimus ex apographo, saeculo XVIII labente descripto, in Academiae nostrae bibliotheca servato.*

1078

In nomine Domini nostri Jhesu Christi. Ego Loderigu quasi presbiter in Domino Deo eterno salutem amen. Ideo placuit michi, per metum mortis, et diem judicii, et penas inferni, et proinde facio vobis patrono meo Sancti Salvatoris de Acisterio Palacioli, et a Sanctorum Apostolorum, et alias reliquias, que ibi sunt reconditas, sicut et

facio, textum scripture firmitatis de hereditate mea propria, et est prenominata in Vilarino, in Cophino, Bendoma, de illa que fuit de aviorum vel parentorum meorum, scilicet vi^a integra con suis generis arborum, et cum quantum aprestitum hominis est, in loco predicto, videramus quantas generis arborum stan in terras alienas, testo inde vobis medietate de illos fructos, foris illas de terreno de Sancto Petro, que testamus ad illo, et de alia parte rio, deinde inter illos auteiros de sistales, et inde super covello, et per illas antas, et super illo molino, et per terminos de Salgueirolo, et de Mirazi, et in villa de Mauros ii^as vi^s de illa, quos fuit de meo patre, pro remedio anime mee vel parentorum meorum, et habeant sacerdos, fratres, quantos cultatores de ipse Acisterio fuerint, et orent pro me Loderigo si Sanctorum, cui illa eo atesto, ad Deum, que in celis est, pro illos; proinde libera me Deus de manu mortis, et inferni, sicut liberasti sperantes in te. Et qui hunc factum nostrum inrumpere voluerit, pariat quantum inquietare, aut inde presumpserit, in quaduplo post parte de ipso Acisterio, et judicato. Facto testamento notum die quod erit iii° Kalendas Aprilis, E.^a M.ª C.^a X.^a VI.^a Ego Loderigo in hanc kartam sive testamenti manu mea roboro. Pro testibus. Gontado testis. Sesnando testis. Mendo testis.

DLVI

Pactum venditionis quorumdam agrorum in loco Pinitello dicto. Charta autographa e scrinio Portucalensis Monasterii Monialium S. Benedicti, de Ave-Maria *dicti, in Publicum Archivum nuper delata ibi extat.*

1078

Christus. In dei nomine ego domna exemena ideo placuit nobis propria nostra uolumtate ut uinderemus ad uobis abaiube et uxori uestra columba sicut et uendimus ad uobis lareas nostras proprias que abemus in pinitello de iusano et abuimus ipsas lareas de parte de mater nostra domna geluira. est una larea qui iacet leua se de illo casal *(?)* de ramiru gutieriz et fere in porto de iudeos alia larea qui iace super locriz *(?)* abet in amplo iii^es pasales alia larea qui iace iusta illo canal abet in amplo ii^os pasales et illa aruptela *(?)* qui iacet ad petra alua cum suo monte in ..ro et fere in illo iuncal. et accepimus de uos in pretio pro ipsas lareas una pelle quonelia adpretia*ta* in xx modios tantum nobis placuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsas lareas firmiter et faciatis de ipsas lareas quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsas lareas calumniare quomodo parie ad uobis ipsas lareas dubladas uel quantum uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die quod erit idus aprilis. Era millesima c xvi.^a domna exemena in anc cartula uenditionis manu mea ro+. qui preses fuerunt. gondesindo. didaco test. petro test. rodoricu test. gumdiuado test.

gumdisalbo presbiter notuit.

DLVII

Pactum venditionis villae de Rio-secco. *Charta autographa, e scrinio Viseensis Sedis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1078

Christus. In dei nomine ego aragunti in domino deo eternam salute Amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumptas ut nullus quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed propria mici adcessit uolumptas ut facere uobis martino aben ihoannes sicut et facio kartula uendictionis de ereditate mea propria que abeo in uilla que dicent riu siccu et abe iacentia ipsa uilla inter uilla que dicent fermellana et uilla que uocitant kanellas et subtus kastro rekaredi discurrente ribulo antuana prope litore maris territorio portugalensis. et abeo ego ipsa uilla de susceptione abiorum uel parentorum meorum. dabo uobis ipsa uilla que iam diximus riu siccu integra in montes in fontes pascuis padulibus exitum uel regressum et cum suas marinas quum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et uicis et locis antiquis. et accepimus de uos precio que mici bene conplaguit id est ii^as mantas facenzales bonas tantum mici bene conplaguit et de precio aput uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tenpore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeadis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrunpendum uel kalumniandum et nos in iudicio noluerimus auctorgare uel

deuindigare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel tripada uel quantum ad uobis fuerit meliorada et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit VI° kalendas iulias. Era millesima C.ª XVI.ª ego aragunti ad uobis martino aben ihoannes in hanc kartula uendictionis manum mea propria ro+uoro.

Ic testes —diadacu test. —froila test. —uidisilo test. —tedon test. — froila test.

ioannes abba quos uidi manum mea confirmo —ioanne cresconiz quos uidi manum mea confirmo —didagu ioannes quos uidi manum mea confirmo —gauinu eiriquiz quos uidi manum mea confirmo —Suario gutierriz qui est maiurino de rex quos uidi manum mea confirmo.

Gundisalbo presbitero notuit.

DLVIII

Bona Menendiz coenobio Sanctae Mariae et Sancti Christophori quintam partem facultatum omnium suarum, tam acquisitarum quam acquirendarum; tum mobilium, tum immobilium, legat. Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1078

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego humilis christi ancilla nomine bona proles menendi et geluire offero sancto et uenerabili altari quod est constructutum *(sic)* in honore et ueneratione sancte marie gloriose semper uirginis et sancti christofori gloriosi christi martiris quintam integram de omni mea hereditate tam de parentela quam etiam de ganantia quantum ganaui et adhuc dum uita comes michi fuerit ganare et aucmentare potuerim si deus permiserit pro absolutione criminum meorum ut penas euadam inferorum et partem merear adipisci in regno celorum inter agmina sanctorum et quintam integram summa cum diligentia de omni mea re tam de omnibus indumentis quam etiam et de iumentis siue de brutis animalibus atque uniuersis pecudibus necnon etiam de pane et uino auro et argento atque uniuersorum generum metallorum et insuper illam meam rationem de uilla riuulo tincto que michi uenit in portione de genitore meo domno menendo integra cum illa mea ganantia quam in ipsa quintana ibi michi concessit mea tia domna unisco sicut iam diximus pro remedio anime mee inreuocabile perenniter permaneat hoc testamentum apud ipsum cenouium iam dictum in eternum. Siquis tamen quod fieri non credimus hoc testamentum infringere uoluerit in primis anatematizatus permaneat et insuper post partem ipsius cenobii ipsum testamentum in quadruplum restituat et LX libras auri purissimi exsoluat et hoc testamentum in eternum roborem obtinet. Factum hoc testamentum II nonas iulii. Era T. C. XVI. Ego bona humilis christi ancilla hanc scripturam quam fieri iussi manibus meis robora+ui. Pro testibus. arias presbiter test. Martinus monacus test. Petrus presbiter test. Suarius presbiter test.

Frater Didacus scripsit.

DLIX

Donellus Vaccariciensi Monasterio partem quarumdam salinarum vineaeque donat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

1078

Donationis carta

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus laureatis sancte marie semper uirginis et genitricis domini et duodecim apostolorum et martirum et uirginum et confessorum. Ego famulus dei donello do atque concedo ad arcisterio ut uacariza ad uocabulo sancti uincenti de V tallos III.ª integra cum sua uida et de illa uinea III.ª integra per ubi illa concludit et habet iacentiam in algeiara pro remedio anime mee ad monachos et ad fratres qui uitam sanctam perseu*er*auerint h*abe*ant et possideant. et non damus ibi licentiam ad filios nec ad filias nec ex progenie mee qui ipsum quod sursum sonat in testamentum qui non intemptet illos nec irrumpet illum ut qui temptauerit uel irrumperi In primis fiat excommunicatus et cum iuda traditore habeat participium in dampnatione iudicio et habeat anathema arenada hic est non resurgat in diem iudicii et quantum temptauerit uel infringerit que pariet illi duplatum et insuper C solidos. Nodum die quod erit XIII° kalendas setembris. Era M.ª C.ª XVI.ª Ego donellus in hoc testamentum manus meas roboraui.

Qui presentes fuerunt —Auriol test. —Ramirus test. —Facebona presbiter test. —Marcus presbiter conf. —Pelagius presbiter Notuit.

DLX

Quintam partem bonorum quae in villa de Alariz *possidebat donat Garsia Didaciz Monasterio S. Joannis* (de Pendorada). *Charta autographa, olim in scrinio ejusdem Monasterii servata, in Publico extat Archivo.*

1078

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti iohannis babtiste et eorum omnium sanctorum qui cum illo sunt recomditi quorum basiliga esse uidetur inter bis aluei durio et tamize subtus mons aratrus. Ego famulo dei garseani prolis didagus mole peccatorum meorum graue depresus quem in magni die iudicii sum redditurus adfuit michi uoluntas ut facerem ad ipsius domus sancti textum scripture firmitatis de v[a] de omnia mea hereditate quantaque habeo de parentorum meorum et auiorum meorum tan de ganantia quomodo et de conparatela. et habent ipsas hereditates iacentia in uilla alarizi subtus mons lagonella discurrente in fluuio tamize. Siquis tamen quo fieri minine *(sic)* credo aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extraneis hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit segregatus et cum iuda traditore habeat partem in eterna damnatione et insuper pariet ad partem ipsius testamenti quantum inquietauerit dublato uel quadruplatum et iudicato et hunc factum meum habeat roborem. Facta est huius series testamenti notum die quo erit nonas setembris. Era M[a] C[a] XVI.[a] Ego famulus dei garsea in hunc series testamenti manu mea r+oborauit.

Cos uiderunt Sisnandus monachus *(?)* conf. —Veremudu monachus *(?)* conf. —Petrus monachus *(?)* conf.
Pro testes garsea test. —romanus test. —Didagu test. —rodorigu test. —pelagio test.
Michael indignus notuit.

DLXI

Maior Menendiz Monasterio Sancti Joannis (de Pendorada) *omnia bona sua legat, sub conditione, ut ei monachi necessaria ad victum cultumque corporis in vita praebeant et post mortem eam sepeliant. Nobis textum suppeditavit exemplar, in Academiae nostrae bibliotheca existens, a* Ribeiro *descriptum ex autographo, olim in scrinio illius Monasterii existente, nunc vero, ut credimus, amisso.*

1078

In dei nomine. Ego Maior Menendiz facio plazum ad Monasterio Sancti Iohannis de corpus meum et de omnia mea hereditate scilicet unum kasale in Pouves et alio in Cotanes et de meo aver quantum habeo et quantum habuerim. Tali pacto ut me contineatis in vita mea de victum et vestitum et ego faciam vestram operam quam michi jusseritis. Et accepi de vobis in beneficio una Moura que serviat me in vita mea et post obitum meum veniat ista Moura et mea hereditate et meo aver quantum habuerim ad Monasterio Sancti Iohannis. Si aliquis homo venerit et istum nostrum factum irrumpere voluerit pariat ad Monasterium ipsa hereditate duplata et ista Moura. Et si semen habuerit nullus habeat potestatem super eam Sancto Iohanni. Et qui istum plazum exierit pariat Domino terre D solidos. Facto Plazo mense Setembris. Era M.[a] C.[a] XVI.[a] Ego Maior Menendiz in hunc plazum manus meas r—o+bor—o. Pro testes Christoforus test. —Ermigius test. —Martinus test. —Egeas notuit.

DLXII

Pactum venditionis fundi in villa de Moldes. *Charta autographa, e scrinio Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1078

Christus. In nomine domini ego adosinda in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria nostra accessit uolumtas ut fa-

ceremus uobis gauino froilaz et uxori uestra onnega ermigiz cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que habeo de auios uel de mater mea nomine eilo filia de domna senior in uilla quos uocitant mollites territorio arauka subtus mons fuste discurrente arrugio moldes et habet iacentia ipsa hereditate in uilla moldes. damus uobis inde IIII.ª integra in casas uineas sautis pumares diuessis padulis pascuis aquis aquarum sessigas molinarum exitus montium accessum uel regressum cum quantumque in se obtinet et ad prestitum hominis est intus et foris per suis locis et terminis antiquis per ubi uobis illa delimitauimus et coram testibus asignauimus et accepi de uos pretium apretiatum in ueritate II.os boues de XIII XIII modios tantum nobis bene complacuit et de pretio non remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore siat de iudicio nostro abrasa et in iudicio uestro tradita et confirmata et uobis perpetim abituro iuri quieto et omnis posteritas uestra. Siquis tamen cod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hunc factum nostrum que in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra habeatis licentia aprehendere de me ipsa hereditate dublata uel triplata et iudicato. Facta cartula uenditionis die XII.º kalendas december. Era T. CXVI.ª Adosinda prolis cendoniz ad uobis gauino et ad uxori uestra onnega in hanc cartula uenditionis manus meas ro+ui.

Ic fuerunt test. —Fridixilo test. —Patrizello test. —Ioanne test.

Santio test. —Sagato test.

Pelagio peccatori notuit.

In tempore autem regnante adefonso rex in sedis llegione. paternus episcopus in sedis colimbrie.

DLXIII

Pactum venditionis decimae partis villae* de Paradella. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, e tabulario Universitatis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1078

In dei nomine. Ego gundisaluo suariz in a uece persona de uxori sua donaili cognomento bona ploris pelagio et ille gundisaluo per sit *(sic)* cartula uendictionis per scripture firmitatis facimus a tibi tructesindo tructesindiz et uxori tua eldonza. et facimus ipsa cartula per persolta de ipsa donaili et per suo mandato ante omines sicut et facimus de ereditate nostra propria que abemus in uilla que uocitant paradella subtus castro petroso duscurrente *(sic)* riuulo fibros. uendimus a uobis de ipsa uilla X.ª de mea portione intecra et fuit ipsa ereditate de auiorum nostrorum louesendo fromariquiz et uenit inde a mici tanto in mea portione per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire qum quantumque in se obtine et aprestitum ominis est. et deuidit ipsa uilla qum sexo aluuo a parte mare per strata maiore et alia parte inter acisterio petroso. pro que accepimus de uos in pretio X.m modios tantum nobis bene conplagui et de pretio apud uos nicil non remansi in debitum. uos dedistis et nos accepimus. Ita ut de odie die uel tempore sedeat ipsa ereditate de iure nostro abrasa et in uestro dominio sit atradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteritas uestras iuri quietum in temporibus seculorum amen. Siquis tamen quo fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos a parte uestra deuindicare et obturgare non potuerimus aut noluerimus comodo pariemus ..... ereditate duplata et quantum a uobis fuerint .....rata. Facta cartula uenditionis X.º .....rias in era M.ª C.ª XVI.ª Gundisaluo et donaili ....nc cartula uenditionis per scriptura fir..... nostras ro++uoramus.

It qui preses fuerunt anssalone test. ero test. Fernando test. .....esindo test.

Petro diagonus notui —Pelagio quos uidit test.

DLXIV

Ex libro* Baio Ferrado *Monasterii Ecclesiolensis sumpsimus.

1079 *(?)*

Karta ecclesiole

In dei nomine. Ego aluitus presbiter fatio cartam uenditionis uobis fromasuario *(sic)* fromariguiz de hereditate mea propria quam habeo in uilla ecclesiola in agro felgeiras de ipso medietatem integram ut habeatis uos illam

firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. pro qua accepimus a uobis in pretio duos modios tantum mihi placuit et de pretio aput uos nichil remansit pro dare. habeatis ab hac die illam firmiter uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac de meo dominio abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Si uero contra hanc cartam infringendam aliquis homo uenerit et ego in concilio deuendicare non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo pariam uobis illam duplatam cum suo melioratu. Facta carta uenditionis kalendas marcias. Era M. C. XII. V.ª Ego aluitu presbiter illam propria manu roboro. Qui presentes fuerunt. menendus fromariguiz test. louesendus fromariguiz test. adefonsus test. zalama test. Sesnandus notuit.

DLXV

Pactum venditionis praedii in villa de Lobão. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1079

Christus. In dei nomine ego uimara plagui mici per bone pacis et uoluntas ut uindo ad uobis guisaluo uenegas eredidate mea que abeo in uila lobom de parte de mater mea mediadate ad integro ubi illa potueritis inuenire cun omnia sua bona quantu in se obtinet et ad ominis adprestidum est subtus kastro portella teredorio portugalens discurente ribu umia. et acebimus de uos in precio XV modios tantuum nobis bene conplagui et siat de nostro iuri abrasa et in uestro iuri tradida. aueatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras et si anc ueneri uel uenerimus contra anc factum nostrum kartula ad inrunpendum et in iudicio non autorgauerimus que pariemus illa eredidate dublada uel quantum fuerit meliorata. die eri pride kalendas abriles. Era M.ª CXVII. uimara ioaniz in anc kartula uendicionis manum mea ro+mus.

qui preses fuerunt —pelagio zendamiriz conf. —gudesteo test. menendo test. fromarigu test.
suario presbiter notuit.

DLXVI

Ex libro Baio Ferrado *Monasterii Ecclesiolensis decerpsimus.*

1079

Karta de tarauquela

In dei nomine. Ego fernandus et eilo prolis de truitu facimus kartam uenditionis et firmitudinis uobis iohanni prolis ataniz de hereditate nostra propria quam habemus in uilla tarauquela subtus monte serpente territorio portugalensi discurrente riuulo discurrente de monte grande. Damus uobis ipsam hereditatem ut habeatis illam firmiter uos et omnis posteritas uestra in perpetuum. pro qua accepimus a uobis in pretio duos bracales duplatos tantum nobis recipere placuit et uobis dare et aput uos pro dare nichil remansit. Sit itaque uestra ab hac ora et deinceps et de iure et dominio nostro abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Quod si nos uel aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in iuditio deuendicare et uestre parti concedere non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis ipsam hereditatem duplatam et eius melioratum. Facta karta uenditionis XIIII° kalendarum maii. Era M. C. XVII. Ego fernandus et eilu illam manibus nostris roboramus. Fernandus test. Brandia test. Didacus test. Pinnoo test. Sesnandus Notuit.

DLXVII

Bona quamplurima, tam ecclesiastica quam saecularia, Flamula Suariz Petrosensi Monasterio testamento legat. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo, e tabulario Conimbricensis Universitatis delata, custoditur.

1079 *(?)*

In nomine domini qui cum eterno patre simul cum spiritu sancto in personis trinus ab omnibus fidelibus in terris ueneratur unus et in celis ab angelicis choris adhoratur et colitur in trinitate semper idem unusque deus. Non est ambiguum sed omnibus hominibus manet patefactum eo quod ego flamula prolis suariz ob honorem et reuerentiam ipsius sancte et indiuidue trinitatis adhuc degente in mea carne pro remedio anime mee de facultatibus meis paruam deo fecit deliberationem. Ideo ego flamula iam supranominato ut partem adipisci merear in celestibus a domino seculis infinitis cum angelis sanctis ofero huic sancto et uenerabili altari quod est digne deo sentialiter fabricatum in monasterio petroso in honorem sancti petri uilla pernominata macaneira IIII^a^ ad integrú quantuque ibi abeo de auolos et parentela mea et de illas ecclesias ubi ego abeo parte de durio usque in illa uilla de sagadanes tota mea parte ad integru ubi uobis illas potueritis inuenire. et de toto meo auere mediatate ad integru pro remedio anime mee siue de iumentas quomodo de pane siue de uino siue de tota mea rem quantaque abuerit. Post ob..... ista hereditate istius aule superius posttulante *(?)* ..... cunctis et seculis seculorum. Et illas ecclesias fianes et depurzeli ad integras. Siquis tamen quod minime credimus fieri aliquis homo uenerit uel uenerimus et tam de extraneis quam etiam de propinquis aliquid generis humanu hoc testamentum inrumpere quesierit pro sola presumptione obiurgatus atque districtus ad iudice post partem ipsius episcopi in cuius iudicio ipsum monasterium persteterit ordinatum aut a partem eius qui uocem eius huius testamentum pulsauerit duo auri talenta quoquatur exsoluere et imperatori terre alio tantu et iudicatum. Et insuper si se corrigere neglexerit tamdiu et sanguinem christi sit excomunicatus et a fide christi separatus. Facta series testamenti notum die erit VIII kalendas Magii. Era M.ª C.^a^ X.^a^ VII.^a^ *(?)* .....mula prolis suariz hoc testamentum propriis manibus meis r++ovoro.

Petro test. —Menendo test. —Svario test.
Gvndisaluo conf. —Menendo conf. —Pelagio conf.
Martinus abba quos uidi.
Pelagio notuit.

DLXVIII

Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1079

Carta de molino de antoniol quem dedit exemenus et eius uxor

In nomine domini ueneratione et omnium sanctorum martirum precatio functionum. Ego esemeo frurturnio prolis pariterque cum uxore mea susanna dignus filia rogauimus fieri et prompto animo firmare obtauimus domino denique admonente didicimus ut semper oram ultimam expectemus et de subitanea transpositione solliciti simus. Ait denique —Veniam ad te tanquam fur et nescis qua ora uenio tibi—. Ait iterum —Nescitis enim quando dominus domum ueniat Sero an media nocte an galli cantu an mane—. Idcirco ultime ore mira dispensatione nobis decreuit ut semper solliciti simus expectare aduentum eius ne forte ueniens ut promisit nos *(sic)*. tales inuenit quales coronare statuit sed quales ultricibus penis deputare predixit quoscumque enim ultimum diem reprobus repperit uenturis incendiis peremniter deputauit et quoscumque paratos regno inuenerit perpetue felicitati sociauit. Et quia post mortem nulli datur penitendi locum nec benefaciendi aditum Idcirco dum uiuimus facimus aliquid ex facultatula nostra iubente domino tribuere ut ait in euangelio —facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula— Et iterum dauid —Vouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —Tua sunt enim omnia domine que de manu tua accepimus damus tibi—. Quamobrem pro remedio animarum nostrarum iubemus per manus prepositi nostri uel damus petro abbati et ecclesie sancti martini episcopi et confessoris christi unum molinum cum sua uarzena et cum suis aquis et cum suo

monte per illa strada pro gubernatione fratrum uel sororum qui in ordine sancto perseuerauerint et habet iacentiam in antoniol discurrente riuulo ipso territorio colimbriense. Damus et confirmamus et siquis hoc uoluerit disrumpere in primis sit excommunicatus et cum iuda traditore iudicatus et insuper pariet ipsum quod in testamento meo resonat duplatum et iudicatum. et hunc factum nostrum plenam habeat firmitatem. Facta series testamenti die IIII Nonas iulii. Era M.ª C.ª X.ª VII.ª Ego exemeno una cum uxore mea susanna qui hunc testamentum facere iussimus et istis idoneis testibus ad roborandum tradimus et cum manibus nostris roborauimus++.

Fremosindus test. —Maruam menendiz test. —Ihoannes cresconiz test.

Truitesindus truitesindiz test. —Menendus scapiz test. —Didadus ihoanniz test. —Martinus Notuit.

DLXIX

Villam de Paços *donat* **Eldonza Loveriquiz** *Monasterio Sancti Joannis* (de Pendorada). *Autographum exemplar, valde mutilum, apographumque saeculi* **XII**, *ambo olim in scrinio ejusdem monasterii servata, in* **Publico Archivo** *inveniuntur.* **Ex** *autographa charta sumpsimus quae reliqua erant: ex apographo vero quae deerant: litteris attamen quas italicas vocamus haec typis mandavimus.*

1079

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosissimis sancti saluatoris sancte marie semper uirginis *et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet quorum basilica fundata est* in ripa durio subtus mons aratrus. Obinde ego famula dei eldonza prolix loueriquizi memor sum peccatorum meorum quem in *die magni iudicii redditura sum racione. Proinde placuit mihi ex tota* mea mente et ex tota mea uoluntate ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis *de propria mea hereditate que habeo in uilla palatio subtus mons* asperonis discurrente in fluuio tamize territorio portucalensis et fuit ipsa hereditate de bona sarrazinizi et ue*ndidit ea ad meo patre Louerigo alderetici per pretio et cartas. Con*cedo ipsa uilla cum omni sua prestantia sautos pumares figales et amexenales uineas casas exitum accessum uel regress*um terras ruptas uel inruptas aquis aquarum per suis terminis et locis* antiquis per ubi illa potueritis inuenire. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et ad ipsius *domum sanctorum sit tradita uel confirmata. Siquis sane mentis non cre*diderit et aliquis homo uenerit tam de progenie mee quam de extranee in primis sit excomunicatus et a cetu christia*norum sit segregatus et in finem neque communionem sit accepturus et* ad illam uocem dominicam que dominus in die magni iudicii erit locutus —Uenite bene*dicti*— sit surdus sed cum iuda traditore erit da*mpnaturus et pariet quamtum inquietauerit dublatum uel triplatum* et insuper quingentos solidos et auri binas libras et iudicato. Facta series testamenti notum die quo erit VIII° kalendas agustas est *era M.ª C.ª X.ª VII.ª Ego famula dei Eldonça quo fieri elegi uolumtate* confirmaui et coram testibus manibus meis ad roborandum tradidi ro+.

qui uiderunt. Anaia froiaz conf. —Garsea sarazinici conf. —Sanzio sarazinizi conf. —Garsea aluitizi conf. Abdella gatoniz conf. —Abdella anseriquiz conf. —Petrus monacus conf. —Sisnandus monacus conf. *Micahel presbiter Notuit.*

DLXX

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, desumpsimus.*

1079

Carta de hereditate de villa palatiolo

In dei nomine. Ego saluato louerigoz et uxori mea Godina aluitiz in domino salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uoluntates ut uinderemus uobis domno nostro menendus abba cartula uenditionis et firmitatis sicuti et facimus de hereditate nostra propria quos abemus de auiorum uel parentum nostrorum. et habet ipsas hereditates iacentia in loco predicto villa palatiolo ubi dicent aucteiro in casal que fuit de aloito cartemiri. leuat se ipsa hereditate de casa iermias eocrizi et torna per larea doninga et infesto per alia larea doninga et uai per carreira antiqua et inde per casal de tia lili inde illo aucteiro et inde per termino de cauto de casal de gundisaluo tructesindiz et inde unde primiter incoauimus. damus atque concedimus uobis ipsa

hereditate vi^a de ipso casal que conclusimus et vi^a de fontano de fontenasco pro quo accepimus de uos in pretio x^m modios. tantum nobis bene complacuit et de pretio apud uos remansit in debito. et est ipsa hereditate in palatiolo subtus mons penna de libro territorio bracharense discurrente arrogio que discurrit de nantomari. damus uobis ipsas hereditates cum uineis pumares saltus deuesas aquis aquarum cum quantum in se et ad prestitum hominis est et faciatis de ea que uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos in iuditio diuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus aut pariet qui talia commiserit quisquis fuerit ipsa hereditate duplata uel triplata et uos perpetim habere. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die idus agustos. Era m.^a c.^a xvii.^a Nos superius nominatos in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras ro+. Pro test. Fremosindo test. Gundesalbo test. Sunilla test. Iulianus gondemari presbitero notuit.

DLXXI

Pactum venditionis partis praedii in villa de Moreiró. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1079

Christus. In dei nomine ego gunzaluo pelaizi placui mihi per bone pacis nulis quoque gentis inperium sed probria mici acesi uoluntas ut uindere a uobis trutesindo gutirrizi e uxor tua gontrode eredidate mea que aueo de parentorum meorum pelaici ianardizi. aue iacentia ipsa eredidate in uila que dicent morerola rriba de mar discurente rriuo llabruia subtus mons castro de boue teredorio portukalensis. concedo inde a uobis de ipsa ereditate de pater meo v integra per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est. do ad uobis alio tamtum quamtum et godesteo pelaizi pro que acebi de uos precio xx modios in quo mihi bene conplagui et de precio abut uos non remansit in deuitu ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et iuri uestro sia tradida et confirmada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestras. siquis tamen aliquis omo ueneri uel uenerimus et unc factun nostrum inrumpere quesieri et nos au uos in uoce nostra deuindicare non potueridis pariemus a uobis ipsa eredidate dublada uel tripada et quantum iui fueri melioratum. Facta kartula uendicionis die xv kalendas setembris. Era cxvii super Millesima. gunzaluo in anc kartula uendicionis manu mea rouor+o.

Ic test. diegu. menendo test. froila test. gunzaluo test. egas quos uidi —trutesindo presbiter cos uidi.

Uermu presbiter notuit.

DLXXII

Quaestione exorta inter Exemenum, abbatem Monasterii S. Joannis (de Pendorada), *et Onegildum super quibusdam bonis immobilibus, quae Monasterio illi Sendila presbyter testamento legaverat, causaque coram judice regio acta, tandem Onegildus agnoscit se injuste egisse, et bonis cedit. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1079

Duuium quidem non est sed multis cognitum adque bene notissimum mane in ueritate eo quo orta fuit intentio inter fratres de sancto ioanne domnus eximinus abba et suos eredes et onegildo et suos eredes super ereditates quos fuit de fredenando et uendidit eas ad fremosindus per pretio et cartas et uenit in portione suos filios nominibus sindila presbiter et eogenia et romarigu et testauit inde sindila sua ratione ad sancto ioanne pro remedio sue anime in face de sua gente et tenuit eas fremosindus in suo iure sanas et intemeratas per tempus et annos et post ipsum suos filios similiter. qualiter surrexit onegildus in sua uoce et de suos eredes sine iussio potestatis et sine saione et presumsit illas de iure de illo testamento et de suos eredes. quando uidit domnus eximinus et suos eredes tale actio qui erat facta per malitia proclamauit se ad ueritate cum ipsos malefactores qui eo testamento inrrumperant et uenerunt in unum ante egas ermigici qui erat eorum senior inter ambos ribulos et hic assererunt suas uoces ex amborum pars. quando uidit domnus egas tale male que fecerunt increpauit super onegildus et suos eredes et mandauit eos intrare in pactum in tertium diem in sancto pelagio per sagione cidi

erigici. quando uiderunt quia non potuerunt stare ad ueritate moti fuerunt ad misericordia et rogauerunt ipsos fratres et ipse sagione et suos eredes de ipsos fratres et ibi fuerunt filii nobiles et ignobiles et fratribus monasticis in pauia et mandauit domnus egas per pietate et a misericordia que iurassent de parte de illo testamento et suos eredes v^e omines in sancto pelagio de fuornos sicut et iurarunt. Obinde ego onegildus in mea uoce et de meos eredes ad tibi domnus eximinus et suos eredes placitum ligale facimus uobis et agnitio per scripture uere firmitatis ut deinceps amodo quod erit III idus setembris quod est era Millesima CXVII ut pro parte de ipsa sententia que inter nos fuit que non calumniemus ipsas ereditates de odie in die non per nos non per scripturas non per domnos per nulla forma hominis non nostras posteridas et si minime fecerimus et istum placitum exederimus quomodo pariemus ipsas ereditates dublatas uel tripatas et auri talenta binas libras post parte ipsius testamenti et de suos eredes. onegildus in sua uice de suos eredes in hunc placitum manum mea r+.

quos uiderunt —Garsea ramirici conf. —Fredenando ieremias conf. —Velasco froilaci conf.
ero recemirici conf. —domnus romanus conf. —domnus cartemirus conf.
pro test. —cresconio test. —salamon test.
aluitus test. —adaulfus.
sisnando notuit.

DLXXIII

Godo Muniz, mater Lucidi Sarraciniz, donat filio bona sua mobilia immobiliaque, saecularia et ecclesiastica, partem eorumdem bonorum tamen retinens dùm ipsa vixerit, conditionesque quasdam onerosas donationi addens. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1079

In dei nomine ego godo muniz in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut facere uolo ad uouis filio nostro lucidus sarraziniz et usori eius geluira prolis muneonis textum et scriptura firmitatis de omnia mea ereditate que aueo de auios et de supsceptione parentorun nostrorum in uilla quos uocitant uillacoua con aiutionibus et adprestationibus suis que in se obtine et III^a de uilla quos uocitant uillela siue de parentella quan etiam de conparatella cun quantum ad prestitun ominis est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire subtus mons ordines discurrente arrugio latrom terridorio anegie. damus ad uouis ipsa ereditate III^a de uillela con sua ganantia ab integro et uillacoua ab integro in mea uita quantun me conputa inter fratres uel eredes. damus ad uouis ipsa ereditate de uillela post ouitu uero meo ipsa tertia que sursum resonat in casas in uineas pumares ameisenales sautus figares cubus cubas lectus cadederas mensas petras mouiles uel inmouiles terras rubtas uel baruaras montes fontes pascuis padulibus exitus montiun uel regresum et insuper mea ratione de Sancti iacoui de uilla petri con aiutionibus suis. et damus ad uouis ipsa hereditate pro seruitium bonum que mici fecisti et pro ueritate que mici dixisti et que aueas de me cura et in mea uita auea de uos copertura et in post ouitu meo aueas me in mente in zereum et in oblatione et que des pro mea anima L^a modios ad asisterius uillanoua. tantun mici bene conplaguit. Ida ut de odie die uel tenpore post ouitu meo siat ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita uel confirmata aueatis uos firmiter et omnis postteritas uestras iuri quietum in tenporibus seculorum et de pretium aput uos nicil remansit in deuito pro dare. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus siue de fratribus meis et de propinquis meis etiam uel extraneis que ego ad iudicio deuindigare non potuero quodmodo aut uos in uoce nostra que pariemus ad uos ipsa ereditate dublata uel quantun ad uos fuerit meliorata et uos perpetin auituri. Facta cartula uendictionis uel donationis notun die quod erit VIII kalendas octuber. Era Millesima C^a XVII. godo muniz in anc kartula manu mea r+o.

Pro test. sarracinu test. — pelagio test. —egas test.
Pelagius presbiter notuit.

DLXXIV

Pactum venditionis agrorum in villa de Goterres. *Exemplar apographum saeculi XII. In eadem membrana, ex qua pactum venditionis sub num.* CCCCLXXXV *editum descripsimus, hoc etiam scriptum est.*

1079

In dei nomine. Ego gontrode doniz tibi pelagio goterriz et uxor tua odrozia roderiguiz karta vendicionis sicut et facio de duas larcas de terra que comparaui pelagio guterriz in directo de ipso uallo de casalino et duos cabezarios de terra unum in casalino et alio in pumar nouo cum suo castinario. Do uobis ipsa hereditate pro pretio que accepi de uos III modios tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et apprestitum hominis est. et est in uilla goterre subtus mons cossoirado ripa neuia territorio brachara. iuri quieto temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit quomodo pariam uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata. Facta karta uenditionis Era M.ª C.ª XVII.ª Ego gontrode in hac karta manus meas roboraui. Qui uiderunt test. Goterre test. Arias test. Iohannes test. Pelagio test. Suerius Notvit.

DLXXV

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa dos Guimarães. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1080

Christus. In dei nomine ego tructesindo prolis cresconio una cum uxori mea palla prolis arualdu ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullo quoque gentis inperio nec suodentis articulo neque pertimescentis metu set propria accesit nobis uolumtas ut faceremus tiui gudesteu prolis ermyes (?) ycilu et uxori tua palla prolis spasando cum suos fratres uel sorores id sunt pelagio et guntrode et guilu et crementina cartula uendictionis de ereditate que abemus de parte de ioanne gundisaluiz et de uxore sua riquilu et fuit de parentes illorum et comparauimus illa de illos per pretio quantum digna fuit et damus nobis ad uobis illa per suis locis et terminis antiquis. et accepimus de uobis pretio XL et VII modios II uaccas et alio qui nobis placuit. et abet iacentia in uilla quos uocitant uimaranes suptus mons petroso territorio portugalensis prope litore maris. damus uobis illa cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est ut abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis ommo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum qui nos ad iudicio non potuerimus deuindigare uel auturgare post uestra parte auit *(sic)* uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula notum die quo erit idus ianuarii. Era M.ª C.ª X.ª VIII.ª Ego tructesindo et palla ad uobis eredes nostros iam supernominatos manus nostras ro++mus.

Qui preses ibidem fuerunt — Gundisaluo test. serracino test. tructesindo test. ieremias test.

Petro presbiter quos uidit

Pelagio presbiter notuit.

DLXXVI

Ex codice, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert, descripsimus.*

1080

Carta de hereditate quam habet monasterium in Chaui in termino de Arauca ex parte domne T. egee.

In dei nomine. Ego menendo odoriz et uxor mea truiu gunzalbiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo integroque consilio ut nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus ad uobis domna toda benegas sicut et facimus cartula uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla quos uocitant congustu et habuimus ipsa hereditate de comparadea quia comparauimus per nostra carta de sontidi et per nostro pretio. et habet ipsa hereditate iacentia hic in uilla congustu subtus mons fuste et de alia parte serra sicca discurrente ribulo alarda prope castro arauca in loco predicto ubi fui casal de zameiro. concedimus uobis de ipsa hereditate quam ibidem habuit zameiro et uxor sua anilo decima integra per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exitu uel regresso per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est. et accepimus de uos pretio que ad nobis bene complacuit id est XVIII modios in pretio aderato et definito tantum ad nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuitum. ita ut de hodie die uel tempore sciat ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in iuri uestro scit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum et faciatis quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis nostris quam de extraneis contra hanc cartula uenditionis ad inrunpendum et nos in iuditio noluerimus auctorgare uel post uestra parte deuindicare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uel parient ad uos ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habituri. Facta kartula uenditionis die erit XVIII kalendas februarii. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego menendo odoriz et uxor mea trula gunçalbiz ad uobis domna tuda benegas in hanc kartula uenditionis manus nostras ro—uorauimus. Didagu test. Pelagio test. Ramiro test. Aluitu test. Sisnandus notuit.

DLXXVII

Pactum venditionis villae de Figueiroa. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1080

In dei nomine ego gumzaluo rauparici et uxor sua munia in domino deo eterna salute Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas nullo quoque gentis inperio neque suadentis articulo neque pertimescentis metum set propria nobis accesit uolumtas ut faceremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira kartula uenditionis sigut et facimus de uilla nostra propria quos uocidant fikeirola quos ganauimus per precio et kartas et abet iacentia subtus kastro argefonsi discurrente rribulo aue in terridorio portugalensis. damus uobis illa per suis terminis et uicis et llocis antiquis et cum suas piscarias et suos mulinos in rribulo aue accesu et rregresu et cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique in illa podueritis inuenire et diuidet cum uilla bocumti et de alia parte cum uilla celteganus et de tertia parte cum uilla lamesinus. et acepimus de uos in precio uno kauallo ap*rec*iado in CC solidos tam*tum* nobis bene conplacuit. abe*a*tis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quieto temporibus seculorum et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XII° kalendas februari. Era millesima CXVIII.ª gunzaluo rauparici et ux*or* sua munia in anc karta uenditionis manus nostra++s.

qui preses fuerunt —sandino ..ella... test. —ero enuenamdici test. —egas zalamici.

quimtila ermigici test. —gunzaluo rroderiquici test. —Zoleimam prespiter notuit.

DLXXVIII

Filii cujusdam Vermudi Quiriaquici, ut heredes patris, facultatibus ab eo relictis inter se divisis, super bonis quae hereditati forte accesserint, superque eorumdem bonorum alienatione pactionem conficiunt, addentes, ut si siquis heredum orbus a liberis obierit, fratres ad hereditatem vocentur. Charta autographa, e scrinio Monasterii Valerianensis, sive Vaironensis, delata, in Publico Archivo servatur.

1080

In era millesima cxviii[a] pridie nonas marci coniuncti fuerunt filius uermudu quiriariaquici *(sic)* et de ermesinda ic in sancto martino de uiliabredi et diuiserunt inter se suas uillas et sua criazon que abeant iam firmiter ad perabendum et uenit in porcione de ermentro connomento madredona uilla palmacianus quamtaque ibi abuit uermudo quiriaquici *(?)* integra ..... nomine ileuua filia zamario et ob..... ista portione et si abuerimus a uindere uindamus aut donemus per precio iusto et quamtas ereditades aut criazon poduerimus ganare de odie die in uoce de uermudo quiriaquici aut de suos parentes aut de suos auolos aut in uoce de uimara eiriquici equaliter sorciamus per simgulas iii[as] et si uenerit super ipsas ereditates alica dirturuadura de qualiue omine que aiudemus nos unus alius con ueritade et si karesquermus inde alicas ereditades sine nostro facto que conpleamus *(?)* nos unus al..... illas ereditades que ..... rremanseriit et si unus ex nobis migratus fuerit et semen non relinquerit de directo coniungio *(?)* torne se ipsa ereditade et ipsa criazon ad illos germanos aut semen *(?)* qui uibos rremanserint extra illa v[a] qui intret *(?)* pro sua anima.

Arias uermudici et lledegumdia et ermentro placitum facimus inter nos die erit pridie nonas marcii era millesima cxviii[a] pro parte de ista partitiones que ...emus firmiter in illas et qui minime fecerit et isto placito et diuisione exederit .... karea sua porcione de ..... criaz..... isto placito et diuisione obseru..... nos supra nominatos in oc placito manus nostra+++s. qui preses fuerunt:

gumzaluo ..... arias pelagici. egas tructesindici. menemdo ..... tructesimdo gudinici ic sunt testes.

Zoleima presbiter notuit.

DLXXIX

Quintam partem bonorum quae possidebant, tam mobilium quam immobilium, saecularium vel ecclesiasticorum, Garsia Ramiriz et Ledegundia ejus uxor Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *testamento legant. Charta autographa, quae in tabulario ejusdem monasterii olim servabatur, in Publico extat Archivo.*

1080

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosimis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iohannis babtiste et aliarum reliquiarum quorum baseliga est fundata in ripa durio a radice montis aratri terr*itori*o portukalensis urbis anegia. Ego nobis garsea ramiriz et uxori mea ledegundia cidiz plagui nobis ex tota nostra mente et ex nostra uoluntate ut pro remedio animarum nostrarum faceremus ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis et ad ipsos monacos qui ibi morati fuerint per regula sancta ad obito uero nostro v[a] de quantum que habuerimus in nostro iure. id est in macenaria i° kasal et in fornellos i° kasal et in riu de gallinas i° kasal in illa quintana in maurelli i° kasal in aregos in bahoeiras i° kasal et in sancto iohanne de ualbono nostra racione integra siue de criazone quomodo de argento etiam et de pane et uino et ibiciones et alio ganato quanto que habuerimus v[a] integra intret pro remedio animarum nostrarum. et scripsi iam in aliis scripturis una pariter cum mater mea illas alias quantasque habui de parentorum uel auiorum laigarum uel ecclesiarum que sunt inter pauia et alarda. omnia ista et alia que iam supra dixi contesto ad ipsius domus sanctus superius nominati ut ante deum in diem iudicii mercedem plenam accipere mereamur cum omnibus prestacionibus suis cum quamtumque aprestitum omnis est et per suis terminis et locis antiquis. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de filiis quam de propinquis uel extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit separatus quantum persteterit in tan grande facinus et insuper pariet post partem istius testamenti quantum usurpauerit quater duplatum extra iudicatum et ad episcopum cuius diocesin pertinet istum testamentum tripatum uel quater duplum conponat et ad iudice qui illa terra imperauerit aliud tantum et hunc factum meum plenum habeat roborem. Facta series testamenti sub adeffonsi principis spanie et petrus episcopus ecclesie bragarensis notum die erit iii° nonas

aprilis. Era Mª C^a XVIII.^a Garsea ramiriz una cum coniuge mea ledegundia in hanc series testamenti manus nostras r+++oboramus.

Quos uiderunt —Eximinus abba conf. —Romanus monacus conf. —Didagus monacus conf. —Monacus monacus conf. —Garseanus monacus conf.

Garsea test. —Ansalon test. —sendamiru test. —Didagu test. —senior test.

Micahelis monacus scripsit.

DLXXX

Pactum venditionis agri in loco nobis ignoto siti. Charta autographa, e tabulario Conventus monastici da Graça *dicti Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1080

In dei nomine ego suario diaz.....tesido diazi et exemena diazi plaguit nobis per bone pacis et uolumtas ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexetis metum set propria nostra uolumtate ut faceremus ad uouis abaiube et uxor tua columba kartula uenditionis de una laria que abemus de parente nostro diago pelagizi abe ipsa laria iacentia in illa canal super luzrici. damus a uobis adque concedimus pro que accepimus de uouis in pretio III modios tantum ad nouis bene conplacuit. Ita de odie in die abeatis ipsa laria in uestro iure dominio sia tradita atque confirmata. et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ut factum nostrum ad inrumpendum quesierit aut nos non quesierimus obturgare qomo pariemus ipsa laria dublata uel tripata et iudigato. Notum die qod erit VII° idus aprilis. Era millesima CXVIII.^a suario et truitesindo et exemea in kartula uenditionis manus nostras r+++ouoramus.

Pro test. manuel. moniu test. suario test. diagu test. rodorigu test. daniel presbitero qui notauit.

DLXXXI

Comes, sive consul Conimbricensis, Sesnandus, cùm abbati Petro, ex provinciis moslemicis venienti, fundum quemdam in honorem beati Martini dedisset, a prepositis ac apparitoribus suis praedio circumscripto, donationem in tabulis tandem scribere jubet. Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1080

Svb trino et perpetim manentis nomine uno patris et filii et spiritus sancti. In era M. C.^a II.^a Intrauit rex domnus fredenandus cui sit beata requies in ciuitatem colimbriam. custodiat illam deus. et prehendiuit eam de tribubus *(sic)* hismahelitarum et tornauit eam ad gentem christianorum cum adiutorio omnipotentis dei. Deinde in diebus illis erexit ipse honorificus rex predictus principem ibi magnum ducem et consulem fidelem domnum sisenandum quem dominus undique exaltet super ipsam ciuitatem ut eam populasset et deffendisset de gente paganorum et ibi sub dei adiutorio saluasset gentem christianorum et deo annuente fecit. Ipso uero ibi morante precepit illi dare suis hominibus uillas ad hereditandum et domos ad edificandum et uineas ad plantandum et fuissent illas hereditates et filiis suis et uxoribus et nepotibus super illius auctoritatem et filiis et neptis. Deinceps ego sisenandus sub gratia dei consul illius precepta obseruando omnia adimpleui. Exinde accessit ad me abbas domnus petrus de terra paganorum et dimisit eos et elegit terram christianorum et ego eum elegi et cum magno honore secundum meam possibilitatem recepi. Postea peciit a me unam hereditatem nomine sancti episcopi martini et confessoris christi ut eam populasset et hedificasset et exaltasset pro sua et pro mea anima. Et ego illi eam cum gaudio dedi ut edificet et plantet et de die in diem perseueret. Et ob hoc eligendum transmisi ibi aluazir domnum menendum et domnum bellitum et cidi fredaliz meos fideles maiores ut terminassent suos terminos de illa ecclesia. Et terminauerunt suos terminos de illa uia forcata quomodo uadit ad illas lacunas de assugeira et inde per illam uallem pro ad uillam de froila tosariz usque ad illas assamassas. Inde usque ad aliam assamassam que discurrit ad illum uallem de abziruel ubi est aqua que discurrit usque in flumen mondeci. et hoc terminauerunt et ego concessi. et super omnia propter dei amorem hanc cartam tibi facere iussi ut omnes predictas habeas et possideas et secundum tuam uoluntatem inde facias et ubi uolueris dare uel adtestare uel alicui erogare facias et edificare non desinas. Et si aliquis homo hec facta uel dicta que fecimus inrumpere uoluerit quantum inde usurpauerit tantum per se ueritatem iudicii in duplo componat tibi et desuper sit excommunicatus et a christi consortio uel ecclesie filiorum separatus et cum iuda traditore habeat portionem et hoc nostrum dictum

uel factum plenam habeat firmitatem. Facta carta firmitatis die septimo kalendas magii. Era M. C. X. VIII.ª Ego tibi eam libenti animo cum propria manu mea roboraui. Ego sesnandus gratia dei consul colimbriensis manu mea scribsi et roboraui+. Martinus notuit. —Aluazir domnus menendus confirmat —Aluazir domnus martinus conf. —Iohannes dominiguiz confirmat —Domnus bellitus conf. similiter —Cidi fredaliz conf. —Zoleiman afflah conf. —Martinus abenatomade conf. —Maruan menendiz conf. —Lupus frater episcopi domni paterni conf. —Daniel rodriguiz test. —Tructesindo abgomariz test. —Zuleiman gudiniz test.

DLXXXII

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa de S. Thomé. *Charta autographa, olim in scrinio Conventus monastici* da Graça *dicti Conimbricensis, nunc vero in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.*

1080

In dei nomine ego palla prolix eriz et unisconi in domino deo eterno salutem Amen. Ideo placuit mici asto animo adque consilium ut nullis quoquis inperio nec sualentis *(sic)* articulo neque pertimentis medum que est fraudis ingenio set prona nobis asesit uoluntas ut facere ad uobis iermano meo gundisalbo luz sicut et facio cartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que aueo de supceptionis parentum meorum in uilla quos uocitant sancti tome subtus mons cordube discurrentem rribulum ..uizella territorium portucalense. Damus a uobis in ipsa uilla de sancti tome de quanta ganantia ibi ganauit auios nostros cidi trasmiriz et arragunti arraniz quantumque ibidem abuimus damus uobis illam ad integrum cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est per suis terminis antiquis ubi illa potueritis inuenire. pro que acepimus de uos in nostro precio I kaualo apreciato in III° equas et insuper uno boue de XIII modios tantum nobis bene conplacuit ut in dei nomine liuera aueatis illa potestate iuri quieto in temporibus seculorum. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad imrrumpendum contra hanc cartula uenditionis et firmitatis die erit III° kalendas magii era T C XVIII.ª que nos a iudicio deuindicare uel auctorgare non potuerimus post uestra parte aut uos in uestra uoce pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta carta uenditionis et firmitatis die erit III° kalendas magii.. Era millesima CXVIII.ª palla eriz in anc carta uenditionis et firmitatis manum mea r+. Pro testes uermuo test. gunsalbo test. odorio test. menendo test. ioane notuit.

..... aba confirmo —Guidu didagu confirmo *(?)*.

DLXXXIII

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, Baio-Ferrado *sic dicto, descripsimus.*

1080

Karta de tarauquela

Ego esparilli prolis atra cognomento cidi Ideo placuit michi per bona pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescitis metu sed propria michi accessit uoluntas ut faceremus uobis iohanne ataniz et uxor tua eldura kartam uenditionis et confirmationis dereditate mea propria quam abeo de genitore meo atra in uilla quam uocitant tarauquella subtus monte serpente discurrente ribulo durio territorio portugalensi. damus uobis ipsam hereditatem integram quantam hic abeo cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri suis terminatam terminis antiquis et nouis habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Et accepi a uobis pro illa in pretio LXXX.ª modios tantum michi recipere et uobis dare complacuit Et aput uos pro dare nichil remansit. Sit itaque uestra ab hac die et tempore ut a meo iure et dominio ab hac ora abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Et siquis homo ex meis propinquis aut de extraneis irrumpere hanc cartam quesierit uel ego iterum Et illam uobis defendere in concilio ego noluero et concedere parti uestre non potuero coacta a iudice componam illam uobis cum suo melioratu duplatum uel uocem uestram pulsanti. Facta carta uenditionis VII idus maii. Era M.ª C.ª X.ª VIII. Ego sparrili illam manibus propriis roboro. Pro testibus. Ermerigu test. Gundesindu test. Tuneandus test. Trastemiru test. Zarnariu test. Mitu test. Astagiu test. Benedictu test. Osoredus test. Didacus test. Sesnandus presbiter notuit.

DLXXXIV

Salinas quas prope Villa do Conde *possidebat, communicat Adosinda quaedam cum Gundisalvo Gutierriz uxoreque ejus, ut eas ab injustis detentoribus vindicent. Pactio, seu potius obligatio additur, qua ipsa Adosinda promittit, pro se etiamque pro liberis, si partem suam dominii vendiderint vel donaverint, eidem Gundisalvo Gutierriz ejusve filiis ac nepotibus partem illam se vendituros vel donaturos. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.*

1080

In dei nomine ego adosinda in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut incomuniaremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut incomuniamus salinas meas proprias que auemus in foce de aue in uilla quos uocidant uilla comide et comparauimus illas illas *(sic)* de germano meo uermudo presbiter per precio et karta et abent iacentia subtus kastro sancto ioane discurrente ipso rriuolo aue in terridorio portugalensis. damus ad uobis in illa corte noua duas salinas cum sua uida et in illa caunosa mediada*de* de illo quinione qui fuit de beion gumdulfici quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et inter illo castro de sancto ioane et ille carrecale qui discurre de illa fonte de uilla comide VII salinas cum sua uida. damus ad uobis illas salinas ut baralietis illas et deuindices de alios omines in quamtum podueritis et abeamus per medio ille sal unus cum alios et filiis et neptis nostris sic faciant in cumtis diebus et non mitta ad uobis nulla sopisida mala super ipsas salinas unde uos inpedimento ueniat et si aliquis omo uenerit de alica parte qui a nobis disturua quesierit facere que adiudemus nos unus ad alius et quamtum poduerimus deuimdicare per medio abeamus et si minime fecerit et ista karta incomuniationis exederit que carea illa mea mediadate de illas salinas a parti uestra. Facta karta incomuniationis die erit V° kalendas iuni. Era millesima CXVIII.ª adosinda in ahnc karta incomuniationis manu mea+.

Ic testes. suario didaci test. —froila pelagici test. —uermudo gumdiuadici test. —auaiupe gumdiuadici test. —iesmumdo fromariquici test. —Zoleima presbiter notuit.

Adosimda placitum facio ad uobis gumzaluo gutierrici die erit V° kalendas iunii era millesima XVIIIª pro parte de illas salinas que ad uos incomuniauimus in foce de aue a parte uilla de comide que aucamus illas per medio et non mittamus super illas nulla sopisida mala per nullaque actio et si abuerimus ad uindere aut donare unus ad alius per precio iusto et filiis et neptis nostris sic faciant et si minime fecerit et isto placito exederit que carea sua mediadade post parte de qui isto placito obseruare. adosinda in oc placito manu mea+.

Ic testes. suario didaci test. —froila pelagici test. —uermudo gumdiuadici test. —auaiupe gumdiuadici test. —iesmumdo fromariquici test. —Zoleima presbiter notuit.

DLXXXV

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Espinho. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1080

Christus. In dei nomine ego godesteu eitazi et gunzalbo et arias et adosinda Ideo plaguit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis inperio nec subadentis artigulo neque pertimeixentis metum sed probria nobis acessit uoluntas ut uinderemus ad uobis tructesindo gôtierizi et uxor tua gontrode ereditate nostra probria que abemus in uilla spino subtus alpe mons sagitella discurrente ribulo uilar terridorio portugalensis probe litore maris et abuimus ipsa ereditate de conparadela de elduara cidizi mediata*de* de sua ereditade sua quantaque abuit in ipsa uilla ian nominada spino que conparauit de illa eita uermuzi et abuit ipsa ereditate de auolenga. damus ad uos ipsa ereditate per suis locis uicos et terminos antigos comodo esparte con brito et con cercedo et de alia parte con anta cum quantum ad prestitum ominis est. et acebimus de uos precio iusto Iª equa color rosela

apreciada in xxxx modios tantum nobis bene conplaguit et de precio abut uos nicil remansit in deuito abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporitas seculorum. et conparauit illa tructesindo gotierizi per persolta de suos eredes. Siquis tamen cod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tan nos quan extraneis uel de sanguibus nostris qui unc factum nostrum quesierit inrunpere uel infringere aut inmodice temtauerit comodo pariemus illa dublada uel triplada et quantum fuerit ad nobis meliorada et uobis perpetim abitura. Facta cartula uendictionis die erit xi kalendas iulii. Era millesima c^a xviii.^a godesteu et gunzalbo et arias et adosinda in anc cartula manus nostras r++++oboramus.

tructesindo godinizi manus meas conf. —gunzalbo pelaiz conf. —egas pelaizi conf.
osoreo test. —gondulfo test. —ero test. —arias test. —gunzalbo test.
pelagio presbiter notuit.

DLXXXVI

Monasterio Sancti Martini donat Ximenus Fortuniz molendinum campumque in villa* de Antanhol. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.

1080

In nomine domini ueneratione et omnium sanctorum martirum precacio functionum. Ego semeno fortunio prolis pariterque cum uxor mea sussanna digni filia rogauimus fieri et prompto animo firmare obtauimus domino denique admonente didicimus ut semper oram ultimam expectemus et de subitanea transpositione solliciti simus. Ait denique —ueniam ad te tamquam fur et nescis qua ora uenio tibi— Et iterum —nescitis enim quando dominus domus ueniat Sero an media nocte an galli cantu an mane—. Idcirco ultime mira dispensatione nobis decreuit ut semper solliciti simus expectare aduentum eius ne forte ueniens ut promisit nos tales inueniat quales coronare statuit sed non quales ultricibus penis deputare predixit quoscumque enim ultimus dies reprobros reppererit uenturis incendiis perenniter deputabit. Et quoscumque paratos regno inuenerit perpetua felicitati sociabit. Et quia post mortem nulli datur penitendi locus nec bene faciendi aditus Idcirco dum uiuimus faciamus aliquid ex facultatula nostra iubente domino tribuere ut ait in euangelio —Facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula— Et iterum dauid —uouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —Tua sunt enim omnia domine que de manu tua accepimus damus tibi—. Quamobrem pro remedio animarum nostrarum iubemus per manus prepositi nostri uel damus petro abbatis ad ecclesiam sancti martini episcopi et confessoris christi unum molinum cum sua uarzena integra et cum suis aquis et cum suo monte per illa strada pro gubernatione fratrum uel sororum qui in ordine sancto perseuerauerint. et habet iacentiam in antuniol discurrente riuulo ipsius territorio colimbriense. damus et confirmamus. et siquis hoc uoluerit disrumpere in primis sit excommunicatus et cum iuda traditore iudicatus et insuper pariet ipso qui in testamento resonar duplato et iudicato et hunc factum nostrum plenam habeat firmitatem. Facta series testamenti die iii° nonas iulii. Era m. c. xviii.^a Ego semeno una cum uxore mea susanna qui hanc cartam testamenti scribere iussimus facere et istis idoneis testibus ad roborandum tradimus et cum manus nostras roboramus+. Tructesindo tructesindiz test. Fremosindo iben azarias test. Maruan menendiz test. Iohanne cresconiz test. Menendo scapiz test. Didacus iohannes test. Martinus Subdiaconus Scribsit.

DLXXXVII

Permutatio inter virum et uxorem de bonis immobilibus in villa* de Costoias *pro aliis in villa* de Pinheiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1080

In dei nomine ego menemdo prolix gumzaluo gudinici et eilo in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut contramudaremus a tiui coniungia mea adosinda uilla mea probria que aueo in sancto iacubo de custodias que dedit mici meo amo sandino presbiter ille casal intecro et m^a de illas terras de domno samdino ubique illas podueritis inuenire. et accepimus de uos pro ipsa uilla alia uilla in pinario que iacet in terridorio bracalensis subtus mons autino et diuidet cum uilla samdi. damus ad uobis ipsa ereditade per

suis terminis et uicis et llocis amtiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta contramudationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindicare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abidura. Facta karta contramudationis die erit VIII° idus iuli. Era millesima CXVIII.ª menemdo prolix gumzaluo gudinici et eilo in ahnc karta contramudationis manu mea+.

ordonio enuenadici test. —gumzaluo askariquici test. —rodoricu test. —gutierre test. —uermudo test.

Zoleiman presbiter notuit.

DLXXXVIII

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa* de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.

1080

Christus. In dei nomine ego adosenda plagui mihi per bone pacis nulis quoque gentis inperium sed probria mihi acesi uoluntas ut uindere a uobis trutesindo gutirrici et uxor tua gontrode ereditate mea que aueo in uila moraria discurente riuolo leza teredorio portugalensis subtus mons pedras ruuias. concedo a uobis de ipsa eredidate que abui de mater mea elo filia de edonia vª integra con suos plantados terras rutas uel baruaras pedras mouiles uel innouiles *(sic)* exitus a mons et regresus a domum per suis locis et terminos anticos per ubi illa potueritis inuenire. et acebi de uos in precio v modios tantum mihi bene conplagui ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et in uestro confirmada. aueadis firmider et omnis posteridas uestras. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus et unc factum nostrum inrunpere quesieri et nos in iudicio deuindicare non poduerimus au uos in uoce nostra pariemus a uobis ipsa eredidate dublada uel quantum iui fueri melioradum. Facta karta uendicionis die erit VII idus iulii. Era CXVIII. Adosenda in anc karta uendicionis manu mea r+o.

Ic test. menemdo —gunzaluo test. —pelaiu test. —gudinu test. —rodorigu test. —ero test. —Vermu presbiter.

DLXXXIX

Fundi,* Ameixenedo *dicti, tertiam donat Cresconius Arvaldiz, alias Cidi, Monasterio Petrosensi. Charta autographa ad idem monasterium pertinens, et ex tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.

1080

Christus. In eologita christi trinita benedicte uiuide qui priscarum eremigarum que pater in filius et filius in pater premiscue enim ambobus spiritus sanctus per infinite numquam diuise set semper est uera trinitas inextimabilis est bonitas neque temporum est finiendus seculi Amen. et quid pollicitus est esse dixisti seruum aut ancille uult domini parare. Obinde ego famulo dei cidi arualdiz placuit mici ut in tuo nomine et in tuo amore christe et timore siue metuendum die magni iudicii cum euadere nullus possit set animas omnium tam dignas quam indignas anelare paterent de me ego famulo dei cidi arualdiz uobis domnis *in*uictissimis sanctisque martiribus hac triumphatoribus gloriosisimorum martirum sancti saluatoris et uocabulo sancti petri et pauli apostolorum dei cuius baselica est fundata in loco predicto quos uocitant uilla petroso territorio portugalensis et ciuitas *(?)* sancta maria do adque concedo ..... cresconio .. ad loci illius supernominati siue ad fratres presbiteros sorores uel qui ibidem recti deseruiendi fuerint et uita sancta perseuerauerint ereditate mea propria quos ..... cupant amexeneto tertia integra tam de conparadela quam etiam de ganantia quantum inde me conputa inter meos fratres et eredes in.....pendium ad ipso acisterio cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est intus et foris per suis locis et terminis antiquis pro remedio anime mee quod facere uolui adinplere possi dando honorem perpetua domino deo qui uiuis et regnas per omnia secula seculorum Amen. Voto promitto dicente scriptura —uouete et reddite domino deo uestro—. Ideo in ipsa deuotione que promitto adimplere possi et de odie die fringere uoluerit in primis sit maledictus a deo et parie quantum temtare uel calumniare in dublo

post de ipsius acisterio sancti petri apostoli et ad iudice iudicato et a potestas in cuius illa terra stantia fuerit alio tantum et hunc textum meum semper habea plena firmitatem. Factum serie testamentum notum die VI kalendas setembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego cresconiu prolix arualdiz manu mea r+o— et confirmo.

fromarigu test. —gauinu test. —garcia test.

godemiru test. —menendo test. —cidello test.

cresconio penitente rouoro et confirmo —Petro presbiter notuit.

DLXXXX

Leoderigus Leoderiguiz presbyter filiis sororis vel fratris, sextam partem villae de Loriz, *quam hereditario jure possidebat, donat. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1080

Christus. In nomine domini. Sub christi nomine ego leoderigu leoderiquiz ad uobis subrinos meos ero et christoforus et ibrailli in domino deo eterne salute amen. Magnum est enim titulum donacionis in qua nemo actum largitatis inrumpere non potest neque foris legem proicere sed quicquid libenter amplectere. Denique lex canet gotorum ut rem donata si per presentibus tradita fuerit nullo modo reputatur a donatorem sed per testes et scripture conuincat. Ideo iam supra nominato leoderigus presbiter placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio sed propria mea uoluntas ut facerem uobis kartula donationis uel perfiliacionis de hereditate mea propria que fuit de meo patre leoderigu et habet ipsa hereditate iacencia inter durio et tamize in loco predicto leoderiz subtus mons maurenti discurrente tamice. de ipsa uilla mea VI.ª ab integro per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis abeatis uos et omnis posteritas uestras cunctis diebus cum quantum aprestitum ominis est et post obitu meo pro remedio anime mee cereum et oblacionem in domo domini pro me offeratis pro diem sancti martini. et ad carta confirmata accepi de uos I.ª uaca cum suo filio. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo ..... et uestro dominio sit tradita uel confirmata et uos perpetim habitura. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc carta ad inrumpendum que nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uos *(sic)* in uoce nostra quomodo pariam ad uos ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis notum die erit XII kalendas nouembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Leoderigus prolix leoderiqiz ad uobis subrinosnos *(sic)* meos iam nominatos in hanc kartula donationis manu mea r+o.

qui preses fuerunt —frogia test. —aluitu test. —cidi pelaiz test.

Micahelis notuit.

DLXXXXI

Pactum venditionis dimidii molendini in loco Antanhol *dicto. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1080

In dei nomine ego ego *(sic)* maria prolix iumez placuit mici per bone pacis et uoluntas ut uinderemus ad uobis et facere uobis pelagio eriz cartulam uenditionis de medio de uno molino que abeo de mea eredemtia et abe iacentia in loco predicto in antoniol in illa strata qui discurre de sancti iusti pro ad colimbria et accepimus de uos in pretio VI numos aureos tanto nobis bene conplacui ita ut de hodie die aueatis uos illo molino firmiter et omnis posteritas uestra usque in perpetuum. et si aliquis omo uenerit contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum que ego uobis autorgue et deuendigue et si uobis nolueri autorgare uel deuendegare que pariemus ad uobis illo molino dublato uel quantum ad uobis fueri meliorato et uobis perpetin auituro. Facta cartula uenditionis mense nouembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego maria ad uobis pelagio eriz in hanc kartula uenditionis manus meas rouoro+. qui preses fuerunt. Arias fernandiz quos uidi. froila tructiz test. zoleiman fernandiz test. froila gunzaluiz test. aluito citiz test. fernando uetiliz test. —Ero presbiter notuit.

DLXXXXII

Textum sumpsimus ex libro regestorum Araucensi, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto.*

1080

Karta de hereditate quam habet monasterium in Congusto in termino de Arauca ex parte domne T. egee

In dei nomine. Ego gauino uimarazi placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescenti metum sed propria mihi accessit uoluntas ut facere ad uobis domna tuta benegas sicut et fatio cartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in arauca in uilla quos uocitant congusto in casal que fuit de auios meos zameiro et eileua et de mater mea adosinda et habet iacentia hic in uilla congusto subtus mons fuste et de alia parte serra sicca discurrente riuulo alarda ubi dicent casal de zameiro. uindo a uobis de ipso casal v^a^ integra inde a uobis concedo. concedo uobis illa per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exito et regresso per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est. et accepit de uos pretio que mihi bene complacuit Id est x modios tantum mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuitum. Ita ut de hodie die uel tempore sciat de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto in temporibus seculorum et fatiatis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis meis quam de extraneis contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum uel calumpniandum et ego in iuditio deuindigare non potuerim aut uos in uoce mea quomodo pariet uel parient ad uos illa hereditate dublata uel triplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim habituri. Facta cartula uenditionis die erit IIII° idus Decembris. Era M^a^C^a^XVIII. Ego gauino uimarazi ad uobis domna tuta benegas in hanc kartula uenditionis manu mea ro—uorauit. Qui preses fuerunt pro testes. pelagio test. Orgildo test. Ramiro test. Egas notuit.

DLXXXXIII

Pactum venditionis partis quartae praedii cujusdam in villa de Souto. *Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada *servata, nunc in Publico Archivo invenitur.*

1080

Christus. In dei nomine ego lili prolix pinnioliz in domino deo eterne salute Amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed accessi propria mea uoluntas ut uenderem ad tibi eximinus abba hereditate mea propria que habeo in uilla sauto et fuit ipsa hereditate de mea matre sunillo et uenit mici in portione et habet ipsa hereditate iacentia in uilla quos uocitant sauto subtus mons asperonis discurrente in fluuio tamize territorio anegia. do ad tibi de ipsa hereditate III^a^ ad integro per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. concedo ad uobis in ipsa hereditate domus cupas cupus uineas figales amesinales sautos pumares piscarias terras ruptas uel inruptas aquis aquarum sesigas molinarum exitum accessum uel regressum quantum aprestitum ominis in ea est. Et accepit de uobis in pretio xv^m^ modios in quo mici bene conplacui et de pretio apud uobis nicil remansit in debitum. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmata. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc kartula uenditionis ad inrumpendum que nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die erit v kalendas ianuarii. Era M^a^C^a^XVIII.^a^ Lili prolix pinnioliz in hanc kartula uenditionis manu mea r+o.

qui preses fuerunt —aluitu test. —aulfu test. —frogia test.

Micael indignus presbiter notuit.

In tergo haec additio legitur.

Filiis de arias baldereiz sunilo matre de lili et oseuio et flamula ermegodo filia de lili. De ipsa portione de ipsa hereditate de flamula medietate quos ganauit munio uenegas per suos moios.

DLXXXXIV

Pactum venditionis duarum partium fundi in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1081

In dei nomine ego letua placui mici per bona pacis nulis quoque gentis inperio se proplia mici acessit uoluntas ut uindere a uobis tructesindo gucterizi et usor uestra controde ereditate mea proplia que abuit de parentorum meorum in uilla moraria discurrente ribulo leza suctus mons petra rubias teritorio portucalensis. abe iamcemtia in loco preuicto in ilo casal de germias desteriquizi. concedo inde a uobis obtaua intecla illic refontaria et de ilo casal iusta ilo riu que sparte con mosterio in ripa de ilo riu conzedo inde a uobis alia oobtaua per suis locis et terminis antiquis exitus a mons reclesus a domu per u ila potueritis inuenire et con quantum in se octine et a omnis omo prestitum est. et acepimus de uos precium x boues de ila fituria que a uobis exedimus tantum mici per bene conplacui et de precium aput uos non remansi in deuito. Ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et in uestro iuri sia tradita et confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus et um factum nostro inrumpere quesierit et nos in iudicio deuidicare non potuerimus au uos in uoze nostra pariemus a uobis au qui uoce ..... pulsauerit ipsa ereditate dublada uel tripata uel quamtum ibi fuerit melioratum. Facta karta uendicionis die erit VIII idus kalendas abrilis. Era CXVIIII. letua in anc kartula uenditionis manum mea rouor+o.

Ic test. froila —mirom —pelaiu —sauaricu —test. sumus —pelaiu —osoreu —adaulfu —louegildo.
Gunzalbo conf. —fromarico conf. —tructesindo presbiter conf. —uermuu presbiter conf.
Menimdo presbiter notuit.
et damus a tiui ttruitesimdu gutierici in ollecione lemco de XIIII couetos et VII quartarios de tricu....

DLXXXXV

Sponsae suae Unisconi donationem amplissimam ante nuptias Gundisalvus Luz efficit. Descripsimus ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira T. I *prae se fert.*

1081

In principio creavi Deus coelum et terra, tera autem erat inanis, et spiritus Domini ferevatur super aquas et dicit quoque Deus fiat lux, et facta est lux, et fecit quoque Deus quod est bonum super terra, et ait : faciamus ominem ad imaginem, et similitudinem nostram; et fecit Adam et nom bonum solum omo, sed faciamus adjutorium tulit prima de costis ejus, et fecit adjutorium similem ejus, et ait, set primo est caro, et dixi Deus : dereliquet omo Patrem et Matrem et aderevi uxorem. Et ego Gundisalvus luz dou a tivi dulcissima mea Vnisconi Prolix sosediz in titulum dotis; Villas pronominatas inter Limia et Katavo Villa Quiriaz cum ajuntionibus suis; Villa Argunli cum ajunctionibus suis : Villa Gallegus cum ajunctionibus suis : Villa Frigida cum ajunctionibus suis : Villa mediana cum ajunctionibus suis : inter Katavo et Ave : Villa Berulfi cum ajunctionibus suis : Villa Costodias cum ajunctionibus suis : Villa Vaxerla cum ajunctionibus suis : Villa Lausata cum ajunctionibus suis : Villa Penso cum ajunctionibus suis : Villa Abregam cum ajunctionibus suis : Villa Peso cum ajunctionibus suis : Villa Benedicti cum ajunctionibus suis : Villa Gomariz cum ajunctionibus suis : Villa Kastellarius cum ajunctionibus suis : et inter Ave et Durio : Villa Pampellitu cum ajunctionibus suis : Villa Foce de Leza cum ajunctionibus suis : Villa Quiriaz cum ajunctionibus suis : Villa Lauseira cum ajunctionibus suis : Villa Lauretu cum ajunctionibus suis : Villa Felgosa cum ajunctionibus suis : Villa Cornadu cum ajunctionibus suis : Villa Refoios cum ajunctionibus suis : Villa Vimaredi cum ajunctionibus suis : Villa Pasaeela cum ajunctionibus suis : Villa Argemir cum ajunctionibus suis : Villa Rout Clarius cum ajunctionibus suis : Villa Santo Tome cum ajunctionibus suis : Villa Negrellus cum ajunctionibus suis. Et inter Durio et Mondego Villa Oles cum ajunctionibus suis : Villa Exu cum ajunctionibus suis : Villa Abricumka cum ajunctionibus suis : Villa Gaiatit cum ajunctionibus suis : Villa Azeveta cum ajunctionibus suis : Villa Azevetusu cum ajunctionibus suis : Villa Petroso cum ajunctionibus suis : Villa Nogaria cum ajunctionibus suis : id et prenominatos mancipios, et mancipias Menendo cum filis, et nebtis : Bellita cum filiis et neptis : Guiscalco cum filiis et neptis : Grado cum

filiis, et neptis : Adelfo cum filiis, et neptis : Pepi cum filiis, et neptis : et Eromo cum filiis, et neptis : Fromarigu cum filiis, et neptis : Villivado cum filiis, et neptis : Odorio cum filiis, et neptis : Erinius cum filiis, et neptis : Osevio cum filiis, et neptis : Zoderedo cum filiis, et neptis : Petro cum filiis, et neptis : Aragunti cum filiis, et neptis : Gundesindu cum filiis, et neptis : Salvator cum filiis, et neptis : Cidi cum filiis, et neptis : Petro cum filiis, et neptis : Speciosa cum filiis, et neptis : Kavalos cum frenis, et celas numeratos viginti : Hecoas numeros sex : Vestitus natrom quales omnes pertine. Vaccas Bitulatas quadraginta; Pegora permista numerum tercentum. Et ego Gundisalvo Luz cunjungia mea Vnisconi juxta portione de ipso qui in dote resona vel in carta, et me compota inter fratres vel eredes, ut aveatis vos, et omnis posteritas tua juri pereni : notum die erit octavo Kalendas Magii era milesima centesima decima nona. Gundisalvo tivi Unisco manum mea ro+voro. Qui presentes fuerunt. Suario testes vidi. Sunila testes vidi. Odorio testes vidi. Lovesindu vidi et notuit.

DLXXXXVI

Pactum venditionis partium quarumdam duorum fundorum in villa* de Tavosa, *agris quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1081

..... animia suariz cartula uinditionis et firmitatis facio a uobis .....sindo guteriz et euxori uestra domna gontrode de ereditate mea propria ..e aueo in uila teuolosa subtus mons cussuiratu terridorio bragarensis discurenten ribulo arnoso in ipsa uila teuolosa. et abeo ipsa ereditate de auia mea domna bellita. do a uobis inde de VI^a V^a extra illa larea desuper illo ualo que abe gumdisaluo guttierizi et extra illias de illo uiniale et de semental et de illo fogolo et de alia VI^a de odrocia cendamiriz que abeo de conparadela de VI^a V^a et de VI^a III^a do a uobis ipsa ereditate con quamtum in se octine et ad prestitum ominis est per ut illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis pro que accebio de uobis precio X modios tamtum a nobis bene conplacui. Ita u de odie in die uel tempore sia de iuri nostro abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras. siquis tamen quod fieri aliquis omo ueneri uel uenerimumus *(sic)* ad inrumpendum contra unc factum nostrum que nos in iudicio deuindicare non potuerimus au uos in uoce nostra comodo pariemus a uobis ipsa ereditate dubrata uel quamtum a uobis fueri meliorata. Facta cartula uindicionis uel confirmationis notum die erit III nonas magii. Era millesima CXVIII.^a animia suariz in anc cartula manus mea r+o.

qui preses fuerunt. osoreo pelaiz quos uidi. arias rodoriquiz quos uidi. mito arias quos uidi. suario arias quos uidi.

pelaio test. —uimara test. —louesindo test.

uermudu notuit.

DLXXXXVII

Pactum venditionis partis dominii ecclesiae Sancti Cosmadi in villa* de Gemunde. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1081

Christus. In dei nomine ego pelaio eriz et eiu framilaz ideo plagui mihi per bone pacis et uoluntas ut faceremus a uobis tructesindo gut*ierriz (?)* et uxori uestra guntrote garsia cartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que abeo de subceptionum parente nostro ero gundesinz ic eglesia sancto cosmate et abet iacentia in uilla gemundi subtus monte faro discurente ribulo exatones territorio portucalensis prope litore maris de ipsa eglesia IIII^a que foi de pater meo ero et VIII^a que comparaui de louesindo suariz et de ipso casales que iacen trans ipso riu ad intrego cun quantum in se obtine uel ominis aprestitum est. et acepimus de uos pretio aderato et definito III boues de XIII XIII modios tanto a nobis bene complagui. abeatis uos firmiter et hominis *(sic)* posteritas uestras iuri quieto. siquis aliqui homo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrunpendun et nobis a uobis deuindicare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsas ereditates dublatas uel tripatas uel quanto uobis fueri melioratas et insuper alio tanto in iudigato et uobis perpetin auiturum. Facta cartula uindicionis et firmitatis in die erit XV kalendas Setembris in era M CXVIII.^a pelaio et eiu

in anc cartula uinditionis et firmitatis manum mea ro++. quidem presentes fuerunt. diagu guncalbiz manum mea conf. alio diagu aluitiz conf. —egareo test. —menendo test. —martino test. —gundisalbo presbiter notuit.

DLXXXXVIII

Pactum venditionis fundi in villa* de Milheirós. *Charta autographa, e tabulario Sedis Viseensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1081

Christus. In nomine domini ego fagildu et uxor mea uniscu salute in domino deo eterna amen. Ideo placui nouis per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis articulo neque pertimexentes metum set expontaneanea *(sic)* nostra uoluntate ut facere uouis sennior domno martino kartula uel confirmationis de illa ereditate quos conparaui de pelagio et de uxor sua truilo et aue iacentia ipsa ereditate in uilla milleirolos subtus mons ciuitas sancta maria discurrentes riuulo ouar territorio portugalensis. damus et confirmamus uobis ipsa ereditate ab integro in casas pumares uineas sautos terra ruptas uel baruaras exitus montium accessum uel regressum aquas aquarum uel sesigas moliarum uel quantum aprestitum ominis est ipsetine *(sic)* confirmamus uobis ipsa ereditate pro que conparamus illa in uestro ganado pernominatu id est III uaccas de XV XV modios et uno boue de XIII modios et una equa media in XX modios tantum ille conplacui. et de precio nicil remansi in deuito pro dare. Ita ut de odie uel tempore sia ipsa ereditate in uestro iure uel dominio traita aque confirmata et uos perpetim auiturum. aueatis uos illas firmiter et omnis posteritas uestro iuri quietum usque in perpetuum. et nos *(sic)* siquis tamen non creditis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra unc factum nostrum ad inrumpendum et in concilio deuindicare non potuerimus tunc pariemus uouis ipsa ereditate duplata uel tripata uel quantum a uouis fueri meliorata et unc factum nostrum semper auea rouore et plena firmitate. Facta karta uel confirmationis in die quo erit idus septembris. Era I. CXVIII.ª ego fagildu et uxor mea uniscu in anc karta uel confirmationis manus ro+uoramus uel confirmamus.

qui uiderunt pro test. —suario tetoniz test. —desterigu test. —rodorigu test. —spasandu test. —Hermigildu presbiter notuit.

DLXXXXIX

Tructesindus Tructesindiz filiusque Pelagius Tructesindiz omnia bona sua, mobilia et immobilia, Monasteriis Petrosensi et* de Villacova *testamento legant. Quid vero sit faciendum, si cuidam donatorum progenies fuerit superstes, praescribunt. Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens et ex tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1081

In nomine sancte et indiuidue trinitatis ego famulus dei tructesindus tructesindiz una cum filio meo pelagio tructesindiz placuit nobis prona mente et propria uolumtate propter amorem dei et pro remedio peccatorum nostrorum ut faceremus kartam testamenti sicut et facimus de omnibus hereditatibus et de cunctis rebus nostris de cunctisque diuitiis quas habemus ut si in die mortis nostre post nos aliquod ex nobis non remanserit semen legitimum deseruiant cuncte nostre hereditates et omnes nostre diuitie ad locum monasterii petrosi in quo ad honorem dei recondite esse noscuntur reliquie cruoris domini et semper uirginis sancteque dei genitricis marie et sanctorum apostolorum petri et pauli quorum basilica sita est in uilla que dicitur petroso subtus castro petroso secus riuulum fibros de alia parte iuxta saxum album in territorio portugalensi inter flumen durium et ciuitatem sancte marie. Et notum ibi facimus quia testamus uillam laureto cum uillacoua ad integrum quantum ibi habemus ad monasterium uillecoue et nostram rationem de uilla maiore ad locum sancti mametis qui in ipsa uilla est et damus nostram ipsius loci sancti mametis cum ipsa uilla maiore ad supradictum monasterium petrosi. Si uero ex nobis semen legitimum remanserit qui nostra bona accipiat deseruiat integra pars quinta omnium hereditatum nostrarum et medietas cunctarum facultatum ad supranominatum monasterium extra uillam maiorem de qua deseruiat quinta pars ad sanctum mametem et de sancto mamete nostra ratio ad petrosum. De uilla uero laureto et de uillacoua deseruiat quinta pars ad monasterium uillecoue. Igitur adicimus ut si peccato impe-

diente per inuidiam diaboli ipsut monasterium petrosi aut illut de uillacoua partitum fuerit a laicis deseruiant ista omnia que mandamus ad nostras rationes in ipsis monasteriis seruis dei qui ibi habitauerint. Si uero ibi serui dei in comune uixerint comuniter cuncta possideant. Siquis uero cuiuslibet generis homo aut mulier aduersus hoc nostrum factum contrarius extiterit non habeat licentiam per nullam assertionem sed pro sola presumtione quadruplo pariat eaque auferre temptauerit et quandiu in hac temeritate permanserit sit excomunicatus et anathema a deo et omnibus sanctis eius et hec scribtura perpetuum habeat roborem. Facta karta testamenti die dominica hora fere IIª luna XXIIIIª II kalendas nouembris. Era I. CXVIIII.ª in diebus regis domni adefonsi regente domno sisnando aluazir urbem colimbrie habitante episcopo domno paterno in colimbria. Facta est in supradicto monasterio petrosi. ego tructesindus una cum filio meo pelagio manibus nostris robora++mus. In presentia domni gudini abbatis ipsius monasterii.

Hii testes sunt. Tructesindus test. —Monnius test. —Pelagius test. —alius pelagius test.

Ego rodorigus manu mea confermo —Ego menendus manu mea conf. —Sisnandus manu mea confirmo Ego menendus pelaiz confirmo.

Pelagius scribsit.

DC

Ex libro regestorum Araucensis Monasterii, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert, descripsimus.*

1081

Carta de hereditate quam comparauit monasterium in pala et in fornelo in termino de Arauca

In dei nomine. Nos filiis felix et mater nostra guilo aroniz Id sumus ero menendo eilo argilo maria placuit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderemus tibi gudino abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca sicut et uindimus uobis ereditate nostra propria que habemus de parentorum et auiorum nostrorum que nobis euenit de mater nostra guilo. et iacet ipsa hereditas in territorio arauca in uilla romarizi in loco predicto in casal de palla et fornello de ipso casal octaua integra uobis uendimus cum omni sua prestantia ubi illa inuenire potueritis per suis terminis et locis antiquis et alias lareas multas et bonas in toto romariz intus et foris exitu et regressu. et diuidet ipsa hereditas cum termino de sancto petro et cum uilla penso et per figarito et cum ecclesia sancti saluatoris et cum castro et inde per termino de sancto petro unde primiter incoauimus. vendimus uobis ipsa uilla de romariz quanta hereditas ibi habemus. et accepimus de uos pretio xxx modios in que nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. ita ut de hodie in denante sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in iure uestro sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit de qualibet pars qui uobis ipsa hereditas calumniare uel inrumpere quesierit que nos ad iuditio uel in concilio post parte uestra ipsa hereditas auctorigare non potuerimus que pariemus uobis ipsa hereditas dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die IIIº idus nouembris. Era M.ª C.ª XVIIII.ª Regnante adefonso principe in omni spania. Iudex in arauca Iusto dominiquiz. Ero menendo eilo argilo maria in hanc cartula uenditionis que fieri elegimus manus nostras ro++++++mus. Qui preses fuerunt. Ederonio test. Louegildo test. Pelagio test. Aluitu test. Godinus presbiter scripsit.

DCI

Egas Moneoniz, testamento suo peracto, sororem ejus Ermesindam procuratricem bonorum et tutricem filiorum, quos, morte superveniente, forte relicturus, constituit, aliaque quasi codicillaria praescripta electioni tutricis addit. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1081

Ego egas prolis moneonis placito facio simul et uerbo a tibi germana uel soror mea domna ermesinda prolis moneonis erit die II kalendas decembris era MCXVIIII.ª et proinde facio tibi isto placito de omnias totas meas hereditates et de tota mea criazone siue de mulos uel mulas et de kauallos uel equas et de argento uel auro aut aliud ganato que a rem pertinet uel ad omnis prestitum est quantumque abeo uel quantumque ad obitum meo autmentare *(sic)* potuero ut abeam ego ipsa bona uel ganato in mea uita et abeam et possideam et ad obitu meo uada de illo ganato IIIª integra ad sancto iohanne sicut ille meo testamento resona et illas alias IIas partes de omnia mea rem si eum abuerit semen de directa linea et maternan abuerit teneat illas IIas partes per tuo mandato et per tuo recabito per isto nostro placito nec uindere nec donare nec testare nec in scriptura aliena ponere neque a principe neque ad dominus neque a potestate neque a nulla forma ominis humana nisi pertranseant in potestate a mea semine de directa linea per iste placito sub regimine tuo. et siquamlibe meas uxores ad allias nuptias aut ad alios uiros siue nobiles siue innobiles perductas fuerint abeas tu licentia germana mea domna ermesinda illas duas partes de illa mea rem quod sursum in placito isto super taxato tu aprehendere toto etiam et ipsa mea semine et deseruiat ad illa mea semine per uestro mandato et per uestro arbitrio et per uestro consilio et per isto placito et non abeant licentia illa mea semine de tuo mandato exire per nullaque actio in quantum illa mea semine uita uixerit. Et si mea semen de meo genito extinta fuerit non abeant licentia nullas suas matres nec semen de suas matres in ipsa mea bona nulla ratione recipere post mortem de filios suos nec in sua uita si bona non fuerit et castitate non tenuerit nisi torna tu germana mea ermesinda illas meas hereditates et illo meo ganato et illa mea rem integra et intemerata pro remedio anime mee et de mea semen sicut in meo testamento resonat. Et siquamuis mea semen aut aliqua formis ominis humana siue de propinquis meis quomodo de extraneis que a tibi isto placito et isto meo facto inrumpere quesierit uel temptare uoluerit per qualibet actio aut per scripturis anteriores aut posteriores unde tu inpedimento abeas in isto meo facto quomodo pariamus uel pariant post tua parte aut quid de tua uoce per isto placito pulsauerit quantum de ipsa mea rem a tibi in contemsa miserit dublatum et insuper IIº auri talenta libri et iudicato. egas prolis monionis in hoc uerbo et placito manu mea r+o—uoro.

Qui preses fuerunt —Simeoni abba conf. —romano conf. —didaco conf. —micaelis conf. —pelagio conf. aluaro test. —romano test. —sauarigo test. —piniolo test.

Didaco Notui.

C. episcopus+.

DCII

Pactum venditionis fundi cujusdam in loco nobis ignoto siti. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.

1081

In dei nomine ego zendas ardegazi et adulfo et gumcalbo nantillizi et ermesinda placui nobis per bonas pazis et uolumtas nuli quoque gentis inperio nec suagentis articulo se probrias nostras uolumtates ut uenderemus ad uobis randulfo diazi et uxore uestra animia pelaizi ereditate nostra que abemus in olarea lata abemus illa de paremtorum nostrorum damus ad uos illa firmiter. abeatis uos illa et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum et faciatis inde que uolueritis. et facimus per persolta de dona ermesinda gonizi que est nostra erede. et acepimus de uos in prezio VIII modios in pane et in res tantum ad nobis bene conplacui. et est ipsa ereditate in anplo XXIII pasales quomo esparte de salquero et in medio XXI pasale et lonquo con suas consimiles est ipsa ereditate teritorio portugalemsis probe litore maris discure arugio fonte coua. Ita de odie et tenpore sedea de iuri nostro abrasa et in iuri uestro traditas et confirmatas. et est ipsa carta facta prie idus decenber. Era MCXVIIII. cendas et adaulfo et gumzalbo et ermesinda in oc carta manus nostras rouoramus r++++ouoramus.

DCIII

Descripsimus ex codice Ecclesiolensis Monasterii qui titulum Livro Baio-Ferrado *prae se fert.*

1081

Karta de nogeira

In nomine genitoris geniti simulque procedentis spiritus sancti qui est trinus in personis et unus in deitate qui hominem ex limo terre ad imaginem et similitudinem suam plasmauit qui omnia que in celo et in terra et in mare sunt ex nichilo creauit et creata gubernat et gubernata continet. Que omnia ego egeas fruilaz audiens timens timen *(sic)* diem districti iuditii fatio kartam testamenti ecclesie sancti saluatoris ecclesiole de ipsa mea hereditate quam habeo in ipsa uilla nogeira et in totas ipsas uillas que sunt in ecclesiola tam auiorum quam parentum siue de ganantia. Damus uobis canonicis sancti saluatoris ipsam hereditatem cum suis prestationibus omnibus quas in se obtinent et homini profitiunt et dono similiter ipsam hereditatem de flamula froilaz tali conuentu quomodo sursum resonat et post obitum meum uidelicet egee froilaz comparaui illam ego godina pelaiz et pono illam in ista karta ad ipsum locum sancti saluatoris et dedit pro illa duodecin modios. habeatis illam uos canonici et omnes successores uestri per ubi illa potueritis inuenire suis locis et terminis antiquis ac nouis determinatam tali conuentione et pacto ut in uita mea uel nostra teneamus illam et seruiamus cum illa ad ipsum locum sancti saluatoris. et non uendamus nec donemus nec testemus in aliam partem et nos habeatis ad honorem uos et successores uestri secundum quod potueritis et post obitum nostrum relinquamus illam liberam ad ipsum monasterium sancti saluatoris testatam pro remedio animarum nostrarum ad tollerantiam fratrum cuiuscumque ordinis fuerint deo seruientes in sanctam uitam perseuerantes. habeant et possideant ipsas hereditates iuri quieto temporibus seculorum. Quod si filii uel nepotes mei illas habitare post obitum meum uoluerint sint subiecti ipsi monasterio et de labore quem in uita nostra laborauerimus reddamus in rationem quartam partem integram usque ad obitum. Si uero aliquis homo uenerit uel ego aut propinquus uel extraneus qui hunc factum nostrum infringere aut in aliquo contaminare uel minuere quesierit destruat illum omnipotens deus et sit excommunicatus et a sacratissimo corpore et sanguine domini separatus et in inferno cum iuda qui dominum nostrum et suum tradidit dimersus et insuper reddat ipsis senioribus loci duo auri talenta et D modios et regie potestati aliud tantum et iudicatum. Facta karta testamenti VIII kalendas ianunuarii *(sic)*. Era M.ª C.ª X.ª VIIII.ª Ego egeas froiaz una cum uxore mea gudina pelaiz illam manibus propriis robor—amus. Pro testes. Pelagius test. Gundisaluus test. Suarius test. Iohannes presbiter Notuit.

DCIV

Pactum venditionis partis fundi in villa de Concela. *Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis* (de Pendorada) *servata, in Publico Archivo invenitur.*

1081

In dei nomine ego monio garcia una pariter cum uxore mea geluira uenegas tibi sarrazino osorizi et uxor mea domna ermesinda prolis trastemirizi Ideo placuit nobis adque conuenit nullis coque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas sano animo atque libero arbitrio sed propria mente integroque consilio tibi iam supradicti uobis ut faceremus kartula uendictionis sicut et facimus de ereditate nostra propria que habemus de conparadela in uila concela et in loco predictô kasa de dona ...co sutos mons eiras tiratorium anegia discurrentem riuulo flumen dorio uendimus uobis de ipsa ereditate de ipso casal quarta integra et media cum casas cum uineas cum pumares cum sauctos in monte in uale et in rio pescareas cum aquis aquarum et sesigas molinarum accessum uel regresum per suis locis uigus et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestantia et aprestitum omnis est. et accepimus de uobis precium XX et I° modios tantum nobis bene conplacuit que uos destis et nos accepimus et de ipsum aput uos nichil remansit in debitum pro dare. Ita ut de odie die uel tempore sit ereditate de iuri nostro abrasa et uestro domo sit translacta. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras usque in perpetuum et quicquid exinde age*re* facere uel iudicare uolueris liberam in dei nomine abeas potestestatem *(sic)*. Notum die quod erit III idus kalendas ianu*ar*ii. Era MCXVIIII. Siquis tamen quod fierit non creditis contra hanc scriptura uendictionis aliquis homo uenerit ad

inrumpendum uel uenire coierimus tunc inferant uel inferant pars nostra partique uestre ipsa eredita dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta karta uendictionis et scripture firmitatis. ego monio garcia et uxor mea geluira uenegas ad uobis domno sarrazino et uxor uestra domna ermesinda hanc kartula manus nostras r—o—b—o+++ramus.

qui preses fuerunt —froila test. —sueiro test. —egas test.

Pelagi presbiter notuit.

DCV

Lite exorta inter susceptores apparitoresve fisci et Alvitum abbatem Vaccariciensis coenobii super quodam praedio in villa de Moçarros *sito, comes, sive* alvazir, *Sesnandus, Conimbricensis praefectus, illud praedium a Vaccariciensibus monachis juste ac legitime possideri agnoscit. Acta* agnitionis *(sic dicebant) descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1082

Intentio de hereditate de mozarros

Dvbium quidem non est sed multis maneat prenotissimum in ueritate. Orta fuit intentio inter iohannem iustici et abbas domno aluito super illam hereditatem de mozarros que fuit de domno louegildo et de domno floridi qui testauerunt eam ad locum ad acisterio qui dicunt sancti uincenti de uaccariza et super illud testamentum factum uenerunt suos maiorinos de aluazil domnus sesnandus et calumpniauerunt eam pro ad regalengum et deuenimus inde ad concilium siue ad iuditium in sede colimbriense ante aluazil domno sisnando per manus sagionis iohanne iustici qui presentabat illos testatores pro ad iudicio facere super illa hereditate de muzarros integra per suos terminos et uicis et locis antiquis quomodo diuidit cum quintanela et per illa nadia et inde per illa ecclesia sancti martini cum suos passales istumque concludimus. diuidit de alia parte cum uillanoua istumque concludimus ad integrum testamus eam et super istum factum peruenimus inde ad iudicium ante aluazil in colimbria ubi erant multorum filii benenatorum Dicentes illos testatores sua uoce quia illa hereditas fuerat auorum suorum uel parentum suorum et testarant eam pro remedio anime illorum a parte ipsius ecclesie et iohanne iustici dicente quia erat illa hereditas regalenga. et dederant unusquisque suum testimonium super illam hereditatem de mozarros et uidimus testimonium ex parte abbatis aluitu qui illam uocem tenebat meliorem et agnouerunt se in ueritate et uiderunt bene et iudicauerunt ut iurasset ille abbas cum v hominibus per sua auctorentia domni sisnandi ipsos homines nominatos abbas aluito et marcus presbiter et faciesbona presbiter et iohanne presbiter et christoforus presbiter sicut et iurauerunt per manus domni belit qui illa hereditate persqueriuit. et per tale accio obinde ego aluazil domnus sisnandus placitum uel dimissionem facimus uobis domno aluito abbati pro parte de illa hereditate nodum die VIII idus ianuarii Era M.ª C.ª XX.ª Pro parte que non calumpniemus uos pro illa hereditate de hodie die uel tempore seculorum non per me non per sagionem non per potestatem non per ulla arte imittente non pro ullaque actio non nos non filii non posteritas nostra non ullus homo pro nullaque actio. Et si aliquis omo uenerit ad calumpniandum in primis fiat excommunicatus et corporis domini sit separatus et in inferno profundo cum iuda scarioth habeat partem in eterna dampnatione et propter dampna secularia pariemus illam hereditatem in duplo ad illum acisterio et dux uel potestas qui illa terra imperauerit II° auri talenta et ad couto D°ˢ solidos et iudicatum. Ego aluazil domnus sesnandus ad uos abbas aluito in hoc placito uel agnitione manu mea+++++ roboro. Qui uiderunt et presentes fuerunt. Recamundus quos uidi. Florido godiniz quos uidi. Mofarrigin quos uidi. Viarigo quos uidi. Ramiro osoreiz quos uidi. Arias fortes test. Goesteo scapici test. Daniel gudiniz test. Menendus scapiz test. Aluazil domnus sisnandus manu mea conf. Gundesindus presbiter Notuit.

DCVI

Sandus abbas partem dominii quam habebat in ecclesia S. Martini de Paçóo, *sive ex successione, sive ex adquisitione, Munio Venegas uxorique ejus donatione tradit, tali pacto, ut donatori necessaria praebeant, et defensores ejus sint. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1082

Magnus est titulus donationis quem nullus homo infringere potest. Obinde ego domno sando aba confessor in domino deo Placuit mihi per bone pacis uoluntas et bona mente mea ita ut facerem uobis muniu ueniegas et uxori tue unisco trastemirizi testum scripture condonationis siue plazum firmitatis per uestris benefactis de ipsa ecclesia uocabulo sancti martini que est fundada in uilla que uocidant palatiolo. Do uobis inde tercia integra tantum mihi euenit in mea porcione. Do uobis eam cum omnibus suis testacionibus quos fuerunt de meos auolos siue de ganancia. Do uobis ipsam terciam de ipsa ecclesia ut me defendatis et adiuuetis et me contineatis in uita mea et defendatis contra cunctis generis humani secundum uestram possibilitatem quia tantum mihi bene conplacuit et aput uos nichil remansit in deuitum. Ita ut de hodie die sit in iure uestro tradita et confirmada et de meo abrasa. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis quam de extraneis inrumpendo uoluerit sit excomunicatus et habeat partem cum iuda traditore et pariat ipsa ecclesia dublada cum omnibus suis prestationibus et insuper duo auri talenta et iudicato et hunc meum factum firmissimum habeat roborem. Facta karta condonationis siue plazum confirmationis de predicta ecclesia que est subtus mons genestazolo et discurrente flumen durio terridorio diocesis ecclesie portugalensis in die quod erit m° nonas marcii. Era MXX^a^ post c.^a^ Ego sandus aba uobis domno muniu et uxori tue domne unisco in hanc kartam condonationis manus meas probrias r+oboro.

I test. miru test. fredenandus test. sisnandus test.

Uiliulfus notuit.

DCVII

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis Livro Baio-Ferrado *dicto, sumpsimus.*

1082

Karta de ecclesiola

Christus. In dei nomine Ego recemundo pariter cum iermanis meis gundisaluus et guntrode didacus et fernandus facimus kartam uenditionis et firmitatis uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz de hereditate nostra propria quam habemus de genitore nostro aluaro in uilla ecclesiola siue de auis seu de comparada ab integro subtus alpe sagittela discurrente riuulo guitin territorio portugalensi. Damus uobis ipsam hereditatem ut habeatis illam uos et omnis posteritas uestra ab hac die firmiter suis terminis terminatam antiquis ac nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ut habeatis potestatem fatiendi de illa quicquid uolueritis. pro qua accepimus a uobis in pretio unam pellem agninam in xxxx modios tantum nobis conplacuit et de pretio pro dare aput uos nichil remansit. Si uero aliquis homo uenerit uel uenerimus ad hanc kartam irrumpendam et nos in concilio deuendicare aut uestre parti concedere noluerimus aut non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo componamus uobis ipsam hereditatem duplatam cum quantum a uobis melioratam fuerit. Facta karta uenditionis xv kalendarum aprilis. Era M.C.XX. Ego recemondo cum fratribus meis prenominatis hanc kartam firmiter propriis roboramus manibus. Qui presentes fuerunt. Gundisaluus test. Gundulfu test. Ramirus test. Cendon test. — Pelagius scripsit.

DCVIII

Cresconius, frater, bonaque sua in potestatem Abbatis Monachorumque Araucensium tradit, ut eum dum vixerit curent, sic in valetudine, quemadmodum in infirmitate constitutum. Charta autographa, lacerata ac mutila, e tabulario Araucensis Monasterii delata, extat in Publico Archivo. Quae deerant ex libro regestorum, de **D. Maior Martins** *sic dicto, sumpsimus, litterisque italicis, ut vocant, distinximus.*

1082

In nomine domini nostri ihesu christi. dubium non est enim sed multum mihi plene cognitus mane in ueritate. Obinde ergo *(sic)* frater cresconius placuit mihi asto animo et pronta mea mente et uoto meo conplente *ut facere textum scripture firmitatis sicut et fatio* de meo corpo et de omnia mea rem ad uobis abba domnus godinus et a fratribus qui sumtis habitantes in monasterio sancti petri de arauka abrenuntio *me et do et concedo mea hereditate que habeo in uilla* molnes de pars de meo pater moqueime in loco predicto in casal que dicent de quedino de ipsa hereditate de meo pater medietate integra *et in uilla romarizi hereditate quos uenit mihi de mea* mater nomine louesenda et abui illa ereditate de pater suo eirigo et uenit a mici inde IIII.ª integra. *Et ibi* adicimus alia hereditate in uilla fiqueireto de portionem *quos* fuit de moqueime cresconici mediatate integra cum *quantum* in se obtinet et aprestitum ominis est ubi illa potueritis inuenire. habeatis illa firmiter sicut sursum resonat. damus ipsas hereditates *que iam nominauimus cum quantum in se obtinent* et aprestitum ominis est in montes in fontes in uillas in exitus accesum uel regresum ubi illas potueritis inuenire. *et habent ipsas uillas iacentia* in territorio arauka suptus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo molnes a pauiola et romarici ad alarda. *do et concedo ipsum que iam diximus ad uobis pro que me* curiates in mea uita et ad meas infirmitates usque ad obitum meum que abeatis me firmiter et omnia *mea rem iuri quietum sub christi dei nomine habeatis potestatem.* Et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc factum nostrum quantum *inrumperit tantum duble et insuper iudicato a qui illa terra imperauerit* et insuper auri talenta et sedea excomunicato et cum iuda traditore abea participio *in eterna dampnatione. Obinde ergo cresconius (sic) facta scriptura* firmitatis die erit VIII° kalendas maias. Era MCXX.ª ego cresconius in hanc scriptura manu mea ro—*bo—raui. gauinus conf. Loueredus conf. Iustus conf. Teudia conf. Adefonsus presbiter conf. Sisnandus presbiter conf. gondesindus presbiter conf. erus subdiacono conf.* ederonias conf.

Menendus presbiter notuit.

DCIX

Villae cujusdam in ripa fluminis Mundae sitae Viarigus Monachus Odorium quemdam partiarium dominum reddit. Descripsimus ex **Livro Petro** *Conimbricensis Sedis.*

1082

Firmitatis carta

Ego uiarigu frater placuit mihi per bone pacis uoluntas ut facerem tibi odorio scriptum firmitatis de medietate de illa mea uilla habet iacencia in rripa mondeci per porto de alkigib de foce de seira usque ad miserere. dabo tibi ipsam uillam ut sedeamus parceiros bonos et andemus unus ad alios cum ueritate in uita et in morte et qui unum ex nobis inde aliter fecerit ut pactet *(sic)* ad seniorem XXX solidos de puro argento. Facta scritura firmitatis III nonas octobris. Era M.ª C.ª XX.ª Ego uiarigu et odorio in hanc cartam manus nostras ro—boramus.

Qui presentes fuerunt. —Zameiro randulfiz test. —Gontado andrias test. —Ramiro test. —Mouram test. —Zuleima gundesteiz test. —Arias sendoniz test. —Erus presbiter notuit.

DCX

Vivilli Sarraciniz Monasterio S. Joannis (de **Pendorada**) *praedia in villis* de **Figueiredo** *et* de **Pousada**, *quae ad eam a patre jure hereditario obvenerant, partemque fundi in* **Villa-maior**, *hereditariam a matre, testamento legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1082

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis. Obiit *(sic)* ego famula dei uiuilli prolix sarraciniz placuit michi sub tuo nomine et in tuo amore christi et timore quod in hoc recolimus et in corde nostro consideramus ut de omne rem mea et omnia paupertacula mea et omnia hereditas mea contesto ad aulam domus sanctorum sancti saluatoris et sancte marie et sancti iohannis qui inter eos principatum tenet quorum basilice esse cernitur subtus mons aratros discurrente bis aluei durio et fluuius tamice quod est fundatus in loco predicto in uilla capannellas iuxta uilla ordoni orbe anegia territorio portugalensis. Ita ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctis et ad monachos et fratres qui in ipso loco fuerint habitantes per regula sancta et uia monastica Ita et facio textum scripture testum et firmitatis de omnia hereditate que fuit de sarracino sarraciniz et de uilla amici ad pation *(?)* et habet iacentia in uilla ficheireto in uilla pausata ad integro quantum me conputat inter meos fratres et heredes damus illa ad ipsius sancti qum quantum adprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis cum exitum uel regresum per suis terminis per ubi illa potueritis inuenire. et alia hereditate quos fuit de auio meo sanctio ermeguiz et aubet illa mater mea in iure suo e domna eldonza dum dotauisce. et kaibit illa in portione filiis suis. dau ego uiuilli inde mea ratione ad integro v^a^ tantum me conputat inter meos fratres uel heredes et habet iacentia ipsa uilla inter fluuius tamice et oueliola hic in uilla maior. dau illa ad ipsius sanctis cum quantum aprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire inuenire *(sic)* ad obitum meo contesto illo ad ipsius domus sanctorum. De hodie die et tempore sciat isto que in testamento resonat de iure meo abrasam et post obitum meo ad ipsius domus sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fierit sana mente non crediderit de qualibet generis homo tam de propinquis meis tan de extraneis qui hunc factum meum usurparet uoluerit in uno modico uel in grande In primis sit excomunicatus et a cceptum christianorum sit segregatus et cum iuda traditore habeat partem in eterna damnatione et insuper pariet post partem ipsius testamentum quantum infrigerit dublato et extra iudicato et insuper pariet duo auri talenta. et seminis meis fratris aut sororis que ad isto loco sancto et in isto testamento defensor fuerit sedeat benedictus de dei benedictione christi qui est filius dei uiuit. Factum est uius series testamentum notum die quod erit XVIII kalendas .... Era M C XX.^a^ uiuilli prolix sarraciniz quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea ro+uit.

qui preses fuerunt iuliano diaz test. sanctio confirmo. garseani confirmo. gundesindo test.

Veremudus notuit.

DCXI

Pactum venditionis dimidii cujusdam villae, Valar dicta, prope montem **de Parada**. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.***

1083

Christus. In dei nomine ego don sagado et usor mea dona sontrili in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis bona pacis et uollumtas nulla quoque gentis inperio nec suademtis artigulo absto animo integro adque consilió abcepsit mente bona et explomtanea mea uolumtate Ut uinderemus ad uobis domno gondisaluo gutieriz et uxuor uestra domna ieoluira sicut et uendimus ereditate nostra propia que auemus de subseptione abiorum et paremtum nostrorum in uilla ualar subtus mons parata iouaz codal teritorio portogalense discurremte ribolo umia et auet iacentia in logo predito in ualar inter gagiati et peiarios de ipsa uila mea mediatate integra kasales exitus montium teras ruptas uel inruptas. deuesas montes fontes teras sikas regadilas aquis aquarum sesegas molinarum per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis con quanto in set obtinet et ad prestitum ominis est. et acepimus de uos in pretio duos boues itanto nobis bene conplaguit. uos destis et nos acepimus et de pretio aput uos non remansit in deuido Ita ut de odie de iuri meo sit abrasa et in dominio uestro tradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto usque in tempori-

bus seculorum. et siquis tamen quod fieri non credimus et si aliquis homo uenerit uel ue*ne*rimus contra hanc kartula ad inrumpendum tam nos quam et extraneeis que nos in iuditio deuimdigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quodmodo pariemus ad uobis ipsas ereditates dublatas uel tripatas quamto ad uobis fueri meliorata et uos perpetim abitura. Facta kartula uenditionis ista XVIII kalendas februarit In era millesima c^a XXI.^a domno sagado et uxor mea sontrili ad uobis domno gonzaluo et uxor uestra domna geoluira in hanc kartula uenditionis manus nostras r++ouoramus. et quid preses sunt :

Eiga test. — gaudio test. — migahel test. — menemdo test.

Pelagius notuit.

DCXII

Pactum venditionis bonorum quae venditor in villa* de S. Thomé *possidebat. Charta autographa, olim in scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis servata, in Publico invenitur Archivo.

1083

Christus. In dei nomine ego pinoti Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut facere a uobis astrulfu quizoiz et uxori tua guntilli cartula uenditionis et firmitatis de ereditate nostra propria que auemus de auios et parentum nostrorum subtus mons corduua discurrentem rribulum auizela territorium portucalense et aue iacentia in uilla sancti tome ipsa ereditate in quintana. VII^a media damus uobis ad integrum quantum in se obtine et prestitum om*i*nis est terras ruptas uel barualas petras mouiles uel inmouiles aquas aquarum et sesigas moniarum exitus montium uel regresum. damus a uobis ad integrum siue de canata comodo et de conparatura quantum ibidem abuimus ut aueatis uos ille firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum et in perpetuum in cuntis temporibus seculorum pro que acepimus de uos precio VII modios tantum nobis bene conplacuit. et siquis tamem fierit non credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc cartula uen*di*tionis et nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce mea comodo pariemus ipsa ereditate dublata uel quantum a uobis fuerit melior*ata*. notum die erit X^m kalendas februarias. Era millesima CXXI.^a fac*ta* cartula uenditionis manum mea ro+.

Qui presentes fuerunt. Quizoi test. troctesindu test. uilifonso test. Ioane notuit.

DCXIII

Ansericus presbyter bona tam hereditaria quam emptitia, quae in villis* de Cresconi, de Fiães *et* de Ansemil *possidebat, Didaco Cidiz uxorique ejus et Ero presbytero, donatoris filio, dimidiata donat, usufructu tamen sibi retento. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo. Ibi charta autographa alia, illo ipso die quo prima exarata, invenitur, substantialiter eamdem donationem continens. Cum tantum forma diversa sit, praecedenti addendam existimavimus.

1083

Christus. In nomine domini sub christi nomine ego famulo dei anserigu qui fuit presbiter ad tibi didagu cidiz et uxor tua tequilo in domino deo eterne salute Amen. Magnum est enim titulum donationis uel perfiliacionis in qua nemo actum largitatis inrumpere non potest neque foris legem proicere sed quicquid libenter amplectere. Denique lex canet gotorum ut rem donata si per presentibus tradita fuerit nullo modo reputatur a donatorem sed per testes et scripture conuincat. Ideo iam supradicto anserigu plagui michi per bone pacis et uoluntas ut facerem tibi didagu cidiz et uxor tua tequilo cartula donacionis de meas hereditates siue de conparadela quomodo etiam de parentorum uel auiorum ansemondo nomine et senteiro in uilla que dicitur cresconi et pelaiones casal de tia dona et in antemiri per ubi eas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis ad ouitu meo habeatis uos et meo filio ero presbiter per medium tam in casas quomodo et in plantatos. proinde concedo eas ad uobis ut contineatis me in uita mea. et habent ipsas hereditates iacencia territorio muro prope castro sancti felicis discurrente in fluuio durio. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis ta-

men quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa karta dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta donacionis notum die erit III° idus februarii. Era M^a C^a XX^a I. Anserigu in hanc kartula donacionis uel perfiliacionis ad uobis didagu cidiz et uxori tue tequilo manu mea r+o.

Pro testes —Igulfu test. —ramiro test. —froila test. —aluitu test. —uimara test.

anserigu notuit.

Christus. Magnum est enim titulum donationis in quo nemo potest actum karitatis inrumpere ne foris legum prouidere sed quicquid de grato animo et promta mea uoluntate donatur et confirmatur in dei nomine habeatis potestatem. Obinde ego ansirigo facio tibi didago-cidici et uxor tua tequilo scriptura firmitatis uel benefactis de meas hereditates proprias quos fuerunt de auolos meos ansemondo et sentario et habent ipsas hereditates iacentias in uillas quas uocitant cresconi et pelagiones kasal de tia dona et in antimir subtus mons muro et castro sancto felice discurrente ribulo durio sic damus a uobis de auolenga quomodo et quanta ganaui de meos heredes per pretio et sortibi cum meos heredes. habeatis uos et ero presbiter per medio sic in kasales quomodo et in plantatos. proinde damus a uobis ipsas hereditates que adconselietis me de uestro honore et ego habeam in mea uita et post meo obito tornet illas a uos et a filiis uestris et si ego de hodie aliter fecerit et isto plazo exierit que per lege conponeat ista scriptura et insuper que det ad uos V^e boues de XIII XIII modios et iudicato. Facta karta notum die III idus februarii. Era T^a C^a XX^a I.^a Anserigo in karta manu mea r+ouoraui.

Pro testes. Igulfu test. Ramiru test. Froila test. Aluitu test. Vimara test.

Anserigu notuit. Moneonis diaconus translatauit.

DCXIV

Pactum venditionis praedii in villa de Romariz. *Charta autographa, e tabulario Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1083

In dei nomine ego tegila cognomento patrebono et uxor mea trodilli placuit nobis bona pacis uoluntas ut uinderemus uobis abba domno godinu et fratribus tuis qui in sancto petro sunt uobis cumhabitantes hereditate nostra propria que habemus in uilla que uocitant romarici territorio arauca subtus monte fuste discurrente ribulo alarda de una parte et de alia et habemus ipsa hereditate que uobis uindemus de comparatela per pretio et per carta de adosenda cendonizi nepta de domna eileuua de ipsa hereditate que fuit de domna eileuua quarta integra et habebat domna eileuua ipsa hereditate per ganantia de parte de filios de cesario auidizi. Leuat se ipsa hereditate de termino que diuidet inter romariz et castro et inde per termino de eirizi et inde per uia maurisca et inde ferit in termino de figaritu et uadit ad illo aroio de caprile qui est inter termino de figaritu et de penso et tornat se per illo termino que diuidet inter penso et romariz usque ferit in termino de sancto petro et uadit in directo usque ad termino de castro unde primiter incoauimus. Damus uobis in ipso concluso ipsum quod iam diximus cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubi illa potueritis inuenire per illos terminos. Pro que accepimus de uos in pretio XX et VI modios in que nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichil remansit in debito. Ita ut de odie die sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita adque confirmata iuri quieto. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc factum nostrum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra que pariemus post parte uestra ipsa uilla que in carta resonat duplata uel quantum ad uobis fuerit melioratum ad uos aut ad posteritas uestra tam nos quam posteritas nostras. Facta cartula uenditionis III° idus martii. Era TC XX^a I.^a Tegila cognomento patrebono et uxor mea trodilli in hanc cartula uenditionis manus nostras ro+++.

Qui preses fuerunt pro testes —Gondesindo testes —Arias testes.

Adefonsus test. —Santius test.

Godinvs qui hec notuit.

DCXV

Pactum venditionis dimidii fundi in villa* de Sinfães. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.

1083

In dei nomine ego garcia eitaz cum iermano meo diagu et muniu et mater nostra domna oneka in domino deo et eterna salute amen. Ideo plaguit nobis asto animo integroque consilium nullis *(sic)* nec suadentis artigulo se propia nostra accesit uoluntas ut uenderemus uobis arias maruaniz sicut uemdimus ereditate nostra propia que abuimus de subseptionem auiorum uel parentorum nostrorum como etiam et de ganadela et ipsa ereditate aue iacemtia in loco predicto in uilla quos uocitant cinfianes *(?)* ad illa portella iusta kararea que uadi pro ad riu de bestonza iusta kasal quos fui de frater lali et de alia parte cum illo bacello iusta kasa de gaphias per illo comaro et de alia parte diuide cum ereditate de amo menendo et cum sua ratione de illa aqua de VI feria nominata integra subtus mons muru terrio discuremte ribolum dorio. damus a uobis ipsa ereditate aque conzedimus mediade integra per ubi illa potueritis inuenire cum quantumque set obtine et ominis adprestitum est. et accepimus de uobis in precio II^os^ lenzos de XIIII XIIII cubidos et uno liturio adpretiado in X quartarios lanio nobo et unas brakas nobas cum sua inbragatoria in V quartarios et uno porco in II^os^ modios et una porca in II^os^ modios et II^os^ porcalios in III quartarios. tantum nobis bene conplaguit et de ipso pretio nihil aput uos inde remansit in deuito. Ita ut de odie in die uel tempore siat ipsa ereditate de iure nostro obrasa *(sic)* et in uestro dominio sedeat tradita uel confirmada. aueatis uobis illa firmiter et omnis posteritas in iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quod fierit non credimus alliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uenditionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit melliorada et uobis perpetim auiturum. Facta kartulla uenditionis notum die quod erit XVII kalendas iunii. Era TCXXI.^a^ ego garcia eitaz et diagu et muniu et mater nostra domna oneka ad uobis arias maruaniz in anc kartulla uenditionis manus nostras ro++++.

.... test. fernando test. muniu test. arias test. psalbator test. froilla test. gunzalbo test. arias notuit.

DCXVI

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in villa* de Parada. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.

1083

Christus. In dei nomine ego santia prolis gartias in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mizi per bona pacis et uolumtas ut per scritura firmitatis uimderemus ad uouis troytesendo gotierizi et uxori uestra gontrote garcias sicut et uendimus ereditate nostra propia que auemus in uila que uocidant parada subtus mons aluarelios teritorio portugalens prope litore maris discurente riuulo retorta in loco predicto de ipsa uila de parata que aueo de parentum meorum garcias pinolizi et domna ledegundia dou ad uouis de ipsa uila mea ratione quantum me conpota inter meos fratres uel eredes de ipsa uila de mediatate VII^a^ intrega cum kasas cum terras rubtas uel inrubtas cum plamtatu aruores pomiferas uel inpomiferas aquas cursiles petras mouiles uel inmouiles cum omni prestationibus suis a intrego per locis et uicos et terminos antigos per ubi ila potueritis inuenire. dou uosbis *(sic)* ipsa ereditate pro que acepio de uos multo seruitio et bono et ad confirmando karta XX modios in precio tantun mici bene plagui et aput uos non remansi precio in deuito. Ita ut de odie die uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et in uestro dominio siia tradida et confirmada ut aueatis uos ila firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. et super ista karta non ualea nula scritura nec de anteriora nec de posteriora. et siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrunpere et nos in concilio non uoluerimus au non potuerimus auturgare uel deuindigare a uos in uoce nostra comodo pariemus ipsa teridate *(sic)* dublada uel tripada quantum a uobis fuerit meliorada post uestra parte. Facta karta die erit II° nonas iunii. Era M^a^C^a^XXI.^a^ Santia ad uobis troytesendo et uxori uestra gontrode manu mea rouoro+.

Ic sunt uidentes —pelaio test. —menendo test. —aluito test. —froyla test. —petro test. —arias test. —gozaluo test.

didagu notuit.

DCXVII

Pactum venditionis septi sive cavaedii in civitate Conimbrica, prope ecclesiam S. Joannis. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis delata, in Publico Archivo custoditur.

1083

In dei nomine ego zoleima prolis aflah et uxor mea genlo In domino deo eterne salutem. Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas sanos nos cum sana mente et perfecta uoluntate nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu set propria nostra accessit uoluntas ut uinderemus ad tiui sicut et uendimus iohanne gundesindici corte nostra propria que abemus intus colinbrie loco nominato super ecclesia uocabulo sancto iohanne ad partem orientalium et fuit ipsa corte de genero meo martino imnotomad pro que dedi ego illi alia corte subter ecclesia sancte marie. et uendimus uobis ea cum quantum in se obtinet. et accepimus de te pretio placibile XXXVI metcales de auro abed tantum conplacui nobis. Ita ut de odie de nostro iure sit abstracta et in tuo dominio sit tradita et confirmata. abeas et possideas iuri quieto temporibus seculorum. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam ex progenie mee quam extranee que nos ad iudicium deuindigare uel auctoritate firmare non potuerimus que pariemus uobis uel qui isto inquisierit dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die VIII agusti. Era M^a C^a XX^a I.^a

zoleima aflah et uxor mea in hanc cartula uenditionis quam fieri elegimus et quoram idoneis testibus manus nostras ad roborandum tradimus+++.

Qui ibi presentes fuerunt —alvazir domno menendo conf. —cipriano —Gundesindo ioannes conf. —Pelagio halaf conf. —nunu gundesindic conf. —Tulquid fagildici conf. —Guttier menendici conf. —Garsea didaci conf. —Didaco cidici conf.

Pelagio erici test. —truitesindo tructesindici test. —floridi gudinic test. —Martino atomad test. —Maruan menendici test. —anaia ioannes test. —mofarig test. —olidi arianici test.

Sisenando Diacono Notuit.

DCXVIII

Pactum venditionis dimidii fundi cujusdam in villa de Milheirós, *exceptis agris qui ad sororem venditoris pertinebant. Accedit pollicitatio, emptori ab eodem venditore facta, de non vendendo, vel alio modo alienando, partem quam sibi retinebat, nisi ipsi emptori, successoribusve suis. Charta autographa, e tabulario Sedis Viseensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1083

Christus. In dei nomine ego pelagio fredenandiz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolunptas ut nullo quoque gentis imperio neque suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mea accessit uolunptas ut facere uobis domno martino et ad coniungia uestra domna ermesinda kartula uendictionis sicut et facio de ereditate mea propria medietate de quantu que abeo in uilla melieirolos et in sancta maria quos fuit de patre meo fredenando olidiz exeptis inde III^a de illo terreno kalbo et V^a de illo plantato que est de mea germana nomine matre que ad uobis non dabo et de illa alia mea ereditate suduna medietate uobis inde dabo per suis locis et uicus et terminus antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinent et ad prestitum ominis est et abent iacentia ipsas ereditates in territorio sancte marie discurrente riuulo ouar prope litore maris territorio portugalensis. et accepi de uos pretio que mici conplaguit id est tres uakas bonas et uno boue et III^or ouelias et media de una equa et tres pelles konelias in una equa tantum mici bene conplaguit et de pretio apud uos nichil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et ego in iudicio nuluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerint melioratas et uobis perpetim abituras. Facta kartula uendictionis die erit III° idus septembris. Era millesima C^a XX^a I.^a Ego pelagio fredenandiz in hanc kartula uendictionis manum mea ro+uoro.

Ic testes —teton test. —menendo test. —suario test. —alio menendo test. —ioanne test. —zidi fredariz quos uidi et confirmo.

Gundisalbo presbiter notuit.

Ego pelagio fredenandiz placitum facio ad uobis domno martino et ad coniungia uestra domna ermesinda die erit IIII° idus septembris era millesima CXXI^a^ super ipsa ereditate quos fuit de meo patre fredenando olidiz unde ad uobis dedi medietate pro pretio que ad mici plaguit que ipsa alia mea medietate que non uinda illa neque donet ad nullum ominem per nulloque actio nisi ad uos aut ad filiis uestris aut posteritas mea ad posteritas uestras similiter sic faciant exeptis illa III^a^ de illo terreno et V^a^ de illo plantato que est de mea germana matre sicut superius iam in illa karta resona. et illa alia ereditate suduna que abea uobiscum per medium et non uinda illa neque done nisi ad uos aut ad posteritas uestras. et si ausato fuerit illa ad uindere aut ad donare aut extraneare in alia parte nisi ad uos aut ad posteritas uestras et isto placito exederit qui parie post uestra parte aut de posteritas uestras illa mea ratione de illas ereditates quantasque abeo que in ipsa karta resonant dublatas uel tripatas post uestra parte aut de posteritas uestras et iudigato. et uos ad mi similiter faciatis. Ego pelagio fredenandiz in hoc placito manum mea ro+uoro.

Ic testes —osoredo test. —menendo test. —arias presbiter test. —gunzalbo test. —emila test. —zidi fredariz quos uidi et confirmo.

Gundisalbo presbiter notuit.

DCXIX

Guina quaedam dimidium fundi in villa de Pousada *siti, qui ad eam ex matre pervenerat, donat Araucensi Monasterio, cui etiam aliud dimidium vendit. Charta autographa, quam mutilam invenimus, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico extat Archivo. Ex apographo, in codice* Tombo feito por ordem de D. Maior Martins *inserto, quae deerant sumpsimus, litterisque italicis, ut vocant, signavimus.*

1083

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus seu et redemtorem nostrum sancti saluator*is et sancte marie sem*per uirginis et genitricis domini sancti petri apostoli et martiris christi uel cetere reliquie *quorum baselica esse dignos*citur in uilla uocitata item sancto petro ego ancilla dei *et uestra quamquam in*digna guina cum peccatorem *(sic)* mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis *respiramus non usquequaque* disperatione deicimur que etiam teste conscientie re*atui meo* criminis sepe pauesco ut ego per uos gloriosissimis sanctis tandem reconciliari mereamur *ut ad huius domum uestram* atque sanctorum omnium suffragium fida supplicatione uotis *om*nibus imploramus. et ideo deuotionis mee extitit ut de paupertate mea sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto meo proprio conferre debeo et quia scribtum est —uouete et reddite domino deo uestro— ideo omni effectum operis eadem ipsa deuotione implere procuramus acsi concedimus et offero glorie diuinitatis uestre medietate de hereditate que habeo de parte de mea matre genlo. et habet iacentia ipsa hereditate in romarici in uilla que dicent pausata iuxta termino de sancto petro. et ipsa alia medietate uindo uobis abba domno godinu et fratribus qui uobiscum in eodem monasterio sunt commorantes. et accepimus de uos pretio x quarterios in que nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit omne ipsa hereditate quanta me in ipsa uilla competet inter meos iermanos nominatos cresconio et gaudilli in uilla pausada concedimus uobis godinus abba et fratribus et sororibus qui ibidem sunt aut fuerint habitantes et in uita sancta perseuerantes ut ibidem sit deseruiendum pro remedium anime mee ut pro me memores domino sint semper. Quo et iuratione confirmo per indiuiduam trinitatem quia contra hunc factum nostrum numquam uentura ero inrumpendum. Siquis aliquis homo de parte mea filii uel neptis aut qualibet generis homo ex sanguinitatis mee aut extraneis qui contra hanc series testamenti infringere uel inrumpere temptauerit in primis sit excomunicatus ab omni comunione et segregatus ab ecclesia sancte et cum iuda traditore habeat portione in eterna damnatione et insuper iudicis sententia pariat domui uestre uel qui ibidem fuerint habitantes ipsa hereditate duplata uel quantum inde fuerit usurpatum ut ibidem sit semper deseruiendum et uobis perpetim abitura. Facta series testamenti uel cartula uenditionis notum die VIII kalendas octobris. Era millesima C^a^ XX^a^ I.^a^ Ego guina in hanc series testamenti uel cartula uenditionis manus meas r++++ouoramus.

Qui preses fuerunt —iusto domo quos uidit —Sandinu presbiter quos uidit —Teudila quos uidit —Sesmondo quos uidit —Gaton quos uidit.

pro test. —Gondesindo test. —uario test. —ouecu test.

Godinus presbiter *scripsit.*

DCXX

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Ortigosa. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1083

Christus. In dei nomine ego flosendus prolix ermiguiz in domino deo eterne salute Amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria mici accessit uoluntas ut facerem uobis didagu cidici et uxor tua tequilo kartula firmitatis de hereditate mea propria que habeo in uilla quos uocitant ortigosa a radice montis ortiqueira subtus mons muro territorio uargano discurrente riuulo pauia et sparte se cum termino de cuina usque in pauia medietate que conparaui de filias de pelagio frarenquiz per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum ominis in ea est et accepi de uos in pretio xxxx modios in quo mici bene conplagui et de pretio apud uos nicil remansit in debitum. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa in uestro dominio sit tradita uel confirmata. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis que nos a iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus post parte uestra ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die erit idus nouembris. Era M^a C^a XX^a I. Ego flosendus presbiter in hanc kartula uenditionis manu mea r+oboraui.

qui preses fuerunt ero test. froila test. toderiigo *(?)* test. sandinu test.

Micahelis notuit.

DCXXI

Possessores quidam plurimorum bonorum mobilium immobiliumque, tum saecularium, tum ecclesiasticorum, Ecclesiae sive Monasterio de Vouzella *eadem bona donant. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1083

Christus. Domnis inuictissimis sanctisque martiribus ac triumphatoribus sanctorum martirum sancta maria et sancti saluatoris et sancti michael archangeli cuius baseliga fundata est in uilla quos uocitant uaucella subtus mons aguto territorio alahouene discurrente ribulo uauga. Obinde ego famulus dei daui et matrona et cidi quasi frater indignum et peccatorem damus atque concedimus ad loci illius iam supernominati hereditates meas proprias que habemus in ipsa uilla uaucella hereditate quos fui de ganantia de cidi ab integro et illa mea ratione de patre meo daui et matre mea matrona ab integro et des uaucella usque in caualiones et ipsos kaualiones quantum ibi cidi tenuit in suo iudicio et in nouelia siquis quanta ibi ego ganaui et obiurgaui ab integro et in palatio sua ganantia et conparatela de cidi ab integro et conparaui illa de unisco et exemena et godina et trans illa Teliata uno kasal que conparaui de daui tructesindiz et in confurcus que conparaui de filius potenzo argelo et iaquinta et ecclesias nominatas mediatate ad auuolgodi et sancta maria de uentosa quanta ibi ganauimus et sancta maria de arcucelo cognomento palatio cum suis passalibus intus et foris ab integro et de ministeria de ecclesia uno signo de medallo et uno calice de argento et una kasulla tiraz et una dalmatiga tiraz et uno manipulo et uno uelo espauen et uno antiphanal et uno psalterio. et istum textum testamus illum ad isto acisterio iam supernominato et ad subrino meo gartia presbiter et ad fratres peregrinos qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et VI^a de santi iacobi de mato damus atque concedimus isto monasterio ad isto iam supernominato gartia pro remedio anime nostre et de nostros parentes et de nostra sobrina gontina quanta herediditate *(sic)* hic abui in halahoueine de parentorum et auorum suorum tam de ecclesia quam de laigale testamus illa ab integro pro remedio anime sue ad ipso acisterio supernominato. Et ego exemena prolix a gartia damus atque testamus hereditate mea quantaque habui hic in uaucela siue ecclesiastiga quomodo leigale quantum ego ic habui de auiorum et parentorum meorum testamus ad loci illius sancti saluatoris et ad gartia prolix sandiz. Et ego matrona cognomento matre dona prolix arias damus atque testamus hereditate mea quantaque habui ic in uaucella siue ecclesia *(sic)* quomodo laigale quanto ego habui de auiorum et parentorum meorum testamus ad loci illius sancti saluatoris et ad coniermano meo gartia prolix sandiz. et ego godino prolix sandiz damus atque concedimus hereditate mea propria quam habui in baucella de auiorum et de genitorio meo sando prolix daui siue de ecclesia

quomodo de laigale damus atque testamus illa ad loci illius iam supernominati sancti saluatoris et ad iermano meo gartia presbiter et habeas tu illum in tua uita et semper sedea a mercede. et non damus ibi licentiam a nullis propinquis meis nisi a tibi garsea ad iudicandum et ad possidendum et que habea ego cidi in mea uita et post obitum meum relinquam illum que sursum resona in tuas manus. Siquis tamen quo fueri *(sic)* non credis et aliquis generis homo uenerit tam de propinquis quam de extraneis ad hunc testum nostrum temptauerit aut infringere uoluerit in primis sit excomunigatus et ad fidem christi separatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna dampnatione et pariat ipsum acisterio dubladum et insuper D^os solidos et iudigato ad ipso iam supernominato gartia aut a qui sua uoce pulsauerit et hunc textum nostrum plena semper habeat firmitate. Factum series testamenti notum die quod erit III° nonas decembris. Era M^a C^a XX^a I.^a Ego cidi prolix daui et godino et exemena et matrona cognomento matre dona a tibi garcia in hoc series testamenti manus nostras rouo++++ramus.

Paternus episcobus conf. —Godinus abba conf. —Rodrigus conf. —Hordonius conf. —Vizoi conf.

Gauino conf. —Gartia conf. —Gauino conf. —Annaia conf. —Dompnus bellide conf.

Petro test. —Didaco test. —Daui test. conf. propria manu mea conf. —Daui test. —Vermudo test.

Egas test. —Ermerigu test. —Exemena test. conf. Sesnando diacono urbanense cenobio test.

Gutier conf. —Didaco conf. —Daniel conf.

Ero iudice colimbriense conf. —Godino conf. —Ledegundia. Ledegundia prolix cidi manu mea conf. —Brandila test. —Daui test.

Menendo presbiter Notuit.

DCXXII

Pactum venditionis horti in ripa Mundae, suburbio Conimbricae. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1083

In christi nomine. Ego maria eriz una pariter cum filiis meis fernando gidisliz et gutina placuit nobis per bonam pacem et bonam uoluntatem ut uinderemus uobis clericis canonicis de sancta maria sedis colimbrie ortum nostrum proprium cum suo puteo. habet iacentiam in illo arenato super flumine mondeco. in oriente est ei uinea de zuleiman iben aflah et in occidente prenominato flumine et in septendrione illa uia qua nominat addarbis et in meridie uinea de gutino alhabid et uinea de pelagio eriz. et accepimus de uobis pretio XXX^a solidos argenteos quia tantum nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsum ortum prenominatum seruientem ad illam canonicam de sancta maria prenominata sedis temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartam uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuendicare uel autorgare uobis noluerimus ut pariemus illum ortum prenominatum ad illam canonicam duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et iudicatum et uobis perpetim habiturum.

Facta karta uenditionis XVI kalendas ianuarias. Era MCXXI.^a Ego maria prenominata una cum filiis meis prenominatis fernando et gutina a uobis clericis canonicis in hanc kartam uenditionis manus nostras rouorauimus r+++.

Qui presentes fuerunt —trotisindo troitisindiz testis —martin iben atumati testis —arias fernandiz similiter.

Abbas dom petrus testis —iulian iben halifa testis —semeno testis —froila patriz testis.

DCXXIII

Pactum venditionis praedii in villa* de Secarido. *Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi custoditur.

1083

Christus. In dei nomine ego suario auonazar et suas iermanas guntilli et unisco et ausinda placuit nobis asto animo aque consilium set propria nostra uoluntate ut faceremus a uobis gunsalbo luz et uxori uestre unisco kartula uenditionis et scripture firmitatis de ereditate nostra propria que aueo de auios et parentum nostrorum

auonazar et gauilli et aue iacentia ipsa ereditate in uilla secariolo subtus mons castro uermuit discurentem rribulum aue territorium bracalense. damus a uobis aque concedimus ipsa ereditate et plantato quantumque ibidem abuimus siue de canantia comodo et de comparatura ut aueatis uos ille firmiter et omnis posteritas uestras et quantum in se obtine et ad prestitum ominis est. pro que acepimus de uos precio xxx^a modios de pane de ipso deuito tantum nobis bene conplacuit. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc cartula uenditionis et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus ipso que in cartula resona dublata uel quantum a uobis fuerit melioratum. notum die erit v° kalendas ianuarias era TCXXI^a facta cartula uenditionis manus nostras ro++++uit.

Qui presentes fuerunt —Pro testes ramiru test. menendu test. oseuio test. troctesindu test.

Ioane notuit.

DCXXIV

Partem villae* de Porto de Marrondos *Vermudus Cidiz Ecclesiae S. Martini testamento legat. Descripsimus ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis.

1083

In nomine domini nostri ihesu christi. Hec est carta testamenti quod feci ego uermudus cidiz de mea porcione de uilla sita in porto de marrondos id est quartam partem tocius uille ad ecclesiam sancti martini cum gressibus et regressibus et aquis et cum omne aprestitum que in ea est. et habet has terminationes in oriente illud flumen in occidente agros ipsius ecclesie predicte in septemtrione uia puplica in meridie mons nomine gimil. Hoc testamentum prompto animo et mente firma ob amorem dei et remedium anime mee fieri obtaui et idoneis testibus infra nominatis confirmaui. Siquis accederit ex propinquis aut alienis filii nepotes aut ex propinquis qui hanc scripturam testamenti infringere uoluerit ut sit excommunicatus et a christi fide separatus et insuper pariat illum que in carta resonat duplatum et ad iudicem terre iudicatum. —Tructesindus tructesindiz test. Auriol marquiz test. Michael test. Veila uenegas test. Gundisaluus uenegas test. Bellide iustiz uidit. Gundisaluo petriz notuit.

Era M.ª C.^a XXI.^a

DCXXV

Per manus Petri episcopi monasteria Sancti Christophori et Sanctae Mariae bonaque ad ea pertinentia accipiens, Rodericus Vermudiz, clericus vel monachus, jura patronorum, ut aiunt, eorumdem monasteriorum agnoscit et asservare promittit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense, ut credimus, pertinens, in Publico Archivo invenitur.

1084

Rodoricu uermudiz ad uos garcia gunzaluiz et gunzaluo guttierriz et uxori uestre geluira gunzaluiz et unisco gunzaluiz pactum simul et placitum facio uobis per scribturam firmitatis die III feria VIII kalendas februarias era Millesima C^a XX^a II^a pro parte de ipsos monasterios sancto christoforo et sancta maria cum suas testationes que michi datis per manum episcopi domni petri que teneam illos ego rodoricu sanos et intemeratos. Istas sunt testationes pernominatas quintana integra de paramio duas quintas una de domno rauperio et altera de abbate domno gumice aciueto integra que teneam illos sanos et intemeratos pro uestra parte et non mittam uobis in eos nullam perturbatio neque nullam subpositam malam per nullam actionem unde uos inpedimentum aut per quam careatis illas uestras rationes que michi datis pacatas illo quinion de abbate domno gumice siue de auolengo siue de ganantia et illo quinion de domna siti de auolengo et de ganantia et quinion de domno ermigio de auolengo et de ganantia et quinion de domno gunzaluo de auolengo et teneam illos per regulam canonicam quantum mea possiuilitas fuerit.

DCXXVI

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in Villa-Cova. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1084

In dei nomine ego ebrilli et suillo placuit nobis per bona pacis et uoluntas quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed propria nobis accesit uoluntas ut faceremus ..... cartula uenditionis de hereditate nostra propria que abemus in uillacoua subtus mons ...inis discurrente in ribulo latrones discurrente flumine tamice et fuit ipsa her.....rum. damus ad uobis nostra ratione integra quantum nobis conputa inter fratres et heredes et accepimus de uobis precium una egua et I^a uaca tantum nobis bene conplacuit et ..... apud uos nihil remansit in debito. abeatis uos iuri quietis temporibus seculorum. Siquis sane mentis non crediderit et alius homo uenerit tan de propinquis nostris quam de extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos ad iudicium deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus ad uobis ipsa hereditate duplata uel quantum uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura cum omnibus prestationibus suis. Facta cartula uenditionis notum erit VII idus martii. Era MCXXII.^a ego ebrilli et suillo in hanc cartula manus nostras ro++mus.

Pelaio test. —Egas test. —Arias test. —Didacus notuit.

DCXXVII

Descripsimus ex codice qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1084

Carta de hereditate quam habet monasterium in Canelas in termino de Aluarenga

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sancte marie mater domini et saluatoris nostri ihesu christi sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani et omnium sanctorum dei quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Ego famulo dei gauino froilaz testamentum facio de omnia mea hereditate ad uocabulo sancti petri arauca id est in uilla que uocitant canelas ipsa mea hereditate que habeo de parentorum meorum et alia ratione que comparaui de ipsos meos iermanos per mea carta et per meum pretium. do atque testo ipsa hereditate pro remedio anime mee ad uocabulo sancti petri arauca ut domino pro me memores sint semper. Siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam extraneis contra hunc testamentum infringere uoluerit In primis sit excomunicatus et ab ecclesia separatus et cum iuda traditore habeat participium Et insuper secularia pariat ipso quod in testamento resonar ad ipso monasterio et ad tibi godinus abba uel a fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel qui uocem eius intenderit duplata et C^m solidos et iudicato et uotum meum firmiter permaneat in sempiternum. Facta carta series testamenti notum die erit III° idus aprilis. Era M^a C^a XX II.^a Regnante adefonsus rex in spania et in galletia et in colinbria paternus episcopus et consulem domno sisnandus. Ego famulo dei gauino froilaz in hanc series testamenti quod fieri uolui manu mea r—obor—a+ui. Qui preses fuerunt pro testes. Adefonsus test. Pelagio test. Petro test. Godinus presbiter notuit.

DCXXVIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Paradella. *Charta autographa ad Petrosense Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.*

1084

In dei nomine ego sesgundia *(?)* ideo placui mici asto animo integro atque consilio nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum sed propria mici accessit uoluntas ut uindere a tibi gundisaluo hereditate mea propria in uilla paradela ad illa fonte de domna palla. iacet inter alias de meos heredes. erit sex passos in ampro et LX^a^ minus duos passos in longo. et accipio de uos in pretio VIIII quartarios de milio tantum mici bene conplacui et de pretio apud uos nichil remansit in debitum uos dedistis et nos accepimus Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate meo *(sic)* abrasa et in tuo dominio sit tradita et confirmada. habeas tu et omnis posteritas tua iuri quietum temporibus seculorum. siquis tamen quos fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta inrumpere uoluerimus aut noluerimus nos comodo parie a tibi ipsa hereditate dublata uel quantum fuerit meliorata. Facta karta uendictionis notum die erit IIII nonas magii. Era millesima c^a^ XXII. sesgundia a tibi gundisaluo in hac karta uendictionis manu mea r—ouo.

DCXXIX

Donam Gundisalviz et uxor Gundisalvo Gutierriz partem fundi in villa de Freixo *(?) tradunt pro multa eis indicta ob vulnera cuidam Alvito Fafilaz illata. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1084

In dei nomine ego donam gumzaluici et uxor sua maria in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et facimus karta firmitatis de ereditade nostra propria que abemus de subtione paremtum et abiorum nostrorum in uilla freiscen.... damus ad uobis de ereditade quos fuit de mater mea teodilo III integra quia iam illa alia in uestra karta tenetis. dam....d uobis pro illo peito de illas feritas que fecimus ad aluito fafilaci et non abemus unde illas peitare. et abe iacen... in illa uestra quimtana de susana qui sta a parte orientale subtus kastro de boue discurrente rribulo llabrugia in.....dorio portugalensis. damus ad uobis illa per suis terminis et uicis et llocis antiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuimdicare non potuerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditate dublata et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abidura. Facta karta firmitatis die erit III° idus magii. Era millesima CXXII.^a^ donam gumzaluici in ahnc karta firmitatis manus nostra++s.

Gelmirus aba quos uidi —Rodoricus aba quos uidi —Ermericus sesnamdici quos uidi.

Gudino amarellici test. —astredo pepici test. —froila gumeci test. —pelagio olidici test.

Zoleiman notuit.

DCXXX

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, Livro Baio Ferrado, *sic dicto, descripsimus.*

1084

Karta de curueirus

In dei nomine. Ego tructesindus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz fatio kartam uendicionis de hereditate mea propria quam habeo de mea gaancia in uilla curueirus subtus monte kastro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. Do uobis de ipsa hereditate quam ganaui cum meis iermanis terciam integram cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubi illam potueritis inuenire suis terminis et locis terminatam antiquis et nouis pro qua accepi a uobis in precio xxx[a] modios tantum mihi bene placuit et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis igitur uos illam firmiter et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die de iure et dominio meo sit abrasa et in uestro perhenniter confirmata. Et si aliquis homo siue de meis propinquis seu de extraneis hanc kartam infringere uoluerit et ego in concilio illam defendere et uobis concedere non potuero aut uos in uoce mea cum quanto in se fuerit meliorata uobis illam in duplo componam et iudicatum. Facta karta xv kalendas agustas. Era M C XX[a] II.[a] Ego Tructesindus illam manu mea roboro. Pro testibus. Veremudus test. Gundisaluus test. Pelagius test. Petrus notuit.

DCXXXI

Alvitus et uxor ut partem cujusdam fundi colant, Monasterii Vaccariciensis partiarios colonos se constituunt. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1084

Placitum de aluito et eius uxoris de parte unius casalis

Aluitus et uxor mea composita placitum facimus tibi aluito abbati et fratribus uestris de accisterio uaccariza et deinceps amodo in die quod erit XVIII° kalendas septembris In era M[a] C[a] XXII[a] pro parte de casale qui fuit de magistro gatone quod edificemus illum et plantemus pro uestra parte et de uestros fratres et non extraneemus illum de uestro iure et de uestros fratres neque in alia parte transferre faciamus in eo quantum potuerimus edificare et habeamus illum uobiscum per medium uel cum fratres qui in illo acisterio habitare et si inde minime fecerimus et istum placitum exciderimus quomodo pariemus ipsum quod in placito resonat duplatum et insuper C solidos. Aluitus et uxor mea composita in hunc placitum manus nostras roborauimus+++. Qui presentes fuerunt —Pelagius presbiter test. —Cresconius test. —Arias sperando test. —Froia presbiter Notuit.

DCXXXII

Pactum venditionis particulae cujusdam fundi in villa de Tarouquella. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, textum praebuit.*

1084

In dei nomine ego sabarigo Ideo placuit mici per bona pacis et uoluntas ut per scriptis facio ad tiui oderio karta scriptura firmiter de mea ratione de ipso pedazo de somoninos so illo reco de medio tercia et de medio v[a] *(?)* et dau ad uobis ipso que in karta resona ad intreco mea et de meos eredes et iace iusta adrogio lutreda in uila tarauquela subtus mons la...zolos teritorio uarca.. dis.....te flumen dorio et adcepimus de uobis in pretio II modios ..... alia si aliquis omo ueneri contra karta inrumpere que nos non autorquemus comodo paria ipso que in resona duplatum. et fui ipsa ereditate de mea conparadela. et de meo iure sedea rasa et in uestro ..... notum die quo eri XV kalendas *(?)* obtubrias in era T C[a] XX[a] II. sabarico ad tiui oderio in anc karta manus meas ro+. didaco test. ramiro test. nonido test. Todereo notuit.

DCXXXIII

Quidam Sugerius Raoco filium et filiam, ex duobus praediis in villa Gazim, *sic dicta, heredes instituit. Ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira T. III *prae se fert, hausimus.*

1084

In nomine Domini amen. Ego Sugerius Raoco ex meo beneplacito, et voluntate : herdo vos filios meos silicet Mendum Suariz, et Aldoram Suariz, in ipsa mea hereditate de Gacim; tali videlicet pacto, quod vos habeatis, et possideatis illam, et omnis generacio vestra, cuntis temporibus seculorum. Ad hoc quod si evenerit, quod vos vellitis illam vendere, non habeatis posse quod illam vendatis, nisi ad Monasterium Sancti Simonis; et ipsa hereditas sunt duo casalia in ipsa predicta Villa de Gacim; et do tibi Menendo Suariz illum de fundo; et Aldoram Suariz illum de cima. Habeatis vos ipsam hereditatem, et omnis posteritas vestra usque in perpetuum. Si aliquis homo venerit, qui contra hoc factum meum venire voluerit, quantum quesierit, tantum componat in duplo, et insuper pectet Domno Regi centum morabetinos menequiis, Era milesima centesima vigesima secunda. Ego supra nominatus, qui hanc cartam jussi facere propriis manibus roboro. Ego Archidiaconus Domnus Arias cum meis clericis testes, Pelagius Diaz Canonicus testes, Pelagius Grosus testes, Domnus Fafia Guteris testes, Petrus notavit.

DCXXXIV

Descripsimus ex codice qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in cartamiri in termino de Arauca

Domnis inuictissimis sanctis triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum baselica fundata esse dignoscitur in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente per ea ribulo alarda et badoco loco predicto sancto petro ego famula dei quamquam indigna gaudilli filia sando gauinizi et senduara asiulfizi placuit mihi asto animo integroque consilio nullis gentis inperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas ut pro remedio anime mee concederem locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea omnia hereditate que in arauca habeo de parte de mater mea senduara et de auiorum meorum asiulfu et spetiosa et iacet ipsa hereditate in arauca in uilla cartamiri. do illa ad fratres uel sacerdotes et ad omnes qui ibidem deseruierint et in uita sancta perseuerantes fuerint in ipso monasterio sancti petri. Do illa ad integro in illo loco sancto pro remedio anime mee cum suos casales et uineas et terras per suis terminis et locis antiquis per ubi illa inuenire potuerint cum omni sua prestantia ut in illo monasterio semper deseruiat. Siquis tamen quod fieri non credo aut aliquis homo uenerit de gens mea filios aut neptos propinquis uel extraneis qui hunc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore semper permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat et insuper pariat illa hereditate et ipso testamento duplato uel triplato uel duo auri talento ad illos fratres qui in illo monasterio habitantes sunt uel fuerint et ad seniores uel potestatibus qui illa terra imperant iudicato. et hunc meum factum firmiter permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die IIe idus martii. Era Mª C^a^ XXIII.^a^ Gaudilli in hanc series testamenti quod fieri uolui et legentem audiui manu mea ro+++ui. Qui presentes fuerunt. iusto test. huario test. ederonio test. tedon test. gondesindo test.

Godinus presbiter scripsit.

Regnante in urbe legione imperator adefonsus et in colinbria paternus episcopus et dux sisnandus aluazir. in arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios illorum.

DCXXXV

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romariz in termino de Arauca

Domnis inuictissimis sanctis triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum basilica fundata uidetur territorio arauca subtus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda loco predicto a monasterio sancti petri. Ego famulo dei ero filio zaccarias emilazi et de tuta erizi placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit integra ut pro remedio anime mee concederem locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea de hereditate que habeo in arauca de parte de mea mater tuta cognomento dulce erizi et de auola mea bona ermigizi filia cesario auidizi. et iacet ipsa hereditate in uilla romarizi in casale de pausata in illa senrra qui est inter pausata et termino de sancto petro. leuat se ad illa foze de illo uallado qui uenit de uilla bona que est termino de sancto petro et inde in directo per illos marcos et inde ad illa crepata iuxta illo pennedo et inde per ubi uertit aqua usque ad illas III petras qui stant in termino de illo monasterio sancti petro de illo terreno et de illa uarzena que conclusimus. mea ratione ab integro in illo loco sancti petri concedo ad fratres uel omnes christiani qui in eodem loco deuota mente deseruierint pro remedio anime mee ut ibi deseruiat semper. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit de gens mea filios neptos aut germanos aut extraneis uel quislibet generis homo qui hanc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat Et insuper pariat illa hereditate et isto testamento dublato uel triplato uel duo auri talenta ad illos fratres qui in illo monasterio habitantes sunt uel superfuerint uel qui uocem illorum intenderit et ad seniores qui in terra inperauerit iudicato. et hunc factum uel testamentum firmiter persistat in sempiternum. Facta series testamenti notum die XVIII kalendas aprilis. Era Mª C^a XXIII.^a Ero zacarias in hanc series testamenti quod fieri uolui presens consedi legentem audiui manu mea robo+++ui. Regnante adefonsus filius fredenandi imperatori et in colimbria paternus episcopus et dux sesnandus aluazir. in arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios eorum. Qui preses fuerunt. iusto test. Pelaio test. Sesnando test. Didagu test. Petro test.

Godinus presbiter scripsit.

DCXXXVI

Fratres quidam sive consortes praedium quod conjuncte possidebant, prope villam Romariz *situm, Monasterio Araucensi donant. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, extat in Publico Archivo.*

1085

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani et ceteri quorum basilica fundata est in territorio arauca subtus mons fuste discurrente ribulo alarda uocabulo sancti petri. Ego gundisaluo zaccarias et ueila trastemirizi placuit nobis ut de paupertate nostra aliquantum pro remedio animas nostras ad locum sanctum uestrum concederemus Sicut et concedimus ad ipso monasterio et ad tibi gutinus abba uel ad fratribus qui ibidem fuerint et in uita sancta perseuerauerint hereditate nostra propria que habemus de parentum et auiorum nostrorum et iacet inter uilla romarizi et monasterio sancti petri. ego gundisaluo do ad ipso loco sancti petri de tota illa senrra quomodo se leuat de termino de ipso monasterio qui uenit de contra uilla bona et uadit per fundo de ipsa senrra per ipsos marcos et inde sursum infesto per media illa lomba sicut diuidet aqua inter romarizi et ipso monasterio usque ferit in illo termino de sancto petro. de ipsum que conclusimus mea ratione integra sicut iam meo iermano ero zacharias fecit. et adicio adhuc ibi mea ratione integra de ipso casale de pausada cum omni sua prestantia ubi illa inuenire potuerint illos fratres de ipso monasterio. Et ego ueila similiter de illa senrra do ibi inde ad ipso mo-

nasterio mea ratione sicut dedit ero zaccarias et gundisaluo zaccarias et insuper adicio ibi quomodo diuidet ipsa senrra per agro de calce et quomodo spartit de casale de pausata et inde sursum quomodo diuidet per casale de palla et inde sursum infesto totum in directo usque ferit in penso in ipso termino de sancto petro. de totum istud que conclude mea ratione integra ad ipso monasterio pro remedio anime mee deseruiat per infinita secula. Et idem ueila trastemirici una cum uxori mea adosinda quitinici adicimus ad ipso loco sancti petri quinta de omnia hereditate que habemus in uilla romarizi et in uilla figaritu de omnia hereditate que in ipsas uillas habemus quinta integra ad ipso loco sancto concedimus et testamus cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis ut ibidem semper pro remedio anime nostre deseruiat per infinita secula. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam de extraneis qui contra hunc testamentum et uotum nostrum ad inrumpendum uenerit In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore hic et in eternum sit particeps et insuper pariat ad ipso monasterio isto que in testamento resonat duplatum et D solidos argenti ad tibi gotinus abba uel ad fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel qui uocem monasterii huius intenderit et ad qui illa terra imperauerit iudicato. et uotum nostrum firmiter maneat in sempiternum. Facta series testamenti XIII kalendas aprilis. Era M. C. XXIII. Regnante adefonsus principem in gallicia. In colimbria paternus episcopus et aluazir sisnandus. In arauca egas ermigizi Odorio tellizi Gauino froilazi et iudex Iusto domenquizi. Nos supranominatos gundisaluo zaccarias et ueila trastemirizi in hanc series testamenti quod fieri uolumus manus nostras roboramus.

Qui preses fuerunt gondesindus test. cesarius test. pelagius test. gauinus test. —Godinus presbiter scripsit.

Et ego cesario zaccarias sicut primiter fecerunt meos iermanos ero zaccarias et gundisaluo zaccarias ego sic facio testamentum de mea ratione de illa senrra qui est inter termino de sancto petro et de romarizi do et concedo mea ratione de ipsa senrra ad ipso monasterio supranominato et insuper accepi de ipsos fratres una manta ad confirmandum testamentum. Et ego gundesindo zaccharias similiter facio testamentum sicut iam prius fecerunt fratres meos ero zaccarias et gundisaluo zaccarias et cesario zaccarias. concedo ad ipso monasterio de sancto petro mea ratione de illa senrra que sursum resonat pro remedio anime mee. et accepi de ipsos fratres quinque modios in que mici complacuit ad confirmandum testamentum. Et adicio uobis una larea de terra que habeo in agro de calce. et accepi de uos pro ipsa larea uno bragale de panno lineo. tantum mici complacuit ita ut semper ad ipso monasterio deseruiat pro remedio anime mee per cuncta tempora. Siquis tamen Vt supra.

cesareo et gundesindo in hanc series testamenti manus nostras rouo++mus.
qui preses fuerunt teodereo test. sesmondo test. miron test. gontemiro test.
godinus presbiter scripsit.

DCXXXVII

Codicilli cuidam testamento additi, posteaque, ut videtur, a scheda testamenti, consulto casuve, avulsi, quibus Onega Veniegas sextam partem praedii in villa de Pousada *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legat. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo invenitur.*

1085

In coatione huius series testamenti quos fecit domna onega ueniegas a sancti iohannis babtiste de radice aratros pro remedio anima filii mei sisnandus garseaz de mea hereditate que fuit de uiro meo garsea salamiriz et fui ipsa hereditate de cida godiniz contesto ea ad ipsius domus sanctus VI[a] integra de uilla pausata iusta sancto christoforo in uilla conprentes *(?)* subtus muro discurente durio per suis terminis et locis antiquis. notum die erit III nonas aprilis. Era M[a] C XXIII.[a] Ego onega in hanc scriptura coram testes manu mea r+obo.

pro testes —aulfu test. —senior test. —aluitu test.
Micaelis scripsit.

DCXXXVIII

Pactum venditionis dimidii villae de Vadar, postea Villa-Verde *dicta. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, extat in Publico Archivo.*

1085

In dei cunctipotentis nomine hec est cartula uenditionis uel confirmationis quem facimus nos germanos una pariter id sumus menendo adtanagildiz pelagio atanagildi et godina atanagildiz et froilo et adtanagildo. placuit nobis per bona pacis et sincera uolumtate per nullo quoque gentis imperio nec pertimescentis metum sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi gunsaluo gutterriz et ad uxori uestra geruira gunsaluiz cartula uenditionis de hereditate nostra propria que id est medietate integra de uilla uadar et habemus illa de patre nostro atanagildo sicut in sua carta resonat. et habet ipsa uilla uilla *(sic)* iacentia territorio portugalense subtus monte cotal discurrente ribulo humia ciuitas sancta maria et diuidet ipsa uilla cum uilla gaiati et de alia parte cum uilla peiarios. damus ad uobis medietate integra de ipsa uilla supradicta cum suos uicos et terminos antiquos per illa *(sic)* potueritis inuenire cum exitus uel regressus cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est. et accepimus de uos pretium pro ipsa uilla que nobis bene placuit id est duos boues adpretiatos de in XIII XIII modios tantum nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de hodie die habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad hanc cartula inrumpendum et nos ad iudicio autturgare noluerimus aut uindicare aut uos in uoce nostra pariemus uobis ipsa hereditate dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis III idus aprilis. Era M. C. XX. III.ª temporibus adefonsi imperatoris et consul domnus sisenandus conimbriensis. Nos supranominatos id sumus menendus pelagius godina froilo adtanagildo uobis gunsaluo gutterriz et uxori uestra geluira gunsaluiz manus nostras hanc cartula roboram+++++++us.

Monnio ermigiz quos uidit. Gunsaluo ermigiz test. Suario aluititiz test. Guttierri menendiz test. Fernando ermigiz test. Ranemirus A. D. Scribsit.

DCXXXIX

Descripsimus ex codice qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in Minianos et in Manzores et in genestosa inter manzores et fagiones

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum baselica uidemus fundata territorio arauca subtus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda loco predicto sancti petri monasterio. Ego famulo dei aluitu romariquizi filio romarigo gelmerizi et de fronilli filia rodosendo aluitizi et de freileuua placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit integra uoluntas ut pro remedio anime mee concederem ad locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea de omnia hereditate que habeo in arauca de parte de mater mea fronilli et de auios meos rodosindo aluitizi et de freileuua et iacet ipsa hereditate in uilla minianos et inde diuidet per sautello et inde per spica de lonbato et inde per ubi diuidet per uilla frantia et inde discurret pro ad alarda per comaro que expartit per agro de fidele usque in aqua de alarda et trauze alarda et diuidet per pausada et inde per uilla iugarios et inde per carraria antiqua inter iugarios et nouales et conclude nouales usque se finxit et diuide per pumare maiore et inde in directo et diuide per illa petra qui dicent mirauade et inde per uia antiqua usque ad agro de spadannito et transit isto illo ribulo alarda et uadit per uia antiqua usque ad bocca de carreira antiqua per ubi diuidet cum uilla de muçun *(?)* et inde per uia antiqua usque ad illa archa et inde ferit in sautello unde primiter incoamus. Et iterum aditio ad illo loco sancti petri alia hereditate que habeo in uilla manzores que iacet inter portella et arauca discurrente ribulo alarda et alia hereditate que iacet in uilla genestosa que iacet inter manzores et fagiones et portella. de ipsas uillas mea ratione ab integro ecclesia sancti petri de arauca pro remedio anime mee concedo. et habui eas de parte de auios meos quos supra nominauimus de arauca. do illa hereditate cum suos casales et cum omni aprestitu suo exitu et regressu per suis terminis et

locis antiquis quantum me competat inter meas gentes et meos heredes ad locum sanctum ecclesie uestre sancti petri ad omnes fratres qui ibidem in uita sancta deseruierint pro remedio anime mee ut semper ibidem deseruiat. Siquidem quod fieri negauero aut auferre ab eodem loco quesiero aut aliquis homo uenerit de gens mea filios uel neptos aut extraneis uel quilibet generis homo qui hunc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat et insuper pariat illa hereditate et illo que in testamento resonat duplato uel triplato uel duo auri talenta ad illos fratres qui in monasterio habitantes fuerint uel qui nunc ibi sunt uel qui uocem illorum intenderit et ad seniores qui illa terra imperauerit iudicato. et hunc meum uotum uel testamentum firmiter in dei amore permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die IIII° idus magii. Era Mª C^a XXIII.^a Aluitu romariquizi in hanc series testamenti quod fieri uolui presens consedi legentem audiui manu ro++ui. Regnante adefonsus imperatori filius fredesnandi et in colimbria paternus episcopus et dux sesnandus aluazir. In arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios eorum. Qui presentes fuerunt. menendo test. pinniolo test. Adefonso test. Aluitu test. petro test. Godinus presbiter Scripsit.

DCXL

Tructesindus presbyter episcopali Ecclesiae S. Mariae Conimbricensi ecclesiam S. Petri* de Alafoens *aliaque bona immobilia testamento legat. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis delata, in Publico extat Archivo.

1085

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego tructesindus presbyter facio cartam testamenti ad ecclesiam sancte marie episcopalis sedis colimbriensis de ecclesia que uocatur sancti petri in terra alahueni quomodo concludit per suos terminos. hii sunt enim. Incipit de petra taxucaria et discurrit inpronum per illam aquam et diuidit cum uilla paules et uadit ad illas petras super porto manso et transit illum riuum sur et uadit per illud fundamentum quod uocant liniolum super sancti christofori locum et transit ad foce de riuulo qui uocatur traucia *(?)* ad ipsam uarzenam et concludit ipsam uarzenam cum suo molino integra et transit per illum riuulum per ipsum liniolum et per illo barreiro quomodo extremat cum uilla ansianes et feret in illam petram taxucariam unde prius incepimus. sicut concludit est totum testamentum ipsius ecclesie sancti petri et casal ubi habitat rodorico barragan et tertia de sancta maria de matto et medietate de suberosa quomodo concludit per illum fontaninum de sancta cruce et fuit ipsa hereditas de matre gotini iustiz et ipse gotinus incartauit illam tio meo abbati domno gontigio et ipse abbas domnus gontigius dedit eam michi. et ego concedo illam supradicte episcopali ecclesie sancte marie propter amorem dei et pro remedio peccatorum meorum et totum quod in terra alahueni in testamento et in laicali accipere debeo per ueritatem inter meos heredes per manum episcopi domni cresconii et clericorum eius presentiam. Si autem quilibet propincus meus siue extraneus hoc meum factum irrumpere temptauerit pro presumptione sola sit excommunicatus et maledictus a deo quandiu permanserit in ipsa pertinacia et componat de suis propriis facultatibus supradicte sedi quadruplum totum quod auferre temptauerit et hoc meum factum semper optineat stabilitatem. quod factum est Era M^a C XXIII II idus Magii. Ego supranominatus tructesindus confirmo.

Qui presentes fuerunt —Cresconius episcopus+ —Martinus prior —Iohannes presbiter —Petrus presbiter —Pelagius presbiter.

Diaconi —Pelagius diaconus —Tellus diaconus —Sisinandus diaconus.

DCXLI

Conimbrica a dominio moslemico erepta, Ferdinandus Magnus civitati territorioque ejus Sisnandum Comitem, ut urbem civibus, rura colonis frequentaret, rectorem dederat. Ferdinando, vero, Sisnandoque e vita discessis, Alphonsus rex, qui patri in regnum succederat, Conimbricensium municipum petitiones perpendens, bona ac jura quae eis Sisnandus contulerat rata in perpetuum facit. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, nobis textum praebuit.

1085

Christus. Sub imperio omnipotentis dei qui uerbo creans omnia recte conposuit atque utiliter in suo congaudet regno qui cum patre et filio unus quo equalis permanet per numquam finienda seculorum secula. Audiant presentes et futuri uerba relationis huiusmodi. Constitutum est inter uiuentes ut quidam ex illis sint maiores quidam mediocres alii uero maiores alii sint domini alii subiecti et necesse est ut domini prestent omnibus qui sibi seruiunt et qui melius seruierint melius proficiant et magis sustententur de benefico dominorum suorum. Transactis temporibus aduenit quidam ex partibus sibilie nomine consul domnus sisnandus ad laudabilissimum fredenandum regem et consiliatus est illi ut obsideret ciuitatem quandam nomine colimbriam que tunc a sarracenis possessa erat. Ipse uero iamdictus fredenandus rex adquiebit consiliis eius et abiens una cum uxore sua filiisque et filiabus suis circumdabit eam stetitque super eam quousque dominus eam illi tribuit in suo dominio. Introgressus illam premeditatus est in animo suo et elegit illum iamdictum domnum sisnandum consulem de ea tali tenore et eo pacto ut populasset eam secundum suam uolumptatem. Ille etenim populabit eam bene et firmiter tenuit contra omnes gentes et dedit illis tales consuetudines ut populassent sicut melius potuissent et possedissent eas illi et filii sui seu etiam et omnis progenies eorum. Et si aliquis eorum ire uoluisset in alia terra non esset ausus uendere neque donare nisi uicino suo. Post mortem uero domni fredenandi regis dominus noster laudabilis adefonsus successit in imperio qui firmiter atque mirabiliter expugnans omnes barbaras nationes dei cum adiutorio usquequo peruenit ad laudabilissimam et nimis pulcram hac decoram ciuitatem toleto quam omnipotens deus tradidit in manus eius mirabiliter. Vt autem audierunt omnes maiores natu colinbrie cucurrerunt omnes pariter usque ad pedes domini nostri adefonsi imperatoris et genu flexo ante eum rogaberunt ut sicut pater eius donnus fredenandus rex mandaberat et postea donnus sisnandus illis consuetudines dederat ille confirmasset eis. Adquiebit itaque petitionibus eorum hoc modo et dixit —Ego adefonsus diuino nutu protectus laudabilis imperator uobis omnibus hominibus fidelissimis meis populantibus in omni circuitu intus et foris colimbrie utriusque uite beatitudinem in christo domino caritatiue euenit animo meo michi iam supra scripto adefonso imperatori ut uobis iam supra taxatis fidelibus meis omnibus hominibus populantibus in tota terra colimbrie facere textum scripture firmitatis sicut et facio et perhactum confirmo de omnes hereditates quas unusquisque uestrum populabit per manus consul domnus sisnandus cui pater meus fredenandus illam ciuitatem iamdicta colimbria de manibus sarracenorum uolunptate dei abstracta concessit et ego post permisione dei in imperio superueniente sicut pater meus eam illi tribuit alacri uultu integraque mente et puro corde ego confirmabi et sicut ille consul donnus sisnandus unicuique uestrum tribuit terras uineas casas seu etiam et uillas ad populandum ego uero confirmo eas uobis iure hereditario ut abeatis illas et possideatis uos et filii uestri et omnis posteritas uestra euo perhenni et secula cuncta. Sed hoc intersit ut si unusquisque uestrum ire uoluerit in alia patria non sit ausus uendere neque donare alicui extraneo homini nisi uicino suo aliter nequaquam. De quas hereditates facio uobis integram condanationem *(sic)* sicut supra scriptum est ut abeatis uos illas et omnes progenies uestra in seculum seculi. Quod si ego aut aliquis de meis propinquis uel de extraneis hanc confirmationis kartam uiolare uoluero uel uoluerit et contra hoc quod ego sponte facere iussi destructor esse uoluero uel uoluerit quisquis fuerit propinquis aut extraneus segregetur a corpore et sanguine domini et cum iuda traditore demersus in profundum inferni parili cum illo lugeat penam et hoc factum meum sit firmum et stabile in seculum seculi. Facta kartula confirmationis IIII° kalendarum iunii concurrente Era T^a^CXXIII.^a^ Adefonsus gratia dei laudabilissimus imperator hanc confirmationis cartam quam legentem audibi et scribere iussi conf.

Ego martinus munniz quem post obitum predicti consulis imperator prefactus adefonsus ciuitati predicte preposuit conf.+

Didacus gratia dei apostolice sedis pontifex conf. —Ederonius auriensis episcopus conf. —Gomez aukensis episcopus conf. —Raimundus palentine sedis episcopus conf.

Petrus ansuriz comes conf.+ —Martinus adefonsus comes conf.+ —Petro pelaiz comes conf. —Ruderico ordoniz armiger regis conf.+

Pelagius domingiz maniorinus legionense ciuitatis conf. —Pelagius uelitiz maniorinus domus regis conf. —Petro iohannes maniorinus de castella conf.

Pelagio guterriz conf. —Suarius menendiz conf. —Gunsalbus menendiz conf. —Gundesindus mouraniz conf. —Egas ermigiz conf.

Sub christi nomine. Ego supradictus adefonssus imperator adueniens in colimbriam anno regni nostri XX° VIIII.° mense quarto eiusdem anni cum genero meo domno raimundo et cum quibusdam ex primatibus nostri palatii roboraui et stabilio hoc meum factum in Era TCXXXIX kalendas maii VI feria pasche et confirmaui inreuocabiliter presentibus colimbrianis et petentibus. Siquis autem ex propinquis meis aut de extraneis hoc infringere temptauerit sit separatus a conmunione corporis et sanguinis domini quousque digne melioretur.

Ego raimundus gener supradicti imperatoris domni adefonsi confirmo et nomen meum iussi subscribi. —Ego martinus munionis preses colimbrie et gener consulis domni sisnandi qui pro eo in locum eius successi hoc quod domino meo imperatori conplacuit confirmo et obseruare ueraciter promitto et laudans regis iussum nomen subscribi iussi meum. —Ego petrus dei nutu nazarensis episcopus confirmans. —Cresconius supradicte colinbrie episcopus confirmo. —Rodoricus archidiaconus et prior bracarensis ecclesie adfui et confirmo. —Pelagius abunazar scripsit. —Sisnandus astrariz clericus qui scripsit.

DCXLII

Cùm lis oriretur inter monachos Monasterii S. Stephani de Villela *et homines possidentes, ut laica, bona ecclesiastica quaedam, ad ecclesiam S. Mametis pertinentia, possessores, furti coram judice convicti, bona ipsa tandem monasterio restituunt. Sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in bibliotheca Academiae nostrae servato, et ex codice* Livro das Doações *in tabulario Monasterii Palatiolensis* (de Paço de Sousa) *olim existente, descripto. Codex ipse, cum aliis ejusdem coenobii monumentis, incendio periisse credimus. Hoc monumentum edidit jam* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 27).

1085

Temporibus illis, quibus Adefonsus Rex Spaniarum adprehendit Tolletum, orta fuit intentio inter fratres de Monasterio Vilella et heredes de Sancto Mametis de Fafilanes; hi sunt prenominati Didagus presbiter, et monacus, qui preerat Monasterio ipsius Vilela in voce de Sancto Stephano contra Eirigu Asiulfiz, et contra suo filio Abdella Eiriguiz, et contra Gontino Fafilas, super testamentum de Sancto Mamete, que jacet in villa Figaria, quod fuit de fratre Abdella cognomento Patre Abdellaz, et est ipsum testamentum definitum, et per deliberabile judicium deliberatum, de hereditate de fratre Namdulfa, de illa media septima integra, et de illa alia media IIIª VIIª integra, et septima integra de Sancta Marina de Figaria, de illa medietate similiter, et de Sancto Salvatore de ipsa Figaria de medietate VIIª integra, et de illa alia media de tercia duas septimas integras. Invenimus autem ipsum testamentum superius taxatum super ipsos homines jam prenominatos ocultum, et tenebant illum inter se ipsos more laicalis divisum, et ab ipsa ecclesia vocabulo Sancti Mametis de Fafilanes, cujus est testamenti, tenebatur extraneum, pro qua re ego Didagus presbiter veni super ipsum testamentum in voce de Sancto Stephano de Villela, ubi est ipse Sanctus Mames cum sua Ecclesia testatus, et pulsavi voce de ipso testamento contra ipsos homines jam prefatos, in presentia de Domno Egas prolis Ermigiz per manu de suo Saion Menendo Pantaiz, et cognoverunt se, et non potuerunt respondere pro illi judici. Obinde ego Eirigus Ajulfiz tam pro me, quam pro filiis et heridibus *(sic)* meis, et ego Gudinus pro me, et fratribus, et heredibus meis, plazum legale per scripturam firmitatis facimus tibi, Didago presbitero, super ipso testamento de Figaria in voce de Sancto Stephano de Monasterio Villela, sub die quod erit Nonas Agustas, E.ª M.ª C.ª XX.ª III.ª Ita de hodie die et tempore non sedeamus nos ausi ipsum testamentum contensare, aut inrumpere, aut extraniare, non nos, non posteritas nostra, non per scripturas anterioras, aut posterioras, nec per nulla suposita mala, nec aliquis in voce nostra, unde ipsa ecclesia vocabulo Sancto Mamete super ipso testamento impedimento habeat, et Monasterium de Villela inde suam veritatem careat; et si minime fecerimus, et plazum istum excederimus, que pariemus ipsum testamentum, que usque nunc tenuimus occultum, per sentencia legum, et super D solidos, tibi Diago presbitero, aut ipsi, qui vocem ipsius testamenti in voce Sancti Stephani pulsaverit, et judicato. Nos superius nominatus, id sumus, Eirigu et Gontenu in hoc plazo, et agnitione, manus nostras roboramus. Qui prezens fuerunt : Tructesindo testis. Gondesindus testis. Eirigo testis.

DCXLIII

Ermigius Moniz Monasterio Palatiolensi (de Paço de Sousa) *dimidium villae, quae Eribius dicebatur, dimidiumque ecclesiae S. Vincentii testamento legat. Ex codice saeculi XVIII, ad Publicam Bibliothecam Portucalensem pertinente, qui* Provas das Memorias de Paço de Sousa *inscribitur, sumpsimus.*

1085

Dominis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque Martiribus et sancti saluatoris et sancte Marie semper uirginis sanctorum Apostolorum Petri et Pauli videlicet et Mathei euangeliste quorum Baselica fundata est in uilla Palaciolo subtus mons Ordinis discurrente ribulo Sausa territorio Portugallense. Egó exigui famulo Dei Ermigius do atque testo pro remedio anime mee partem de mea hereditate scilicet medietatem de ipsa uilla de Eribio que est in terra de Penafiel inter Sausa et Kaualunum cum omnem suam rectitudinem et cum medietate de ipsa Ecclesia sancti Uincentii et ganaui ipsam heriditatem de Rex Domno Alfonso. do illam per ubi illam potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est. Do illa pro remedio anime mee ut ante Deum merear remissionem pecatorum meorum in diem iudicii audire ab eo cum electis dicentem —venite benedicti Patris percipite regnum—. Et si aliquis homo uenerit uel uenero qui hunc factum meum inrumpere uoluerit in primis sit maledictus et excomunicatus et cum iuda traditore in pena dampnatus et maledictione illa sit super eum que meruerunt Datan et Abirom quos uiuos terra obsorbuit et insuper pariat ipsum testamentum quadruplatum et iudicato post partem Abbatis ipsius Monasterii a cuilibet. Facta series testamenti notum die erit XVIII° Kalendas Setembris. E. M. C. XXIII. Ego Ermigius Monis in hanc kartam uel testamenti propriis manibus roboro. Pro testibus. Sisnandus testis. Garcia testis. Martinus testis.

DCXLIV

Pactum venditionis partis maximae fundi in villa de Sande. *Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis* (de Pendorada) *servata, in Publico extat Archivo.*

1085

Christus. In dei nomine ego tequilo prolix froylaz una cum subrina mea truylo ariulfiz placuit nobis adsto animo ad integaras *(sic)* proprias nostras uolumtates nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed arcessit propria mea uolumtas ut uinderemus ad uobis pelagio gundisalbiz et uxor uestra giluira fernandiz hereditate nostra propria que habemus in uilla quos uocitant sandi. et fuit ipsa hereditate de domno ennego et caybi in portione in filiis suis miro ennequiz et caybi in portione filii sui froila et est hodie in filia sua bona et subrina sua truilo et habet iacentia ipsa hereditate in loco predicto casal de miro hic in sandi. damus ad uobis in ipsa uilla casas domus uineas sauctus figales amexinales exitum uel regressum cum quantum ad prestitum ominis in ea est et in flumina piscarias. damus ad uobis de ipsa uilla IIIIª integra et de parte truilo medietate integra tantum me conputat inter meos fratres uel heredes et est ipsa uilla in sandi territorio anegia subtus mons castro de boi discurrente fluuius durio et tamice. et accepimus de uos pretio in quo nobis bene conplacuit L modios uos destis et nos accepimus et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de de *(sic)* hodie die sit de iure nostro abrasa et in iure uestro sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis meis uel extraneis que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis in ipso logar ipsa hereditate dublata et uos perpetim abitura. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XI kalendas septembris. Era MCXXIII. tequilo truilo ad uobis pelagio et uxor uestra giluira in kartula uenditionis manus ro++mus. qui preses fuerunt —monnio test. —ennego test. —froila test. —egas test. —Veremudus notuit.

DCXLV

Pactum venditionis partis quartae villae cujusdam prope flumen Mundam, Nedrabuzad dictae. Charta autographa, olim in scrinio Conimbricensis Sedis custodita, in Publico Archivo invenitur.

1085

In dei nomine. Ego garcia dauizi placuit michi prona mente et propria uoluntate ut uendere uobis abbati domno froilae pelagiz sicut et uendo in mea uice et sororum mearum gontinae et adosindae hereditatem nostram propriam quam habemus in uilla que uocatur nedrabuzad subtus monte oss territorio colimbrie secus torrentem qui dicitur uillella prope decursum fluminis mondecus et habemus illam de auio nostro louesindo. uendo uobis de ipsa uilla iam supranominata nedrabuzad quartam integram ubi illam potueritis inuenire per totos suos terminos et diuisiones antiquas cum omnibus que in se habet que hominibus adprestita sunt. nichil subtraimus de iuri uestro ex cunctis rebus quas in se habet. proinde accepi de uobis pretium v solidos et unum semissem argenti tantum michi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut ab hac die et tempore sit ipsa hereditas supranominata de iuri nostro abrrasa et iuri uestro sit tradita et confirmata. habeatis uos illam firmiter et omnis cui uos illam dederitis in omnibus temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo aut mulier cuiuslibet generis aut dignitatis uenerit contra hanc kartam uenditionis ad inrumpendum et ego in iudicio eum deuindicare non potuero pro parte uestra aut uos in uoce mea pariam ego uobis hereditatem ipsam dublatam uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos illam perpetim habeatis. Facta est karta ista uenditionis die II feria VI idus septembrii. Era Millesima CXXIII. Ego garzia pro me et pro sororibus meis gontina et adosinda uobis froila abbati manu mea robor+o.

Eusebius presbiter et prior monasterii urbanensis confirmo —Sisenandus presbiter simul et monachus supradicti cenouii confirmo —Daniel conuersus suprascribti monasterii habitator confirmo.

Suarius ermigiz test. —Aluazir domno menendo baldemirus prolis confirmo —domno bellid quos uidi conf. —domno mido quos uidi conf. —hioanne iustiz quos uidi conf. —domno martino auen atomahth quos uidi conf.

Zoleiman men aaflah quos uidi conf. —domno zakarias quos uidi conf.

Pelagius scribsit.

DCXLVI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1085

Carta de uno casali quod habet monasterium in godesendi in termino de Arauca

Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod maiorinos de aluazir domno sisnando ascarigu gauiniz et arias pelaiz in temporibus rex adefonsus Era Mª C^a XXIII^a calumniarunt ipsos maiorinos supranominatos hereditate de monasterio sancti petri de arauca in loco nominato illo casal de gondesindi qui est inter illo casal de illo condato et casales de fonte coperta subtus illa carral que ducit de uilla sancti petri de arauca in derecto ad uilla que dicent uillare tenente illo monasterio gudinus abba. et peruenit cum ipsos maiorinos altercantes ante aluazir domno sisnando super illo casal et saccauit ille abbate suo testamento et annuntione que roborarunt in tempus de comite gunçaluo moniz ad godesteo muniz qui fuit filius et subrinus de ipsos domnos qui ipso casal testarunt ad ipso monasterio sancti petri. Quando uidit aluazir et audiuit illos testamentos et illa annuntiatione iudicauit et mandauit quod dedisset ipso abbate V fratres et VII laicos et iurassent quia illo casal qui calumniabant ipsos maiorinos qui iacet subtus illa uia et super illo casal de gondesindi qui est de ilo condato quia ipsa hereditate cum suo casal est ueritate et testamento de sancto petro. ita et per manu de gauino froilaz et de ascarigu gauiniz et de arias pelaiz dedit ipso abbate V fratres id sunt adefonsus gauinus trasmundus arias gunterigus et VII laicos id sunt fromosindo odorio aluitu recemiru pelaio bonimenzo uimara et iurarunt in sancta eolalia quia illo casal cum sua hereditate et *(sic)* ueritate de illo monasterio sancti petri et de ipso abbate et de suos fratres. Obinde nos ascarigu et arias simul cum dom gauino per mandatione de aluazir domno sisnando in uice ipsius simulque et nostra plazo et annitione facimus tibi gudino abbati et fratribus tuis de sancto petro de arauca In die quod eriz IIe kalendas nouenbris Era Mª C^a XXIII pro parte de ipso casal de gon-

desindi quod uobis calumniauimus ut de hodie die in denante non inquietemus uobis ipsa hereditate nec ipsa nec alia qui uestra ueritate fuerit. Et si aliquis ex nobis ab odierno die ipsa hereditate aut alia similia per qualibet modo aut per superposita aliqua mala uobis ea temerare presummere usurpare uoluerit quisquis ille ex nostra parte uel in uoce que nos tenuimus ad uestra parte temptator et usurpator extiterit quod pariat uobis et ad partem monasterii uestri quantum uobis calumniauerit per sententia legis duplatum et triplatum uel quantum fuerit melioratum ad ipso monasterio et ad partem iudicis aut regis x talenta auri et ipsa hereditas ad partem ipsius monasterii usque in perpetuum uindicetur. Gauino froilaz ascarigu gauiniz arias pelaiz in hoc plazo et annuntione tibi gudino abbati et ad fratribus tuis manus nostras robo+++mus. Qui presentes fuerunt. Ianuardus test. Pelagius test. Menendus test. Aluitus test. et plurimi homines in concilio de arauca qui uiderunt et testes extiterunt. —Godinus presbiter notuit.

DCXLVII

Pactum venditionis praedii in villa* de Paredes. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo custoditur.

1085 *(?)*

In dei nomine ego sisnandus gratia dei episcopus in domino deo eterne salute amen. Ideo placuit mici per bone pacis et uoluntas nulum quoque gentis inperio nec suadentis artigulo set accedit propria mea uolumtas ut facerem tibi goysenda cartula firmitatis de ereditate mea propria que fuit de gundesindu toderaquic et uenit in portione de suo patre toderago gundesindic in uilla parietis et loer.. subtus mons aratros inter bis aluei durio et tamize. et accepimus de uos in pretio xx modios tantum a nobis bene conplacui et de pretio nichil remansit in debitum. Ita ut de odie die uel tempore de iure meo sit abrasa et in iure uestro sit tradita uel confirmata. Abeatis uos et omnis posteritas uestras firmiter in temporibus seculorum et quiquic de ea facere uolueris in dei ...tu benedictionem facias. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in nostra uoce aut progenie nostre ad illa uestra tunc pariet uobis eo quod in carta resonat in duplum et iudigato et hunc factum nostrum plenum abeat firmitate. Facta carta uenditionis notum die quod erit xviii kalendas december quod est era Millesima c^a^ xxiii.^a^ *(?)* Sisnandus gratia dei episcopus ad tibi goysenda in hanc cartula uenditionis manu mea r+.

Sisnandus gratia dei episcopus manu mea conf.

Pro testes —adulfo test. —froyla test. —pelagio test. —domnus exeminus conf.

Sisnando notuit.

DCXLVIII

Pactum venditionis praedii in villa de Bario dicta (forte* do Bairro). *Ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira T. I *prae se fert, sumpsimus.

1085

In Dei nomine. Ego Zeseiro Rugemirizi in Domino eterno Deo salutem amen. Ideo placuit michi pro bone pacis et volunptas, ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis articulo, neque pertimicentis metum, se propria michi accesi voluptas ubi facio vel facimus tivi filio meo Romarigo de hereditate mea propria, que habeo in Villa Bario subtus mons Castro argifonsi discurrente ribulo alister in Villa quos vocitant Bario. doo tibi filio meo Romarigo de ipso meo quinione de meo Pater et de mea Mater que inde mi ouve cum sua Kassa integra per suis locis, et terminis, et antiquis cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est, et accepimus de vos pretium septem modios, tantum a nobis bene conplacuit et de pretium aput vos nichil remansi in devitum, damus a vobis ipsa hereditate, qui nec vindatis nec donetis in nullaque pars, nisi unus ad alios jermanos, et si aliquis homo venerit, vel venerimus contra hanc kartula ad inrumpendum que vos in judicio devindicare non potuerimus, aut nos in voce nostra post parte vestra que pariemus ipsa hereditate dublata vel quantum a nobis fuerit meliorata; notum die sexto Kalendas Decembris in era milesima centesima vigesima tertia. Zeseiro a tibi filio meo Romarico in hoc Kartula manu mea rro+uit. Pelagio testis. Gunzalvo testis. Munio testis. Luszo testis. Suario testis. Anagildo testis. Gontato Presbiter notuit.

DCXLIX

Fredigilus Egicaz octavam partem praedii ecclesiaeque, in loco de Arouca *sitis, Monasterio Araucensi donat vel legat. Charta autographa ad idem monasterium pertinens, servatur in Publico Archivo.*

1085

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini quorum basilica fundata uidemus in territorio arauca. Ego famulo dei fridixilo egikazi cum a peccatis meis iugo deprimerem et iudicium magnum uenturum domini in interioribus meis cogitarem placuit michi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria michi accessit uolumtas ut pro remedio anime mee donarem de paupertatis mee ad locum sanctum ecclesie sancti petri de arauca et tibi godinus abba et fratribus omnibus qui in ipso monasterio sunt et in uita sancta perseuerauerint et ad omnibus christianis qui ibidem deseruierint. do in eodem loco sancti petri de arauca hereditate mea propria que mici euenit de parte de parentorum et auiorum meorum VIII.ª de sancto iacobo de arauca que mici euenit de meo patre egika et de bisauio meo elderigo presbiter qui comparauit illa hereditate tota de sancto iacobo et dedit pro illa uno kauallo cum sella argentea et freno argenteo et possediuit illa multo tempore et postea testauit inde medietate ad sancti saluatoris de uarzena et illa alia medietate relinquit ad meos auolos nominatos fridixilo presbiter et toderigo presbiter et patri meo egika et patri meo relinquit mici et heredibus meis. et iacet ipsa ecclesia et ipsa hereditate in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda et diuidet per termino de sancta eolalia et diuidet per barca et inde per nouellitu et inde per uillar et inde per uilla bona et per uillanoua et per curugios et inde per termino de sancta eolalia unde primiter incoamus. de tota illa ecclesia et illa hereditate de sancto iacobo euenit inde in mea ratione VIII.ª integra concedo illa pro remedio anime mee ad monasterio sancti petri cum omni sua prestantia exitu et regressu ubi illa inuenire potuerint per suis terminis et locis antiquis tota illa mea ratione ad illo monasterio sancti petri deseruiat cunctis temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit de gens mea aut extraneus qui hunc meum uotum inrumpere quesierit sit excomunicatus a corpus domini nostri ihesu christi et a consortio omnium sanctorum dei et cum iuda traditore permaneat in eterna damnatione et insuper pariat illa hereditate dublata et illo testamento ad tibi godinus abba uel ad fratribus qui ibidem fuerint uel qui uocem testamenti tenuerit et ad partem regis iudicato. et hunc meum uotum firmiter permaneat in secula seculorum. Facta series testamenti notum die idus decembris. Era T C XXIII.ª Regnante adefonsus imperatori filius fredenandi regis. Dux in colinbria sesnandus aluazir et paternus episcopus. In arauca egas ermigizi Odorio tellici et gauino froilazi. Fridixilo egikaci in hanc series testamenti quo fieri uolui presens consedi scribentem uidi diligenter audiui manu mea ro+ui.

Qui presentes fuerunt. Iusto test. gondesindo test. pelaio test. fagildo test.

Godinus presbiter notuit.

DCL

Permutatio cujusdam agelluli pro alio. Quibus locis siti sint contractu non cernitur. Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis (de Pendorada) *servata, in Publico Archivo custoditur.*

1085

In dei nomine ego ramiro presbiter et toderigu presbiter placcui nobis per bone pacis et uolumtas ut faceremus ad tiui domna maiorina deouota cartula contramutationis de ipso testa de leuegoto qui iace in ipso uestro kasale de oletrianus VIII pasus in longo et V in anpro pro que damus ad uobis allios tantos in ipso kasale de mea mater saracina adueatis uos ila firmiter et ipsos fratres aut xorores qui fuerint auitantes in ipso logo sancti iacobi. et qui hunc factum nostrum inrunpere uolueri parie ipso testamento per sentencia kaloniga et iudicato pro uestra parte aut qui uestra uoce pulsare pro parte uestra. facta cartula contramutationis notum eri die XI kalendas ianuari. Era M C.ª XX.ª III.ª ramiro presbiter et toderigu presbiter in ahnc cartula manus nostras ro++.

Pro test. eisemeno test. aluito test. menemdo test. petro presbiter notuit.

DCLI

Ferdinandus Adulfiz bona sua omnia immobilia, in villa Complentes dicta, Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *testamento legat, filios vel fratres qui terram ibi coluerint colonos monachorum constituens. Charta autographa, in scrinio ejusdem monasterii olim custodita, in Publico invenitur Archivo.*

1085

Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancte matris ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem saluari nisi fulcimento et subsidio eiusdem unde et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misterioro *(sic)*. Ac obseruatione cerimoniarum nutritos ad perpetue saluationis gaudio perductus in ipsa precipue salus omnium nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur atque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem celestem qua dicitur *(sic)*. Ego famulo dei fredenandus prolis adulfiz placuit michi sub tuo nomine et in tuo amore christi et timore quod colimus in corde nostro consideramus ut de omnem rem nostram et cum paupertacula nostra et omnia mea hereditate contesto ad aulam domus sanctorum sancti saluatoris et sancti iohannis babtista qui inter eos principatum tenet quorum basilice esse cernitur subtus mons aratros discurren*te* bis aluei durio et tamice quod est fundatus in loco predicto iusta uilla capanellas orbe anegia territorio portugalensis. et habet ipsa hereditate iacentia in uilla conplentes et fuit ipsa hereditate de fredenando gondesindiz et uxor sua recadrugia. contesto ad ipsius sanctus domus cupus exitum uel regressum cum quantum aprestitum ominis in ea est et in flumina piscarias damus de ipsa uilla pro remedio anime mee VI^a^ integra tantum me conputat inter meos fratres et heredes. et habeant ipsa meos filios aut germanos et de seminis meis ad laborandum et dent *(?)* ratione per uigario de fratres de sancti iohannis. Ita de hodie die uel tempore sciat isto que in testamento resonat de iure meo abrasum et ad ipsius sanctus confirmatum iuri quietum temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit tan de propinquis meis uel extraneis qui hunc factum usurpare uoluerit in uno modico in primis sit excomunicatus et a cceptum christianorum sit secregatus et cum iuda traditore abeat partem et insuper paria duo auri talenta et ipsa hereditate dublata et iudicato post partem ipsius testamentum. Factum est huius series testamentum notum die quod erit VI kalendas ianuarii. Era M C XXIII. Fredenando prolix adulfiz quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea ro+rauit.

Qui preses fuerunt —Eximinus abba confirmo —Martino conf. —Romano conf. —Michahelis conf.

Gundisalbo conf. —Didacus conf. —Veremudus monachus notuit.

DCLII

Pactum venditionis praedii rustici cujusdam in villa de Guidões. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1086

Christus. In dei nomine ego ramiru et uxori sua gontina Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates ut uinderemus ad uobis tructesindo gutieriz et uxori uestra gontrode sicut et uendimus ad uobis nostro plan*ta*to que plantauimus in uila quidones que abemus de parentela et de ganantia quantum ibidem abemus in ipsa de quidones. uendimus ad uobis ipso plantato ab integro pro pretio prenominato V modios tantum nobis placuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipso plantato que de sursum resonat firmiter et faciatis de illo quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut filiis nostris aut qualibe generis omo uenerit que ad uobis ipso plantato calumniare .....do parie ad uobis illo dublato aut quantum ad uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die quod erit kalendas ianuarii. Era millesima C XXIIII.^a^ ramiru et uxori sua gontina in anc carta uenditionis manus nostras ro++.

pro test. didaco. alio didaco test. gumdisalbo test. pelagio test.

gumdisalbo presbiter notuit.

DCLIII

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1086

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romariz in termino de arauca

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sancta dei genitrix uirgo maria sanctorum apostolorum petri et pauli in honore omnium sanctorum dei quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Ego famula dei gaudilli gaudizi placuit mihi ut pro remedio anime mee donarem de paupertate mea aliquantum de hereditate mea que habeo de parte de mea mater gemlo et de auio meo auido filio de cesario auidizi. et iacet ipsa hereditate in territorio arauca in uilla que dicent romarizi in loco predicto casal de pausada de ipso casale XII^a^ integra pro remedio anime mee ad tibi gudinus abba et ad fratribus qui in ipso monasterio sunt et in uita sancta perseuerantes fuerint cum omni sua prestantia uobis concedo. et diuidet ipso casale cum termino de sancto petro et per penso et inde diuidet per casal de palla et inde per alarda et inde per termino de sancto petro unde primiter incoauimus. de omne illo casale et sua hereditate XII^a^ integra pro remedio anime mee ad ipso monasterio sancti petri dono. et insuper accepi de ipsos fratres et de ipso monasterio ad confirmandum testamentum x quarteiros in que mihi complacuit. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit filiis aut neptis propinquis aut de extraneis qui hunc testamentum uel cartula inrumpere quesierit in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum qui hoc temptauerit et insuper pariat isto quod in testamento resonat duplatum uel triplatum ad tibi gudinus abba et ad fratres qui in ipso monasterio fuerint. et factum meum et uotum permaneat in secula seculorum. Facta series testamenti uel kartula uenditionis notum die VI idus ianuarii. Era Mª C^a^ XXIIII. Regnante in gallecia adefonsus rex. In colinbria paternus episcopus et sisnandus aluazir. mandantes arauca egas ermigizi odorio tellizi gauino froilazi. Gaudilli in hanc series testamenti et cartula uenditionis manu mea ro+ui. Qui presentes fuerunt. arias conf. ero conf. cesario conf. gauino test. onegildu test. —Godinus presbiter notauit.

DCLIV

Egas Ermigiz uxorque Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *legant partem fundi cujusdam, praediumque aliud rusticum in loco Loderiz dicto. Addunt partem praedii in* Paredes *situm, aedesque in ripa Durii, prope S. Joannem. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1086

Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancta mater ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem saluari nisi fulcimento eius subsidio eiusdem unde et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum. Ac obseruatione cerimoniarum nutritus ad pertutue *(sic)* saluationis gaudio perductus In ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur atque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam descendentem de celo ad deo paratam sicut sponsam ornatam uiro suo—. Hec est de qua uidi iacob angelus descendentes et ascendentes per scalam herectam et dixit —Terribilis est locus iste hec domus dei est et porta celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam sponsam dei uidelicet ecclesiam digna reuerentia honorificet. Hergo dum salus hominum per sanctam ecclesiam operetur dignum est ut eam omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terra*rum* donatione amplificemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitionem in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego egas ermigiz et uxor mea gontina Notum fieri cupimus omnibus nostris fidelibus cunctis ortodoxis atque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ego nos pro salute et remedio animas nostras et pro salute omnium christianorum ad monasterio sanctorum martirum sancti romanani *(sic)* et sancta colunba et sancta eugenia et sancti iohannis euangelista et sancti iohannis babtista et precursoris christi qui inter eos principatum tenet qui situm est inter bis aluei durio et tamice facimus testatione de nostra hereditat*e* que *ha*uemus in loderiz que canauimus de dauid per nostros mo-

dios *(?)* uel precio IIas Vas intecras cum suo pane uel aprestitum et in ipse loderiz IIIIa de casal que canaui de falgon toderaquiz et in paretes que conparaui de elduara IIIIa de hereditate de suo pater quendas quia tantum conputa de illa inter suos fratres et abent iacentia ipsas hereditates ubi iam diximus inter durio tamice subtus mons maurenti discurrente riuolo tamice territorio anegia. Et ipsa casa que fecimus in ille riparia de durio in sancto iohanne cum suo pane et suo uino ad intrecro. et siquis sane mentis non crediderit et aliquis omo uenerit tam propinquis meis quam extraneis qui hunc factum nostrum inrumperit a cetu christianorum fidelium sit segregatus et non abeat partem in prima resurrectionem et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— Sed firma et inconuulsa donatione ad uictum monachorum et prestitum permaneat. Factum series testamenti IIe idus ianuarii. Era millesima CXXIIII.a Ego egas prolix ermigiz et uxor mea guntina quo fieri elegimus et manus nostras coran testibus ad roborandum tradimus.

Qui preses fuerunt —garsea test. —didacus test. —froila test. —afonso test.
ermigio conf. —oueco conf. —toderaco conf. —menendo presbiter conf.
Didagus indignus presbiterus notui.

DCLV

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1086

Karta de hereditate quam comparauit monasterium in Romariz et in Valinas termino de Arauca

In dei nomine. Ego guina gaudizi in domino eternam salutem amen. Ideo placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas ut uinderem uobis gudinus abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca sicut et uindo uobis de hereditate mea propria que habeo in uilla romarici in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda. et habeo illa de parte de mea mater geilo et de auio meo cesario auidizi. et iacet inde una leira de linare quomodo leuat se de molino de eileuua gundisaluizi et inde usque ad alio molino de cesario auidizi. de ipso linare toto VIIIIa integra uobis uindo. et in uallinas alio pedazo que iacet inter illos quiniones ambos de domna eileuua VIa integra do uobis de illo pedazo. et accepi de uos in pretio duos modios de milio tantum mihi bene complacuit ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate et illos quiniones de meo iure abrasos et in uestro iure sit traditos et confirmatos iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit ista carta ad inrumpendum que ego ad iuditio post parte uestra deuindicare non possim quomodo pariam uobis illa duplata uel triplata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die VI kalendas martii. Era Ma CaXXIIII.a Guina gaudizi in hanc kartula uenditionis manu mea ro—ui.

Qui presentes fuerunt. gauino test. fradixillo test. Ero test. Cesario test. —Godinus presbitero notuit.

DCLVI

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis deprompsimus.*

1086

Testamentum de uilla que dicitur orta quam testauit aluazir domnus sisnandus sedi sancte marie

In Era MaCaIIa In dei nomine et eius misericordia Sic intrauit rex domnus fernandus cui sit beata requies hic in ciuitate colimbria et prendiuit eam a tribu hismaeles per sua spata cum adiutorio domini regis celestis et constituit in ea ciuitate colimbria custodiat illam deus principem fidelem suum domnum sisenandum exaltet illum deus. In illis autem diebus eo ibi morante cum suos barones et cum suos uasallos et fideles iussit illis ut apprehendissent unusquisque uillas ad populandum et edificandum cum dei adiutorio sicut et fecerunt ut sint ibi in hereditatem tam illis quam etiam et filiis uel nepotibus suis usque in sempiternum. Et in ipsis temporibus adprehendiuit ille dux domnus sisnandus uillam quam uocitant orta. Inmisit autem dominus deus in corde

suo et in animam suam timorem omnium peccatorum suorum et metum diem iudicii ut adtestasset ipsam uillam ortam ad cimiterium et baselice sancti uincenti que est sita in uilla que uocitant uaccariza et aliorum sanctorum multorum sicut et fecit et ad abbatem domnum aluitum qui ibi erat remorante cum monachis et fratribus sub ordinem sancte regule uel confessionis. Obinde ego domnus sisnandus cui dominus saluetur placui mihi pro bone pacis uoluntate ut facerem textum scripture firmitatis ad ipsum locum sancti uincenti sancti saluatoris sancte marie uirginis genitricis domini nostri ihesu christi sancti petri apostoli sancti iacobi apostoli sancti martini episcopi confessoris christi et omnium sanctorum qui ibi conditi sunt de ipsa uilla quos uocitant orta ut habeant et possideant fratres et sorores qui ipsum locum sanctum obtinuerint et uitam sanctam perseuerauerint. Dono atque concedo ipsam uillam iam superius nominatam ad ipsum locum sancti uincenti cum omnes suas prestationes quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est pro remedio peccatorum meorum et pro tolerantia fratrum uel sororum qui uitam sanctam perseuerauerint Vt per uos sancti dei merear introire in uilla sanctorum uel regna celorum et in diem iudicii cum a dextris uenientibus ueniam et auditum malum non audiam neque timeam sed audiam illam uocem dominicam dicentem —Venite benedicti patris mei possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi Quare Quia *(sic)* dedistis et dedi uobis—. Et habet iacentiam ipsa uilla subtus mons muzacco *(sic)* territorio colimbriense discurrente riuulo certume. Et diuidet cum uillis que sunt in giro. hic sunt nominatas ad partem aquilonis cum uilla oles ad partem meridiei arinios Et ad partem orientis ipsum flumen certuma Et ad partem solis occasus uillarinum. Et qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerit de propinquis uel extraneis quod pro anima mea remedium facere procuraui ex uoto proprio quisquis ille fuerit in primis sit excommunicatus ab omni ecclesia catholica et segregatus a corpore et sanguine redemptoris et cum iuda domini proditore heredes effectus baratri penam iugiter permaneat mancipatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat per se ueritatis iudicio et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptio. Notum die quod erit VIII° kalendas aprilis. Era M^a C^a XX^a IIII. Dux domnus sisenandus quem dominus saluet hunc pium uotum humilitatis mee in hac serie testamenti donibus sanctorum manus meas roboraui.

Domnus paternus dei gratia episcopus conf. —Domnus dominicus dei gratia episcopus conf. —Domnus iulianus dei gratia episcopus conf. —Senior domnus gundesindus quos vidit —Pelagius iben halafe quos vidit —Midus iben dauiz quos vidit —Zaccarias iben dauid quos vidit —Zoleman iben afra quos vidit —Pelagius eriz quos vidit.

Izerac iben zoleima quos vidit —Rodericus abba conf. —Citi dauid conf. —Arias presbiter conf. —Sendamirus presbiter conf. —Petrus presbiter conf. —Erus presbiter qui hanc Notuit.

Sisenandus+.

DCLVII

Sisnandus Comes Conimbricae et Paternus ejusdem civitatis episcopus capitulum sive congregationem canonicorum ecclesiae majoris conimbricensis constituunt, eisque ipsam ecclesiam ac domus adjunctas tradunt. Brevis antecedit narratio expugnationis Conimbricae adventusque Paterni episcopi. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis delata in Publicum Archivum, ibi extat.

1086

Sub nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Audiant presentes et futuri uerba relationis huiusmodi. Nam transactis temporibus deus omnipotens elegit regem domnum fredenandum catholicum christianorum protectorem qui consurgens eius adiutorio cepit non paruas ciuitates atque oppida in omnibus finibus regni sui a paganis auferens et christianis hominibus concedens. Deinde obsedit colimbriam ciuitatem cum consilio domni sisnandi consulis qui antea honorifice in urbe hispali morabatur et sublimis habebatur. Cepitque suprafatus rex colimbriam presente iamdicto consule sisnando et dedit eam illi tribuitque ei potestatem dandi et auferendi adque iudicandi et omnia ordinandi secundum suam uolumtatem. Deinde rex predictus reuersus est ad locum sancti iacobi apostoli orationis causa et inuenit domnum paternum episcopum uenientem ad se missum a rege cesaraguste urbis qui suprafactus episcopus eo tempore tortuosane urbis sedem tenebat sed propter societatem paganorum officium et ordinem suum minime adimplere ualebat. Rogauitque eum rex prefactus cum supradicto domno sisnando consule ut ueniret colimbriam et moraretur ibi. Spopondit autem episcopus uenire sed in diebus ipsius regis non uenit quia cito mortuus est predictus rex cui beata sit requies. Dehinc successit domnus adeffonsus rex in regno patri sui qui ualde dilexit consulem sisenandum predictum et confirmauit ei omnia que suus pater illi dederat insuper et multa ei addidit. Postea episcopus predictus uocatus a consule et rege predicto uenit colimbriam in qua omnem episcopatum cum omni diocese accepit. Qui simul

cum consule predicto pueros nutriuit et eos docuit in sede episcopali sancte marie predicte ciuitatis adque ad ordinem presbiterii applicauit et ordinauit eos communiter habitare secundum regulam sancti agustini. Deinceps placuit predicto consuli nec non et pontifici studium eorum quod habebant in ordinibus tenendis et domibus edificandis secundum possibilitatem eorum. Fecerunt eis testamenti kartam ut habitarent in supradicto loco et possiderent eum. Et ut non preponatur eis alius dominator sed ex eis eligatur semper prepositus sub regimine illius episcopi secundum quod rectum est. Quamobrem ego suprafactus consul sisenandus una cum pontifice domno paterno sub gratia dei et domini nostri regis adefonsi imperatoris totius spanie placuit nobis ut faceremus uobis martino simeonis filio presbitero et ero pelaiz presbitero et petro presbitero qui et zalama et ihoanni presbitero et salamon presbitero et petro leuite et dominicus presbitero et petrus diaconus et dominicus subdiaconus zuleimen presbiter et quemcumque uobis placuerit et qui in societate uestra permanere uoluerit secundum regulam canonice sancti agustini sicut et fecimus textum scripture firmitatis canonice predicte sancte marie colimbrie urbis ut habeatis et possideatis eam omnibus diebus uite uestre. Igitur et placuit tam nobis ambobus quam omnibus uobis supranominatis preponere kaput et prepositum martinum presbiterum supradictum ut omnia que sunt in predicta ecclesia et canonica sint in manu sua tam de uestimentis quam ornamentis ecclesie atque hereditatibus siue et omne prestamen ipsius canonice intus et foris. Nam et ipsi clerici prenominati stent per suum arbitrium ut liber regule beati agustini doceat. Et doctrinam ipsius libri secundum uestram possibilitatem adimplere studeatis et assidue nostrorum habeatis memoriam tam uos prenominati quam subsequentissimi uestri per secula seculorum amen. Igitur et ipse predictus martinus nichil sine consensu fratrum illius et episcopi audeat agere. Sciendum quippe est ut si aliquis cuiuslibet ordinis siue sexus disrumpere uoluerit quid de quo supra ego sisnandus et paternus episcopus diximus atque scripsimus ut sit excommunicatus et a corpore et sanguine christi sit separatus et cum iuda traditore habeat portionem. Insuper et ipsam canonicam pariat duplatam secundum preceptum libri iudicii. Facta testamenti karta idus aprilis era Millesima centesima uicesima quarta. Ego sisnandus predictus consul manum meam scripsi et roboraui+.

Ego prefatus paternus episcopus manu mea subscripsi roboraui et confirmaui+ —Ego petrus abbas manu mea confirmaui —Menendus prolis baldemiri proconsul test.

Gundisaluus uenegas test. —Iohannes gundesindiz test. —Odorio telliz test. —Aluarus telliz test. —Gundisaluus cidiz test.

Pinniolus gartia test. —Bellitus iustiz test. —Iohannes iustiz test.

Martinus supradictus presbiter scripsit.

DCLVIII

Dimidium duorum molendinorum in villa quam Anlubriam dicebant, inter Antanhol *et* Condeixa *sita, donat Sendamirus presbyter antiquae ecclesiae Sedis Conimbricensis. Charta autographa, e tabulario ipsius Sedis in Publicum Archivum delata, ibi custoditur.*

1086

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Ego famulus dei sendamirus presbiter prolis monnii edificaui duos molendinos cum pelagio eriz ad habendum cum illo per medium in uilla anlubria subtus castro antuniol territorio ciuitatis condexe. et terminatur ipsa uilla iam supradicta anlubria ad orientem araceti ad occidentem portu ariulfi ad meridiem ciuitate condexa ad septemtrionem castro antuniol. placuitque michi supradicto sendamiro prona mente et propria uoluntate ut facerem de mea integra medietate ipsorum molendinorum sicut et facio kartam testamenti ad locum sancte dei genitricis semperque uirginis marie et sancti petri apostoli ac sancti martini episcopi quorum altaria sita et nomina inuocata sunt in supradicta ecclesia sancte marie que est in ueteri sede episcopali colimbrie ob amorem dei et remedium meorum facinorum ut habeant et possideant eos clerici qui in supradicto loco sancte marie habitauerint et sint memores mei in suis orationibus et sacrificiorum oblationibus ut absolui merear a nexibus peccaminum et seiungi ab edis sinixtre partis atque adiungi sanctis dextere partis et audire uocem dei dicentis —Venite benedicti patris mei percipite regnum quod paratum est uobis ab origine mundi—. Si uero quislibet homo aut mulier cuiuscumque ordinis aut dignitatis a supradicto loco sancto eos qualicumque calliditatis ingenio auferre temptauerit non sit ei licentia per nullam humane scientie artem per nullamque rusticam aut scribturarum assertionem sed moneatur ut desinat tale nefas agere. quod si neglegens perseuerauerit a sancta comunione habeatur extorris ab omnibusque fidelibus et quod auferre temtauerit quadruplo restituat ipsi supradicte ecclesie insuper et imperatori prouintie aliut tantum conuictus tribuat et hoc meum factum plenam semper habeat firmitatem. Facta est hec karta testamenti dominica die XIII kalen-

das maii in Era Millesima c xxiiii.ª Temporibus regis domni adefonsi. in diebus domni sisnandi consulis colimbrie urbis. in presentia domni paterni episcopi supradicte sedis. coram filiis ecclesie supranominate. Ego supradictus sendamirus hoc quod fieri uolui confirmo et propria manu feci hoc signum+.

Paternus gratia dei episcopus subscribsit.

Colimbrie proconsul domnus menendus confirmo —Domnus Zacharias confirmo —Zoleima iben aflah confirmo —Didacus fredariz confirmo —Iohannes iben halifa presbiter confirmo —Domnus belit confirmo —Pelagius kartimiriz iudex colimbrie confirmo —Aluitus letifici test.

Pelagius scribsit.

DCLIX

Descripsimus ex libro regestorum, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1086

Karta de hereditate quam habet monasterium in sancta Maria et in casali de bera et in uillare et in amenitello et in alones et in senrra de pousada termino de Arouca.

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani uel omnes sancti quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Nos famulos dei cesario trastemirizi et trastemiro euoriquizi cum peccatorum nostrorum mole depressos et iuditium dei super nos ueniendi confidendo retractamus et ut nobis intercessio uestra ubique profitiat placuit nobis ut de paupertate nostra aliquantum ecclesia sancta uestra pro remedio anime nostre donaremus Sicut et concedimus ad locum sanctum uestrum hereditates nostras proprias que habemus in arauca que fuerunt de parentes et de auios nostros. Ego cesario do ad illo monasterio sancti petri hereditate que fuit de mea matre trudilo et de auio meo ordonio et iacet in uilla uocitata sancta maria discurrente ribulo sonoro de ipso casale de ordonio auio meo de iii quartas medietate integra cum omni sua prestantia per ubi illa inuenire potuerint fratres de illo monasterio sancti petri. ego cesario simul cum trastemiro damus ad ipso monasterio quantum in illas uillas habemus id est in casale de bera iiiª integra per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestantia et in uillare quantum ibi habemus tres quartas integras cum omni sua prestantia exitu uel regressu de tota illa uilla. Et de toto amenitello iiiª integra et de currales iiiª integra et de ahalones iiiª integra quomodo conclude per aqua de penna mala. et ego cesario do ad ipso loco mea ratione de ipsa senrra de pausata qui iacet iuxta illo termino de ipso monasterio quomodo se leuat de fundo usque ad caput sursum infesto sicut diuidet cum ipso casale de pausada sicut iam alios meos heredes ibi testarunt gunzaluo zacarias et suos iermanos sicut illos fecerunt de ipsa senrra pro suas animas testamento ita et ego fatio ad ipso loco sancti petri pro remedio anime mee. Et ego trastemiro aditio adhuc ibi uno linare quomodo se leuat de illo termino de sancto petro et inde ad illo fogio et ferit in derecto usque in alarda et inde per illo ribulo inprono usque ferit in illa aqua que uenit de contra pausata per medio illo canpo. Et adhuc aditio ibi una larea que iacet in uilla figaritu in ipso agro que dicent sauugales super illo rego et diuidet cum agro de uilla plana et ferit in testa de felgosinas. Nos supranominatos cesario et trastemiro damus ipsas hereditates et ipso quod in testamento resonat ad ipso monasterio que iam supra scripsimus et ad tibi godinus abba uel ad fratribus qui ibi habitantes fuerint et in uita sancta perseuerauerint ut ibidem semper pro remedio anime nostre deseruiant cum omni sua prestantia per infinita secula. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam extraneis qui contra hunc testamentum et uotum nostrum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore sit particeps hic *(?)* et in eterna dampnatione et insuper pariat ad ipso monasterio uel ad fratribus qui ibi habitantes fuerint ipsum quod in testamento resonat duplatum et duo auri talenta et D solidos argenti et ad qui illa terra imperauerit iudicato et uotum nostrum firmiter permaneat in eternum. Facta series testamenti XIII kalendas magii. Era Mª cª xxiiii.ª Regnante rex adefonsus in omni gallicia. In colinbria paternus episcopus et consul sisnandus. In arauca egas ermigizi odorio tellizi Gauino froilazi et iudex iusto dominquizi. et ego ueila trastemerizi similiter mea ratione que ibi habeo in casal de berra et in uillar concedo ad ipso monasterio sancti petri. Et aditio ibi ego trastemiro euoriquizi mea ratione de uilla de capreiros de iiiᵉˢ quartas medietate integra pro remedio anime mee. Nos supranominatos cesario et trastemiro in hanc series testamenti quod fieri uoluimus manus nostras robora+++mus. Qui preses fuerunt. Gundisaluus test. Menendus test. Sisnandus test. Adefonsus pelaius test. —Godinus presbiter notuit.

DCLX

Dimidium ecclesiae S. Vincentii in ripa Vaccae fluminis sitae, supellectilemque ejusdem ecclesiae donat Alvitus Sandiz Monasterio Araucensi. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico extat Archivo.

1086

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sancte dei genitricis marie sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli uel cetere reliquie quorum basilica fundata est territorio arauca monasterio uocabulo sancti petri. Ego famulo dei aluitu sandizi cum peccatorum meorum mole depresso et diem iudicii timerem accessit mici integro consilio uolumtate directa placuit mici ut pro remedio anime mee de paupertate mea aliquantum munus altari uestro offerrem. Ita et concedo ad ipso monasterio uocabulo sancti petri de arauca ecclesia mea propria que comparaui et ganaui per meo pretio et per meas cartas et iacet in territorio centum cortes discurrente flumen uauga ecclesia uocabulo sancti uincenti. de ipsa ecclesia sancti uincenti medietate integra cum omni suo ornatu et suos libros et suos testamentos et suas cartas et suos dextros et cum omnia sua prestantia intus et foris exitu uel regressu per suis locis et terminis antiquis concedo illa ad ipso monasterio supranominato et ad fratribus qui ibidem sunt et in uita sancta perseuerauerint ut ibidem semper deseruiat pro remedio anime mee per cuncta tempora. et ganaui inde illa una quarta de rodorigo danielizi per scripture firmitatis pro que adiuuaui illum contra cidi dauizi que non pariasset ad ille sua uilla pernominata agros quando arauit illi sancta maria de uentosa et monasterio de abolgodi. Et illa alia quarta comparaui et ganaui cum illos casales que in giro sunt que ibi habeo et de gomza. Et ipse rodorigo danielizi habuit ipsa quarta de illa ecclesia de suo conuermano primo iacob presbiter. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo tam de gens mea quam de extraneis aut de qualibet pars potestatis aut ex minoribus personis que contra hunc testamentum uel uotum meum ad inrumpendum uenerit uel infringere quesierit qui hoc temptare presumpserit in primis sit excomunicatus ab omni conuentu fidelium catholicorum et a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi semper sit separatus et cum iuda traditore lugeat penas in eterna damnatione et insuper damna secularia pariat ipsa ecclesia et isto *(?)* testamento duplato ad ipso monasterio et ad tibi gudinus abba et ad fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel ad qui uocem monasterii huius intenderit et T D solidos argenti et ad qui illa terra imperauerit iudicato et uotum meum permaneat firmiter in sempiternum. Facta series testamenti V° nonas magii era TCXXIIII.ª Regnante adefonsus rex in spania. In colimbria paternus episcopus et Sisnandus aluazir. In arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et iudex iusto domenquizi. Ego aluitu sandizi in hanc series testamenti quo fieri uolui manu mea roboraui+.

Qui preses fuerunt loueredo test. sesmondo test. eirigu test. teuuila test.

Godinus presbiter notuit.

Dubium non est sed multis uisum et notissimum manet qnomodo testaui ego aluitu sandizi meas hereditates leigales ad ipso monasterio sancti petri de arauca quas ganaui per meo pretio et per meas cartas supranominatas et diuisi ad fratribus meis illas alias que habui de gens mea et de auiorum meorum et illa uilla de felgosa. Et laxaui ad illos meas cartas et testamentos quando ueni ego habitare ad illo monasterio. et quando feci ego illo testamento ad ipso monasterio et feci diuisione inter meos iermanos de illas hereditates misi ad illos meo fidele pro illas cartas quas pertinebant ad ipso testamento quod ego feci ad ipso monasterio. et per sua imissione de meo iermano ramiro presbiter non dederunt mici illas cartas et propter ista causa et pro remedio anime mee facio ego isto testamento de ipsa ecclesia quod sursum resonat ad ipso monasterio. et si non dederint ipsas cartas ad illo monasterio pro transmutare illas in alio purgamino ita ego definio ut semper ad ipso monasterio illa ecclesia deseruiat sicut in testamento supra resonat per infinita secula. et si dederint ipsas cartas accipiant isto testamento et sit soluta illa ecclesia sicut in primo scripsi ad fratri meo ramiro.

DCLXI

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de **Pedrafita** *vel* **Perafita**. *Charta, ut autographa habita, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo. Facies formaeque litterarum ejusdem an vera fictave ne sit illa nos ambigere cogunt : antiquam attamen credimus.*

1086

In dei nomine eirigo famdilaz in domino deo eterna salute Amen. Ideo placuit mizi per bene pacis et uolumtas astro animo integroque meo consilio sed propria nobis acesi uolumtas ut facere uobis gumzaluo gutieriz et uxori uestra ieluira gunzaluiz kartula firmitatis uobis facio de ereditate mea propria in deceptione paremtum meorum in uila petrafita suptus mons petras ruuias teridorio portugalensis prope litore maris discuremte ribulo leza. dauo uobis de ipsa ereditate que fuit de mea matre nomine uniscu de IIas VIIas IIIa integra et de ipsa que ganauit pater meo famdila VIIa integra et de alia VIIa que ganauit ipse eirigu mediatate integra. damus adque concedimus ad uobis illas ereditates integras per ubit illas potueritis inuenire per suis locis et uigos et terminos antigos cum quamtum in se obtine et ad prestitum ominis est. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et accepimus de uos in precio IIos modios de milio tantum nobis bene conplaguit et apud uos nicil remansit in deuito. et siquis tamen co fieri non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc uenditionis ad inronpentum et nos in iudicio deuindigare non potuerimus au noluerimus autorgare au non potuerimus deuindigare au uos in uoce nostra comodo pariemus ipsas ereditates duplatas uel quamtum a uos fueri meliorata et uos perpetin auitura. Facta carta uenditionis notum die cod erit IIII nonas maii in era CXXIIII post millesima. Facta karta uenditionis eirigu in anc karta manus meas rouoro. Ic testes ioane obturiquiz. atan beiniz. Egas zalamiz. Gumzaluo obrioliz. Petro gamareliz.

Suario notuit.

DCLXII

Maiorina Florenciz villam quamdam, prope flumen de **Ladrões** *sitam, bonaque mobilia omnia quae possidebat Monasterio S. Joannis* (de **Pendorada**) *testamento legat. Charta autographa, in scrinio ejusdem monasterii olim servata, in Publico Archivo invenitur.*

1086

In christi nomine. Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancte matris ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem saluari nisi fulcimento eius subsidio eiusdem undique et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum. Ac obseruatione cerimoniarum nutritos a perpetue saluationis gaudio perductus. In ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur adque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam descendentem de celo a deo paratam sicut sponsam ornantam uiro suo—. Hec est de qua uidit iacob angelos descendentes et ascendentes per scalam erectam et dixit —Terribilis est locus hec domus dei est et porte celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam sponsam dei uidelicet ecclesiam digna reuerentia onorificet. ergo dum salus hominum per sanctam dei ecclesiam operetur dignum est ut eum omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terrarum datione ampliuicemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitione in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego maiorina florenciz notum fierit cupio omnibus nostris fidelibus cunctis et ortodoxis atque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ego pro salute et remedio anime mee et pro salute omnium christianorum ad monasterio sanctissimi martiris uel uirgines christi sancta maria et sancti romani et sancti iohannis apostoli et euangeliste et sancta columba et sancta eugenia et sancti iohannis babtista et precursoris christi qui inter eos principatum tenet qui situm est inter bis aluei durio et tamice prope ordonie iuxta uilla capanellas subtus mons aratros territorio portugalensis facio testatione de uilla mea propria que abeo inter uldrianos et ordinis subtus mons ordinis discurrente riu de latrones territorio anegia quantum in se obtinet et ominis prestitum est per suis locis et terminis antiquis exsetis ipsas larias que iacent super illo casale de so sancti iacobi. et uenit michi ipsa hereditate in portione de domno troitesindo galindiz ad suo filio domno suadario troitesindiz et inde mater mea sarracina

suadariz et inde uenit michi in hereditate. et kauallos uel equas boues uacas aut strumenta uel uestimenta pane uino uel quecumque ad ominis prestitum est que ad obitu meo abuero totum pro remedio ani*me* mee intret ad ipsius domus sanctorum que iam sursum nominauimus ad uictum et uestimentum monachorum. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis iomo *(sic)* uenerit tam propinquis meis quam extraneis qui hunc factum meum inrumperit a cetu christianorum fidelium sit segregatus et non abeat partem in primam ressurrectionem et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— Sed firma et inconuulsa donatione ad uictum monachorum et prestitum permaneat. Facta series testamenti III nonas maias *(?)*. Era MCXXIIII.ª Ego maiorina prolix florenciz quo fieri elegi et manus meas coram testibus ad roborandum tradidi r+.

qui uiderunt —abba eximino test. —Senior test. —Sarracino test.

michael conf. conf.

didaco presbiter notui.

DCLXIII

Litigantibus abbate monachisque laurbanensibus cum Ero et Froila presbyteris ac fratribus, de dominio Ecclesiae S. Eulaliae prope Monasterium Sperandei sitae, tandem, veritate comperta, litigatores concordiam firmant. Charta autographa, e scrinio Laurbanensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1086

Christus. Dubium quidem non est sed multis manet comnitum atque notissimum fuit intentio inter abbas euseuius et fratribus cenobio urbanensi cum ero presbiter et fratre suo froila presbitero super illa ecclesia uocabulo sancta eulalia qui est fundata in territorio uisiense sedis in loco predicto in riba de ribulo de asinos prope cenouio sperandei cuius testamentum est. et preuenerunt ad concilium inde in ciuitate colimbrie in diebus de consul domno sisnandus ante aluazir domno menendus et concilio toto de illa ciuitate dicente illo abbas et fratribus suis comodo erat suo testamentum et dicente ipse ero presbiter et suo fratre comodo fabricarunt ea ad appresuria pro illorum ereditate sicut et alios homines in illa terra. et sacarunt ille abbas et suos fratres illo testamento de sperandei ubi illa testata erat et uiderunt quo erat ueriticum et deuenerunt inde in illo concilio ad conpagina ut habeant illa dum uita uixerint et dent pro hereditate et redeat *(?)* inde per singulos annos quatuor lenzos lineos.

Obinde ergo *(sic)* eusebius abbas una cum fratribus cenobii urbanensi ad uobis ero presbiter et fratre tuo frogia presbitero in die XVII kalendas iunii Era Mª cª XXIIIIª que non sedeamus ausus uobis contaminare super illa ecclesia non nos aut alius abba aut fratribus qui abitantes fuerint in *a*cisterium urbanensi aut sperandei sed abeatis illa firmiter in cunctis diebus uite uestre et redeatis illo censo de illa ecclesia quantum sursum resonat et post obitum uestrum relinquatis illa a parte monasterii ipsius pacata et nobis que non faciatis subposita mala per ubi illa carea illo monesterio. et qui minime fecerit et ista agnitio uel placitum exierit que pariat quinquaginta solidos et illa ecclesia dublata a parte de qui hanc scripturam obseruauerit et hanc scripturam habeat robore. Nos supernominatos unus ad alius in hanc scripturam manus nostras rouo++rauimus.

qui preses fuerunt —pelagius kartemiriz confirmo —Arias fernandiz test. quos uidit —recamondo test. —ueila test. —aluitu letiuiqiz *(?)* test. —uimara aurioliz test. —sandinu anseriquiz test.

Sarrasino notuit.

DCLXIV

Onega quaedam bona varia immobilia, quae in villa* de Cavalões *possidebat, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donat sive legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico custoditur Archivo.

1086

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis. Dubium quidem non est sed multis mane in ueritate cognitus hanc notissimus eo quod ego onega pro.....gas qui peccato molle graui depresso eo quo contesto in uilla cau*a*lones casal de aluito qui conparaui de sua germana tita et conpar*a*uit ego cum suas casas et cum suas lareas in pr.... que ad illo conplacui et aput me nichil remansit in debitum et nºs petazos de

sucatios et agro de maria et n^os^ in cerceiras et uocitant ipsa uilla caualones et uenit michi ipsa hereditate in p..tione de ganantia ut iam diximus per ubi illa potueritis inuenire concedo ad aulam basilice sancti iohannis babtista cum sociis eorum que situm est iuxta uilla cabanelas prope ordoni inter bis aluei dorio tamice territorio portugalensis subtus mons aratros discurrente fluuius durio. et abet ipsa hereditate iacentia ut iam sursum nominauimus. Contesto ipsa uilla ad ipsius sancti domus uineas pumares ficales uel quantum in se obtinet uel omnis prestitum est. et siquis sane mente non crediderit de qualibet generis omo tam de propinquis meis tam de extraneis qui hunc factum meum usurpare uoluerit in primis sit excomonicatus et a cetu christianorum sit segregatus et cum iuda traditore abeat partem in eterna dapnatione et insuper pariat post partem ipsius testamentum quantum infringerit dublato extra iudicato et insuper pariat duo auri talenta. Factum est uius series testamentum notum die VIII° kalendas iunii. Era M C XXIII.^a^ Onega prolix uenegas quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea r+ouorauit.

Qui preses fuerunt garsea test. —pelagio test. —pelagio test. —toderago test.
ueremudo conf. confirma —uiliulfo sandiz conf. —didaco citiz conf. —iuliano diaz conf.
didaco quasi frater notuit.

DCLXV

Fratres tres partem praedii, quae in pago de Froiães *patre mortuo, successione eos advenerat, monachis Araucensibus donant sive legant. Charta autographa, e tabulario Monasterii Araucensi nuper in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1086

.....e domini nostri ihesu christi. Nos famulos dei quimara gondesindizi et uermudo gondesindizi et honorigo gondesindizi placuit nobis ut pro remedio anime nostre donaremus sicut et testamus hereditate nostra propria ad monasterio sancti petri de arauca et iacet ipsa hereditas in territorio arauca subtus mons fuste discurrente ribulo mollides in uilla froilani. de casal de miron qui est in froilanes quinta integra ad ipso monasterio sancti petri testamus cum omni sua prestantia ubicumque illa inuenire potuerint fratres qui in ipso monasterio habitantes fuerint ut ibidem pro remedio anime nostre deseruiat per infinita secula. Et euenit nobis ipsa hereditas de patri nostro gondesindo quimaraci filius de quimara didazi. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit de propinquis uel de extraneis uel etiam nos uel de filiis uel de prosapie nostre qui hunc testamentum inrumpere quesierit uel presumtiue temptauerit in primis per iudicium dei omnipotentis sit anathema in secula seculorum et insuper pariat isto que in testamento resonat duplatum ad fratribus de ipso monasterio uel ad qui uocem monasterii huius intenderit et duo auri talenta. et ad qui illa terra imperauerit D solidos argenti. et uotum nostrum absque trepidatione permaneat in omni natione. Facta cartula testamenti idus iunii. Era Mª C^a^ XXIIII.^a^ Regnante princeps adefonso in ciuitas toleto. mandante colimbria aluazir sisnando. mandantes arauca Egas ermigizi Odorio tellici Gauino froilaci. Nos supranominati quimara uermudo et honorigo filios de gondesindo quimaraci in hunc series testamenti quod fieri uoluimus adque ita peregimus manus nostras ro++++boramus.

Qui preses fuerunt. Pelagius test. Petrus test. sesmondus test. arias test. Justus test.
Godinus presbiter scripsit.

DCLXVI

Martinus Iben Atumad uxorque ecclesiam, quam in loco Villanova *dicto extruxerant, pristinae episcopali Conimbricensi ecclesiae S. Mariae legant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1086

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Martinus iben atumati et uxor sua munnia zulemen filia pro amore dei beateque marie omniumque sanctorum pro animabus parentum suorum et pro suis donauerunt beate marie sedi ueteri colimbrie territorium quo ecclesiam fundauimus ex nostris propriis muneribus illis in parte iuuantibus cui territorio eorum iussu nomen imposuimus uillam nouam. adiacentia cuius territorii sunt hec. ex orientali parte sexaginta passales ex occidente usque ad fontem qui est inter territorium predictum et uilla nomine

scapanis a septemtrione usque ad cacumen montis quod est inter zippis et territorium predictum et mons ille exitus habet usque lotares a meridie usque ad illam fontem predictam. Hoc testamentum scribere iusserunt martinus et uxor sua munnia et firmauerunt ut potuerunt ita ut si aliqua inmissa persona aut aliquis ex eorum heredibus hoc donum frangere uoluerit aut ullam imponere calumniam presumserit amittat hereditatem et cum datan et abiran in inferno permaneat et nullum terminum pene sibi imponatur hoc quippe testamentum duplicet et si huic iussui resistit excommunicetur a summo episcopo id est deo et ab omni uirtute celesti atque terrestri. Hec ecclesia est edificata in honore dei beateque marie et in honore iohannis apostoli et iohannis babtiste cum magna reuerentia. et fuit altare benedictum in honore omnium supradictorum quarto idus iulii dominica die. Hec karta fuit scribta in ipso die existente adefonso rege paterno episcopo sisnando consule in era Mª C^a XXIIII.^a Hanc kartam scribere rogauerunt et manibus firmauerunt aliisque firmare fecerunt quorum nomina infra sunt scripta.

Petrus abbas testis —toderedus pinnioliz test. —pelagius iudex testis —pelagius eriz testis —troctesindus tructesindiz test. —adefonsus petriz test.

pelagius sanziz test. —iennecus sancii test. —zuleiman iben aflah test. —pelagius gunzalbiz test.

martinus presbiter notuit.

DCLXVII

Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, qui titulum Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1086

Karta de dragunceili et elderiz

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis donis et inuidiximis hnc *(sic)* triumfatoribus patronis meis gloriosimis sanctisque martiribus nomen sancti saluatoribus sancti migaeli arcangelli sancti cibriani sancte stefani sancti iacobi apostoli super corum reliquie sancti martini episcopi qui est fundata in exitus uila dragunceli. Ego famula dei santia uermuliz fatio textum et scripturam de mea hereditate quam habeo de matre mea belida hic in uilla elderiz subtus saxum album territoriu portugalensi discurrente riuulo feueros. Do atque concedo ad ipsum locum uenerabilem iam supernominatum sancti martini meam rationem de ipsa uilla iam supranominata cum suis prestationibus extra illam laream de illas infestas qui cambiauit ad cidi fagulfiz et illud pumar qui plantauit pelagius gunsaluiz. do atque concedo pro remedio anime mee et timendum diem iuditii et penas inferni ubi tortores ferbent inextinguibiles habeant fratrum uel sororum qui in ipso loco habitantes fuerint. et si aliquis homo uenerit ad inrumpendum hoc factum meum tam de propinquis quam de extraneis in primis sit excommunicatus et segregatus a fide christi et cum datan et abiron habeat participium quos pro scelere suo terra bibit et pariat illam quadruplata et insuper duas auri libras. Facta series testamenti VIII kalendas augustas. Era M C XXIIII. Ego santia uermuiz mea illam manu roboro. Pro test. arias test. suerius test. Didacus test. suerius Notuit.

DCLXVIII

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

1086

Testamentum de marmeleira

Ego arias menendiz et uxor mea tiuilli. In honore sancte trinitatis et propter timorem mortis et diem iudicii facimus testamentum de nostra uilla quam uocitant marmeleira. et habet has terminaciones per cacumen mons tritici quomodo spartimus cum filiis iohanne menendiz et de alia parte quomodo transit ultra illo rego et aplicat usque ad illum mons de illa sculka et ex alia parte quomodo diuidimus cum sanson gudiniz per illum uallezinum de illis azambugeiros usque plicat in illo fontano et ultra illum fontanum quomodo partimus cum ipso samson per illa lomba que uenit de illo forno et quomodo spartimus cum tedon per illo lombo de illo carualial donec plicat in illo spineiro. Mandamus ut si unus ex nobis morierit sit istum testamentum confirmatum in honore sancti uincenti in eius loco concessa ad stipendium clericorum uel pauperum ibi habitancium et ipse qui reman-

serit post obitum alteri habeat illam in uita sua. Et post obitum suum tornet eam in cenobii sancti uincenti. et mandamus nostram quintanam tribuere in ecclesiam sancti saluatoris de omni nostra facultate extra illas uineas de colimbria et ipsas kasas quas mandamus in redempcione captiuuorum et ipsud testamentum quod sursum resonat fiat per manus cuius fuerit monasterium uacarize. Factum est istud testamentum die III idus augusti. Era M^a C^a XX IIII. Ego arias et tiuilli hoc testamentum manibus nostris roboramus++. Qui presentes fuerunt :

Ramiru abba conf. —Iohannes presbiter conf. —Floridus test.
Randulfus test. —Grasia test. —Zameiro test.
Menendus test. —Salomon test. —Sendinus test. —Petrus notuit.

DCLXIX

Ex Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii sumpsimus.*

1086

Carta de nogeira

In dei nomine. Ego aragunti ansaloniz placuit michi prona mente et propria uoluntate ut uenderem tibi germano meo sendino ansaloniz hereditatem meam sicut et uendo illam uidelicet quam habeo de auis et parentibus meis in uilla nogeira de ecclesiola ab integro subtus monte sagittella discurrente fonte de froila cam in suburbio ciuitatis sancte marie territorio portugalensi. pro qua accepi a te pretium XIII^tm modios tantum michi placuit et pro dare aput te nichil remansit. Habeas tu illam et omnis posteritas tua firmiter cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri suis terminis terminatam antiquis et nouis ita ut ab hac die et tempore fatias de illa quicquid uolueris secundum tuam uoluntatem. Si autem aliquis propter hanc rem te calumpniauerit uel temptare uoluerit pariat tibi illam cum suo pretio duplatam et domino patrie aliud tantum et semper tu illam obtine. Facta carta uenditionis XV kalendarum decembris. Era M C XXIIII. Ego aragunti tibi sendino illam confirmando roboro et manu mea hoc signum fatio+. Didacus test. Adefonsus test. Aluitus test. Suarius test. Pelagius scripsit.

DCLXX

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1086

Redditio cuiusdam domus quam reddidit ibi domna susanna sicut conuenerat sedi sancte marie unde eam emerat

In mense octubrio In era M^a C^a XX^a II^a Mortuo domno cipriano mater illius domna susanna emit unam cortem ex cortibus sancte marie episcopalis sedis colimbrie habentem has terminationes. Ad orientem atrium australem sancte marie Ad occidentem habitationem domni cipriani Ad meridiem uiam puplicam Ad septentrionem aliam cortem sancte marie. Et dedit pro ea L^a solidorum argenti precium clericis habitantibus in supradicto loco consentiente episcopo domno paterno et iubente consule domno sisnando. Dum autem emeret eam spopondit et pactum posuit coram consule et pontifice et nobilibus colimbrie habitatoribus ex quibus nomina quorumdam subscripsimus ad hoc scriptum confirmandum ut reedificaret eam et possideret in uita sua et in hora mortis sue redderet eam bene edificatam ad supradictam ecclesiam sancte marie unde illam emerat. Edificauitque eam et possedit duobus annis. et accidit illi mortalis egritudo. Et uenit ad eam martinus simeonis prior congregationis sancte marie cum quibusdam sociis suis Et rannemirus aluari qui olim prior ibi fuerat et cortem ipsam uendiderat Et ihoannes aurifex cum aliis et interrogauerunt eam ex uerbo consulis presente filio eius enneco sancii quid iuberet fieri de illa corte et coram eis reddidit eam sancte marie unde empta fuerat. Quamobrem supradictus consul et episcopus et quidam ex his qui audierant nomina sua scripserunt statuentes ut siquis deinceps ex propinquis illius aut extraneis eam inde auferre temptauerit sit excommunicatus a consortio christianorum et reddat eam memorate sancte ecclesie quadruplo et imperatori urbis aliud tantum. Facta est carta ista et confirmata die

IIIª feria VIIIº kalendas decembris. In era Mª cª XXIIIIª Ego predictus consul conf. Menendus proconsulis baldemiri filius conf. Ego eusebius urbanensis cimiterii abbas manu mea affirmans subscripsi. Aluerigo cognamento bona menendiz conf. Martinus iben atomad test. Pelagius eriz test. Maruam menendiz test. Ihoannes sarraziniz test. Sendinus ihoannes test.

DCLXXI

Piniolus quidam Monasterio Laurbanensi donat vineam in loco Ripella dicto prope montem* Bussaco, *domumque in castro* de Penacova, *a monachis post mortem donatoris tantum habendam. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur. Recentiori atramento inexpertam manum numerales litteras quibus aera designatur signumque donatoris, inter syllabas verbi* roboro *depictum, vitiasse autumamus.

1086 *(?)*

Domnis sanctis et gloriosissimis ac post deum michi fortissimis patronis meis sancti mametis et sancti pelagii et cetera pignera sanctorum martirum quorum baselica fundata est in loco uocitato urbano territorio colimbriense in christe *(?)* amore et ecclesie uestre perpetuam honorem. Ego piniolus seruus uester Quia expuncta morte corporea de hoc seculo ad alium humana transfertur anima qualisnamque illuc se peruenire considerat que hic ad bona peragenda corde et corpore pigritat. Monet enim dominus dicens —Date et dabitur uobis— Licet omnia que in hunc mundum ad usum hominis conferuntur a deo qui creauit omnia ordinatur. Tamen ualde deo dignum est ut de eo quod acciperit unusquisque in mundo ei a quo accipit ex hoc conplaceat pure oblationis instinctum. Per hoc enim unusquisque futuram cummulat premia per quo presentia coram deo digne dispensat. Vnde et ad talibus satagens operibus dum uota atque donaria sua populo israhelitici domino dedicaret dicebat —Tua sunt etiam omnia domine et que de manu tua accepimus dedimus tibi—. Ubi cum sub uoce orationis et prophetie subiunxisse dicens —Presta domine ut semper in ueneratione tui mens ista permaneat—. at nos qui sumus futura temporis illius posteritas eiusdem boni operis deuotione transmisit et tali monimento corda subsequentium ad prehendendam semper donaria domino confirmauit. At eo ipse talibus preuentus oraculis pro id ut merear uestro sancto sufragio apud deum a cunctorum meorum nexibus absolui peccaminum et desiderate eterne uite stadium placito percurrere passu offero et dono sacrosancto altario ecclesie uestre que est scita in loco iam predicto pro sustentatione religiosorum in eodem loco degentium atque cunctorum fidelium in ibidem cocurrentium locum id est uinea mea propria quam per corporis mei sudorem uel cum omni beneficia mea laboraui concedo uobis eam iam predictis patronis meis per manus serui uestri eusebii degente predictum sanctissimumque uestri cenouium. iacentia huius uinee subtus monte buzacco territorio conimbriense discurrente ribulo mondeco in loco que uocant ripella et hec sunt termina predicte uinee in sumitate eius rupem....neam et a parte occidentis fons que gignit in illo carbaliale et discurret ipsa fons per uineam de ramiro abaiubiz et diuidit ipsam uineam meam quam uobis concedo a parte rupis tertia pars ui... a meridie *(?)* duarum partium et uinea de iohanne abibiz ab aquilonis parte discurrit ipso fontano de ripela a septendrione uinea de gutier..... propter anime mee ..... sanctissimumque uestrum concedo. ..... proprium domum que michi nunc est in castro quod uocant pennacoua in latere ipsius castri super illum ribulum inter do..... didaco et de gutierri post obitu ....oncedo uobis eum cum omni aprestitu ..o uel cum omnia que augmentare potuero sicut me expectabat uel expectabat post exalatione spiritus mei omnia sancte ecclesie ..... perpetim confero habenda. Quod sine aliquo timore ac formidine sed ..eni ordinis potestatem sacerdos sancte ecclesie uestre de meo iure apprehendens iure perpetua firmitate faciat sociare. Quo et iuratione confirmo per diuini nominis trinitate et regnum catholicorum quia contra hanc meam spontaneam uoluntatem nunquam ero uenturus neque per me neque per subpositam quemquam mea uice personam. Quod si quisque pontificum aut eredum meorum uel cuiuspiam asertionis aut generis homo hanc meam uoluerit conuellere in aliquo deuotione aut huius mei decreti uel testamenti infringere tinorem sit anathema in conspectu dei patris et sanctorum angelorum eius sit condemnatus et perpetua ultione percussus in conspectu domini nostri ihesu christi et sanctorum apostolorum eius. Sit etiam in conspectu sancti spiritus et martirum christi repetita anathema maranata id est duplici damnatus perdictione. Ut et de hoc seculo sicut datan et abiron uiuus continuo obsorueatur et tartareas penas cum iuda christi traditore perhenniter ferat cruciatu et insuper inferat parti idem sancte ecclesie uestre tantum et aliut tantum quantum auferre conauerit et sacratissimo fisco. Facta est series testamenti era millesima centesima XXªIIIIª Ego predictus piniolus qui eam sano animo facere iussi cum propriis manibus meis ro+boro.

Qui preses fuerunt —Arias presbiter test. —Arias confessor test. —Girardus test. —Fortes test. —Aloitus test.

Julianus iudex sub consule sisnando conf. —Arias fortes atque presbiter conf. —Petrus iben sisnando presbiter conf. —Flores godesteiz conf.

Johanne menendiz test. —Valid iben garsea test. —Gundisaluus iben soimiro test. —Johannes liuidiz test. —Mestulius test.

Veremudus Presbiter Notuit.

DCLXXII

Pactum venditionis partis fundi, in loco Casal de Lovegildo *dicto, agro uno excepto. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Carta uenditionis

In dei nomine ego maria abidiz placuit mihi per bona pacis et uoluntate ut tibi facerem tibi aspaio et uxor tua riquilo cartam de mea hereditate propria quam habeo de meo auo louegildo. et habet ipsa hereditas iacencia subtus mons fuste territorrio sancte cruce discurrente riuulo baroso flumen uauga in loco predicto casal de louegild damus uobis de ipso casale decima et mea subrina goda gomez dedit tibi de ipso casale de quinta quarta. damus uobis ipsas nostras raciones integras tantum nos conpoda inter fratres uel eredes ut illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis excepto illo campo de illa portela quem uobis non damus. damus uobis ipsum casalem cum suis terris ruptis uel baruaris aquis aquarum et sesegas monitum *(sic)* exitus moncium uel regressum et quantum aprestitum ominis est. et accepimus de uobis precium id est XI modios et quartarium et de precio aput uos non remansit in debito. habeatis illam firmiter et omnis posteritas uestra iure quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam ad inrrumpendum et in iudicio deuindicare non potuerimus aut noluerimus autorgare ut pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam aut quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uendicionis notum die quod erit XVI^mo^ kalendas februarii. Era M^a^ C^a^ XX^a^ V.^a^ Ego maria una cum mea subrina goda tibi aspaio et uxori tue requiuilo *(sic)* in hanc cartam manus nostras ro++borauimus.

Qui presentes fuerunt —Ermorigus test. —Ansito test. —Quandila test. —Notario test. —Menendus quos notuit.

DCLXXIII

Capitulum, sive Collegium clericorum Ecclesiae S. Mariae Conimbricensis Sedis praedium quodam rusticum, extra murum civitatis situm, ad vineam serendam, Ariae Todereiz tradit, ut ibi colonus partiarius sit. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1087

Carta conuentionis

Martinus simeonis prior ecclesie sancte marie sedis colinbrie una cum clericis supradicti loci damus tibi arias todoreiz in Era MCXXV in mense ianuario hereditatem sancte marie extra murum colinbrie ad portam solis iuxta cursum aqua ut plantes ibi uineam et edifices bene quantum potueris usque ad octo annos et in sex de ipsis annis des nobis decimam partem uini et alius duobus quartem partem et octauo anno completo diuidas nobiscum per medium.

Petrus cognomento halifa test. —Garseas nafarrus test.

Diago onoriguiz test. —Floriti iohannis test. —Arias cendoniz test.

Pelagius notuit.

DCLXXIV

Pactum venditionis partis fundi in villa de Paradella. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, ex tabulario Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1087

In dei nomine ego pelagio tructesindiz plagui mihi propria mea uoluntate et sano atque integro consilio sine ula perturbatione mentis nullius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed pro bonam uoluntatem pacis ut uendo tiui inueando sandiz et uxor tua eilo sicut et uendo ereditate mea propria que fui de gunsaluo tructesindiz et de abiorum et parentum meorum in uilla paratella tercia integra subtus mons kastro petroso discurrente riuulo feueros in loco predicto paratela. do uobis inde de ipsa uilla paratella tertia integra que fui de gunsaluo tructesindiz. et accepimus de uos pretium una egua adpreciata in x solidos tantum ad nobis et ad uobis bene conplacui et de precium non remansestis in debitum ita de odie die uel tempore sedeat de iuri nostro abrasa et in uestro iudicio sit tradita et confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. sit tamen fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc karta uenditionis ad inrumpendum et nos ad iudicio deuendicare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo parie uobis pro sola presumtione quicquit auferre uolueri dublatum et alium tantum in iudicato. et hec karta firma maneat. Facta est karta uenditionis in diebus regis domni adefonsi filii fredenandi in temporibus domni archiepiscopi petri bracarensis. In era M^a^ C^a^ XXV^a^ die VII idus Februarius. Ego pelagio tructesindiz ad uobis inueando et uxor tua eilo in hanc karta uenditionis manu mea r+ouoro.

Pro testes —piniolo testis —suario testis —tructesindo test. —aloito test. —Pintus *(?)* notuit.

DCLXXV

Descripsimus ex codice, ad Monasterium Ecclesiolense pertinente, qui titulum Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1087

Karta de billanes

In dei nomine. Ego tellus sesnandiz uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz fatio kartam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla billanes subtus castro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi sub illa strata prope littus maris quantam ibi habeo ex parte mei patris totam suam portionem integram suis terminatam terminis antiquis ac nouis ubicumque potuerit inueniri cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. pro qua accepimus a uobis unum scutum franciscum in pretio definito x solidos et x cubitus de panno antemano tantum nobis bene complacuit et mihi recipere et uobis dare et aput uobis nichil remansit pro dare. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen aliquis uenerit uel uenero ad corrumpendum hanc kartam seu de propinquis seu de extraneis et ego in concilio deuendicare aut parti uestre concedere non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo conponam uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis VIII° kalendas martias. Era M^a^ C^a^ XX^a^ V.^a^ Ego tellus sesnandic uobis suerio fromariguic et uxori uestre eluire nunic hanc kartam manibus nostris roboramus. Pro test. Aluitu test. Ramirus test. Odorio test. Ederonio test. Eirigo test. Pelagius notuit.

DCLXXVI

Petrus abbas Ecclesiae S. Martini donat sive legat agrum in plaga ad ripam Mundae situm, propè Taveiro. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Inluminator omnium fidelium deus oriens uisitator et splendor lucis eterne et sol iusticie qui celorum contines tronos et abissos intueris qui es rex regum et dominus dominantium qui trinus in personis et unus in deitate qui uenisti redimere hominem qui de limo formaueras et dedisti eis lumen ut uiderent te qui in tenebrarum penis erant constituti et uenturum speramus iudicare omnes homines et redderes unicuique secundum opera sua quod gessit. Idcirco ego petrus abba in tuo amore christe et in tuo timore et in ueneratione omnium sanctorum qui tibi ab origine mundi usque nunc placuerunt Offero ad ecclesia sancti martini que est fundata in territorio colimbrie discurrente flumen mondecum ad partem occidentalis mea terra que habeo in illo campo de apresuria et habet iacentiam inter porto de arenas qui est ab oriente et de altera parte talaueir qui est ab occidente et a parte aquilonis uia puplica et a parte australi illo monte de antuniol et centum et quindecim passales in longo et in amplo aliud tantum. hoc testamentum feci per auctoritatem et iussionem uenerabilis principis domni sisnandi in cuius diebus ea ganaui deo auxiliante. Ideo timente me diem ultimum et tremendum iudicium et peccatorum meorum mole ualde depressum sed non usquequaque disperatione deicior sed etiam per merita et intercessionem uenerabilium sanctorum dei redemptionem anime accipere spero quia scribtum est —redime te homo dum uiuis dum precium in manu tenes et ne differas de die in diem quia mors non tardat— et alibi —uigilate itaque quia nescitis diem neque horam— Sicut ait iob —lignum aridum in qua parte ceciderit ibi manebit— Propheta orante qui ait —Tu autem domine in eternum permanes et tu es super omnes principes et tue sunt diuitie et gloria quoniam nos omnes peregrini et ospites sumus super terram et omnia que de manu tua accepimus damus tibi— quia te igitur credimus uidere in terra uiuentium. Factum et confirmatum hoc meum testamentum ad supradictam ecclesiam sancti martini Era MCXXV Pridie idus marcii temporibus adefonsi imperatoris. Et si forsitan aliquis homo hoc quod in testamento isto confirmatum est in aliquo conuellere aut auferre aut commutare aut extraneare in aliam partem conauerit quisquis ille fuerit sit extraneus a deo et a sanctis eius et cum his qui in penas inferi sunt habeat societatem et insuper hoc quod in testamento resonat componat in duplo. Ego petrus abba qui hoc de toto corde offerens deo in honore sancti martini manu propria confirmo. Ego sesnandus consul colimbriensis manu mea scripsi et roboraui. Ego proconsul menendus confirmo. Iohannes gunsendiz conf. Garcia eniguiz conf. Maruan menendiz conf. Floriti godiniz conf. Tructesindo tructesindiz conf. Sueiro aluitiz test. Michael todereditz test. Ramirus prioris uaccaricense cenobio Scribsit.

DCLXXVII

Testamentum Sesnandi Conimbricensis Comitis, quo ille bonorum suorum mobilium et immobilium filiam Gelviram et ecclesiam de Mirleus, *ab eo structam, heredes instituit. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Ego sisnandus timens ultimum mortis mee diem sic omnia mea discernere decreui

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego sesnandus dauid proles gratia dei consul colimbriensis Complendo legem diuinam et timendo ultimum tempus uite mee placuit michi promto animo et sana uoluntate scribere et bene discernere mea omnia quia nullus est qui noscat quantum in hoc mundo uiuat uel quando de hoc seculo exeat sed quando hoc feci eram destinatus cum rege et imperatore domino meo exaltet illum deus et cum omnibus christianis ad pugnandum paganas gentes et non potest homo scire ultimum diem sed qui antea aliquid facit sine dubio ante deum misericordiam inuenit. Et ideo ego predictus sesnandus cum prona mea uoluntate mando et sano animo do ad illam ecclesiam nouam quam edificaui in colimbria pro remedio anime mee in illo loco quem uocitant mirleos do et concedo de meis uasis argenteis illas IIas partes ad illam ecclesiam unde faciant frontalem cruces calices et capsas et quod de ornamento ecclesie fuerit et aliam terciam partem de illis

omnibus uasis Do ad meam filiam geluiram exceptis uasis que ibi sunt de auro sint ad illam ecclesiam. et non do inde ad meam filiam. et faciant inde unam crucem minorem de illo auro et mittant ibi de ligno domini quod est in sancta maria apud priorem illum domnum martinum et sit ad illam ecclesiam nominatam. et consument illam ecclesiam edificando de meo ganato de meis uaccis aut de meis equis uel de quo inuenerint in mea casa usque sit de meo consumata. et testo et do et concedo ad illam ecclesiam nominatam cum bono animo et sana mente de meis hereditatibus quas ganaui et populaui et edificaui in heremo et do medietatem de illa azenia de colimbria cum suis molinis et aprestationibus et medietatem de uilla tentugal que fuit de hereditate parentum meorum. et postquam presit rex domnus fredenandus cui sit beata requies colimbriam populaui ego ipsam uillam et medietatem de uilla cantoniede ad integrum. et in illa angliata sub castello sancte eolalie duas uillas ad integrum arazed et lamasma et illam almuniam que fuit de domno paterno episcopo cum suis uineis et aprestamentis et medietatem de illis castellis que ego populaui arauz et penella et illas couas de sena cum suis aprestationibus et in illos barrios uillam sangalios cum aprestationibus suis. et de meis acitharis que sunt in colimbriam et in monte maiore tres do ad meam filiam geluiram et alias do ad illam ecclesiam supra nominatam. Ego sernandus *(sic)* gratia dei consul manu mea scripsi et roboraui promto animo et sana mente pro remedio anime mee+. Era M^a C^a XXV.^a Idus marci *(?)*.

Martinus prior conf. —Ego paternus episcopus+ conf. —Aluarus telliz —Petrus abbas —Gunsaluus uenegas —Domnus belide —Odorius telliz —Pelagius heriz —Menendus baldemiri —Iohannes gunsendiz.

DCLXXVIII

Bona immobilia quaedam et supellectilem Monius Fromariguiz Palatiolensi Monasterio (de **Paço de Sousa**) *testamento legat. Apographum exemplar, ex libro regestorum ejusdem Monasterii* **Livro das Doações** *descriptum, et in Academiae nostrae bibliotheca servatum, nobis textum praebuit.*

1087

In nomine Domini. A summis descendit excelsis, et in terris non dedignatus est conversare cum omnibus hominibus commorantibus in finis, et in similitudinem carnis peccati veram suscipiens formam nostre mortalitatis, ut ovem perditam, que inobediendo, diabolo suadente, perierat, conligata flagitiis, in sanctis gloriosis humeris suis reportaret in sedibus supernis ad gregem inmensi Patris eterni. Proquibus Ezechiel, ipsum Dominum deprecans, ait —Gregem tuum non deseras Domine pastor bone— item ibi... —Salvabo gregem meum, et non erit ultra in rapinam, dicit Dominus...— et ipse iterum ait —Alias oves habeo, que non sunt ex hoc ovili, et illas me oportet adduci, ut sit unus grex et unus pastor—. Obinde ego famulus Dei Monius prolis Fromarico, ut merear ab ipso summo egregio pastori deferri in excelsis eterno inmortali Patri, et consortio perfrui cum ipsis electis, cum quo ante secula simul cum Spiritu Sancto Unus permanet in Trinitate, et equalis, et jugiter persistens verus Deus et verus Homo in eterna perpetuitate inmortalis. Propria nobis collata est potestas, et spontanea concessit voluntas, et sanctorum divinorum Scriptorum priorum antecessorum firma michi manet actoritas, sicut Prophetam suum ipsa loquitur Veritas —Beatus homo qui miseretur et comodat— item ibi —Dispersit dedit pauperibus, justicia ejus manet in seculum seculi— et iterum qui prius loquebatur Prophetis vaticinantibus, nunc per semedipsum suis firmans auctoritatibus, ipso dicente —Date et dabitur vobis— et iterum in futuro subjungens ait —Quandiu fecistis uni ex minimis meis, michi fecistis : Quia de villicatione, quam a me accepistis, boni dispensatores fuistis, et ideo audire meruistis : Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui—. Ideo ego famulus Dei Monius jam superius memoratus, ab amorem vite eterne, et metum geenne ignis orrende, offero sancto et venerabili altari Sancti Salvatoris, ejusdem Genetricem Sancte Marie gloriose semper Virginis, et Sancti Petri Apostoli cum aliis reliquiis sanctis, que idem sunt recondite, in honorem Sancte et Individue Trinitatis; et ipsum altare digne Deo constructum in loco, que dicitur Palaciolo, subtus mons Ordinis amnis, discurrente ribulo Sausa, Territorio Anegie, ubi Deo permittere pro remedio anime mee meam testacionem, id est ipsa hereditate de Gallegos in villa, que dicitur Lamas, quomodo fuit de Osorio Johannis, sua racione integra; et illa alia mea ganancia, que ibi ganavi de Donnio et de sua muliere Ibrilli, et alia, que ibi ganavi de Joazino, et de sua muliere nomine Vita, quomodo illas comparavi per meum pretium, et per meas kartas, cum suis omnibus prestationibus, locis, et terminis antiquis, et in apud Veteres hereditatem integram, quomodo fuit de Jeremias, sicut ego illam comparavi per meum precium de Alvitu Stephaniz cum omnibus suis prestacionibus, locis, et terminis novissimis et antiquis; et unum mensorium argentum purum de LXXX solidos, et unum elmum laboratum pro super illum altare sanctum. Post meum vero obitum deserviat ipsum testamentum integrum superius taxatum ipsi Monasterio jam supra memorato vocabulo Palaciolo, sicut jam memini, ob tolerantiam fratrum,

et vitam monacorum, temporibus cunctis et seculis seculorum, qui boni fuerint, et normam tenuerint priorum Sanctorum antecessorum, unde ego mercedem habeam apud Deum in eternum. Siquis tamen, quod minime credimus fieri, aliquis homo venerit, aut ego venero, et quod sponte Deo donavi confringere voluero, et tam de extraneis quam etiam de propinquis, aut quibuslibet generibus humanis, hoc testamentum, quod per auctoritatem sanctarum divinarum Scripturarum est firmatum, inrrumpere quesierit, et per ejus audaciam, seu inprobam pertinaciam, ad deformitatem vel ad divisionem pervenerit, pro sola presumptione objurgatus atque districtus a judice post partem ipsius Episcopi, in cujus judicio ipsum monasterium presteterit ordinatum, duo auri talenta coquatur exsolvere et judici aliud tantum, ne moretur sed compellatur reddere; ipsum vero testamentum, inde usurpaverit, ad partem ipsius aule, de potestate illum volebat abstrahere, cui manebat firmum et intemeratum, facta liberacione reddat in quaduplum, aut quantum de talibus secundum sancti Canoniz et libri Judicializ decretum fuerit institutum; et insuper, si se a talibus corrigere neglexerit, et in tam execrabili superbia persistere voluerit, tandiu a corpore et sanguine Christi sit segregatus, quandiu per in hoc ipse presumptor extiterit, pertinax, atque superbus. Aliam vero scripturam ante positam vel post positam, contra hoc testamentum, stabiliri minime permittimus, sed in eternum Deo servire mandamus. Facta series testamenti sub inperio catholi Regis Adefonsi, et Petri Ecclesie Bracarensis Episcopi, Era M.ª C.ª XX.ª V.ª IIII Kalendas Aprilis. Ego Monius, quod sponte Deo vovi, opere inplevi, et hoc testamentum propriis manibus roboro, et perpetim mansurum Sancti Salvatoris adsignavi. Pro testibus : Monio Petriz testis. Suarius Menendiz testis. Truitesendo Venegas testis.

DCLXXIX

Pelagius Eriz quintam partem bonorum suorum testamento legat Ecclesiae Sanctae Mariae Conimbricensis Sedis, pecunia, rebusque litigiosis exceptis. Praeterea propositum suum servam pro captivo commutandi significat. Ex Livro Preto *ejusdem Sedis decerpsimus.*

1087

Dispensatio

Ego pelagius eriz mando ut post meam mortem detur quinta pars omnium rerum mearum pro remedio anime mee ad locum sancte marie canonice colimbrie et martino simeonis unam uaccam aut unum bos. Et est mihi uoluntas dare unam mauram me uiuente in precium captiui aut pro redempcione alicus opressi. Si autem ab hac die inuentus fuerit captiuus ademendum aut opressus ad redimendum detur maura ipsa pro illo per manus et arbitrium martini simeonis sociorum eius me absente aut presente tam uiuus quam mortuus. Facta est hec karta ista die III kalendas aprilis. Era M.ª C. XXV. Exceptis ipsis molinis qui sunt in rixa positi inter me et sendamirum presbiterum de quibus adhuc iudicium debemus accipere. de ipsis solidis non mando dare quintam.

DCLXXX

Ab initio quemadmodum fundatum fuerat Monasterium S. Romani exponentes, filii et nepotes Ermigii Petriz et Gelvirae Vermudiz, qui locum ad idem monasterium struendum cuidam Quendano praestiterant, pristinam donationem confirmant. Charta autographa in Publico invenitur Archivo.

1087

Parua fiducia in hoc mundo existimemus quia originalis a patre nostro ade et coniunge sue eue. Ideoque nos hoc timentes et sub trino et uno omnipotenti deo qui est et qui erat et qui uenturus est. Multotiens homo bonitatem alterius facit quam ad ultimum perdet. Quidam uir uenerandus qui erat constitutus in ordine sacerdotis et ipse nomen habebat quendanus et per uisum huius mundi cultor dei apparebat sibi uenit in cogitatu suo propter futurum iudicium quem timebat ut in honore beatissimi martiris christi romani fundaret ecclesiam in loco designato in uilla que fuit de fromarico cendoniz ad radice mons castro malo discurrente neuia prope litore maris territorio bracarensis. et ipsam hereditatem per filiis et nepotibus peruenit in iudicio de ermigio petriz et coniunge eius ieluira ueremuduci. Et ipse frater quendanus perrexit ad ipsos domnos et postulauit illis ipsum locum ut

fundaret ibi templum domini. Et ipsos domnos conuocauerunt filiis et filiabus suis quorum ista sunt nomina petrus luzu gontina ilduara gontrode uniscu. Et inspirauit illis deus in cordibus eorum salubre consilium et in amore christi dederunt illi ipsam hereditatem. Et ipse frater quendanus cum adiutorio dei et de ipsos domnos edificauit ibi locum sanctum uocabulo sancti romani siue aliorum sanctorum Et fecit libros et ornamentum ecclesie quantum possibilitas illius fuit. Et uocauit episcopum adefonsum et ipsos domnos superius nominatos ad dedicationem Et uno consensu et uno consilio inito fecerunt testamentum de ipso loco sancto et de omnibus prestationibus suis intus et foris per suis locis et terminis antiquis ad ipsum fratrem quendanus et ad alios fratres qui cum eo erant uel post transitum eius ibi habitaturi fuerint et more apostolicorum uixerint ipsos habeant et possideant. Et nullus hominum laicorum uel imperatorum ibi habeat potestatem iudicandi dandi uel uendendi aut testandi per nullam occasionem aut de suis rebus in alia parte extraniandi sicut in canones generalium conciliorum resonat et regula sancti benedicti affirmat sed iuri sancte ecclesie habeat et possideat. Et ipse quendanus tenuit ipsum locum in uita sua Ad obitum uero suum relinquit illum ad seruos dei qui ibi erant habitantes et ad ipsos domnos superius nominatos ut fuissent adiutores et defensores. Igitur per dei prouidentiam creuit locus et multiplicati sunt fratres. Interea surrexit uir magnificus gundisaluus abbas et congregati sunt ad eum multi serui dei. Et ipse abbas cum dei adiutorio et de ipsos domnos restaurauit ecclesiam et ipsum locum Et conuocauit episcopos ad dedicationem cum suis archidiaconibus et abbatibus cunctis et plures serui dei qui in ipso episcopio erant et esse potuerunt Petrus bracarensis Gundisaluus dumiensis Adericus tudensis et ceteris heredibus et benefactoribus qui erant de prosapia de ermigio petriz et de ieluira ueremudiz. Et uno corde et uno ore audientibus episcopis et abbatibus et reliquis christi sacerdotibus et ceteris christianis hunc sermonem dixerunt —Libertatem et ingenuitatem parentum nostrorum loci istius laudamus et confirmamus Et sicuti parentibus nostris decreuerunt ita et nos hodie decreuimus omnes qui potuimus ad dedicationem uenire filiis et neptis qui nati sumus de prosapia de ermigio petriz et de ieluira ueremudiz dare duos quartarios de tritico ad bracarensem sedem in unumquemque annum illis qui in eodem loco secundum regulam sancti benedicti perseuerauerint et more apostolorum uixerint sicut in primis parentibus nostris fecerunt ita et nos hodie facimus ut nullus laicus uel secularis uel imperatoris siue de gente nostra siue de extranea ibi licentiam non habeat iudicandi uel de suis facultatibus in alia parte extraniandi Sed hoc solum permittimus ut siue de gente nostra siue de extranea habeat potestatem testandi et defendendi et bene faciendi et corpus suum sepeliendi ut participes esse possimus in missas in psalmos in oraciones et in cunctis aliis operibus bonis. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerit uel uenerimus ex qualibet generis qui hunc factum nostrum infringere quesierit in primis sit excomunicatus et segregatus et a fide christi extraneus et cum iuda domini proditorem in eterna damnatione participetur neque audiat uocem domini —uenite benedicti patris mei— et post partem monasterii pariat duo auri talenta et insuper binas libras uel ternas componat et ipsum locum in quadruplum restituat et iudicato. et hunc factum nostrum non sit inruptum sed plenam habeat firmitatem et obtineat roborem in die quod erit VIII idus aprilis Era millesima CXXV.ª Regnante adefonso principe prolis fredenandi et uxore eius Sancia regina in sede regia ciuitas Leion. Nos ergo nominatos in hoc series testamenti manus nostras robor++++++++amus.

Suario petriz manu mea confirmo —Veremudo petriz manu mea confirmo —Petro ermigiz manu mea confirmo —Geluira petriz manu mea confirmo —Pelagio petriz manu mea confirmo —Geluira gotierriz manu mea confirmo —Ielduara gotierriz manu mea confirmo —Ielduara ermigiz manu mea confirmo —Geluira ermigiz manu mea confirmo —Elleuua ermigiz manu mea confirmo.

Suario nunnici manu mea confirmo —Palla deouota manu mea confirmo —Gontina nunnici manu mea confirmo —Geluira nunici manu mea confirmo —Galindo eriz manu mea confirmo —Gontina eriz manu mea confirmo —Ieluira ordoniz manu mea confirmo —Ieluira pelaiz manu mea confirmo —Gontrode pelaiz manu mea confirmo —Odrocia pelaiz manu mea confirmo.

Geluira suariz manu mea confirmo —Aragunti suariz manu mea confirmo —Ermegonza suariz manu mea confirmo —Menindo romariguiz manu mea confirmo —Oseuio luzi manu mea confirmo —Petro luzi manu mea confirmo —Godina luzi manu mea confirmo —Eldonza suariz manu mea confirmo.

Leouegildus presbiter conf. —Menindus presbiter conf. —Gutierre presbiter conf. —Aloitus presbiter conf. —Tudiuertus presbiter conf.

Ego petrus bracarensis ecclesie episcopus manu mea conf. —Ego gundisaluus dumiensis episcopus manu mea conf. —Ego adericus tudensis ecclesie episcopus manu mea conf. —Adefonsus archidiaconus conf. —Bernaldus archidiaconus conf. —Gundisaluus archidiaconus conf. —Louesindus archidiaconus conf.

Ordonius abba conf. —Suarius abba conf. —Gundisaluus abba conf. —Pelagius abba conf. —Sisnandus abba conf. —Cresconius abba conf. —Suarius abba conf.

Louesindo test. —Gundisaluus test. —Gutierre test. —Aloitus test. —Ardega test.

Petrus diaconus indignissimus Notuit.

DCLXXXI

Tructesindus Gutierriz quintam partem bonorum suorum, tum mobilium, tum immobilium, Monasterio Morariensi legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1087

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura cui famulantur uniuersa celestia deseruiunt etiam et terrestria ad cuius imperium ueniunt mari atque creata sunt omnia qui ante mundi constitutionem est disposita qui hominem ex limo terre plasmauit et in finem seculorum formam serui adsumpsit qui per passionem probrium sanguinem humanum genus de morte redemit et postea in gloria resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit et credentes in eum non derelinquit ex quibus noster unus ex cebedei filius spanie sortiuit ut de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri ihesu christi.

Ego famulo dei tructesindo prolis gutierre tructesindiz et ermentro audiens scriptura diuina oracula adimplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere uenit per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime mee et sub tuo sancto nomine et eximio trinitatis facio testamentum in honorem sancti saluatoris et sancte marie uirginis et lignum sancte crucis et omnium sanctorum apostolorum quorum reliquias constructa sunt in sacrosancto altario sancti saluatoris qui est fundato in uilla moraria subtus mons petras rubias discurrente ribulo lezza in territorio portugalensis. do atque contesto ad ipsum locum iam nominato v^a de omnes meas hereditates quantas uisus sum habere siue de parentela quam etiam et de comparatela siue de quantas potuero ganare usque ad obitum meum siue et de meo argento et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere ut habeant et possideant in ipso loco sancto habitantes pro ad tolorantia fratrum et monachorum qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et non sedeant licitos uindere nec donare nec cambiare nec testare nec cum illas in alia parte cum illo que in testamento resonat transferrere sed teneant illo sano et intemerato post parte confessionis. et illa v^a de omnia mea criazon mando illa ingenuare pro remedio anime mee ut sedeat ingenua et libera et ubicumque uoluerit in nomine domini deseruiat post parte ingenuitatis ad quemcumque uoluerint. Siquis tamen qualiuet generis homo filii nepti aut ex sanguinibus qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis accipiat sententiam secundum canones docent et pariet ad partes testamenti quantum inde usurpauerit duplato et auri libras ternas uel quaternas et ad domino qui illa terra imperauerit aliut tanto in iudicato. et hunc factum meum semper plena habeat rouore ipsius testamenti et obtineat firmitate. Facta series testamenti die erit XIII° kalendas magii. Era TCXXV.^a Tructesindo prolis gutierre et ermentro in hanc series testamenti a me facto manu mea rouo+ro.

Gelmirus abba accepit et manu sua confirmauit —Iohannes presbiter confirmo —Onegildus presbiter confirmo —Gutierre gumzaluiz confirmo —Pelagio gumzaluiz confirmo —Mito cresconiz confirmo —Atan didaz confirmo.

Hic testes —Gumzaluo test. —Godesteo test. —Pelagio test. —Uiliaricu test. —Pelagio test.

Atane conuerso notuit.

DCLXXXII

Ferdinandus Ierminas Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *donat sive legat bona varia in villis* de Ortigosa *et* de Figueiredo *partemque dominii ecclesiae S. Iacobi* de Piões. *Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur. Aliud exemplar illi adjectum, ampliorem donationem continens, manifesto fictum est.*

1087

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosissimis sancti saluatoris Sancte marie semper uirginis et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet et aliarum reliquiarum qui ibi sunt recomdite quorum baselica fundata est in ripa durio subtus mons aratrus inter durio et tamice territorio anegia discurrente in ribulo durio. Obinde ego famulo dei fredenando ierminas memor sum peccatorum meorum que in die magni iudicii redditurus sum deo rationem. Proinde ergo placuit mici ex tota mea mente et ex tota mea uoluntate ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis de propria

hereditate que habeo in uilla quos uocitant ortigosa territorio anegia subtus mons muro discurrente ribulo pauia loco predicto casal que dicent de agro de aluaro et quantaque habeo in uilla fiqueireto et in illa coina cum abiectionibus suis cum ipso britello. et de ipsa ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli de pelaiones mea octaua integra cum abiectionibus suis per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum ominis in ea est. et fuerunt ipsas hereditates de parentorum uel auiorum etiam de ganantia. contesto eas pro remedio anime mee ad ipsius domus iam superius dictum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tam de filiis quam de propinquis siue extraneis qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit secregatus et neque in finem communionem sit acturus et insuper pariet post partem ipsius testamenti D solidos et binas libras uel ternas et iudicato. et hunc factum meum plenum habeat roborem. Factum est autem huius series testamenti notum die erit XIII kalendas maias. Era MC^a^XXV.^a^ Fredenandus prolix ierminas in hanc series testamenti manu mea ro+uo.

qui preses fuerunt. menendo cidiz conf. Velasco conf. Martinus monacus conf. Bera presbiter test. Vimara test. teton test. godesteu test. quiriagu test.

Micaelis notuit.

DCLXXXIII

Testamentum Didaci Fredariz, uxorisque ejus quo Episcopali Conimbricense legant ecclesiae quintam partem bonorum suorum tam mobilium quam immobilium quae in Conimbrica aliisque locis possidebant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis delata, in Publico Archivo invenitur.

1087

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sancti petri princeps apostolorum et ceteri martires christi quorum reliquie in sacrosancto eius altari continentur quorum baselica in urbe conimbrie fundata esse cernitur. Ego didacus fredariz simul cum uxore mea eugenia maruaniz qui in peccatorum mole depressi in spe fiduciaque sanctorum meritis usquequaque dispiratione deicimur qui etiam teste conscientie reatum nostri criminis sepe pabescimus ut ergo per uos sanctissimi martires tandem reconciliari merear domino deo uestro hac sanctorum omnium fides supplicationes uotis omnibus implere. et ideo deuotioni nostre extitit ut de paupertatula nostre sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto proprio conferre debere. Et sicut scriptum est —Uouete et reddite domino deo uestro— Ideo omnia affectu operis tandem ipsam nostram deuotionem implere procuramus hacsi concedimus atque offerimus supranominate ecclesie uestre ut diximus pro uictis atque uestit*u* monachorum in ipsa ecclesia uestra deseruiendum siue pro luminaribus altarium uestrorum uel elemosinis pauperum damus atque concedimus uillas nominatas. in uilla portunias continent nobis de ipsa uilla de duas partes IIIes rationes. de istas tres rationes quinta parte concedimus. et in uilla margedub nostram rationem quintam concedimus. et in uilla oreluti in ipsas insulas inter ambas illas aquas nostram rationem quintam concedimus. et de uineis que habemus in urbe conimbrie. id sunt ultra flumen mondecum in illa uarcena que est super illas acenias qui*n*ta de uinea que iacet iuxta mea iermana uobis concedimus et iterum de alia uinea que habemus iuxta illum episcopum et de illa uinea de coselias que habemus iuxta zuleiman afra de illas IIIes rationes quintam concedimus et unum uasum argenteum de XX et III^or^ solidos post obitum meum in supranominata ecclesia concedo et omne quod aprestitum est hominis caballos et equas mulos et asinis uel mulabus et asinabus boues uaccas et omnia peccora aurum argentum uestimentum siriceum lineam uel laneam de omne quod notauimus post obitum nostrum quintam partem concedimus. Et iubeo cortes meas que habeo in ciuitas conimbrie ut sint uxori mee et filiis meis si post me remanserint. Et illas quattuor partes que superant iuri iermani mei cidi concedo usque dum filii mei tales sint ut possidere possint. et ex eis quatuor partibus in redemptione captiuorum meus iermanus tribuat. et si aliquid perierit ex omne quod iermano meo tribuo ad custodiendum filiis quoque meus non iubeo ut aliquid ei postulent. et si ausi fuerint eum temptare quod temptauerint in duplo pariant. Si uero deerint filii qui hereditent meam hereditatem ad integram concedimus in supranominato cimiterio. Quo et iuratione confirmamus per deum patrem omnipotentem et per regnum catholicorum quia numquam erimus uenturi ad inrumpendum hunc nostrum uotum. et qui talia ausus fuerit in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participatio in eterna dampnatione numquam finienda et quantum contaminauerit in quatuplum pariat. et hunc nostrum scriptum plenum habeat firmitatem stantem et permanentem in huius robore firmitatis. Nos supranominati humiles et quieti in hanc cartulam testamenti quod fieri iussimus et religendo cognouimus manibus nostris robor+amus. Facta series testamenti VII kalendas magii. Era millesima C.^a^XX^a^V.^a^

Qui preses fuerunt —Aluazir domno menendus confirmo —Iohanne gundesindiz confirmo —Pelaio halaf conf. —Pelaio iudex conimbrie conf. —Didacus cidiz conf. —Pelaio gunza*l*uiz conf.

Et ego cidi fredariz uotum iermani mei conf. —Pelaio gunsaluiz test. —anaia manzoriz test. —Pelaio olidiz test. —Martinus presbiter test. —Petrus iohannes test. —Adrianus francus test.

Menendus martiniz test. —Dominicus subdiaconus test. —Martinus subdiaconus test. —Arianus presbiter test.

Veremudus presbiter notuit.

DCLXXXIV

Descripsimus ex libro regestorum qui titulum **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins,** *prae se fert.*

1087

Karta de hereditate quam habet monasterio de Arauca in moldes in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi in honorem sancte marie uirginis et sancti petri apostoli cuius basilica fundata est territorio arauca inter monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda monasterio uocabulo sancti petri. Ego famulo dei quitino filio de maxito placuit mihi ex tota mea uoluntate et ex tota mea mente ut pro remedio anime mee donarem sancto altari uestro hereditate mea propria que habeo de parte parentorum et auiorum meorum in territorio arauca in uilla ribulo mollides in loco predicto ubi dicent penna partita per radice de illa penna partita et de illa fonte que secus ipsa penna exiit et inde inprono per illo arugio que de illa fonte discurrit usque ad illo fontano et inde torna infesto per illo corrago qui discurrit usque ad illa fonte unde ipsa aqua decurrit sic et de illa fonte medietate integra et inde tornat in derecto per illa carrale et per illo uallado usque ad illa petra partita unde primiter incoamus. Et habui ego ipsa hereditas de patre meo maxito et de auio meo quitino et bisauio meo cendemiro medietate fuit de auio meo quitino et alia medietate que pariauit illi sua germana flamulina sicut in plazo et in cartas nostras resonat. et obtinuit ea integra auio meo quitino et postea patri meo maxito. et ego pro remedio anime mee et de ipsos antecessores do ipsa hereditate ad ipso monasterio sancti petri de arauca cum omni sua prestatione ut ibi semper deseruiat fratribus qui in uita sancta perseuerauerint usque in perpetuum. Quo et adiuratione confirmo per indiuiduam trinitatem quod a contra hoc meo facto ad inrumpendum uenturus non ero. Et si aliquis homo de propinquis meis uel de extraneis qui contra hanc meum uotum et testamentum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini et insuper pariat hoc quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et insuper dampna secularia ad partem regis uel comitis qui ipsa terra inperauerit duo auri talenta et iudicatum. et uotum meum firmiter et stabile permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die VII kalendas magii. Era M^a^ C XXV. quitino in hoc testamento manus meas ro+. Regnante in toleto et in spania adefonsus rex. in sedis colinbrie paternus episcopus et consulis aluazir sisnandus. mandantes arauca egas ermigiz odorio telliz gauino froilaz. Qui presentes fuerunt. didago test. Aluitu test. pelaio test. gudesteu test. —Godinus presbitero scripsit.

DCLXXXV

Didacus Fredariz atque uxor ecclesiae sedis episcopalis Conimbricensis legant possessionem, vineam, pomarium hortumque continentem, quam in **Val-Meão** *possidebant. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1087

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hoc est testamentum quo ego didagu fredarizi et uxori mee eogenie fieri mandamus ad locum sancte marie uirginis conimbrie sedis regule canonice damus ad ipsius loci predicti uinea quod auemus in algeiara cum suo pumare et cum sua almunia. habet iacentia in ualle mediano super est uinea de uizoi et aluitu et inferius est uinea de iohanne iben halife. damus ipsa uinea ad sancta maria regule canonice et ad canonici qui ibi perseuerantes fuerint et uita sancta tenuerint pro remedio animarum nostrarum per tale uerbum ut post obitum amborum nobis siat hoc testamentum confirmatum ut in nostra uita abeamus illa uinea et post transitum nostrum deseruiat ad ipsius loci sancte marie de regule. Et qui hunc factum nostrum

inrumpere uoluerit in primis siat excomunicatus a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi et cum iuda domini proditore habeat participium et insuper pariet illa uinea cum suo pumare et cum sua almunia duplata ad ipsius canonicis sancte marie et iudicato. Factum est hoc testamentum vi° kalendas magii. Era MCXXV.ª didagu fredariz et uxor mea eogenia in hoc testamentum manus nostras rouoramus+++. qui presentes fuerunt menendus abba conf. —Pelagius iudex coni*m*brie conf. —maruan menendiz test. —tructesindo tructesindiz test. Erus dononizi test. —frogiulfu test.

Erus presbiter notuit.

DCLXXXVI

Comes Conimbricae Sesnandus, Martino, priore, ut aiebant, ecclesiae episcopalis S. Mariae, qui tunc vices episcopi explebat, consentiente, Laurentio subdiacono ecclesiam de Cantanhede *tribuit. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1087

In nomine domini nostri ihesu christi. Cum dominus omnipotens sua inmensa clemencia domnum fredenandum regem christianorum elegisset et super yspania imperatorem constituisset nonullas ciuitates munitiones uillas diu a paganis possessas in manu sua tradidit qui illas a potestate gentilium liberauit et populo christianorum inhabitare fecit. Non post multum uero temporis suo cum exercitu ad colimbriam uenit et domno sesnando consule prensente *(sic)* cuius consilio satis pollente iamdictus rex multa agebat et honorifice illum secum habebat ciuitatem obsedit et tandem superna uirtute illam inuasit et arbitrio sesnandi consulis totam conmisit tribuens sibi potestatem et concedens dandi siue auferendi iudicandi et omnia secundum suam uolumptatem ordinandi. Sed cum hic catholicus rex a mole carnis solutus esset et terminum presentis uite iam peregisset rex ildefonsus qui in sede et in regno patris sui successit predictum consulem multum dilexit et quicquid pater suus sibi dederat ualde laudauit atque confirmauit et insuper multa ei addidit. Igitur ego sesenandus consul prefatam ciuitatem suis cum confinibus ex necessariis omnibus restauraui et tutissimis presidiis firmiter adarmaui necne ex diuersis partibus populo christianorum inhabitare curam duxi. Et postquam queque loca eclesiis catholice fidei pulcre recuperaui et domnus paternus episcopus ibi clericos ordinauit placuit mihi post mortem ipsius episcopi domno martino simeonis filio qui tum temporis sedem sancte marie cum omni diocesi sua uice episcopi regebat laudante et consenciente et uniuerso suo clero concedente dare scilicet et condonare ecclesiam de cantonied laurencio subdiacono quem cum suis parentibus ex prouincia paganorum cum magno honore adducere curaui et illis hereditates et uillas satis dedi. Dono et concedo tibi laurencio iamdictum ecclesiam domno martino supranominato annuente ut illam in cunctis diebus uite tue habeas et possideas et tuam uolumptatem inde facias. Tali tamen tenore textum scripture firmitudinis ipsius ecclesie tibi facio quatinus illam augmentandi et honorandi curam agere studeas et sedi sancte marie illos redditus qui ad pontificalem sedem pertinent fideliter prebeas et obediens semper existas. Si forte quislibet temerarius potens uel inpotens cuiuscumque ordinis siue sexus sit qui hanc firmitatis cartulam in aliquo disturbare uoluerit a liminibus sancte ecclesie sit separatus et cum iuda proditore in ima tartari dimersus insuper et ipsam ecclesiam tibi duplatam secundum preceptum libri iudicii conponat. Data et confirmata donationis serie mense maio. Era T. C. XX.ª V.ª

Ego predictus sesnandus consul propria manu confirmo+.

Ego martinus sedis sancte marie prior confirmo+. —Ego abbas eusebius confirmo —Ego petrus abbas confirmo —Ego tructesindus monte maioris prior conf.

Pelagius presbiter odoriz conf. —Petrus presbiter zalama conf. —Erus presbiter conf. —Salomon presbiter conf.

Petrus diaconus conf. —Dominicus sub*diaconus (?)* conf.

Ciprianus test. —Bellitus iustiz test. —Petrus christoforiz test. —Nodario christoforiz test. —Pelagius uermudiz test. —Ero test. —Christoforus.

Abulfadal test. —Iohannes test. —Petrus test. —Omar test.

Pelagius sub*diaconus (?)* scripsit.

Ego crisconius episcopus qui postea cathedram sedis sancte marie gubernaui confirmo —Ego mauricius successor episcopus domni cresconii confirmo —Ego gonsaluus episcopus domni mauricii successor existens conf.

DCLXXXVII

Sendamirus Asiulfiz Monasterio Araucensi donat seu potius legat quintam partem bonorum suorum immobilium dimidiumque mobilium. Charta autographa e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.

1087

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum et petri et pauli sanctorum cosme et damiani uel omnis sancti quorum basilica fundata est in territorio arauca uocabulo sancti petri. In nomine domini nostri ihesu christi ego famulo dei sendamiro asiulfici cum peccatorum meorum mole depresso et iudicium dei super me non tardare regogito. idcirco in honorem dei uel omnium sanctorum et pro remedio omnium peccatorum meorum placuit mici ut aliquantum de possibilitate mea ecclesia sancta prenominata pro salutem anime mee donarem Sicut et concedo ad ipso monasterio sancti petri de arauca quinta de omnia hereditate que habeo in uilla aluarenga que ganaui et comparaui per meo pretio et per meas cartas id est de andulfu gudesteici et de baldemiro gudesteici et iacet ipsa hereditate in uilla aluarenga in loco predicto uilla prosperizi et in casal de halaph et* de omnia hereditate que in ipsas uillas habeo quinta integra et de omnia alia mea rem. et mea ganantia medietate integra ad ipso loco sancti petri de arauca concedo et ad tibi gudinus abba uel ad omnes fratres qui in ipso monasterio deo seruierint ut ibidem semper per infinita secula pro remedio anime mee deseruiat cum omni sua prestantia ubique illa inuenire potuerint in domos in uineas in montes in fontes exitu uel regressu uel in omnia sua prestantia. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut de propinquis aut de extraneis qui contra hunc testamentum et uotum meum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore sit particeps hic et in eterna damnatione et insuper pariat ad ipso monasterio et ad fratres qui ibi habitantes fuerint uel ad qui uocem testamenti pro ad ipso monasterio imperauerit hoc quod in testamento resonat dublatum et duo auri talenta et quingentos solidos argenti et ad partem imperatoris iudicato. et uotum meum firmiter permaneat in eternum. Facta series testamenti era MCXXV^a^ notum die VI idus iulii regnante in toleto regi adefonso in colimbria sesnandus aluazir et pontifex paternus. mandante aluarenga nunnu menendici et uigariis suis pelaio et mogaime. Sendamiro asiulfici in hunc testamentum quod fieri uolui manu mea ro+boraui. Qui presentes fuerunt gauinus test. tructesindus test. menendus test. pelaio test.

Gudinus presbiter notuit.

DCLXXXVIII

Pactum venditionis fundi in villa de Christoval. *Forte pacti schema tantum est. Membrana haec saeculi XI, olim in scrinio Monasterii S. Joannis* (de Pendorada) *servata, in Publico extat Archivo.*

1087

In dei nomine ego didagu oueitiliz Ideo placuit nobis per pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed arcessit propria mea uoluntas et faceremus ad uobis domna ermesinda kartula uenditionis de hereditate nostra probria que habemus in uilla quos uocitant christoual ad radice de ipsa portella de mexiti subtus mons genestazo territorio anegia discurrente arrugio riu maior et fuit ipsa hereditate de parentorum meorum cendun et uenit michi in portione de mater mea leuecoto damus ad uobis domna ermesinda monniz de ipsa uilla de cendon III^a^ integra per ubi illa potueritis inuenire et alias terras que conparaui pater meus oueitila et uxor sua leuecoto et alio casal que iace iuxta ipsa uilla su ipsa carraria antiqua et fer in casal de panilo *(?)* de tertia III^a^ integra per ubi illa potueritis inuenire quan *(sic)* quantum aprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi ilo potueritis inuenire abeatis illa firmiter et omnis qui uouoce *(sic)* uestra pulsauerit iuri quietum temporibus seculorum et accepit de uos pretio in quo michi bene conplacuit et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de hodie die de iure meo sit abrasa et in iure *(sic)* sit tradita uel confirmata in temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fierit non credimus et aliquis homo uenerit tan de propinquis meis uel extraneis et ego ad iudicio deuindicare non potuero aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uo*bis* perpetim habitura. Facta cartula uenditio*nis* notum quod eri XVII kalendas agustas. Era MCXXV oueiti *(sic)* a tibi ermesinda in hanc cartula uenditionis manus mea ro+uit. qui preses fuerunt

* *Verba quaedam, nunc abrasa, hoc loco legebantur.*

DCLXXXIX

Sextam partem, quam possidebat, fundorum in villis de Celgana, de Cannas, *et* de Quintanella *Romanus monachus Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donat. Charta autographa in scrinio ejusdem monasterii olim servata, in Publico Archivo invenitur.*

1087

Christus. Sicut ex sacris duograforum erudictionibus didicimus humana salutis horigine fundamentum generaliter in sancta matre ecclesia consistere nouimus nec aliquomodo possem aliquem saluari nisi fulcimento eiusdem unde et matris honomate designatur co ceu mater filios ita ipsa omnes ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum hab ocseruatione *(sic)* cerimoniarum nutritus ad perpetue saluationis gaudio perductus in ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis orto *(sic)* geritur adque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam decendente de celo a deo paratam sicut sponsam hornatam uiro suo—. Hec est de qua uidi iacob angelos descendentes et ascendentes per scalam erectam et dixit —Terribilis est locus iste. hec domus dei est et portas celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam dei uidelicet ecclesia digna reuerentia honorificet. Hec ergo dum salus hominum per sanctam ecclesiam operetur dignum est ut eam omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terram donatione amplificemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitionem in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego famulo dei romanus prolis marequiz notum fieri cupimus omnibus nostris fidelibus cunctis ortodoxis adque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ergo nos pro salute et remedio anime mee et pro salute omnium christianorum ad monasterio Sancti ihoannis babtista qui inter eos principatum tenet qui situm est in uilla ordonii iusta capannellas subtus mons aratros discurrente bis aluei durio et tamice territorio anegia facio testatione de hereditate nostra propria que habemus in uillas quos uocitant celgana et cannas et quintanella subtus mons aluugates discurrente arrugios zebrerios et cauallunono *(sic)* territorio portugalensis. Et uenit michi in hereditate et portione de auiorum meorum uel parentorum meorum etiam de ganantia de ipsas uillas quantum me conputat inter meos fratres et heredes VI integra ad ipsius sanctus et qui uita sancta monachus perseueraberint. et siquamuis aliquis homo inrumpere illo domum infringere uoluerit sancti iohannis habeat licentia domno eximinus abba et suos fratres et qui sua uoce tenuerit in qua locu hedificaberint habeant et possideant illam ubi uoluerint usque in temporibus seculorum. et habent iacentias ipsas hereditates in loco predicto ubi iam diximus. Et siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerimus tam de propinquis meis quam extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit à cceptum christianorum fidelium sit segregatus et non habeat partem in prima resurrectione et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— et insuper pariet quantum inquietauerit dublatum uel triplatum et auri binas libras et iudicatum Sed firma et inconuulsa donatione a uictu monachorum et prestitum permaneat. notum die quod erit III nonas septembris Era MCXXV Factum series testamenti. Ego romanus monachus Quo fieri elegimus et manus coram testibus ad roborandum tradimus ro+mus.

Qui preses fuerunt —Pelagio gundisalbiz quos uidi —Pelagio arias quos uidit —senior ansaloniz quos uidit —Sindila quos uidi —Balterio quos uidit —Toderago quos uidit.

Didacus qui presens fui et uidi manu mea conf. —Monacos —Gudinus monacus qui presens fui et uidi manu mea conf. —Martinus monacus Qui preses fui et uidi manu mea conf.

Dauit quos uidit conf. —Pelagio conf. —Didagus conf. —Egas conf.

Eximinus abba conf. —Didachus monachus conf. —Michaelis monachus conf. —Veremudus monachus notuit conf.

DCLXXXX

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1087

Carta de uilla de penela quam habet monasterium in sardoria in termino de pauia

Odorio et iuliano plazo et uerbo facimus uobis godino prior et fratribus uestris de sancto petro de arauca pro parte de illa uilla penella de sardoria que nobis dedistis ad populare pro ad nos et pro ad uos quod plantemus et hedificemus et que fatiamus uobis cum illa uilla seruitio et sedeamus uestros homines sine ullo conludio. et si inde exire quesierimus per minua aut per oppressitate quod laxemus illa uilla sana et integra. et non uindamus nec donemus nisi relinquamus illa uilla apud illos fratres supradictos de sancto petro sine ulla contaminatione et quod non extraniemus uobis illa uilla cum nullo homine. et de quanto arrumperimus quod demus uobis quarta et de quanto plantauerimus quod demus uobis uel ad uestro maiorino IIIª et si isto plazo excederimus quod quantum uobis contenderimus tantum uobis duplemus et iudicato. Facto plazo x kalendas decembris. Era Mª cª XXV. odorio et iuliano in hoc plazo manus nostras ro++mus. Qui preses fuerunt pro test. arias test. Menendo test. osorio test. — Godinus scripsit.

DCLXXXXI

Descripsimus ex Livro Baio-Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii.*

1087

Karta de pensu

In dei nomine. Ego menendus prolix trutesindo et uxor mea eldora fromariguiz placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis suario prolix fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cartulam uenditionis sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habemus in uilla penso. et uenit nobis ipsa uilla de nostra ganantia et de nostris parentibus et habet iacentiam inter uillam billanes et curueiros et de alia parte diuidit cum sesmondi et cum rial subtus alpe castro petroso discurrente riuulo cerzedo territo*rio* portugalensi. damus atque concedimus uobis de ipsa uilla quomodo est conclusa tres partes cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. et accepimus de uobis in pretio definito c modios tantum nobis placuit et pro dare aput uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore sit de iure nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita et confirmata per suos terminos antiquos et nouos terminatam cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est iuri quieto temporibus seculorum illam uidelicet que fuit de honorigu cidiz et de suis parentibus. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus tam nos quam propinqui nostri uel extranei contra hanc cartulam uenditionis et nos in iuditio defendere non potuerimus aut noluerimus uestre parti concedere aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis aut illi qui istam seriem obseruauerit ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta series et cartula uenditionis et firmitatis VIIIº kalendas decembris. Era MCXXV. Ego menendus et ienitori nostro trutesindo et uxor mea eldora fromariguiz in hanc seriem et cartulam uenditionis et firmitatis manus nostras roboramus. Qui presentes fuerunt. Pelaius presbiter qui uidi. Gunsaluus qui uidi. Suerius qui uidi. Petrus qui uidi. Suerius test. Aluitus test. alio Petro test. Gundisaluus test. Pelagius presbiter notuit.

DCLXXXXII

Campum, in Porto Avellano *prope* Condeixa *situm, Suarius Albittiz uxorque Sedi Conimbricensi legant. Charta autographa, ex ejusdem sedis scrinio in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit. Verba perpauca, in fine chartae oblitterata, sumpsimus ex* Livro Preto *ejusdem sedis, italicisque, ut vocant, litteris signavimus.*

1087

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hec est testamenti karta quam ego suarius albittiz una cum uxore mea ledecundia iohannis filia sedi sancte marie colimbrie ciuitatis feci de nostra uarzena locata scilicet in portu auellano ex parte ciuitatis condense que iuncta est riuo cui nomen annubria et est infra eam quidam molinus in parte orientali cuius medietas predicte sedi est et reliqua medietas pelagio eriz et heredibus eius. Et ecce terminationes predicte uarzena. in oriente et in septemtrione riuus annubria predictus et in occidente et meridie mons quidam heremus qui est diuisio inter predictam uarzenam et molinum de iohanne crisconniz cum suo introitu et exitu usque ad illum corricu de illo caruallıar. Ita ut nos eam uiuentes teneamus in proprio iure et in nostra potestate et post obitum nostrum libera integraque absque ullo herede sedi predicte permaneat. Igitur quod si ex filiis siue alienis aliquid de quo supra aliquis ad inrumpendum accesserit quantum aufferre temptauerit tantum predicte sedi componat dupliciter iudici quoque similiter imprimis quidem sit excommunicatus et a christi fide separatus et hoc testamentum in suo robore permaneat. Facta karta testamenti XI° kalendas ianuarias. Era TCXXV.ª Postquam scribsimus eam roborauimus et cum propriis manibus signa hec fecimus+++ et idoneos testes infra nominatos ad eam roborandum tradidimus.

pelagius eriz testis — pelagius iohannis testis — uermudus pelagiz testis — petrus ramiriz testis.
menendus uermud*iz* testis — fernandus gidisliz *testis* — iohannes salomoniz *testis* — uermudus didaz *testis*.
Martinus Simeonis filius et Presbiter scripsit.

DCLXXXXIII

Berilli quaedam, ob collata beneficia, vendit, seu potius donat, Eldonzae bona quae possidebat in villa de Alvarenga *aliisque locis, eam quasi in filiam adoptans. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1087

In dei nomine ego berilli in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit michi per bona pacis et uoluntas ut facerem tibi eldonza kartula perfiliationis de hereditate mea propria que habeo in uilla quos uocitant aluarenga suptus mons muro discurrente ribulo pauia. et habet ipsa hereditate iacentia una laria in arcas et alia in illa petrosa et alia in remeseiri. et IIIª de illo kasal de prosperiz et una uaka et I° boue et de deilam et de baltar et de coua et de couas et de lauredo de monte alio sici quantum michi quadra inter fratres et heredes. do tibi eam pro remedio anime mee et pro seruitio bono que tu michi facis in mea uita et post meo transitu habeas tu michi in mente et ad karta roborandum accepi de tiui in pretio una pelle de triiz modios Ideo ut de hodie die uel tempore sedeat de iure meo abrasa et in uestro dominio tradita atque confirmada habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quiete temporibus seculorum. Et siquis tamen aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis uel filiationis ad inrumpenpendum *(sic)* que nos ad iudicium deuendigare non potuerimus quomodo pariam ad tiui ipsa hereditate dublada uel quomodo uos fuerit meliorada uos perpedin auiduri. Facta kartula uenditionis uel filiationis nodum die quo erit VIII kalendas ianuarias. Era MCXXV. berilli ad eldonza in hanc kartula mea rouor*a*+uimus. qui preses fuerunt sendamiru testes. Aluitu test. Mogeime test. froila nodui.

DCLXXXXIV

Monasterio Petrosensi Garcia, Pelagii filius, bona omnia sua, tam praedia, quam supellectilem, mancipia, animalia, cibariaque, testamento legat; tantummodo, vero, tertiam partem eorumdem bonorum, si liberi ei supervixerint. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Universitatis delata, in Publico extat Archivo.

1087

In nomine genitoris genitique ac spiritus almi opificis totius fabrice mundi qui est deitas infinita et trinitas unita. Ego garcia cuius genitor ab unda babtismi pelagio est uocatus disputante me mecum assidue meditatus sum magni iudicii terribilem aduentum secundum prophete uaticinium —Ignis— inquid —in conspectu eius ardeuit et in circuitu eius tempestas ualida. Aduocauit celos sursum et ut discernat populum suum—. Item per sofoniam de eodem dicitur —dies ire dies illa dies tenebrarum et calliginis— et reliqua que in hac sententia habentur. His et similibus conturbatus conminationibus recordor peccasse me super numerum astrorum olimphi erbarum ut telluris et pre disperatione iam pene corruentem dei dextera erexit dicentis per prophetam —Nolo mortem peccatorum sed ut conuertatur et uiuat—. Item ipse —peccator in quacumque die conuersus fuerit saluus erit—. Item per isaiam —Tempore accepto exaudiui te et in die salutis adiuui te—. Et apostolus paulus locutus est dicens —Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis— et idem —ergo dum tempus abemus operemur bonum—. et in euangelio dominus ait —Facite uobis tesauros de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula sua—. His igitur prescribtis dei exortationibus instructus ego supradictus garcia decreui prenuntios boni operis mittere qui me in locum eterne habitationis antecederent. Quamobrem facio scribturam testamenti in honorem dei et pro remissione delictorum meorum de omnibus bonis que michi dedit deus tam in hereditatibus quam in familiis seruorum et ancillarum in auro atque argento in omnique metallo in indumento et in straminibus in iumentis et omnium generum peccoribus et in omnibus rebus que omnibus utiliter prosunt ut sint in cibum et potum et uestimentum presbiterorum diaconorum et monacorum egenorumque perecrinorum unde fiant luminaria et hornamenta altaris et ministrent semper in domo domini et altari sancto in quo ad honorem dei recondite esse noscuntur reliquie cruoris domini nostri ihesu christi saluatoris mundi et sancte dei genetricis marie sanctorumque apostolorum petri et pauli quorum baselica fundata est in uilla qui dicitur petroso subtus castro petroso in suburbio ciuitas sancta maria territorio portugalensis prope flumen durium. Ita sane ut ego in uita mea habeam et possideam ea que prescribta sunt et post ouitum meum si ex me filius legitime uxoris non remanserit relinquam illam sicut iam prescribta habentur ad intecrum. Si autem filius legitime abueri habea duas partes et alia tertia pro anime mee in supradicto monasterio deseruia. Si autem uir aut mulier cuiuslibet generis aut dignitatis huic mee ordinationi contrarius fuerit aut eam uiolauerit sit maledictus a patre et filio et spiritu sancto et descendat super omnes maledictiones que sanctis continentur in scribturis totis et sit excommunicatus ab omnibus christianis et in penis inferni sit ei socius iudas qui suum tradidit dominum et pro secularibus damnis tribuat sancte ecclesie iam prefate ea que aufferre conauerit quadrupliter et regi uel imperatori prouintie quinque auri talenta purissimi tribuat fiscali more per omnes annos et si non habuerint unde conponant seruiturus tradatur cum omnibus rebus quas habuerit et cum omni posteritate que de illo post hanc preuaricationem natum fuerit et hec scriptura perpetuam habeat uigorem. Facta est hec scribtura testamenti die vi^a^ feria hora vi^a^ in supradicto monasterio de petroso luna xxvii^a^ In era T c^a^ xxv^a^ in diebus regi domni adefonsi et domni paterni episcopi colimbriensis tenente domno sisnando aluacir ipsam urbem colimbrie. Ut enim hec scribtura inconuulsa permaneat propria manu mea eam roboraui et propriis digitis hoc feci signum+ testibus que tradidi confirmandum

Qui preses fuerunt et uiderunt —Rodorigo abbas conf. —Tedon conf. —Odorio conf. —Pelagio test. —Aloitu test —Petro test.

Petrus scripsit.

DCLXXXXV

Bona Menendiz, cui olim Martinus, prior Collegii quasi monastici canonicorum Sedis Conimbricensis, quodam atrium, sive cavaedium, vendiderat, agnoscit pactum venditionis concelebratum fuisse sub conditione, ut, eadem Bona morte functa, illud atrium, sive cavaedium ad canonicorum coetum rediret. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1088

Annis uita moribus factis hominum senescentibus multa humane digna memorie obliuioni traduntur quorum negligentia quia digne non sunt tradita memorie mentes hominum ad errorem sepe perducuntur. Inde accidit ut quod maiorum reuerentia sancte seruitoribus eclesie ad uite sustentamentum adtribuatur eorundem subsequatium suorum qui reliquere temeritate postmodum numquam quasi a precessoribus traditum repetatur. Et si qua pacti interpositione pro ipsorum patrum suorum reuerentia eis paululum permittatur prorsus omni obliuione beneficii adibita permittentium manibus eripiatur. Cuius rei gratia sancte placuit dispensatoribus eclesie ut si qua cuiquam rebus eclesiasticis beneficia permittantur facte karte scriptitationi imprimantur et im posterum ne qua inde dubitatio oriatur quo sint pacto permissa ipsius sancte seruitio eclesie succedentibus relinquantur. Huius eclesiastice institutionis ego martinus colimbriane prior eclesie haud inmemor inter cetera eiusdem supradicte eclesie beneficia multis communi fratrum nostrorum concessione permissa curtim unam cui siue qua de causa uel quo pacto et quo auctorizante uenditum subscribseram. Notum ergo omnibus minoribus ac maioribus colimbriane ciuitatis inhabitatoribus existat canonicos sancte marie predicte ciuitatis eclesie auctorizante eiusdem sedis pontifice paterno curtim quandam uicinam monasterio cuidam domne bone menendi nomine uendidisse et ex ea centum solidos acceptos in ipsius monasterii sui edificiis dispendisse. Tali tamen conditione ut dum huius uite curriculo persistat iure eam sibi hereditario possideat et peracta uita sancte dei eclesie suisque canonicis omni pretii restitutione remota legaliter restituat. Siquis uero successorum suorum siue hominum aliorum radice omnium malorum cupidine forte instinctus scriptum istud infregerit sibique curtim supradictum retinere nec ut decretum est constituta ista adimplere contenderit uictus iusto iudicis iudicio quod iniuste subtrahere uoluerat suis rebus duplicatum sancte dei eclesie suisque seruitoribus restituat tantumdemque presidi memorate urbis pro illicito presumpto falsitatis conuictus rependat et tunc demum sinu matris eclesie sequestratus ab ipsoque domino huius sedis episcopo conmunione priuatus digna quousque penitentia expurgetur infra limen eclesie nullo modo recipiatur. Quod scribtum ego bona menendi testibus adibitis et signo mea manu facto corroboro et confirmo+. quorum testium nomina infra scribta sunt. Quod regnante adefonso rege et sub eo preside sisnando m° nonas ianuarii era TCXXVI factum est.

Ego sisnandus predictus preses memorate ciuitatis confirmo+.

Ego ramirus prior eclesie cenouii uacarize adfui et uidens confirmo+.

bellitus iusti conf. —martinus filius atumati test. —auriol marequiz test. —randulfu zoleimaniz test. — gundisaluo recemondiz test. —ranemirus maruaniz test. —dauid cidiz test. —trastemirus iohannis test.

Vermudus monacus sancti pelagii de insula test. —uiarigus frater test.

DCLXXXXVI

Gundisalvus Razamondiz et uxor vineam quamdam prope Conimbricam ecclesiae episcopali donatione quasi testamentaria tribuunt. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1088

Testamentum de uinea

In nomine sancte trinitatis. Hoc est testamentum uinee nostre quod omni uoto et plena uoluntate sana et integra mente exarare et firmare sancte marie colinbrie sedi in uita nostra decreuimus ego gundisaluus razamondiz et uxor mea maria iohannes anime nostre salutem inquirentes. Euangelicum quippe preceptum pre occulis habentes in quo dominus discipulos suos admonet dicens —Vigilate et orate quia ora non putatis filius hominis

ueniet—. Et metuentes quod absit ne intestati ab hac uita discederemus istam uineam cum arboribus infra terminata ab hac die de nostra paupertate predicte eclesie preposuimus. In oriente ista uia que diuisio est inter illam ciuitatem predictam et montem rubium. In occidente ciuitas predicta. In septemtrione uinea gundisalui iohannis et in meridie uinea domne gebre. Siquis autem ex heredes siue alienis hoc uotum nostrum infringere uoluerit sit a deo maledictus et cum diabolo in futuro concremandus et duplicatam eam componat et iudici ciuitatis aliud tantum. Nos gundisaluus predictus et maria manibus nostris roboramus et signa hec fecimus+++ et confirmamus. Facta carta testamenti XVII kalendas februarii. Era MCXXVI. Qui presentes fuerunt —Pelagius eriz test. —Iohannes quintalaz test. —Menendus arias test. —Gunsaluus iohannis test. —Iohannes ieremie test. — Gunsaluus iben ecas test. —Nunu gundizidiz test.

Martinus simeonis notuit.

DCLXXXXVII

Pactum venditionis partium quarumdam praediorum in villa de Penedello. *Charta autographa, ad Conventum monasticum,* da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1088

In nomine domini ego gonsalbo prolix menendiz in domino deo salutem eterna salute *(sic)* amen. Ideo plaguit mici asto animo et propria mea uolumtate ut uindere tiui gonzalbo lucidi uilla mea propria que aueo de mea ganatione ic in uilla pinitello subtus mons cordube secus rribolum aue territorio portugalensis de ipsa uilla quod abuit odorio sisnandiz et coniungie eius tuda midiz de illa mediatate de donna tuda mediatate uobis inde concedo ad tiui gonzalbo luz et ad uxori tue unisconi. dau uobis ipsa uilla per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis. da uobis illa aque concedo pro que accepimus de uos pretio uno kauallo in ccc solidos tamtum nobis bene conplaguit et de pretio aput uos nicil remansi in deuito. aucatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum usque in perpetuum uindicetur ut exinde faciatis quod uolueritis. siquis tamen quod fierit non credimus et aliquis omo uenerit aut uenerimus qui unc factum nostrum infringere uoluerit tan propinquis au extraneis unde uos deuindigare non potueritis aut nos in uoci uestra comodo parie uobis ipsa uilla dubplada in uestro contino in simile aule locur uel quamtum a uos fuerit meliorada et uos perpetim auiturum. Facta kartula firmitatis in die erit x kalendas februarii. Era Millesima CXXVI. domno gonzalbo in anc kartula firmitatis manu mea ro+.

odorio test. uermudu test. pelagio test. uimara test. suario fromariz anuntiaui.

Alluitu exarauit.

Et ibi damus ad uobis quantas ibi sendino spasandiz canaui de ipso corracu de kasa de ipso tintoreiru ab intreco quantum nobis ibi canauimus.

DCLXXXXVIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1088

Testamentum de heremita sancti christofori

In christi nomine. Hoc est testamentum scriptum firmitatis quod feci ego sesnandus aluazir tibi roterico presbitero de una hermida uocabulo sancti christofori quod est in ripa maris inter uilla socia et uilla iliauo. do tibi ipsum locum predictum cum sua mata comodo continet liber iudicum per legem canonicam ut edifices eam et plantes de tota tua bona uoluntate in uita tua cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est et post obitum tuum relinquas eam ad hominem qui bonus fuerit et uita sancta perseuerauerit tam de tua gente quam de extraneis. Habeas ipsam ecclesiam dum uita uixeris cum omne suum prestamentum. Et qualicumque homo hunc testamen tibi irrumpere uoluerit sit maledictus et excomunicatus de fide christi et insuper pariat tibi ipsam ecclesiam duplatam et hoc meum factum plenum obtineat uigorem. Factum est hoc testamentum III kalen-

das februarii. Era Mª C^a XXVI. Ego sesnandus pro remedio anime mee hoc testamentum manu mea robor+o. Erus presbiter notuit.

Iohannes eiriguiz test. —Zalama test. —aluazir domno martino test. —Gunsaluus osoreiz test.

Gontonizi qui erat maiorinus maior et imperabat illam terram de monte maior usque in foce de uauga test.

DCLXXXXIX

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1088

Carta de loco qui uocatur sanctus christoforus inter sozia et illiauo

Tempore illo quo serenissimus rex domnus fernandus ego consul sisnandus accepi ab illo potestatem colinbrie et omnium ciuitatum siue castellorum que sunt in omni circuitu eius scilicet ex lameco usque ad mare per aquam fluminis durii usque ad omnes terminos quos christiani ad austrum possident que illo gladio suo et regali dominacione adiuuante deo abstulit a sarracenis et restituit christianis deditque predictus rex michi supradictam terram totam ad edificandum et populandum et faciendum cuncta que bene uisa fuerint et ut omnia que ego mandauero et firmauero sint firma et bene stabilita in omnibus seculorum temporibus. Post mortem igitur supradicti regis obtinuit regnum gloriosissimus filius eius rex domnus adefonsus qui omnia que mihi suus pater mandauerat confirmauit et coram comitibus et cunctis maioribus sui palacii scriptum priuilegium roborauit. Itaque ego supradictus sisnandus auctoritate regia fretus facio cartam firmitatis tibi roderico presbitero de loco qui uocatur sancti christofari inter uillas que nuncupantur socia et illiabum et eius terminaciones incipiunt a loco qui apellatur serra per eum locum quem furnum tegularium uocant usque ad riuum quem dicunt foriolum et ad partem maris usque ubi dicunt capitellum de degano. Concedo tibi omnia que concluduntur infra ipsos terminos supra scriptos ad integrum cum sua aqua decurrente de montis cacumine qui dicitur serra et loca que ibi sunt ad molinos edificandos et omnia que hominibus ibi prestita sunt Vt edifices et plantes secundum tuum posse et possideas in uita tua et habeas potestatem testari ea ubi uoluntati tue placuerit pro remedio anime tue et pro animabus supradictorum regum uidelicet domni fredenandi et domni adefonsi filii eius. Si autem quilibet uir homo cuiusque generis aut potestatis hoc meum factum irrumpere temptauerit pro sola presumpcione sit maledictus a deo et excomunicatus a sancta ecclesia catolica et alienus a sacramento corporis et sanguinis christi et ira dei maneat super eum et pro seculari damno conuinctus pontificali districcione quadruplum de suis propriis facultatibus tibi componat omnia que auferre uoluerit et hoc meum factum plenam semper habeat stabilitatem. Facta est carta firmitatis III idus februarii. In era MCXXVI. Ego supradictus sisnandus cartam istam propria manu roboraui+. Qui presentes fuerunt hi sunt Gunsaluus menendiz test. —Suarius menendiz test. —Aluazir martinus test. —Gunsaluus osorediz test. —Zalama gotinaz test.

Ego comes domnus raimundus gener supradicti regis domni adefonsi qui post discessum supradicti consulis domni sisnandi terram ipsam in potestatem accepi cartam istam confirmo. Pelagius scripsit.

DCC

In Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur.*

1088

Carta de uinea de uilla mendica et de uineis sancti martini

Ego sesnandus colimbrie consul elegi te paternum episcopum quando eram in cesaraugustam ciuitatem missus a rege adefonso glorificet eum deus ut ad me uenires sicut prius cum rege domno fredenando cui sit beata requies locutus fueras sicut et fecisti qua de causa gauisus fui. et tu iam residens in sede predicta securus et gaudens dedi tibi duas terras heremas ut in eis plantasses ortos et uineas sicut et fecisti. et est una terra ex his ultra mondecum flumen que prius tempore maurorum ortus de iben aropollo uocabatur cum suis molinis et aquis et fontibus. Est ei in oriente publica uia que ducit ad sanctaren. Et in occidente quidam mons super quem fun-

data est ecclesia sancte eufemie nuncupata. Et in septentrione uinee sunt plurimorum hominum. Et in meridie uinea sancte marie sedis ciuitatis predicte. Et est ipsa alia terra in loco qui dicitur uilla mendica. In oriente est ei uinea de farachi et alia de zoleimen almalaki. In occidente et in meridie uia. Et in septentrione uinea iohannis iustiz et uinee plurimorum hominum. Et tu predictus episcopus has terras uineis et ortis plantasti et uallasti cum tuo proprio habere. Et hoc totum quod supra scripsi cum bona uoluntate rege adefonso auctorizante ut omne habeas siue ad canonicam siue ecclesiis heredibus pauperibus cui uolueris ita predictas terras dedi tibi et confirmaui. Igitur dedi tibi cortem in illa ciuitate super illam portam de ciuitate in qua ego prius habitabam et in qua tu multa edificia edificasti ut eam possideas omnibus diebus uite tue et post obitum tuum reuertatur ad regalengum. Igitur et concedo tibi ire ad medicandum te siue in terra christianorum siue maurorum ubi senseris tui doloris profectum prestasse et ut omne quod supra scriptum est tuo fideli quem elegeris dimittas quousque reuertaris in pace. Hoc scriptum ego sesnandus predictus confirmaui et idoneos testes quorum nomina infra scripta sunt ad eum roborandum tradidi et cum manu propria has scripsi. Ego sesnandus manu mea scripsi et roboraui. Facta testamenti carta kalendas marcias. Era M^a C^a XX^a VI.^a

Menendus baldemiri prolis test. —Pelagius cartimiriz iudex test. —Didacus fredariz test. —Pelagius eriz test. —Muferrichi ibem azaki test. —Ihoannes dominiguiz test. —Pelagius gunsaluiz test.

Munio gundesindiz test. —Bellitus iustiz test. —Maruam menendiz test. —Ihoannes gundesindiz test. —Martinus iben gundesindiz test. —Truitesindus truitesindiz test.

Martinus simeonis notuit.

DCCI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins,** ***sic dicto, decerpsimus.***

1088 + B.

Karta de hereditate quam habet monasterium in pousada in termino de Arauca

In nomine domini. ego iusto dominquizi et uobis fratres de sancto petro de arauca placuit nobis unus ad alios ut cumtramutaremus inter nos lareas nostras que habemus in arauca. Ego dedi uobis larea mea propria que iacet in pausata iuxta fontano moniacco et iacet cum uestras terras et cum ipsos uestros casales de pausata et habet in longo XI passales et in amplo V. Et uos fratres de sancto petro dedistis mihi alia terra uestra propria que iacet in uilla castro sub ecclesia sancti iacobi iuxta mea casa et habet in longo XI passales et in amplo V similiter tale de illa mea. Ego dedi et uos accepistis uos dedistis et ego accepi. ita ut de hodie die et tempore sint ipsas lareas inter nos contramutatas usque in perpetuo. Et si aliquis homo de gens nostra aut fratres aut de qualibet generis homo qui hanc contramutationem infringere uoluerit pariat ad ipsos fratres qui in ipso monasterio fuerint ipsa larea duplata et iudicato. Era Mª CXXVI kalendas martii. Iusto dominquici ad uos fratres de sancto petro in hanc contramutationis cartula manu mea ro+ui. Qui preses fuerunt. Froila test. tegidu test. pelaio test. leouegildo test.

Godinus presbiter scripsit.

DCCII

Pactum venditionis quartae partis redituum, quos, hereditario jure, venditrix, ex usu aquarum fluminis **Ave,** ***in quibusdam campis, prope ripas ejusdem fluminis sitis, obtinebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1088

In dei nomine. ego exemena ascariquizi placuit mici per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque ientis inperio nec suadentis artigulum neque pertimescetis metum sed probria mea uoluntate ut faceremus ad uobis trutesindo gotierizi et uxori uestra controte garcia kartula uendictionis et confirmationis de illo ribulo aue et de ilas uarcenas et de kaneto. et tene illa fructuoso. et damus inde a uobis nos nostra ratione et faciat inde a uobis seruitio sicut et nos faria de odie die et post ouitum suum tornet illa in manus uestras et uxori uestra et aueatis illa

firmiter. damus inde ad uobis nostra ratione de illa IIIIª quos fuit de mater nostra domna geluira IIIIª integra quomodo se leua de illo termino de retorta et inde usque ad ubi uadit uarcena et kaneto com suas reuersas et com suas combonas .... quantum ad prestitum hominis est et inter et foris per suis terminis damus ad uobis illa et accepimus proin de uos in precio IIos modios ..... confirmationis tantum nobis bene complacuit et de precio aput uos nichil remansit in deuito ita ut de hodie uel tempore ..... de iuri nostro abrasa et iuri uestro sit tradita et confirmata cum cuntis prestationibus suis siue in ilo riuulo quomodo in ilas uar..... et in caneto quod ad prestitum hominis est. et siquis tamen quod fierit minime non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ..... hanc kartula uendictionis inrumpendum quomodo pariemus ad uobis illas pescarias et illas uarcenas dublatas et uobis perpetim ..... Facta karta uendictionis notum die II idus marcii. Era millesima CXXVI. exemena prolis ascarigu et geluira in anc kartula .....

ramiru test. rodorigu test. gondisalbo test. .....

Inuenamdo presbiter notuit.

DCCIII

Pactum venditionis quartae partis fundi in villa* de S. João de Madeira. *Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis Monialium S. Benedicti custodita, in Publico Archivo invenitur.

1088

Christus. In dei nomine ego pelagio gudiniz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumptas ut nullus quoque gentis inperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed propria mici accessit uolunptas ut facere tibi truilli sicut et facio kartula uendictionis de ereditate mea propria quantaque abeo in uilla sancto ioanne que dicent de mateira et fuit ipsa ereditate de abio meo gudino uimaraz. de ipsa ereditate de gudino uimaraz IIIIª portione uobis inde concedo ..... et uicis et terminis antiquis qum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire. et abe iacentia ipsa ereditate per tot..... et in uilla plana discurrente riuulo ur et subtus mons parata louaz *(?)* prope ciuitas sancta maria territorio portugalensis et accepit de te in pre..... III modios tantum mici bene conplaguit et de pretio apud te nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abra..... uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliq..... uenerit uel uenero contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et ego in iudicio noluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie ad uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit Xº kalendas apriles. Era millesima CXXVI.ª Ego pelagio gudiniz in anc kartula uendictionis manum mea r+ouoro.

Ic testes —odorio test. —tructesindo test. —aluaro test. —pelagio test. —gunzalbo test.

Gondisalbo presbiter notuit.

DCCIV

Pactum venditionis particulae cujusdam praedii in villa* de S. João de Madeira. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1088

In dei nomine ego eilo gudiniz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolunptas ut nullus quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed probria mici accessit uolunptas ut faceremus uobis donadeo aluariz et ad coniunge uestre truilli sicut et facimus kartula uendictionis de octaua media de illo kasal que fui de gudino uimaraz in uilla de sancto ioanne que dicent de mateira mea ratione que ibidem abeo in ipso kasale quomodo conclude per illa strata de iusta illa ecclesia de sancti ioanni a parte ur ad integrum quantumque ibidem abeo uobis concedo qum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire. et abeo ipsa ratione de ipso kasale de parte de prosabio *(?)* meo gudino uimaraz et abe iacentia in uilla sancti ioanni et subtus mons parata louaz *(?)* discurrente ribulo ur et prope ciuitas sancta maria territorio portugalensis. et accepit de uos in pretio duos modios de pane in tem-

pore necessitatis tantum mici bene complaguit et de pretio apud uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa mea ratione de ipso kasale sicut iam diximus de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenero contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et ego in iudicio noluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie ad uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit x° kalendas apriles. Era millesima cxxvi. Ego eilo gudiniz in hanc kartula uendictionis manum mea ro+uoro.

Ic testes —tructesindo test. —uermudo test. —aluaro test. —ioanne test. —ermegildo test.

Gondisalbo presbiter notuit.

DCCV

Descripsimus ex libro regestorum, qui titulum **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins** *prae se fert.*

1088

Carta de hereditate quam habet monasterium in nogueiroo termino de Arouca ex parte domne T. egee

In dei nomine. Ego adosindu prolis gunçalbiz in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit mihi asto animo integroque consilio ut nulus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mihi accessit uoluntas ut facere ad uobis domna toda benegas sicut et fatio cartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in uila quos uocitant nokeiroda et habeo ipsa hereditate de acceptionis auiorum uel parentorum meorum siue et de ganantia. et habet ipsa hereditate iacentia hic in uila nokeiroda subtus mons fuste et de alia parte serra sika discurrente riuulo alarda prope castro arauca. concedo uobis de ipsa uila de nokeiroda iiiiª integra per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exito uel regresso per ubi illa potueritis cum quantum in sed *(sic)* obtinet et ad prestitum hominis est inuenire. et accipio de uos pretio que mihi bene complacuit id est xxx modios tantum ad mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuito. Ita ut de hodie die uel tempore sciat ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum et faciatis de ea que uos uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis meis quam de extraneis contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum uel calumpniandum et ego in iudicio noluero autorigare uel post parte uestra deuindicare aut uos in uoce mea quomodo pariet aut parient ad uos ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis die erit iiiº kalendas aprilis. Era mª cª xxvi.ª Ego adosindu gunçalbiz ad uobis domna tuda beniegas in hanc cartula uenditionis manu mea ro—uorauit. Floiu test. Arias test. Rodrigu test. Pelagio test. erigus notuit.

DCCVI

Permutatio praediorum in villa **de Moreira**, *salinarumque in villa* **de Guifões**, *pro fundo quodam in villa* **de Paramo**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1088

In dei nomine ego muniu bellidici animia fafilaci egas tructesindici et uxor sua animia bellidici et scemena belidici et menemdo bellidici gumtina bellidici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut contramudaremus ad uobis tructesimdo guttierrici et uxor sua gumtrode sicut et contramudamus uilla nostra moraria que abemus de abio nostro fafila gumtigici et abe iacen*tia* subtus mons petras rrubias discurrente rribulo lleza terridorio portugalensis et ibi damus illa eredetade de mamula et accepimus de uos ali uilla in uilla paramio extra illa quimtana et illa ecclesia cum suo testamento et illas ganamtias que ibi ganastes de uniscu et de gudina zalamici et de filias de iusto aluitici abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus con-

tra ahnc karta contramudationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuimdicare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa eredidate dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta contramudationis die erit XIII° kalendas magi. Era millesima CXXVI.ª nos subranominatus in ahnc karta contramudationis manus nostra—s. et ibi adicimus ipsoque que ganamus de tructesimdo rramirici in quifiones et n°s talius de ma..rina *et ipsa ereditade que ganabi egas tructesimdici et uxor sua animia de animia bene icila in uilla moraria nos subranominatus in ahnc karta contramudationis manus nostra+++++++s.

Ic sunt testes ordonio enuenandici pelaio gumzaluici gumzaluo bene egas senteiro zoleima notuit.

DCCVII

Pelagius et Gontina, ejus uxor, partem fundi, seu potius vectigalia, quae ex quodam fundo in villa* de Recaredo *percipiebant, Monasterio* de Leça *donant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis delata, in Publico servatur Archivo.

1088

Domnis inuictissimis ac triumfatoribus sanctisque martiribus sanctorum martirum Sancta maria et sancti saluatoris cuius baselica fundata est in monasterio leza subtus mons custodias territorio portugalensis. Obinde ego famulus dei pelayo et gontina indignus et peccatores damus atque concedimus ad loci illius iam supernominati ereditate nostra propria que ganauimus in uilla rekarei ereditate de aragunti et de ara saroniz et de eilo saroniz de fonte kalata a rekarei et inde per pumar de maruam per illa uia usque a sancto ioanne et per illo mermorial de ennego usque goemir ab integro per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis sua ratione de illas mulieres ab integro damus ad loci ipsius iam supernominati pro remedio animas nostras ut siquis tamem quod fieri aliquis omo generis omo uenerit de propinquis meis uel de extraneis ad hunc textum nostrum tentauerit uel infringere uoluerit in primis sit excomunigatus et ad fidem christi separatus et aueat parte cum iuda traditore et pariat ipsa ereditate post parte de ipso monasterio dublata et insuper D solidos et iudigato et iam supernominatos pelayo et gontina ad unc textum nostrum plena semper aueat firmitate. Factum seriens testamenti nodum die quod erit VIII° kalendas magii. Era MCXXVI. pelayo et gontina in ac series testamenti manus nostras rouoramu++s. et adicimus in testamento filios de pelayo et de gontina egas pelayz sueiro pelayz ieluira pelayz regina pelayz bona pelayz manus nostras rouoramu+++++s.

sauarigu test. —uizoi test. —fromarigu test. —petro test.
didagu test. —froyulfu test. —truytu test. —godino test.
romarigu conf. —froyla conf.
Gundisalbus Notuit.

DCCVIII

Pactum venditionis partis fundi in villa* de Antoan. *Charta autographa, quae variis locis lacerata, olim in scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis servabatur, in Publico Archivo custoditur.

1088

In dei nomine ego in domino deo eterne salutem ..... et uxor mea gon..... arias una cum filiis meis nominibus menendo et suario et argilo ideo placuit nobis bone pacis et uoluntas sana mente et probrias nostras uoluntas ut uinderemus ad uobis ...do cidiz et uxor tua geluira sicut et uendimus ereidate nostra probia que abemus .....rentes nostros et mater nostra nunillo et de abiorum nostrorum et abe iacentia ipsa ereidate ter..... portugalensis subtus castro abranka *(?)* discurrentem rribulo antuana in uilla que uocitant antuana uendimus ad uos de illo kasale de rodoriut floilaz de ..... acebimus de uos pretio finto et aderato XXIII modios in que nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansi in deuito ita ut de odie uel tempore siat ipsa ereitate de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio siat tradida et confirmada. Abeatis uos illa

* *In hoc loco textum ad tergum membranae, ubi reliqua leguntur, transit. In inferiori margine verbum vernaculum* torna *(i. e. verte) eisdem characteribus quibus textum, scriptum invenitur.*

firmiter ..... quantum in se obtine et ad usum ad plestitum om*in*is est ..... aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartulla uenditionis ..... iuditio deuendigare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariemus ad uobis ipsa ereidate dublada uel quantum ad uos fueri meliorada. Facta cartula uenditionis nodum die quod eri VI kalendas magii. Era MCXXVI ..... aluitiz et pelagio arias una cum filiis meis nominibus menendu et suario et argilo ad uobis gondesindo et uxor tua geluira in anc cartula .....is man..... nostras ro+++++++..... gunzalbo test. —fernando test.

DCCIX

Viarigus, frater, donat ecclesiae episcopali Conimbricensi dimidium villae prope ora amnis Ceira *sitae. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1088

In nomine dei patris omnipotentis. Hoc est testamentum scripture firmitatis quam ego frater uiarigu fieri mandaui de mea uilla ad sancta maria sedis episcopali conimbriensi et ad canonicis qui ibi sunt et fuerint. habet iacentia in ripam fluminis mondego desuper foce seira iuxta pelago que dicent miserere et porto de alhgibi hinc et hinc medietate intecra quomodo me continet cun suprino meo odorio. dabo ipsa uilla ad ipsum locum supra nominatum pro remedium anime mee et qui hunc factum meum disruperi siat confusus et maledictus et excomunicatus de fide christi et pariet ipsa uilla duplata ad ipsam ecclesiam et iudicato. Factum est hoc testamentum in mense april in diem parasceben. Era MCXXVI.ª Ego frater uiarigu in hoc testamentum manu mea rouor—o. qui ibi fuerunt testimonium iohannes iben heiara *(?)* test. zoleiman louegildizi test. maruan mendizi test. tructesindo tructesindizi test.

Iudice dom pelaio test. —Pelaio erici test.

Erus presbiter notuit.

DCCX

Garcia Tructesindiz dominium Gundisalvi Gutierriz in fundo, de Gemunde *dicto, quem ipse Gundisalvus ei tradiderat agnoscit, et eumdem fundum, si absque liberis obierit, donatori se relicturum promittit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1088

Garcia tructesindizi placito facio uobis domno gundisaluo gutierrizi notum die quod erit VI idus magii era millesima CXXVI pro parte de ipsa ereditate que mici destes de gemundi quomodo in hanc kartula resona que non facia proinde nulla suposita mala ad uobis non per potestate non per saion non per nuloque generis homo non per nulla arte inmitente nisi quia abeat illa in mea uita et post obitum meum si non abuerit semen legitimam que relinqua ipsa ereditate in uestras manus aut de semen uestra. et si minime fecerit et isto placito exederi que parie uobis ipsa ereditate dublata et quantum ad uobis fuerit meliorata et iudicato. garcia tructesindizi ad uobis gunzalbo prolis gutierrizi in hoc placito manum mea r+++++++o.

Pro testes petru fafilazi test. gunzalbo menendizi test. didagu sendinizi test. gunzalbo gudinizi test. gondesindu pelagizi notuit.

DCCXI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1088

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romarici in termino de Arauca

In dei nomine ego eilo aronici una cum filiis meis suario et ero iquilo uobis abba domno godino et fratres de sancto petro placuit nobis unus ad alios ut contramutaremus hereditates nostras inter nos que sunt conuenitas uniuscuiusque nostrum. damus nos eilo et filiis meis ad uobis fratres de sancto petro de arauca hereditate mea propria que habeo de parte de meo patre aron fauilaci et iacet in uilla romarici cum alias uestras hereditates. et accepimus de uos alia hereditate que iacet in sancta maria cum alia mea hereditate in casal de ordonio de IIIes quartas medietate integra et de casal de bera IIIIa integra et fuerunt ipsas uilas de cesario trastemirici et de suo iermano ueila et de trastemiro euoriquici et testarunt illas pro suas animas ad ipso monasterio sicut superius in testamento resonat. Et ipsa hereditate que uobis damus iacet in romarici de quantum ibi habuit meo patre aron fafilaci quarta integra uobis damus. et de casal de fornello octaua integra tam in uilla quam in fontes exitu regressu fontes aquis et omnia sua prestantia ubi illa inuenire potueritis. et accepimus de uos illa que superius diximus in sancta maria de casal de ordonio medietate de IIIes quartas de casal de bera IIIIa integra tantum nobis bene complacuit ita ut de hodie die in denante habeatis uos fratres de sancto petro ipsa hereditate de romarizi firmiter usque im perpetuum. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo hanc cartulam contramutationis infringere uoluerit aut aliquis malignitate fecerit que nos post parte uestra in concilio deuindicare non potuerimus que pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel quantum ad ipso monasterio sit meliorata et iudicato. Facta cartula contramutationis notum die VIIIo kalendas iunii. Era MaCa XXVIa eilo aronici suario ero iquilo in hanc cartula contramutamutationis *(sic)* manus nostras ro+++mus. Qui preses fuerunt. Ramiro test. pelaio test. didago test. —Godinus presbiter scripsit.

DCCXII

Bonimenzus Argimiriz fundos, qui in villis de Oliveira *et* de Lamas *hereditario jure ei obvenerant, abbati monachisque Araucensibus legat, partem dominii quam in ecclesia Sanctae Mariae habebat eisdem abbati atque monachis tradens. Charta autographa, ex tabulario Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1088

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi ego famulo dei bonimenzo argimiriz placuit michi ex toto corde meo ut pro remedio anime mee et pro amore dei donarem hereditate mea que habeo de parentorum et auiorum meorum in ualle arauka inter monte fuste et serra sica discurrente ribulo alarda in uilla que uocitant oliuaria in ecclesia sancta maria quantumque ibi abeo ab integro cum omni aprestito suo intus et foris et mea plantaduria que ibi fecit et in uilla oliuaria et in uilla lamas omnia mea hereditate que in ipsas uillas abeo et in ipsa ecclesia que fuit de auio meo daniel et de mea ganantia fatio ego inde testamentum et scripture firmitatis ad monasterio sancti petri de arauka et tibi gudinus abbas uel fratribus qui ibi deo seruierint ut abeatis uos illa in uita uestra et ad obitum uestrum relinquatis illa ad ipso monasterio supradictum pro remedio anime mee ut ibidem semper deseruiat ad tollerantia monacorum quantumque me de omnia ipsa hereditate conpetet inter fratres et heredes per suis locis et terminos antiquos per infinita secula. Quo et adiuratione confirmo per indiuiduam trinitatem ut contra hunc testamentum ad inrumpendum non ero uenturum. Et si ego aut alius ex propinquis meis uel de extraneis contra hunc testamentum ad inrumpendum uenerit quisque ille fuerit in primis sit excomunicatus ad corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et ad consortio omnium sanctorum dei et cum iuda traditore lugeat penas in eterna damnatione et insupra quantum de isto testamento usurpauerit duplatum et triplatum pariat a tibi gudinus abbas aut a fratribus de ipso loco uel qui uoce monasterii pulsauerit et ad qui ipsa terra imperauerit et iudicato et duo auri talenta exsoluat et testamentum istum firmum obtineat roborem. Facta cartula testamenti notum die erit kalendis iulii. Era millesima CXXa VIa

Qui preses fuerunt. Pro testes —Odorio test. Brandirigu test. Petro test. Patrezello conf. —P.....

DCCXIII

Egas Ermenegildiz uxorque Gontina Eroniz testamentum conficiunt, quo cavent, ut bona sua amplissima mobilia et immobilia, si filiorum expertes decesserint, Monasterium Palatiolense habeat; si vero liberi eis supervixerint, tertia eorumdem bonorum Monasterio tradatur. Sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in Academiae nostrae bibliotheca servato. Edidit jam Riberius *ex eodem apographo* (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 7.)

1088

In nomine Domini nostri Jesu Christi, qui cum Eterno Patre simul cum Spiritu Sancto in Personis Trinus ab omnibus fidelibus in terris veneratur Unus, et in celis ab Angelicis Choris adoratur et colitur in Trinitate semper idem unusque Deus. Non est ambiguum, sed omnibus hominibus nostris partibus comorantibus manet patefactum, eo quod ob honorem et reverentiam ipsius Sancte et Individue Trinitatis, in loco qui dicitur Palatiolus, circa montem Ordinis, contra faciem aquilonis, Territorio Portugalensis, secus fluvium Sause, Monasterium videtur multorum habitantium monacorum esse constructum, ubi cotidie super aram divini altaris oblatio a fidelibus offertur, et sacrificium pro relaxatione peccaminum, et salute animarum et corporum, sine ulla dilatione ibi a sanctis sacerdotibus Deo immolatur. Ideo ego Egas prolis Ermenegildi simul cum uxore mea Gontina prolis Eroni, Christi famuli, et Dei servorum servi, pro remedio animarum nostrarum, ut partem mereamur adipisci in celestibus regnis a Domino seculis infinitis cum Angelis sanctis, offerimus huic sancto et venerabili altari, quod est digne Deo sanctialiter fabricatum in monasterium jam superius memoratum, ob memoriam ejusdem Dei ac Domini nostri Jesu Christi, Genitricis Marie gloriose semperque Virginis, et Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Andree, et Jacobi, Johanis Evangeliste, et Johannis Babtiste, cum aliis Sanctorum reliquiis, que ibidem recondite sunt per manus Summi Pontificis Petri, Eclesie Bracarensis Episcopi, id est unam bibliotecam in se continente novum et vetus Testamentum, et dimidiam de una Eclesia vocabulo Sancte Marie cum suo testamento, et suo molino in villa de Coraxes, circa ribulum de Cavalluno; et villas prenominatas, id sunt in villa Gallegos duos casales, qui fuerunt de genitori meo, et michi venerunt in portione, et duos quos ego ganavi per meam kartam, et meum pretium, cum omnibus prestationibus suis, locis novissimis, et terminis antiquis; et in villa Aschariz de hereditate de Tegio quanta fuit inde de suo filio Flosindo integra, cum omnibus prestatiomnibus suis, et locis novissimis, et terminis antiquis; et in villa Lagares ereditate de Monia Absaloniz integram, quomodo illam ganavit genitor meus, et hereditatem de Gundisalvo Astrulfiz integram, sicut illam ganavi, et ibidem in Lagares de hereditate de Paladino Germias medietate minus quinta, cum suis rationibus de illa Eclesia de Sancto Martino; et in villa Figaria hereditatem cunctam, que ganavi de filios de Fafila Ferrarius et de sua uxore nomine Matre de Abdella et de Moheide, cum sua ratione integra de ipsa Eclesia de Sancta Maria, et illas ganantias quas ganavi de Eirigo et suis filiis; et in villa Capronello de hereditate de Quiriaca Arias tertia integra, et de illa alia tertia seista integra; et inter flumen Durium et Tamicam in villa Parietes et in villa Teoderiz hereditate, quam ibi ganavimus de Teoderago, et de Falcone, et de suis heredibus; et ultra Durium in villa Petauritu hereditatem, quam michi dedit amita mea Domna Vivilli, Christi Deovota, decima integra cum suis piscariis; et inter Paviam et Alardam in villa Savariz et in villa Teoderiz hereditatem integram, quomodo fuit de genitrice mea Domna Uniscu, et item ibi hereditatem, quam ganavimus de Ranemiro Godestedziz, et de Monio Raderigiz; et in Villa Rial hereditatem integram, quam ibi ganavimus de Sindia, quomodo fuit de Domno Fremosindo, cum sua Eclesia integra vocabulo Sancta Cristina integra; in ipsa villa alteram hereditatem cuncta, quam ibidem ganavimus; et item ibi in villa Fornos hereditatem, quam ibidem ganavimus de Sindia Fremosindiz; et inter Paviam et Bestionzam in villa Metatus hereditatem, quam ibi ganavimus de Egas Gutiniz ad integrum, cum omnibus suis piscariis; et in villa Randi hereditatem integram, quomodo ibi eam conparavimus de Xemeno et de sua muliere; et item ibi ipsam Eclesiam integram vocabulo Sancte Johanne, et unum vas purum argenteum deaurato de centum solidos; et tertiam de omni mea re. Omnes has hereditates, cum omnibus suis prestationibus, et locis novissimis, et terminis antiquis, jam superius pertitulate isti aule supra jam super*me*morate ob tolerantiam fratrum, et vitam monacorum, sicut jam meminimus, pro absulutione criminum nostrorum, temporibus cunctis, et seculis seculorum, ut in futuro in die resurretionis leti decantemus Domino —Que de manu tua accepi, dedi tibi— et ideo a te merear audiri —Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domni tui—. Siquis tamen, quod minime credimus fieri, aliquis homo venerit, aut nos ipsi venerimus, et quod sponte Deo donavimus confringere voluerimus, et tam de extraneis, quam etiam de propinquis, aliquid genus humanum hoc testamentum, quod per auctoritatem sanctarum divinarum Scripturarum est firmatum, inrumpere quesierit, et per ejus audaciam, seu inprobam pertinatiam, ad deformitatem, vel ad divisionem pervenerit, pro sola

presumptione objurgatus adque districtus a judice post partem ipsius Episcopi, in cujus judicio ipsud monasterium presteterit ordinatum, aut ad partem ipsius, qui vocem hujus testamenti pulsaverit, duo auri talenta quoguatur exsolvere, et judici aliud tantum ne moretur sed conpellatur reddere ipsum testamentum vero, quantum inde usurpaverit, ad partem ipsius aule, de cujus potestate illum volebat abstraere, cui manebat firmum et intemeratum, facta deliberatione reddat in quadruplum, aut quantum de talibus secundum sancti Canonis et libri Judicialis decretum fuerit institutum, et insuper, si se a talibus corrigere neglexerit, et in tam execrabili superbia presistere voluerit, tamdiu a corpore et sanguine Christi sit segregatus, quandiu in hoc facinus ipse presumptor extiterit, improbus, atque superbus. Alteram vero scripturam antepositam, aut postpositam, contra hoc testamentum stabiliri minime permittimus; sed in eternum Deo servire mandamus. Et si, quo absit, diabulo prevalente, istud monasterium more laicalis divisum fuerit, ipse presumptor, per cujus evenerit neglegentiam, feriatur sententia canonica. Frater vero Didacus istud testamentum in vita sua sibi posideat, in qualiacumque degerit loca. Post obitum namque sui, sanum et incolomen uxori mee, et filiis meis dimittat. Postquam vero iste frater Didacus ab hac luce sublatus fuerit, uxor mea, et filii mei de ave in monte de fuste in monasterium, ubi fuerit opus bonum, de ipso testamento tribuant illum fructum, et si ipsud monasterium de Palatiolo ad ordinem sanctum revocatum fuerit, ipsud testamentum revocetur ibi. Facta series testamenti sub imperio catholici Regis Adefonsi, et Petri Eclesie Bracarensis Episcopi, ERA I. C. XXVI. III Kalendas Octobris. Ego Egas simul cum uxore mea Domna Guntina, quod sponte Deo vovimus, ipso adjuvante, opere implevimus, et hoc testamentum propriis manibus nostris robor++avimus, et perpetim Eclesie Sancti Salvatoris, et tibi fratri Didaco adsignavimus.

Pro testibus : Egas Moniz testis.

Didago Eitaz testis. —Gundisalvo Pelais testis. —Didago Ermigis testis.

Sisnando diacono confirmo.

Suarius monacus et confirmo. —Galindus presbiter et confirmo. —Frojulfus monachus et confirmo.

Fredenandus monacus notuit.

DCCXIV

Zuleiman presbyter episcopali Conimbricensi ecclesiae vineam prope ripam Mundae sitam, cavaedium que in urbe legat, seu potius donat, usufructu sibi retento. Autographa charta, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, in Publico extat Archivo. Verba, quae typis italicis, ut vocant, signantur, cancellata in charta inveniuntur. Scriptor codicis qui titulum Livro Preto *prae se fert, ubi charta illa descripta fuit, expuncta verba omisit.*

1088

In nomine patris et filii et spiritus sancti Sancti saluatoris sancte marie uirginis duodecim apostolorum Sancti martini episcopi confessoris christi qui uocati estis in ecclesia conimbriensis episcopali sedis sancta maria de regula. Ego zuleiman presbiter uoui et confidi me cum mea ereditate uel facultate ad ipsam ecclesiam supradictam et ad sancte reliquie qui ibi sunt dum uitam uiuero per manus de martinus episcopus electus et sui canonici do et testo mea uinea que est in illa uarzena trans flumine mondego abet iacencia iuxta uinea de episcopo domno iuliano *et media de illa corte que est intus in conimbria prope portam solis per talem uerbum ut eam obtineam in uita mea propter causa uestimenti corporis mei* et post ouitum meum *abeant ipsam uineam et ipsam cortem* episcopi canonici qui boni fuerint et uita sancta perseueraberint uel qui ipsam sanctam ecclesiam obtinuerint. et qui hunc factum meum disrumpere uoluerit siat excomunicatus et a fide sancte trinitatis separatus et cum iuda domini traditorem sit damnatus et insuper pariat ipsa uinea *et illa corte* duplata post partem de illa ecclesia et sui canonici et iudicato. Facta est hec carta testamenti mense setembris. Era M C XXVI.ª Ego zoleiman prespiter qui hoc testamentum fieri mandaui propria manu mea rouoraui. regnante imperatore adefonsi regis toletane sedis sibe leonensis et proconsul conimbriensis domni sesnandi et martinus electus episcopus ipsius ciuitatis.

Petrus gramaticus testis. iohannes presbiter testis. petrus presbiter testis. petrus diaconus testis. umberto presbiter testis.

Erus presbiter Notuit.

DCCXV

Urbani papae II litterae apostolicae, quibus primatis dignitatem Archiepiscopo Toletano Bernardo restituit atque confirmat. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1088

Vrbanus episcopus seruus seruorum dei. Reuerentissimo fratri B. Toletano archiepiscopo eiusque successoribus in perpetuum. Cuncti sanctorum decretales scientibus liquit Quante toletana ecclesia dignitatis fuerit ex antiquo quante in hispaniis et gallicis regionibus auctoritatis extiterit Quanteque per eam in ecclesiasticis negotiis utilitates adcreuerint. Sed peccatorum populi multitudine promerente a sarracenis eadem ciuitas capta et ad nichilum christiane religionis illic libertas redacta est adeo ut per annos ccc^{os} pene LXX^{a} nulla illic uiguerit christiani pontificii dignitas. Nostris autem temporibus diuina populum suum respiciente misericordia studio ildefonsi regis et labore christiani populi sarracenis expulsis christianorum iuri toletana est ciuitas restituta. Igitur uoluntate et consensu unanimi conprouincialium populorum Pontificum atque principum et ildefonsi excellentissimi regis te frater karissime B. primum illius urbis post tanta tempora presulem elegi diuine placuit examini maiestatis. Et nos miserationi superne gratie respondentes quia per tanta terrarum mariumque discrimina romane auctoritatem ecclesie suppliciter expetisti auctoritatem pristinam toletane ecclesie restituere non negamus. Gaudemus enim et corde letissimo magnas ut decet deo gratias agimus qui tantam nostris temporibus dignatus est christiano populo prestare uictoriam statuque eiusdem urbis quam ad nostras est facultates stabilire atque augere ipso adiuuante preobtamus. Tum beniuolentia R. ecclesie solita et digna toletane ecclesie reuerentia tum karissimi filii nostri prestantissimi regis ildefonsi precibus inuitati palleum tibi frater uenerabile B. ex apostolorum P. et P. et benedictione contradimus Plenitudinem scilicet omnis sacerdotalis dignitatis teque sicut eiusdem urbis antiquitus constat extitisse pontifices in totis hispaniarum regnis primatem priuilegii nostri sanctione statuimus. Palleo itaque in missarum celebrationibus uti debebis tantum in precipuis festiuitatibus. Tribus diebus in natali In epiphania hipapanti de cena domini Sabbato sancto Tribus diebus in pascha In ascensione Pentecosten Tribus Sollemnitatibus Sancte marie Sancti quoque Michaelis et sancti iohannis babtiste In omnibus nataliciis apostolorum et eorum martirum quorum pignora in uestra ecclesia requiescunt Sancti quoque Martini et ildefonsi confessorum Commemoratione sanctorum in consecrationibus ecclesiarum episcoporum clericorum annue consecrationis tue die Natalis etiam Sancti ysidori et leandri. Primatem te uniuersi hispaniarum presules respicient et ad te si quid inter eos questione dignum exortum fuerit reserent Salua tamen R. Auctoritate ecclesie et metropolitanorum priuilegiis singulorum. Toletanam ergo ecclesiam iure perpetuo tibi tuisque si diuina prestiterit gratia successoribus cano*n*icis tenore huius priuilegii confirmamus una cum omnibus ecclesiis et diocesibus qua pio iure noscitur antiquitus possedisse precipientes de *i*is que sarracenorum ad presens subiacent dicioni ut cum eas deo placuerit potestati populi restituere christiani ad debitum ecclesie uestre obedientiam referantur. Illarum etiam ciuitatum dioceses que sarracenis inuadentibus metropolitanos proprios perdiderunt uestre dicioni eo tenore subjicimus ut quoad sine propriis extiterint metropolitanis tibi ut proprio debea*n*t subiacere. Si uero metropolis quelibet in statum fuerit pristinum restituta suo queque diocesis metropolitano restituatur. Neque tamen ideo minus tua debet studere fraternitas quatinus unicuique metropoli sue restituatur gloria dignitatis. Hec et contra omnia que ad antiquam toletane sedis dignitatem atque nobilitatem probare poterunt pertinuisse auctoritate certa sedis apostolice concessione nos tibi tuisque successoribus perpetuo posside*n*da concedimus atque firmamus. Te Reuerentissime frater affectione intima exortamur Quatinus dignum te tanti honore pontificii semper exibeas christianis ac sarracenis sine ofensione semper esse procurans et ad fidem infideles conuertere deo largiente uerbis studeas et exemplis. Sic exterius pallei dignitate et primatus prerogatiua precellas in oculis hominum ut interius uirtutum excellentia polleas coram superne oculis magestatis. Plane hoc nostre priuilegium sanctionis siquis in crastinum archiepiscopus aut episcopus siquis rex siquis princeps siquis dux siquis marchio siquis prefectus siquis iudex siquis comes siquis uicecomes Siqua persona magna vel parua Potens aut inpotens scienter infringere uel ausu temerario uiolare presumpserit secundo tercioue commonitus si non satisfactione congrua emendauerit a christi et ecclesie corpore auctoritate eum potestatis apostolice segregamus. Conseruantibus autem pax a deo et misericordia presentibus ac futuris seculis conseruetur. amen amen.

Datum anagnie per manus iohannis diaconi S. R. ecclesie prosignatoris domini urbani secundi pape Idibus octubris anno dominice incarnationis millesimo octogesimo VIII.° Indictione undecima. Anno pontificatus eiusdem domini urbani pape primo.

DCCXVI

Menendus, Tructesindi et Gontrodae filius, testamentum conficit, quo Monasterium Morariense heredem instituit ex dimidia parte bonorum suorum mobilium ac immobilium. Consensu, vero, uxoris, extemplo donat eidem monasterio aedificia praediaque alia, quae in villa de Moreira *obtinebat. Charta autographa, olim in scrinio ejusdem monasterii servata, extat in Publico Archivo.*

1088

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura cui famulantur uniuersa celestia deseruiunt etiam et terrestria ad cuius imperium ueniunt mari atque creata sunt omnia que ante mundi constitutionem est disposita qui hominem ex limo terre plasmauit et in finem seculorum formam serui adsumpsit qui per passionem probrium sanguinem humanum genus de morte redemit et postea in gloriam resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit et credentes in eum non derelinquit ex quibus noster unus ex cebedei filius spanie sortiuit ut de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri ihesu christi.

Ego famulo dei menendo prolis tructesindo et gontrote audiens scriptura diuina oracula adimplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere uenit per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime mee et sub tuo sancto nomine et eximio trinitatis facio testamentum in honorem sancti saluatoris et sancte marie uirginis et lignum sancte crucis et omnium sanctorum apostolorum quorum reliquias constructa sunt in sacrosancto altario sancti saluatoris qui est fundato in uilla moraria subtus mons petras rubias discurrente ribulo lezza in territorio portugalensis. do atque contesto ad ipsum *(sic)* iam nominato medietate integra de omnes meas hereditates quantas uisus sum habere siue de parentela siue de quantas potuero ganare usque ad obitum meum. et illa uilla de moraria quanta ibi habeo uel adplicare potuero de hodie die sedeat de iure meo abrasa et in illo loco sancto sit tradita atque confirmata et tota edificia que ibi fecimus ego et uxori mea unisconi prolis menendo damus illa ambos pro remedio anime nostre et ego de meo argenteo et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere ad obitum meum medietate integra ut habeant et possideant in ipso loco sancto habitantes pro ad tolerantia fratrum et monacorum qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et non sedeant licitos uindere nec donare nec cambiare nec testare nec cum illas in alia parte cum illo que in testamento resonat transferrere sed teneant illo sano et intemerato post parte confessionis. Siquis tamen qualiuet generis homo filii nepti aut ex sanguinibus qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis accipiat sententiam secundum canones docent et pariet ad partes testamenti quantum inde usurpauerit duplato et auri libras ternas uel quaternas et ad domino qui illa terra imperauerit aliut tanto in iudicato. et hunc factum meum semper plena habeat rouore ipsius testamenti et obtineat firmitate. Facta series testamenti die erit VI kalendas nouembris. Era T. CXXVI.ª Menindo prolis tructesindo ...ontrote in hanc series testamenti a me facto mânu mea rouo+ro.

Atanus manu mea conf. —Gutierre conf. —Pelagio conf. —Onegildus presbiter conf. —Pelagio conf.

Pro testes —froila test. —didagu test. —luzu test. —gundisaluus test.

Menindus diaconus notuit.

DCCXVII

Praedia varia, quae variis in locis obtinebat, donat Vistilla Mitiz Monasterio Morariensi, tertia parte omnium bonorum suorum excepta. Charta autographa, olim in scrinio ejusdem monasterii servata, in Publico extat Archivo.

1088

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego autem uistilla cognomento didago prolis mito salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo poteest hactu largitatis inrumpere. Obinde ego placuit michi expontanea mea uoluntate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnen mea hereditate quanta ganaui pro remedio anime mee et timendum diem iudicii ad domum sancti saluatoris et cetere reliquie qui ibi sunt recondite in loco predicto moraria territorio portugale discurrente riuulo leza subtus castro petras rubias. do atque contesto ad ipsius loci superius nominato portionem meam de uillas prenominatas it sunt hereditate de pelagio fagildiz tota integra illa hereditate de letua medietate et habet iacentia in kasaino et alia que ganaui cum tusario habeo inde medietate illa que fuit de froila tosariz et in cardenelus alia larea cum tusario per medio et illo talio

per medio cum ille tusario qui iacet tras illas lamas inter ambos arrugios per medium cum tusario hereditate de didago romariquiz et de suo filio inter illos arrugios per medio cum tusario et in cernatello hereditate de menendo tosariz integra et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere duas partes. do atque concedo ipsas hereditates et ipso lagare que ego feci cum quantum in se obtinuerint et ad prestitum hominis est pro remedio anime mee ad ipsius loci iam superius nominati ad monacos qui bonos fuerint et in uita sancta perseuerauerint ut inde habeant quantulumcumque uictum uel tecumentum et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam ex progenie mee que hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit a cetum omnium christianorum segregatus et excomunicatus et cum iuda traditore in eterna pena sit condemnatus et anathematus anathema marenata et hunc factum meum semper habeat robore firmitatis usque in seculum seculi. Factum series testamentum die erit III idus decembris. Era T. C^a XXVI.^a Ego famulo dei uistilla cognomento didago in hanc series testamenti manu mea rouoro+.

Froila conf. —Onegildus conf. —Didagus conf. —Pelagius conf.

Pro testes —Froila test. —Gundisaluus test. —Pelagius test. —Vermudus test.

menendo notuit.

DCCXVIII

Pactum venditionis particularum quarumdam praedii in loco Casal de Lovegildo. *Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1089

Carta uenditionis

In dei nomine ego aspaio ex *(sic)* uxor mea requiuiro placuit mihi per bona pacis et uoluntate ut faceremus tibi ansur et uxori tue nomine senior hanc cartam de mea hereditate propria quam habeo de parentela quam conparaui de dona maria et de goda lumece. Et habet ipsa hereditas iacentia subtus mons fuste territorio sancte cruce discurrente riuulo baroso flumen uauga in loco predicto casal de louegildo damus uobis de ipso casale decima et de quinta quarta. damus de ipsas raciones nostras ad uobis integras tantum nos cumpoda inter fratres uel heredes ut illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis excepto illo campo de illa portela quem uobis non damus. Sed damus uobis ipsum casalem cum suis terris ruptis uel baruaras aquas aquarum exitus moncium uel regressum et quantum de adprestitum ominis est. et accepimus de uobis precium id est unum bouem XIIII modios et VI quartarios de milio et uno liteiro de V° quartarios et una rufa de VIIII quartarios Et de precio apud uos non remansit in debito. Habeatis illam firmiter et omnis posteritas uestra iure quieto in temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra cartam ad inrrumpendum et in iudicio deuindicare non potuerimus uel noluerimus auctorgare quomodo pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam quantum fuerit melioratam. Facta carta uendicionis notum die quod erit II° kalendas februarii. Era M^a C^a XX^a VII.^a Ego aspaio et uxor mea requiuiro tibi ansur et uxori tue nomine senior in hanc cartam uendicionis manus nostras ro++boramus. Qui presentes fuerunt —Menendus test. —Adaulfus test. —Vermudus test. —Iohannes test· —Iohannes presbiter notuit.

DCCXIX

Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1089

Testamentum de hereditate et de uinea de fauariza

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego famulus dei iohannes et uxor mea matrebona ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas ut faceremus cartam uel testamenti hic in loco sancte marie de hereditate nostra propria quam habemus da presuria et da mercede de aluazir domno sesnando domno nostro exaltet illum deus. et est nominata illa uinea et ipsa uinea habet iacenciam in illa fauariza subtus illo rego de illo molino iusta uinea de recemondo eiriguiz et ex alia parte uinea de cresconio gunsaluiz. et illa uarzena que habet iacencia

iusta ribulum anzo et incipit in ipso uallo per ubi currit illa fons et finit in ipso uollo *(sic)* de gundisaluo adulfiz et nostras terras quas habemus in uilla milaricia aruptas et pro arrumpere quas habemus per medium cum iohanne michaeliz et habent iacencia terras de ero froga. Et testamus illas pro remedio animabus nostris. Et damus illas cum quantum ad prestitum hominis est. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus filius uel nepos propinquus uel extraneus contra hunc factum nostrum ad imrupendum uenerit in primis sedeat segregatus et excomunicatus et cum iuda traditore habeat participium. Facta carta die undecimo kalendas marcii. Era M.ª C.ª XXVII. Et ego iohannes et uxor mea matrebona hanc kartulam testamenti manibus nostris roboramus++. Qui presentes fuerunt —Recamondus eiriguis test. —Rodrigus aldariz test. —Vermundus osoriz test. —Didacus olidiz test. —Godinus iohannis test. —Fromarigu uermuiz test. —Iohannes Presbiter Notuit.

DCCXX

Ex Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii descripsimus.*

1089

Karta casal de ramir

In dei nomine. Ego toda diaz Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mea accesit uoluntas ut facerem uobis didaco pelagiz kartam uendicionis sicut et facio de hereditate mea propria quam habeo ex parte auorum meorum et meorum *(sic)*, et habet ipsa hereditas iacenciam in uilla casal de ramir subtus monte redondo territorio portugalensi discurrente riuulo feueros in terra sancta maria. damus uobis in ipsa uilla ramir omnem meam portionem integram de ipso casal de didaco aspaiz ubicumque illam potueritis inuenire suis locis et terminis antiquis et nouis terminatam pro qua accepi a uobis in pretio septem modios tantum mihi placuit et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis ita illam ab hac die ut a meo dominio et iure abrasa in uestro tradita sit et confirmata iuri quieto tempore perpetuo. Quod si aliquis contra hanc cartam ad irrumpendum uenire presumpserit quod minime fieri credo tam de meis parentibus quam de extraneis uel ego uenire ausa fuero et ego in concilio illam deuendicare et uobis concedere non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo componam uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis XV kalendarum iulii. Era M. C. XX. VII. Ego tuda diaz que illam scribere feci mea manu roboro. Qui presentes fuerunt. Veremudus test. Suerius test. Adefonsus test. Cresconius Scripsit.

DCCXXI

Alvitus Petriz, neposque ejus Abdela Gatoniz fundum quemdam, in loco Fornos *dicto, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donant. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.*

1089

Christus. In eologita christe trinitas benedicta uiuide que priscarum heremicarum que pater in filio et filius in pater permiscue enim ex ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unite cuius est ueram trinitas inextimabilis bonitas magnus atque preclarus uisibilis et inuisibilis et nusquam comprehensibilis neque tempus finiendi seculi amen. Inluminator atque sanctorum hominum deus et reparator christi emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad inluminacionem scientie claritatis tue et qui post cunctorum eximio tempora paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam domini parare. Audiamus propheta quod dicit —Quis ego aut quis populus meus ut possimus tibi hec uniuersa promittere— adtestante ipsa propheta —Tua sunt enim omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi— et alibi dicens —Perigrini enim sumus coram te et aduene. dies nostri quasi umbra super terram et nulla est mora—. Et in euangelio ... —Date et dabitur uobis. Querite et inuenietis pulsate et aperietur uobis. Date eleemosinam et hec omnia munda erunt uobis—. et alibi dicens —Ite uendite omnia que possidetis et habebitis tezaurum .....— Proinde ego famulo dei aluito prolis petriz una pariter cum subrino meo abdella gatoniz plagui nobis sub tuo nomine et in tuo amore christi timore quod in hoc recolimus et in corde nostro consideramus ut de hereditate nostra quam testa-

mus ad aula domus sanctorum sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iohannis apostoli et euangeliste et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet et alliarum reliquiarum quorum ibi recondite sunt quorum baselica esse cernitur iusta litus durio prope tamice subtus mons aratrus discurrente flumen durio orbis anegie territorio portugalensis Ita ut remedio animas nostras facimus ad ipsius domus sanctus et ad fratres qui ibi habitantes fuerint ..... textum scripture firmitatis de hereditate ..... que habemus inter durio et tamice in loco predicto quo uocitant fornos a radice aratri montis ubi diuide ordoni et conprentes et magrel ..... ecclesia uocabulo sancta christina medietate de ..... et de sua mulier trastala que ganauit ea per suo precio et karta de suo pater cresconio uimarazi et sua mater domna bona et dedit ea ad nostros tios aluito ..... et micahel presbiter pro remedio anime sue de illa alia medietate .... de illas comitessas domna gonzina ..... et post morte eius ..... ea domna tota et domna lopa ad ipsos ..... et suos iermanos pro remedio animas suas et mandamus ut nullus laigus in ea non habeat licentia ..... sed sit semper ad ..... monacorum in uictu et uestitu. contestamus ipsa e..... sua prestancia ad ipsius domus sanctorum iam superius nominata ut edificent et plantent et contineant inde ..... morte mea habeant ..... ingenua pro remedio anime mee et de ipsos .....ea ganarunt per suis locis antiquis cum quantum aprestitum hominis est et cum suis piscariis uel ..... aquarum exitum ..... Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit uel uenerimus tan de propinquis nostris quam de extraneis aut ..... scripturam prio..... fecerint contra hanc series testamenti ..... D solidos quo ..... exsoluere et ad episcopum cuius diocensem pertinet ..... tantum dublatum uel tripatum componat et ad imperatorem reddat aliud tantum et iudicatum ..... corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu ..... Facta series testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie *(?)* imperatoris et petrus episcopus sedis *(?)* bracarensis notum die erit idus augusti. Era M.ª C.ª XXVII.ª Aluitus p..... et ..... coram testibus ..... r++—..... sancti iohannis babtiste adsignauimus.

quos uiderunt —Eximinus abbas conf. —Gauinus monachus conf. —Didacus monachus conf. —..... monachus conf. —..... monachus conf. —Petrus monachus conf. —..... conf. —Pelagius monachus conf. —..... conf.

qui presens fuerunt —..... test. —...fu test. —iohanne test. —se.... test. —aluitu test. .....

Micahelis ..... notuit.

DCCXXII

Pactum venditionis partium fundorum variis locis disjectorum, quae venditrici hereditario jure obvenerant. Charta autographa e tabulario Monasterii S. Joannis (de Pendorada).

1089

Christus. In dei nomine ego sisuerta ideo plaguit mici asto animo intregoque consilio et prumta mea uolumtate ut per scriptis uenderemus uobis congermano nostro adaulfu trasmirizi sicut et uendimus ereditate mee probia que aueo de prosauios nostros et paremtorum meorum et aue iacencia in uila lauredo et belludi et secario longo et ioacim teritorio muro feecto *(?)*. damus ad uobis de ipsas uilas mea racione intrega uel quantum me conpota inter meos fratres quecumque meos eredes in kasas in uineas in pumares figales cesales aquis aquarum sedilias molinarum terras ruptas uel baruaras in quantumque ilbidem *(sic)* ominis ad prestitum est exitum uel regresum per suis terminis et locis antiquis ubique illas potueritis inuenire. et accepimus de uobis in precio VII modios tantum mici bene conplaguit. aueatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum. et siquis tamen quos fierit non credimus aliquis homo ueneri uel uenerimus cumtra hanc cartula uendicionis uel factum nostrum inrumpere quesierit et nobis in iudicio deuendigare uel obturgare pro parte uestra que pariamus uobis ipsa ereditate dublata uel tripada et iudigato et uobis perpetim auiturum. facta cartula uendicionis die quod erit VI Idus Setembris. Era Mª Cª XXVII.ª siluerta in hanc cartula uenditionis manus meas r+ouit. pro testes iustu test. sendino test. uiliulfo test. arias test. didagu test.

ero presbitero notuit *(?)*.

DCCXXIII

Hoc pactum venditionis agri cujusdam in loco Villar de Porcos *potius adversariorum scheda, quam authentica charta, nobis videtur. Aerae qua dabatur numerales litteras* MCXXXIII (1095) *legere quoque licet. Membrana haec, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.*

1089 *(?)*

Christus. In dei nomine ego goldoauo marcii in domino deo eternam salute amen. Ideo plagui mici per bona pacis et uolumtas ut uinderemus ad tiui osoreo aluiticii et uxore tua eili sicut et uendimus larea nostra propria que auemus in uilar de porcos de parentum nostrorum subtus mons faro teridorio portugalensis sub litore maris discurente riuulo catauon. damus ad tiui in logu predito illo in lo kasa de pelaio sindicii fere in ilo pomarinum qui est de alia parte quanta potimus inde abere de mediatate de parentorum meorum proque con *(sic)* acepimus de uouis preciun unum quartarium de trigo x qouetus de lencu tantum nobis bene conpleacui aput uos non remansi peci si pretium *(sic)*. Ita ut odie die uel tempore de iurio nostro sia adrasa .. iurio uestro confirmata facitis de ila que uolueritis. siquis tamen quod fieritis non creditis si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uendicicionis *(sic)* firmitatis ad inrunpentum nos in iudicio noluerimus deuendicare pos parte uestra noluerimus deuindicare quodmodo pariamus ista larea dublata aut quanta uobis fuerit meliorata. Facta karta uenticionis die erit decimo kalentas obtubreas in era CXXVII *(?)* super millesima. goldoauo marcii ad tiui osoreo et uxuri tua eili anc karta manus mea rouoro ro+. ic sunt test. adaufuo *(?)* goncaluo test. gonterigo test. petru test. diegu presuiter notui.

DCCXXIV

Permutatio fundi in villa de Framião *pro praedio in loco* Faorta *dicto. Sumpsimus ex* Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii.*

1089

Contramudacion

In dei nomine. Ego Zalama auomariz et adadiuergo uermuiz uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz facimus cartam uenditionis et de contramutationis de hereditate nostra propria quam habemus de auorum et parentum nostrorum. et habeo ipsam hereditatem de mea matre aragunti sandiniz in uilla framiam subtus castro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi prope littus maris. damus uobis de ipsa hereditate nostram portionem integram uidelicet duas partes suis terminatam terminis antiquis et nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri pro pretio quod nobis dedistis aliam hereditatem in faorta terciam uidelicet illius hereditatis que fuit de freandu didaci integram hanc nobis placuit recipere et aput uos nil remansit pro dare. Habeatis firmiter illam uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum ita ut de iure ac dominio nostro abrasa ab hac die de dominio uestro tradita sit et confirmata. Siquis autem homo uenerit uel uenerimus siue nos seu ex propinquis nostris siue extraneis contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in concilio deuendicare noluerimus aut non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo duplatam illam uobis reddamus cum quantum a uobis meliorata. Facta carta uenditionis VII° kalendas octubris. Era M.ª C.ª XX.ª VII.ª Ego Zalama et adadiuuergo hanc scripturam manibus nostris roboramus. Pro testes. Gudinus test. Pelagius test. Sendinus test. Odorio test. Didacus test. Gunsaluus notuit.

DCCXXV

Episcopus Conimbricensis, Julianus, bona quaedam mobilia et immobilia, supellectilem, et animalia sedi suae canonicisque ejusdem testamento legat. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1089

Carta testamenti

In nomine sancte et perpetim manentis trinitatis hoc est testamentum quod omni uoto et plana uoluntate sana et integra mente exarare et firmare decreui Ego iulianus episcopus anime salutem inquirens Euangelicum quippe preceptum pre oculis abens in quo dominus discipulos suos admonet dicens —Vigilate et orate quia qua ora non putatis filius hominis adueniet— Necnon et illud —Si autem non uigilaueris ueniam ueniam *(sic)* tanquam fur et nesciens qua ora ueniam ad te— et metuens quod absit nec intestatus ab hac discederem uita id exposui ad sedem sancte marie colinbrie ciuitatis et ad eius canonicam Id est uineas integras quas plantaui in territorio de sena in loco qui dicitur castrellus cum sua ecclesia sancti stephani terminaciones istas habet in oriente uinea de daniel et mons usque ad uiam In occidente uinee plurimorum hominum In septemtrione uinea de quadam muliere nomine lupa In meridie uia puplica que discurrit ab oriente et circuit mediam partem ipsius hereditatis in occidente. Et alteram uineam in loco qui dicitur alfaden quam testauit predicte ecclesie homo quidam nomine adreta. Et alteram uineam quam comparaui meo precio de homine nomine aluito et duas cupas et duos cupos et quartam partem torcularis. et in territorio colinbrie alteram uineam ultra flumen illius In oriente uia et in occidente uinea que fuit de sendino iohannes et unam cupam. Et omnes boues et uacas et equas quas habeo et libros et omnia uasea enea uel argentea et pannos omnes et omnem censum quem habeo et quem adquisiero illi predicte sedi colinbrie omnibusque canonicis modo morantibus atque uenientibus integro animo liberataque mente deo beateque marie colinbrie seruientibus ego dei atque famulus iulianus ut supra dixit do et concedo post obitum meum tali pacto ut nullus homo aut ex propinquis aut alienis sit qui cartam istam frangat. Quod si agere uoluerit in omnipotentis dei inquirat Et cum datan et abiram et iuda traditore in inferno particeps fiat donec duplicatum supradicte ecclesie abitantibusque canonicis reddat. Facta carta mense octubris. adefonso rege sisnando consule. Era M. C. XX. VII. Ego iulianus supradictus kartam istam roboraui et idoneis testibus roborare uel afirmare feci et cum propria hac manu hoc signum feci+.

DCCXXVI

Pactum venditionis praedii in villa de Penso. *Ex* Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii sumpsimus.*

1089

Karta pensu

Christus. In dei nomine. Ego gundisaluus prolis aurolic una cum filio meo petro gundisaluic placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento cartulam uenditionis de hereditate nostra propria quam habemus in uilla penso que uenit nobis de parte auorum nostrorum uidelicet casal de ermerigu de ipsa hereditate de honorigu VI^a^ integra et habet iacentiam inter uilla birlanes et curueirus et de alia parte diuidit cum sesmondi et cum rial subtu monte castro discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. Damus atque concedimus uobis ipsam hereditatem cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est pro qua a uobis accepimus pretium XX et II modios tantum nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichilus pro dare remansit. Sit uestra hereditas illa et omnis posteritatis uestre ita ut ab hac die et tempore sit de iure et dominio nostro abrasa et in uestro dominio et iure sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen uenerit uenerimus contra hanc cartam corrumpendam et nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra reddamus uobis illam cum quantum a uobis fuerit meliorata in duplum. Facta carta XIII° kalendarum decembris. Era M.ª C.^a^ XX^a^ VII.^a^ Ego gundisaluus

prolix auroliz et filius meus petrus uobis suerio fromariguiz et domne eluire nuniz hanc cartam manibus nostris roboramus. Qui presentes fuerunt. Aloitus test. Egas test. Pelagius test. Eirigu test. Menendus notuit.

DCCXXVII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii descripsimus.*

1089

Testamentum de uillela de froila tosariz

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet et filii et spiritus sancti. Ego froila tosariz In deo dei filio sempiternam salutem Dono atque offero propter remedium anime mee et altario sacro sancti mameti qui situm est cenobio subtus monte lauribano territorio conimbrie seu ad fratres qui in ipso monasterio militant sub regimine eusebius prior uel qui post eum ibidem successor extiterit pro sustentatione fratrum et ospitum aduenientium mea uilla que abeo in uilella cum terras ruptas et inruptas et concludet per cima de ille monte de oliastro et discurrit ad illa garganta de uillanoua usque fer in illo ribulo et inprona per ille ribulo usque fer ad ille porto de sauselas et inde per radice de ille monte qui uocant auteiro de rando usque fer ad illa eriditas de fratres. ita ut amodo et deinceps ipsa uilla post parte monasterii maneat per secula cuncta absque alicuius uel nostra inquietatione. Quod si aliquis omo uenerit tam de meis propinquis quam de extraneis que hunc meum factum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum temptauerit in quadruplo componat et unc meum scriptum firmum obtineat roborem. Facta karta testamenti II nonas decembris. Era millesima c.ª xx.ª VII.ª Et ego froila tosariz qui anc kartulam testamenti iussi facere et cum propria manu mea r++oboraui.

Dominicus iben abid test. —Exemenus test. —Daniel patreboniz test. —Fernandus uidigiz test. —Osoredo didaz test. —Manualdus test.

Arias sandiz presbiter conf. —Arias gontaz conf. —Sisnandus monacus conf. —Vermudus monacus conf. —Petrus monacus conf. —Daniel confessus conf.

DCCXXVIII

Testamentum (forte adversariorum testamenti scheda tantum) quo Menendus Froilaz praedium, quod emptione adquisierat in loco Loureiro *dicto, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legat. Charta autographa e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.*

1089

Incoacione huius series testamenti quos feci menendo froilazi ad sancti iohannis babtiste de hereditate mea propria quos ganaui per meo precio et karta de didago garsea et fuit de sua mulier et abet iacencia iusta pinneiro in illo laureiro et diuide cum aluito feison contesto ea pro remedio anime mee ad ipsius domus sanctus. notum die VI kalendas ianuarias. Era M.ª C XXVII.ª Ego mendo froilaz una cum uxore mea domna geluira manus nostras r++oboramus.

Pro testes pelagio test. gundesindo test. sarazino test.

Micaelis scripsi.

DCCXXIX

Pactum venditionis dimidii fundi prope montem Alvarelhos, *in loco* Parada *dicto. Charta mutila, autographa tamen, ad Monasterium Morariense pertinens in Publico extat Archivo.*

1089

..... ego sancia prolis garcia uobis tructesindo gotieriz et uxor sua gontrode garcia plagui mici bone pacis ..... scriptura firmitatis de ereditate mea propria que abeo de parentorum meorum in uila quos uocitant ..... mons aluarelios discurente ribulo aue prope litore maris in logo predicto parada damus uobis de ..... qui fuit de pater meo garcia pinioliz et mater mea ledegundia media septimea *(sic)* integra per ubi ill..... cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est abeatis uos illam firmiter et omnis pos..... tenporibus seculorum quiad dixit in libro gutorum —omo qui semen non abet de rem sua facia que uolueri..... et donatio pro que accepimus de uos ad carta confirmandum in pretio xx modios tantum mici bene c..... ..... nicil remansi in deuito si tamen non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc car..... ad inrunpendum qui nobis ad iudicio deuendigare non potuerimus au noluerimus comodo pariemus pos uestra ..... pulsaueri ipsa ereditate dublata uel quantum uobis fueri meliorata. Facta carta uenditionis ..... XIIII *(sic)* idus ianuarii. Era MCXXVII. sancia prolis garcia uobis tructesindu gotieriz et uxor ..... in hanc cartula uenditionis manus mea r+ouoro.

Ic testes —gondesindu quos uidi —menendo test. —daui test.

ermeiru test. —adefonso test. —menendo test.

Menendo notuit.

DCCXXX

Campum prope Conimbricam, trans Mundam positum et vallo circumdatum, prior et canonici Sedis Conimbricensis inter quosdam homines dividunt, ut vineas ibi serant, colonique partiarii sint. Ex Livro Preto *ejusdem sedis deprompsimus.*

1090

Carta plantationis unius uinee

In dei nomine. Canonici sedis colinbrie cum consensu prioris eorum martini dederunt terram uallatam ultra flumen predicte ciuitatis pertinentem eius sedi et diuiderunt unicuique homini partem ut plantent uineas et cetera us*que* ad v^e^ annos Et in quinto anno diuidant per medium. Et si ipsi canonici nequiuerint illorum medietatem laborare postquam diuiderint ut non dent eam aliis hominibus nisi his parzariis et ipsi ex toto reddant quartam partem de illo uino. Et si acciderit canonicis uendere illorum partem quanto appreciata fuerit tantum ab illis accipiant et non ab aliis et similiter ipsi faciant. ecce nomina horum qui illam terram tali pacto acceperunt ab illis canonicis. paterbonus carpentarius Toderedus Froia simeoniz Iohannes hiariz Randulfus zoleimaniz Christoforus sidoniz Ramirus iohannis presbiter Ramirus maruaniz. Facta scriptura kalendas ianuarias. Era M.ª C.^a^ XX.^a^ VIII.^a^ Igitur quod si unus ex eis ad illam ecclesiam cucurrerit ut non decimet nec testet nisi predicte sedi. Qui presentes fuerunt —Martinus iben atamati test. —Pelagius erit test. —Maferrig iben azzaki test. —Martinus iulianiz test. —Iohannes quintilaz test. —predictus prior test.

DCCXXXI

Pactum venditionis partis fundi in villa de Gonsalve. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1090

In dei nomine ego medendo prolis tructesindiz et uxor mea uniscu medendiz In domino deo aeternae salute amen. Ideo placuit michi per bone pacis et uolumtas asto animo atque consilio et propria mea uolumtate ut per scriptis facimus ad uobis abbas ioanhes cartula uenditionis et firmitatis de omnia mea ereditate que abeo in foce de leza in uila quos uocitant gunzalbi de ipsa ereditate quos fuit de atam III incia *(?)* VI[a] intregat per suis terminis et locis antiquis ubi illa potueritis inuenire in quamtum in se ominis adprestitum est. et abe iacencia ipsa ereditate in teritorio portukal ad radice de kastro qifion discorente ribolo leza intrante in mare. damus ad uobis ipsa ereditate pro que accepimus de uos in precio C solidos tantum ad nobis bene complacui et de precio aput uos non remansit in deuito pro dare ite *(sic)* de odie uel tempore ipse ereditate de iure nostro abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata abeatis illa firmiter. siquis tamen aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hunc factum nostrum et inrumpere quesierit et aut uos in uoce nostra quomodo pariemus nos ad uobis ipsa ereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. et aduemus nos ipsa ereditate per kanbia pro alia ereditate que canbiauimus cum gunzalbo medendiz et uos perpetim abiturum. Facta karta uenditionis per scripture et firmitatis die quo erit VII° idus Februarii. Era millesima C[a] XXVIII.[a] dom medindu et coniungia mea uniscu ad uobis abbas ioannes in hanc cartula manu mea rouoro+++.

qui preses fuerunt et uiderunt —Gotino presbiter quo uidi conf. —pelagio presbiter quo uidi conf. — Gunzaluo test. —trutesindo test. —alio gunzalbo test. —Pelagio test.

Daniel presbiter Notui.

DCCXXXII

Bona immobilia varia, variisque locis sita, hereditario jure habita, vendit Onega Ordoniz mixtim tribus emptoribus, qui fratres esse videntur. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1090

In dei nomine ego onega prolix ordoniz Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas asto animo et propria mea uolumtate ut facerei a uobis garsea eitaz et didago *(?)* eitaz et monio eitaz kartula uenditionis et firmitatis sicut et facio de ereditate mea propria que abeo de pars de auiorum et parentorum meorum subtus mons eiras pro ribulo tamice et flumine durio terredorio portugalensis in loco predicto in uilla noua mea ratione integra et in exames et in amarelli mea ratione integra et in ogobi mea ratione integra et in ranosendi mea ratione integra dou ipsas ereditates a uobis cum omnibus aprestationibus suis per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est per ubi illas potueritis inuenire. et accepit de uos in pretio L modios tantum a mici bene complacui et de pretium apud uos nichil remansi in deuitum. et des hodie in die uel tempore abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc kartulam uenditionis et firmitatis que nobis ad iudicio deuendigare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariet a uobis ipsa ereditate dublata uel triplada quantum a uobis fueri meliorata. notum die quod erit III idus Februarii. Era MCXXVIII.[a] Ego onega prolix ordoniz ad uobis iam supra nominatos in hoc kartula uenditionis et firmitatis manu mea r+ouoro.

Pro testes —Aluitu test. — Pelagio test. —Gondesendo test. —Garsea test.

Emiliani presbiter notuit.

DCCXXXIII

Pactum venditionis cujusdam partis villae Ansulfi dictae, inter flumina Ave *et* Vizella *sitae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, servatur in Publico Archivo.*

1090

Christus. In dei nomine ego domna trastina connomento uitaona plolis garcias in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mizi per bone pacis et uoluntas asto animo intregoque consilio ut uinderemus ad uobis troytesindo et uxori uestra gontrote sicut et uendimus eritate nostra propria que auemus de parentun nostrorum garcias pinoizi et aue ipsa eritate iazentia inter aue et auezela discurente ipso ririuuolo *(sic)* auezela teritorio portugalens in logo predicto in uila que uocidant ansulfi. damus ad uobis de ipsa uila iamdicta n^as^ vii^mas^ intregas et media de vii^ma^ damus ad uobis ila cun omnis adprestationibus suis cum quantun in se obtine et aprestitun ominis est per locis et uicos et terminos anticos per uui ila potueritis inuenire. et acepimus de uos in preciu c modios bonos tantum mici bene plagui et aput uos non remansi precio in deuito. Ita ut de odie uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et uestro dominio siia tradita et confirmita ut abeatis uos ila et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. Et siquis tamen cod fierit non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrumpere au modigum tentauerit tam nos quam etiam extrancis et nos noluerimus au non potuerimus auturgare uel deuimdigare au uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsa eritate dublata uel tripata et quantum ad uobis fuerit meliorada uobis perpetin auitura. Facta karta die erit xv^mo^ kalendas abriles. Era m^a^ c^a^ xxviii.^a^ trastina connomento uitaona ad uouis troytesendo et uxori uestra gontrote in anc karta manu mea rouor+o.

Ic sunt test. —Gonzaluo test. —Ioane test. —Froyla test. —Espasando test.

Garcias confirmo —Elias test. —didagu notuit.

DCCXXXIV

Testamentum, seu adversariorum testamenti scheda, quo Erus Stephaniz et uxor particulam fundi, quam emerant in villa de Louriz, *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legant. Autographa charta, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo invenitur.*

1090

Incoatione huius series testamenti quos fecit ero stephaniz et sua mulier taegia *(?)* ad sancti iohannis babtiste qui est a radice montis aratri de hereditate sua que comparauit de spasanda zeidoniz pro suo precio et carta et habet ipsa hereditate in uilla loiriz de ipso casal que ganaui zeidom de uiliulfu de v^a^ v^a^ contesto ipsa hereditate pro remedio animas nostras ad ipsius domus sanctus. notum die erit viii kalendas magii. Era m^a^ c^a^ xxviii.^a^ Ego Ero et uxor mea in hanc scriptura manus nostras r++o.

Pro test. sendamiru test. pelagio test. eirigu test. donan test.

gundisaluus scripsit.

DCCXXXV

Vivilli Sarraciniz bonorum, quae, tum a viro suo in arrham acceperat, tum ex matre jure hereditario adquisierat, Monasterium S. Joannis (de Pendorada) *heredem instituit partem vero illorum cuidam Sisnando, ut ab eodem dum vixerit fruantur, legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1090

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est sed multis mane in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego uiuilli prolis saraziniz facio testamenentum *(sic)* de homnia mea hereditate quantaque habeo de parentorum meorum siue auiorum uel ganantia concedo illas ad aulam baselice san-

cti iohannis babtiste que est fundato ripa durio subtus mons aratrus territorio portugalensis et habet ipsa uilla pernominata iacentia in loco predicto pausada inter pauia et bestontia subtus mons muro discurente in pauia et dedit illa mici meo uiro sarrazinu sarraziniz in arras et inter gallina et ouelia mea ratione de uilla maior que fuit de mea mater mea v^a^ integra subtus mons monte nigro et inter tamiga et sausa uilla palacios et palaciolo similiter mea v^a^ tantum me conputat inter meos fratres uel eredes et ueni mici ipsa hereditate in portione de parentorum meorum siue auiorum uel ganantia contesto ipsas hereditates pro remedio anime mee et de mea matre ad ipsius domus sanctorum iam supra nominati et mando de ipsas hereditates a domnos sisnandus diaconus post morte mea si ante illum migratura fuero de hoc seculo ut teneat in uita sua uillas pernominatas id sunt palacios et palaciolo ..... damus illi licentiam uendendi nec donandi nec testandi ad nullus generis homo nec sanctorum set post obitum suum habeant licentiam fratres que in ipsius domus sanctorum fuerint habitantes apprehendere illas sicut illas alias que in scripturis resonant pro remedio anime mee. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de pausada de iure meo abrasa et ad ipsius domus sanctorum sit tradita et ad obito meo illa uilla maior et ad ipsius domus sanctus sit tradita uel confirmata et habeant ipsas hereditates cum quantu aprestitum omnis in eas est per suis terminis et locis antiquis exitum accesum uel regresum per ubi illas potueritis inuenire. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tam de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit quomodo pariet post partem ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensum pertinet ipsum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre reddat aliud tantum et tandiu ipse presuntor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tam grande facinus. Facta series testamenti sub adefonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus aepiscopus ecclesie bragalensis notum die erit VII° idus magi. Era Mª C^a^ XXVIII.^a^ uiuilli sarraziniz coram testibus manibus ad r+oborandum tradidi et ecclesie sancti iohannis adsignaui.

Qui preses fuerunt. Garsea conf. Froila conf. Didagus conf. Eiminus abbas conf. Gauinus conf. Pelagius test. Adulfus test. Senior test. Gundisaluus notuit.

DCCXXXVI

Canonicis Sedis Conimbricensis, sub regula monastica degentibus, legant Auriol Marekiz et uxor vineam prope fontem de Alkara sitam. Charta autographa, e scrinio ejusdem sedis delata, in Publico extat Archivo.

1090

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famulus dei auriol marekiz et uxor mea adosinda menendiz Euenit nobis pronas nostras uolumptates ut faceremus ad domus sancte marie testamentum de illa uinea de filii nostri arias aurioliz et habet ipsa uinea iacentia prope fonte que dicent alkara iusta illa de uimara aurioliz. damus nos ea pro remedium anime ipsius ariani et ut teneamus nos illa uinea in uita nostra et ad obitum uero nostrum relinquat se ipsa uinea ad ecclesia et ad ipsum monasterium sancte marie sedis colimbrie. Et si ex semini nostro uenerit filiis neptis uel ex propinquis ad inrumpendum hanc scriptura testamenti ut quantum calumniaberint tantum dublent et ad iudice terre iudicato. Factum testamentum nodum die VII° kalendas iunii. Era Mª C^a^ XXVIII.^a^ auriol et adosinda in hanc kartam manus nostras rouora—mus.

qui preses fuerunt. maruan menendiz test. tructesindo tructesindiz test. randulfo tructesindiz test. iohannes pelagiz test. ramiro maruaniz test. petro iohannes test. odeiroo aben feliz test. gundisaluus petriz notuit.

Petrus Bracarensis aepiscopus confirmo —nec mutetur.*

---

* *Nomen suum et sequentia verba archiepiscopus bracharensis propria scripsit manu.*

DCCXXXVII

Pactum venditionis praediorum in locis Pousada, Nogueira *et* S. Fins *dictis. Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1090

Christus. In dei nomine ego argelo prolis saraciniz plagui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria mici accessit uoluntas ut facerem uobis garsea eitaz et didagu eitaz et uxori tue ermesinda et muniu eitaz kartula uendicionis de hereditate mea propria quantaque habeo de parentorum meorum siue auiorum uel ganancia et habent ipsas hereditates iacencias inter pauia et bestionza subtus mons muro discurrente in riuulo durio. et habent ipsas hereditates iacentia in loco predicto pausata vi[a] integra et in nugaria mea racione ab integro et in sancto felice mea racione damus a uobis de ipsas hereditates et de illas ubi illas potueritis inuenire mea racione ab integro quantum me computat inter meos fratres uel heredes per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum omnis in eas est exitum accessum uel regressum. et accepi de uos precio una equa in xxxx[a] modios tantum mici bene conplagui et de precio apud uos nicil remansit in debitum. habeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc kartula uendicionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uendicionis notum die erit iiii° nonas iunii. Era m[a] c[a] xxviii.[a] Ego argelo saraziniz ad uobis iam supra nominati in hanc kartula uendicionis manu mea r+oboro.

qui preses fuerunt —cidi test. —elias test. —pelagio test.

Micahelis notuit.

DCCXXXVIII

Egas Tructesindiz bona, quae in Villar de Porcos *permutatione adquisierat, Monasterio Morariensi donat. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1090

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego egas tructesindizi salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo poteest hactum largitatis inrumpere. obinde ego placuit mihi expontanea mea uoluntate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnia mea hereditate que habeo de mea ganantia pro remedio anime meae et timendum diem iudicii a domum sancti saluatoris et ceteri reliquie qui ibi sunt recondite in loco predicto moraria terretorio portugale discurente ribulo lesza subtus castro petras rubias. do atque contesto ad ipsius loci superius nominato portione mea de uilla pernominata uillar de porcos que habeo de parte de tructesindu salamoniz et de sua mulier hermesinda menendiz pro alia hereditate que illi dedi et insuper una uaca. ipsa ereditate habe iacentia in hermogenens de ipso kasal supranominato. concedo inde ad ipso loco supernominato tertia intecra cum actionibus suis que omini adprestitum est. do adque concedo ipsa ereditate de uillar de porcos que canaui de hermesinda menendiz et de tructesindo salamoniz pro remedio anime mee ad ipsius locis superius nominati ad monacos qui bonos fuerint et uita sancta perseueraberint et non do licentia nec uindendi nec donandi nisi ad ipsius loci seruiendi. et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam et progenie meae que hunc factum meum infringere quesierit in primis sit a cetum omnium christianorum secregatus et excomunicatos et cum iuda traditore in eterna pena sit condemnatus et anethematus anathema marenata et hunc factum meum semper habeat roborem firmitatis usque in seculum seculi. Factum seriens testamentum die erit iiii idus iunii. Era t. c.[a] xxviii.[a] Ego famulo dei egas tructesindiz in hanc seriens testamenti manu mea rouoro+.

Pro testes —Gartia *(?)* test. —Froyla test. —Zoleima test.

Docidu test. —Ero test. —Gudisalbo test.

Iohane notuit.

DCCXXXIX

Pactum venditionis praedii in villa de Ermoriz. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.*

1090

In dei nomine ego osoreo osoreizi Ideo placui mihi per bona pacis et uoluntas ut nullius quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimenscentis metum sed propria mihi accessit uolumtas ut ubi facio ad tiui garcia pelaizi cartula uendictionis et firmitatis de ereditate mea propria que abui de parentorum meorum *(?)* de mater mea cleusa que abui de sua criatione gundisalbo gardalia que ganaui de domno p*etri (?)* antulizi in uilla ermorizi. Et abet iacentia ipsa ereditate in uilla ermorizi subtus mons castro de obil territurio portugalensis discurrente ribulo lacona de obil prope litore maris. do tiui illa per suis locis uicos et terminos antiquos et exitus aquarum uel regresum terras uel baruaras *(sic)* petras mouiles uel inmouiles aquas cursiles uel incursiles sesigas molignantium et exitus montium uel quantum ad prestamum ominis est in ipsa uilla. Do adque concedo tiui inde sua ratione de mea mater domna cleusa intecra mea ratione et de meus iermanus intecra pro precio que mihi das id est I° boue adpretiato in x modios ..... in alio ..... tantum nobis bene complacui et de pretio aput uos non remansit nihil in deuito. Ita Ita *(sic)* ut de odie die et tempore sit ipsa ereditas de iure nostro abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata abeatis uos et omnis posteritas uestras iure quieto finiendo temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus nos aut aliquis ex propinquis nostris qui anc cartutula *(sic)* uenditionis quesierit ad inrumpere et nos in iudicio aut in concilio noluerimus autorgare quoquomodo *(sic)* pariemus ad uobis illa duplata ad uos aut ad qui uestra uoce puxauerit uel quantum a uobis fuerit meliorata et iudicato Et uos perpetim abitura. Facta cartula uenditionis et firmitatis in die quo erit VII kalendas iulias. Era millesima CXXVIII. Ego osoreo osoreizi ad tiui garcia pelaizi in anc cartula uenditionis manus mea rouor+o.

qui preses fuerunt et uiderunt —gundisalbo gondesindizi quos uidit —garcia quos uidit —pelagio — odorio.

froila prespiter notuit.

DCCXL

Ermesinda Moniz sororque ejus Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *loculamenta tria in salinis quibusdam, ad ostium fluminis* Leça *sitis, offerunt sive legant. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo asservatur. Anni quo data numeralium litterarum quarumdam formae ac facies non tutam interpretationem sinunt.*

1090 *(?)*

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti amen. Ego ermisinda moniz una pariter cum iermana mea nomine geluira moniz Offerimus et testamus sancto et uenerabili altari sancti iohannis quod est fundatum ad radicem montis aratri trest alios de marina in leza in loco predicto lauandaria* pro remedio animabus nostris ut habeat ipsum prefatum cenobium firmiter cunctis temporibus seculorum. Et siquis uenerit homo uel uenerimus et hunc factum ad inrunpendum uoluerit sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participium et pariat ipsos talios duplatos ad ipsum cenobium et insuper D solidos. Factum est hunc testamentum notum die XVII kalendas agustas. Era T. C. XXVIII *(?)*. Nos iam supra nominatus in hanc karta manibus nostris r++oboramus.

Pro test. Pelagio test. —Gundisaluus test. —Fernandus test.

Egeas notuit.

---

* *Nomen loci litteris disparibus, forte ab alia manu, descriptum fuit.*

DCCXLI

Basilissa et filii ejus fundum, quem prope villam de Palhaes *possidebant, Monasterio Vaccariciensi donant. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1090

Carta testamenti

In dei nomine. Hec est carta testamenti quam iussi facere ego basilissa una cum filiis thedon et louegildo et adosinda et uidal et garcia diaz ad monasterium sancti uincencii uakarice In diebus abbatis salomonis de hereditate nostra propria quam habemus in territorio colinbrie iuxta uilla que est de arias menendiz Sancto martino de paliales cum suis terminis In oriente uia puplica que uacarizam *(sic)* In occidente uia de uimearia Ad septemtrionem uilla de arias menendiz per illa uia coua Ad meridiem illo forno de guiario usque in illa uia que superius diximus pro nostrorum peccatorum et de parentum nostrorum. Si autem aliquis homo contra hoc scriptum aliquid temptare ausus fuerit quantum auferre temptauerit in quadruplum componat pro sola presumpcione supradicto monasterio. Et hoc nostrum scriptum semper sit firmum. Si uero perseuerauerit a liminibus ecclesie et a corpore et sanguine ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore dampnatus in inferno. Facta carta testamenti XVII kalendas septembris. Era M.ª C.ª XX.ª VIII.ª Nos supradicti bassilisa cum filiis meis tedon et louegildo et adosinda et meos heredes garcia et uidal qui hoc scriptum iussimus facere proprias manus ro+++++++boramus.

Qui presentes fuerunt test. —Iohannes godiniz test. —Didacus guldres test. —Suarius bellicos test.
Iohannes acolitus test. —Fromarigo presbiter test. —Tructesindus presbiter test. —Daniel presbiter test.
Salomon prepositus uacarice test. —Olidi frater test. —Anserigo frater test. —Daniel presbiter notuit.

DCCXLII

Pactum venditionis partis fundi cujusdam Penellina dicti prope Castro-máu. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1090

Christus. In dei nomine ego pelaio petriz placuit mici per bone pacis et uolumtas ut uindere ad tibi gundisaluo didaz et ad uxor tua emiso didaz sicut et uindo uobis hereditate mea propria que habeo in territorio anegie subtus mons castro malo discurrente ribulo ouelia in loco predicto in illa pennellina de froila recarediz. et fuit ipsa hereditate de illa pennellina que ganauit illa gomize egikaz quarta integra de ipsa pennellina et uendidit ipsa IIII.ª· nepto suo menendo ueniegas ad aluito frogiaz et aluito frogiaz dedit mici quarta de illa pennellina de froila recarediz que habebat per pretio digno pro que debuit mici dare CC solidos per directum iudicium et non habuit unde dare mici illos solidos CC et pro hoc dedit mici ipsa hereditate IIII.ª integra de illa pennellina supranominata. et ego pelaio petriz uindo uobis gundisaluo didazi et uxor tua emiso didaz ipsa hereditate supranominata illa IIII.ª ab integro in domos domorum in montes in fontes exitu accessu uel regressu ubi illa inuenire potueritis per suis terminis et locis antiquis. Et accepi de uos pretio quod mici bene complacuit uno mulo bono et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iuri meo abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uindicetis illa uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit de propinquis meis uel de extraneis qui hanc cartula uenditionis et ipsa hereditate infringere aut temerare quesierit que ego post uestra parte ipsa hereditate uobis auctorigare non potuero quomodo pariam uobis illa dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die XIIII kalendas septembris. Era MCXXVIII. Regnante principe adefonso in urbe toleto. In bracara petrus episcopus. Pelagio petriz ad uobis gundisaluo didaz et uxor tua emiso didaz manu mea ro+ui.

Qui preses fuerunt pro test. didagus test. mitus test. pelaio test. uimara test.
Godinus presbiter scripsit.

* *Hoc loco quaedam verba, rasuris abolita, desunt.*

DCCXLIII

Praedia varia, in villis de Vimeiro, *et* de Pedorido, *aliisque vicis sita, legat Trastemirus Moniz Monasterio S. Joannis* (de Pendorada). *Testamentum autographum, quibusdam locis abolitum, quod olim in tabulario ejusdem monasterii servabatur, in Publico Archivo invenitur.*

1090

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem ..... in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego trastemiro prolis moniz facio testamentum de mea hereditate ad ouitu meo ad aulam ..... qui est fundato in ripa durio a radice montis aratri discurrente in flumen durio urbis anegia territorio portugalensis et fuerunt ipsas hereditates ..... habent ipsas hereditates iacencias in loco predicto uilla uimenario IIIIª integra subtus mons ..... et in cane..... integra et in ..... que ibi habui meo patre. Item in petaurito de medietate IIIIª et de alia media Vª et de illa ganancia de meo patre IIIIª tantum me computat inter meos fratres et ..... in uilla sala mea IIIIª integra. et in ripa de aue a radice monte cordoua uilla manualdi Vª integra. et de alio meo ganato quanto que habuero ad .....is est Vª integra. et ipsas uillas cum quantum aprestitum omnis in eas est per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum. habeant illas fratres et monacus .....gu.. sancta tenuerint et siquamuis in peccatis ipsum locum in particione peruenerit habeant licencia aprehendere ipsum testamentum monacus qui uita monastiga seruauerint *(?)* et leuent illum secum ubi habitantes fuerint de ipsum locum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extraneis contra hunc factum meum ad inrumpendum quomodo pariet post partem ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad episcopum cuius diocensem pertinet istum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre reddat aliud tantum et iudicatum et tandiu ipse presumtor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tan grande facinus. Facta series testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus episcopus ecclesie bragarensis notum die erit IIIIº kalendas septembris. Era Mª cª XXVIIIª Trastemiro moniz coram testibus ad roborandum manibus tradidi et et *(sic)* ecclesie sancti iohannis babtiste adsignaui r+o. et filiis meis qui aliquid dederint pro remedio anime mee sedeant benedictos de mea benedictione et de christus filius dei uiui. et si non dederint similiter faciant et si aliquid obtulerint aut defensor non fuerint de isto loco et de isto tes*ta*mento sedeant separati et maledicti de mea malediccione et de christus filius dei uiui.

Et in arauka in riu de moldes mea racione que ganauit pater meus domno moniu de IIIIª *(?)* quarta.

qui preses fuerunt —petrus monacus conf. —Monius monacus conf. —Garsea monacus conf. —Teton monacus conf.

Di*da*cus adefonsus conf. —Egas moniz conf. —Menendo moniz conf.

Cidi test. —Toderago test. —Petrus test.

Micaelis notuit.

DCCXLIV

Pactum venditionis villarum de Veriz, Pigeiros *et* Gatim. *Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1090

In dei nomine ego gotierre suariz placuit mihi per bona pacis et uolunptas ut facio ego a uobis gundisaluo nuniz kartula uel uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla uiariz et in uilla pigeiros et in uilla gacim. illas uillas do ego a uobis per suis locis et uicos et terminos antiquos per ubi uobis illas potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est pro uestro pretio aderato et definito uno mulo cum sua sela et cum suo freno pretiato in ccᵒˢ solidos et cᵐ solidos de denarios brunos et uno mauro pretiato in XXXXª solidos et uno acouue grecisco pretiato in cᵐ solidos et IIᵒˢ tiraces bonos cordoueses tantum a nobis bene complacuit et de pretio apud uos non remansit in debitum pro dare. Ita ut de hodie die uel tempora sedea ipsas hereditates de iuri nostro abrrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uobis illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quos fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum infringere uoluerit tam de propinquis quam et de extraneis et ego nobis

gotierre suariz ad iuditio deuindicare noluerit aut non potuerit aut uos in uoce nostra quomodo parie ego a uobis illas hereditates duplatas uel tripatas aut quantum a uobis fuerit meliorata et uobis semper perpetim habitura. Facta kartula uenditionis Notum die erit VI kalendas octobris. Era M. C. XXVIII.ª Ego *go*tierre suariz a tibi gundisaluo nuniz in hanc cartula uenditionis manu mea r—oboro. Qui presiserunt Suario mendiz quos uidi. Pelaio godiniz quos uidi. Menendo romariquiz quos uidi .....

Petro test. Petro test. Pelaio test. Ero test. Suario test. Didagus presbiter notuit.

DCCXLV

Flamula Honoriguiz Petrosensi Monasterio bona sua omnia, in villa* de Alcorouvim *sita, testamento legat. Ex apographo saeculi XVIII, in Academiae nostrae bibliotheca existente, cum autographam chartam inter petrosenses membranas non invenissemus, sumpsimus.

1090

In nomine Genitoris, Genitique, hac Spiritus almi opificis totius fabrice mundi, qui est Deitas infinita et Trinitas unita. Ego Flamula cujus genitor ab unda babtismi Honorigo est uocatus disputante me mecum assidue meditatus sum magni judicii terribilem aduentum, secundum Prophete uaticinium —Ignis— inquid —in conspectu ejus ardeuit, et in circuitu ejus tempestas ualida : Aduocauit celos sursum, et ut discernat populum suum— item per Sofoniam de eodem dicitur —Dies ire dies illa, dies tenebrarum et calliginis— et reliqua, que in hac sententiam habentur. His et similibus conturbatus conminationibus, recordor peccasse me super numerum astrorum olimphi, erbarum ut telluris, et pre disperatione jam pene corruentem Dei dextera erexit dicentis per Prophetam —Nolo mortem peccatorum; sed ut conuertatur et uiuat— item ipse —peccator, in quacumque die conuersus fuerit, saluus erit;— item per Isaiam —Tempore accepto exaudiui te, et in die salutis adjuui te;— et Apostolus Paulus locutus est dicens : —Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis;— et idem : —Ergo, dum tempus abemus, operemur bonum;— et in Euangelio Dominus ait : —Facite uobis tesauros de mamona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula sua—. His igitur prescribtis Dei exortationibus instructus ego supradictus Flamula decreui prenuntios boni operis mittere, qui me in locum eterne habitationis antecederent. Quamobrem facio scribturam testamenti in honorem Dei, et pro remissione delictorum meorum, de omnibus bonis, que michi dedit Deus tum de hereditate, tum de Eclesia, in uilla quas uocitant Alquoruuim mea ratione, quantum me *com*putat inter fratres et heredes de tertia de ipsa uilla, et habe ipsa hereditate jacentia inter Paus et Marnelle, discurrente ribulo Vauga, prope litore maris : et deseruia ipsa hereditate semper in domo Domini, et altari sancto, in quo ad honorem Dei recondite esse noscuntur reliquie crucis Domini nostri Jhesu Christi Saluatoris mundi, et Sancte Dei Genetricis Marie, Sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli, quorum Baselica fundata est in uilla, qui dicitur Petroso, subtus Castro Petroso, in suburbio ciuitas Sancta Maria, Territorio Portugalensis, prope flumen Durium. Ita sane, ut ego in uita mea habeam, et possideam ea, que prescribta sunt, et post ouitum meum, si ex me semen filius extincta fuerint, relinquam illam, secundum jam prescribta habentur, ad intecrum; si ipsum monasterio partitum fuerit, in ipsa mea ratione deseruia ipsa hereditate. Si autem uir, aut mulier, cujuslibet generis, aut dignitatis, huic me ordinationi contrarius fuerit, aut eam uiolauerit, sit maledictus a Patre et Filio et Spiritu Sancto, et descendat super omnes maleditiones, que sanctis continentur in Scribturis totis, et sit excomunicatus ab omnibus Christianis, et in penis inferni sit ei socius Judas, qui suum tradidit Dominum, et pro secularibus damnis tribuat sancte Eclesie jam prefacte ea, que auferre conauerit, quadrupliter, et Regi, uel Imperatori prouintie quinque auri talenta purisimi tribuat, fiscali more, per omnes annos; et, si non habuerint unde conponant, seruiturus traditur cum omnibus rebus, quas habuerint, et cum omni posteritate, que de illo post hanc preuaricationem natum fuerint, ut hec scribtura perpetuum habeat uigorem. Facta est hec scribtura testamenti die sabbato hora IIIª in supradicto monasterio de Petroso, luna XVI. in Era millesima C.ª XXVIII. in diebus Regis Domni Adefonsi, et Domni Petri Archiepiscopi Bragal..... uazir ipsa urbe Colimbrie. Ut enim hec scribtura inconuulsa permanea, propria manu mea eam roborauit, et propriis digitis hoc fecit signum + testibus, quos tradidit confirmandum. Qui preses fuerunt et uiderunt : Suario confirmo. Rodorigus Abbas confirmo. Menendo confirmo. Gutiere testis. Petro testis. Atan testis. Pelagio scripsit.

DCCXLVI

Cùm ab antiquis temporibus circa dominium ecclesiae S. Stephani de Moldes *quaestiones aliquae verterentur, tandem inter nobilem mulierem Gontinam agnatosque ejus et monachos S. Petri* de Arouca *lis oritur super eodem dominio. Causa disceptata, Gontina reique alii ad monachos S. Petri dimidium ejusdem ecclesiae pertinere agnoscunt. Agnitionis illius autographa scheda, e scrinio Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1091

Christus. In temporibus adefonsus rex et in presentia sisnandus aluazir et uigarii sui cidi fredariz. Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod orta est intentio inter domna guntina prolis erizi cum heredibus suis id sunt gauino froilaz loueredo zaniz et suo iermano osorio presbitero et sua iermana columba zaniz omnes isti contra adefonso frater et suo iermano godino presbitero et omnibus fratribus de sancto petro de arauca propter illa ecclesia de ribulo de mollides uocabulo sancto stephano que inuenerunt ipsos fratres medietate de illa ecclesia in suo testamento et ipso testamento fecit eum gundulfus aba et scripsit in eo medietate de sancta maria de ribulo mollides era DCCCCLXIII. et post multis annis uenerunt sarraceni cecidit ipso territorio in heremationе et fuit ipsa ecclesia destructa. At ubi uenerunt christiani ad populatione restaurata est ipsa ecclesia et posuerunt ibi reliquias sancta maria et sancto stephano. iterumque fuit herema in era M XIII.[a] Et cum uenit tempus ista populatione que est in era M XXXVIII populauit omnis populus quisquis suam uel alienam hereditatem. de ista era in denante uocauerunt illa ecclesia sancto stephano. De ipsa ecclesia habuerunt multas assertiones et contentiones ante egas ermigizi et postea ipsos fratres per plures uices querelantes se de ipso testamento peruenerunt ante aluazir domno sisnando qui dominus erat de ipsa terra in ipsis temporibus et habuerunt ante illum cum ipsos intentores supranominatos contentione. ipsos fratres dicebant quia ipsa ecclesia que nunc uocant sancto stephano ipsa uocarunt sancta maria que nos in testamento tenemus. Domna guntina et suos heredes dicebant quia ipsa ecclesia semper ab initio facta non sancta maria sed sancto stephano uocata est. Tunc iussit aluazir per manu de suo uigario cidi fredariz que dedissent ipsos fratres sacrum iuramentum sicut lex gotorum docet et iurassent quia ipsa ecclesia que in testamento conscripta est sancta maria ipsa est que hodie uocant sancto stephano et quia ueritas est de sancto petro et de ipsos fratres qui ipso testamento asserent et que domna guntina et suos heredes roborassent inde annuntione ad ipsos fratres. Deinde uenit de colimbria et de monte maiore de illo seniore aluazir cum isto recapito posuerunt diem de concilio in sancto petro in arauca VII idus decembris era M C XXVIII ubi conuenerunt aba domno eximino de sancti iohannis de ripa durio subtus mons aratrus et aba sisnandus de monasterio randulfi et de monasterio fraxino et de monasterio arianes et prepositus et iudex domno suario de monasterio palatiolo et aba domno didago de sancto petro idem de arauca et iudex iusto dominquizi de arauca et ipsa domna guntina et heredibus suis de parte de ipsa ecclesia et filii multi bonorum hominum et totum concilium de arauca et recemondus qui est uigario de aluazir et de cidi fredariz. et miserunt fidiatores de amborum parte et asseruit godino presbitero in uoce de illo testamento et asseruit loueredo in uoce sua et de suos heredes supradictos. Et iudicauit eos iusto dominquizi iudex de arauca que dedisset ipse godino IIII^or^ fratres de sancto petro et quatuor homines laici hereditatores de arauca et iurassent ipsa ecclesia sicut et iurarunt illic in sancto stephano adefonso frater gauinus frater pelagius frater fridixilo frater ascarigu iannardiz trastemiro euoriquiz menendo felix suario odorizi IIII nonas ianuarii era M C XXVIII. Obinde ego guntina eriz gauino froilaz loueredo osorio columba plazum et annuntione facimus ad uobis didagu abba et tibi gudino presbitero et fratribus de sancto petro ut deinceps amodo quod est II nonas ianuarii era M C XXVIII si ausi fuerimus uobis uel qui in ipso monasterio habitauerit illa medietate de ipsa ecclesia de sancto stephano de ribulo mollides inquietare uel extraniare quolibet modo per supposita aliqua tam per nos quam potestatis aut perualentia filii uel nepti uel heredi aut consanguinei uel extranei qui illa medietate uel illa ecclesia sancti stephani de ipso monasterio extraniare uel temerare presumpserit quisquis ille fuerit que pariat uobis aba didagu uel ad ipso monasterio uel qui uocem eius pulsauerit X talenta auri et ipsa ecclesia duplata et iudicato alio tantum ad quem illa terra imperauerit et ad ipso monasterio ipsa ecclesia seruitura permaneat per infinita secula amen. Guntina gauino loueredo osorio columba uobis didagu aba et godino presbitero et ad omnibus fratribus de ipso monasterio sancti petri in hoc plazo manus nostras ro+++++m—s.

Qui preses fuerunt pro *(?)* test. Petro test. trastemiro test. teton test. baltario test. Godinus presbiter notuit.

In tergo.

In ipsis temporibus mandantes arauca odorio telliz uigario eius uimara gondesindiz. Aluaro telliz uigario eius menendo odoriz. Guntina eriz uigarios eius aluitu didaz petro rodoriguiz.

DCCXLVII

Pactum venditionis fundi in villa* de S. Thomé, *agro quodam illi adjecto. Charta autographa, ad Conventum monasticum,* da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico custoditur Archivo.

1091

In nomine domini nostri ihesu christi ego famulus dei farega et goacino et speciosa genitus ioacino et speciosa in domino deo eterna salute Amen. Ideo plagui nobis per bone pacis et uolumtas non per uim e metum extorsa set probias nostras uolumtas accepsit ita ut facimus ad uobis domno gundisaluo prolis luz et ad uxori uestra domna unisconi prolis osorediz karta uenditionis et scriture firmitatis de ereditate nostra probia que abemus de parte de patre nostro ioacino et matre nostra speciosa que abuerunt illa de ganamtia etiam et de conparatura in uilla sancti tome subtus mons cordoua discuremtem ribulo auizella terridorio portugalemsis et abe iacemtia in apetradoos ipso kasal per sua clausura con sua kasal et con sua ediuicia et con tota sua plestantia como extrema per ille corago per ubi discure illa aqua et aditcimus ibidem ipso petazo de illa agra per suos marcos ad integro con sua aqua abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras de nos et de posteritas nostras iuri quietum in perpetin abitura sedea de iure nostro abrasa et i..... uestro sit tradita aque confirma*ta* pro in temporibus seculorum euo perene pro que accepimus de uos in pretio L[a] solidos tantum nobis bene conplaguit et de pretio abut uos non remansi in deuitum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrumpendum karta uendicionis et nos ad iudicio deuindigare non potuerimus pos parte uestra aut uos in uoces nostras que pariamus nos ad uos ipsum que in karta resona in dublo uel tripo et iudigato notum die eri XII° kalendas februarii. Era T C XXVIIII. farega ioacino speciosa in anac *(sic)* karta uenditionis manus nostras rouora+++uimus. pro testes dauid test. —meendo test. —astrufu test. —sesnando test. —ermiario notuit.

DCCXLVIII

Pactum venditionis partium quarumdam praedii in loco* de Peraza *a ecclesia, ibi sita illis adjecta, agelloque excluso. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1091

In dei nomine ego pinolo ouequizi in domino deo eterna salute Amen. Ideo placui mici per bona pacis et uolumtas nulos quoque gentes imperio nec suadentis artigulo neque partimeixetis metum sed propia mici ascesit uolumtas ut facere ad uobis gumzaluo gutierizi et uxor tua geluira gumzaluizi sicut et facio kartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propia quos abeo de susceptione auiorum et paremtorum meorum et abe iacentia ipsa hereditate in loco predicto quos uocitant perazi subtus mons benidoma discurente riuulo sausa terridorio portucalense. do aque concedo a uobis de ipsa ereditate quarta intrega exeptis ipsas lareas de fora que deram ad arias fafilazi et de ipsa alia quarta de mea *a*uola domna ibrili tertia intrega cum sua ecclesia. do ad uobis illa ab intrego per suis locis et uicos et terminos antigos per ubi illa potueritis inuenire cum quanto in se obtine et ad prestitum omnis est. Pro que accepimus de pretio uno kaualo roselo in centum solidos tanto mici bene conplacui et de pretio apud uos nicil remansit in deuitu. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus cumtra hanc kartula uenditionis et firmitatis ad inrumpendum que ego ad iudicio deuendicare aud autorcare non potuerimus aud noluerimus aud uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa hereditate dublata uel quanto ad uobis fuerit melliorata et uobis perpetin abitura. Facta kartula uenditionis et firmitatis die eri XIII ka-

lendas aprilis. Era millesima c^a xx^a viii.^a Ego pinolo ouequizi in hanc kartula uenditionis et firmitatis manus mea r—o—u—o—raui—.

rodorigus abba quos uidi —gartia gumzaluizi quos uidi —suario menendiz quos uidi —gumzaluo gumdesindizi quos uidi.

egas tructesindiz test. —uermudo ordoniz test. —fernando sandiniz test. —menendo ordonizi test.

DCCXLIX

Singulari testamento, fratres duo Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *partes quasdam praediorum, locis nobis incertis sitorum, legant. Charta autographa, in tabulario ejusdem monasterii ab antiquo asservata, in Publico Archivo extat.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est set multis manet in ueritate cognitus hac notisimus eo quod ego Ioane prolis randizi una cum meo germano sunila randizi pro remedio animas nostras facimus testamentum de nostra hereditate ad obitu nostro ad aulam baselize sancti ihoanis batiste qui est fumdato in riba durio ad radize montis aratri discuremtis flumen durio urbis anegia territorio portugalemsis. et fuerunt ipsa ereditate de paremtorum nostrorum siue auiorum et aue ipsa ereditate iacemcia inter sancta christine et conprentes de agro que uocitant carbalioso quarta porcione et super sancta christine de agro de quardo quarta portion*

Facta series testamenti sub regis adefonsi principis et tocius spanie inperatoris et petrus arceepiscopus sedis eglesie bragalensis Notum die erit xm° kalendas magii. Era m^a c^a xxviii.^a Ego ioane prolis randizi et sunila randizi in hanc series testamenti coram testibus ad roboramdum manus nostras tradimus et ecclesie ipsius domun iam superius dictum sancti ihoanis babtiste adsignauit et ro++uorauit. qui preses fuerunt

Frater martinus conf. —Aluitu conf. —Elias conf.

aluitu sesmirici testis —Aluitu salamiric testis —Moniu aluitizi testis.

Petrus archiepiscopus conf. —Frater Didacus conf.

Adaulfu presbitero notuit

DCCL

Ex Livro Baio-Ferrado *descripsimus.*

1091

Karta de ecclesiola

In dei nomine. Ego sindino ansoloniz placuit mihi per bona pacis et uoluntas ut uenderemus uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cognamento auria kartulam uenditionis sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habeo in uilla ecclesiola in illo auteiro de parte auorum meorum et parentum meorum et fuit de matre mea. Do uobis integro per ubi illam potueritis inuenire per suos terminatam terminos cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ita ut ab hac die sit de iure meo et dominio abrasa et in uestro tradita atque confirmata. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra iure perpetuo seculis seculorum. Quod siquis homo contra hanc cartam ad infringendum uenerit tam de meis propinquis quam de extraneis siue ego quod minime credo et ego in concilio deuendicare et uestre parti concedere non potuoro *(sic)* aut noluero aut uos in mea uoce quomodo reddamus uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis pridie nonas maii. Era m. c. xxviii. Ego sendinus ansoloniz illam propria manu roboro. Qui uiderunt. Ederonio test. Aluitu test. Pelagius test. Menendus notuit.

* *Quaedam verba, rasuris abolita, hic desiderantur.*

DCCLI

Pactum venditionis praedii cujusdam prope villam de Pousada. *Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1091

In dei nomine ego santola ideo placui michi asto anima et pronta mea uoluntate ut per scripti facio ad uobis didago eitaz et uxor uestra ermesenda carta et scriptura firmitatis de ereditate mea que abeo iusta uila pausada. inprendese in pausada et fere in illa riba super casa de santola. damus ad uobis ipsa eritate ad intrego et accepio de uos precio XIII modios tanto nobis bene conplacui et des odie die de meo iure sedea rasa et in uestro sedea tradita. et abeatis uos firmiter et homnia posterita uestra usque in temporibus seculorum. et si aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc carta inrumpendum que nos ad concilio deuemdicare non potuerimus au uos in uoce nostra comodo paria ipsa eredite dublata et ad iudice suo iudicato. subtos monx lagauzolos teridorio uargano discurente flumen dorio. facta karta et scriptura firmitatis notum die quod erit VIII idus maias. Era T C^a XXVIII.° santola *(?)* ad uobis didago eitaz et uxor uestra ermesenda in anc karta manus mea ro+.

qui preses fuerunt pelagio test. monio test. oderio test.

Toderedus Notuit.

DCCLII

Ex Livro Baio-Ferrado *sumpsimus.*

1091

Karta *de* nogeira

In dei nomine. Ego odorio gundisaluic uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cartulam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla ecclesiola in illo auteiro subtus monte sagittela discurrente riuulo arrugios ipsos de ecclesiola territorio portugalensi do uobis ipsam hereditatem in loco iam dicto quam mulier mea ibi habuit nomine raniuerta cognomento bona et dedit illam mihi pro qua dedit ego ad illam portionem de meis caballis quos ego uendidi in suo iuditio. et concessit illa mihi ipsam hereditatem in uita et in morte et ego do uobis quantam in illo auteiru habuit raniuerta mea mulier tam de auis suis quam de sua gaantia pro pretio quod a uobis accepi duos modios milii et unam capam nigram tantum nobis conplacuit et mihi recipere et uobis dare et de pretio aput uos nichil pro dare rremansit. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est per ubi illam potueritis inuenire suis terminatam terminis antiquis ac nouis. ita ut ab hac die et tempore sit de meo dominio abrasa et in uestro confirmata in perpetuum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam de extraneis qui hanc kartulam infringere querat et ego in concilio deuendicare non potuero aut noluero reddam uobis aut uocem uestram tenenti ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uenditionis sexto idus maii. Era M. C. XXVIII. Odorius gunsaluiz qui hanc cartam scribere iussi manu mea roboro. Pro test. recemundus test. Eirigu test. Petrus test. Gudinus notuit.

DCCLIII

Gundisalvus Cidiz bonorum quae trans citraque Durium possidebat Monasterio de Leça *legat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Carta testamenti

In nomine genitoris genitis simulque ambobus procedens spiritus sanctus qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura qui famulantur uniuersa celestia deseruiunt eciam terrestria ad cui imperiunt *(sic)* ueniunt maria ad quod creata sunt omnia qui ante mundi constitucionem depossita qui ominem ex limo plasmauit et in finem seculorum formans seruit *(sic)* adsumpsit per pasionem proprium sanguinem humanus de morte redemit et postea in gloria resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit credentes in eum non reliquid ex quibus noster unus zebedei filius espannia sortiuit et de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri. Ideo ego famulus dei gundisaluo prolix cidi ermesenda audiens scriptura diuina oracula adinplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere ueni per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime nostre sub tuo sanctum nomine eximie trinitatis facio testamento in honorem sancti saluatoris sancta maria uirginis lignum sancte crucis et omnem corum apostolorum corum reliquias constructa sunt per manus ipse abbas domno guntino facimus ad ipse monasterio que fundadus in uilla quos uocitant rekaredi discurrente ribulo leza subtus mons custodias territorio portugalensis. damus ad ipse loco de leza supra nominato de omnia mea hereditate quantaque abeo siue de parentela siue de ganancia quinta integra siue aaquende doiro siue aalende doiro et in adaphreleis siue de omnia mea quanta que abeo uel adhuc autmentare potuerimus. Do atque concedo ad ipso loco supra nominato ad seruiendo pro tolerancia fratrum uel monacorum per manus de ipse abbas supra nominato ut habeant et possideant por *(sic)* parte confessionis et non sedeant licitus illius uendere nec donare non in scriptura aliena mittere nisi teneant illas sanas et intemeratas post parte ipsius locus sancti saluatoris et post parte confessionis. Et siquis homo uenerit uel uenerimus filii aut nepti aut aliquis de ex sanguinibus meis quis hunc factum nostrum irrumpere uoluerit frangat illi deus ad audacia sua sedeat excomunicatus et ad corpus domini nostri ihesu christi sic separatus in in *(sic)* profundus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnacione et propter dampna secularia pariet post parte rex qui illa terra imperauerit n° auri talenta et hunc factum nostrum semper plena obtineat firmitate et robore in perpetuo. Facto seriens carta testamenti die erit XIIII° kalendas iunii. Era M. C. XXVIIII. Gundisaluo in hanc seriens testamenti manu mea roboro+. Qui presentes fuerunt —Pelaio conf. —Petrus presbiter conf. —Iohannes presbiter conf. —Menendo presbiter conf. —Gundisaluo presbiter conf. —Pelaio diaconus conf. —Menendo test. —Sando test. —Gundisaluo test. —Maurigo test. —Daniel presbiter notuit.

DCCLIV

Quaedam mulier ecclesiae episcopali Conimbricensi dimidium pomarii dumetique, loco nobis incerto, legat. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1091

Testamenti series

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hec est carta testamenti quam ego donna filia egas scribere iussi sedi sancte marie colinbrie ciuitatis de pomerio meo quod est obitum meum ei adtesto similiter et de inculto que mihi pertinet id est medietas cum introitum et exitum in uilla sita iuxta montem nomine os. terminaciones uero illius he sunt. In oriente et meridie predictus mons exceptis illa medietate pomerii quod iam diuidimus in uita nostra et pertinet filiis meis In occidente et in septentrione padul. Hoc feci sana mente et integro animo nulla persuadente pro remedio anime mee ultimum diem timendo Ita ut ego uiuens eam teneam in mea potestate et post obitum meum liberum nullo herede contradicente sedi predicte permaneat. Igitur quod si ex filiis siue alienis aliquid de quo supra aliquis ad irrumpendum accesserit quantum auferre temptauerit tantum predi-

cte sedi componat dupliciter iudici quoque similiter In primis quidem sit excomunicatus et a christi fide separatus et hoc testamentum in suo robore permaneat. Facta carta testamenti VI idus iunii. Era M. C. XXVIIII. Postquam scripsi eam roboraui et cum propria manu mea signa hec fec+i et idoneos testes infra nominatos ad eam roborandum tradidi.

Maruan menendiz test. —Truitesendo truitesendiz test. —Aurion marequiz test. —Martino atomat test. —Simon fortunii test. —Gundisaluus test. —Pelagio eriz test. —Iohanne quintalaz test. —Petrus notuit.

DCCLV

Gelvira Pelaizi Monasterio S. Joannis (de **Pendorada**) *quamplurima praedia omniaque alia bona sua testamento legat. Charta autographa ad idem Monasterium pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est sed multis manet in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego geluira prolix pelaizi pro remedio anime mee facio testamentum de mea hereditate ad ouitu meo ad aulam baselice sancti iohannis babtiste qui est fundato in ripa durio a radice montis aratri discurrente in flumen durio urbis anegia territorio portugalensis. et fuerunt ipsas hereditates de parentorum meorum siue auiorum et habent ipsas hereditates iacentias in loco predicto id est in parata mea quinta in logefrei mea v^a^. sunt istas hereditates territorio sause et territorio ferraria in moreirola mea v.^a^ Et sub urbis cellorico et territorio basto in sancta maria de auteirio mea v^a^ et in lamazales mea v^a^ et in agro rotundo mea v^a^ et in raiales alia quinta et in penna rotunda alia v^a^ et de bustello alia v^a^ et de badim alia v^a^ et ad fontes uno linar que dedit michi meo patrino annay pelayzi et trastamize in heerosa alia quinta. et ipsas hereditates siue laycas comodo et aecclesiasticas et omnia mea rem que abuero ad ouitum meum contestor ad ipsius domum iam superius nominatum. et ipsas hereditates cum quantum hominis in eas est et quod per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum abeant illas fratres et monacus qui ibi fuerint et regulam sanctam tenuerint. et siquamuis in peccatis ipsum locum iam superius nominatum in partione peruenerit habeant licentiam ipsos fratres qui ibi fuerint aprehendere ipsum testamentum portent secum ubi regulam sanctam tenuerint de ipsum locum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tam de propinquis meis quam de extraneis contra hunc factum meum ad inrumpendum quomodo pariet post parte ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensem pertinet ipsum testamentum dublatum uel tripatum conponat et imperatori terrae reddat aliud tantum et iudicatum et tamdiu ipse presumpsor a corpore et sanguine christi sit secretatus quamdiu persteterit in tam grande facinus. Facta series testamenti sub regis adefonsi principis et totius spaniae imperatoris et petrus archeepiscopus sedis aecclesie bragarensis. Notum die erit XMO kalendas iulias. Era M.ª C.^a^ XX.^a^ VIII.^a^ Ego geluira prolis pelayzi in hanc series testamenti coram testibus ad roborandum manibus meis tradidi et aecclesiae ipsius domum iam superius dictam sancti iohannis babtiste adsignaui et ro+uoraui.

Qui preses fuerunt —Gotinus monacus conf. —Andulfus monacus conf. —Egas moniizi conf. —Garsea aluitizi conf. —Didagu eitazi conf. —Moniu eitazi conf.

Didagu dononizi conf. —Mighaelis monacus conf. —Ermigio conf.

Gundisaluo testis —Iohanne test. —Sisnandus test.

Petrus archiepiscopus conf.

Iohannes notuit.

DCCLVI

Ex Livro Baio-Ferrado *descripsimus.*

1091

Karta de dragunceili

Placuit mihi ragui ramiriz et mihi ruderico gunsaluiz per bona pacis et uoluntas integro animo et spontanea uoluntate nulla coacti necessitate ut facerem cartam de incom*mu*niatione uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz de medietate nostrarum hereditatum propriarum quas habemus ego ragui de comparado et ego rodericus ex parte auorum et parentum meorum et de comparado. et iste hereditates iacent in uilla dragúncelli subtus monte de pena discurrente riuulo feuerus territorio portugal super illam stratam habet iacentiam. damus et incommuniamus medietates de illis hereditatibus uobis ex integro ubicumque illas potueritis inuenire suis terminis et locis antiquis ac nouis terminatas cum quantum in se obtinent et ad prestitum hominis est Quomodo exparte cum sexusilo et in atiqui et de altera parte cum uilla plana et cum ordoni ut nos defendatis cum nostris medietatibus in quantum uos potueritis et faciatis adiutorium prout potueritis. Ideo damus uobis istas nostras hereditates. Habeatis illas uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore sint ipse hereditates de iure nostro abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus tam nos quam de propinquis nostris siue extraneis contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in concilio defendere et uobis concedere non potuerimus uel noluerimus uel uos in uoce nostra conponamus uobis ipsas hereditates duplatas uel quantum a uobis fuerint melioratas et iudicatum. Facta karta *in*comuniacionis et firmitudinis III^or^ kalendas iulii. Era M.^a^C.^a^XX.^a^VIII.^a^ Ego ragui ramiriz et ruderico gunsaluiz hanc cartam manibus nostris roboramus. Qui presentes fuerunt. Odorius test. Egas test. Froila test. Aluitus test. Pelagius notuit.

DCCLVII

Partem quintam omnium bonorum immobilium, quae in villa de Rial de Suso *possidebat donat Godinus Sisnandiz Monasterio* de Leça. *Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Carta testamenti

Domnis inuictissimis ac triumfatoribus sanctisque martiribus sanctorum martirum sancti saluatoris et omnium apostolorum sancte marie uirginis cuius baselica fundata est in loco predicto monasterio leza subtus mons custodias territorio portugalensis. Obinde ego famulo dei godinum sisnandiz continuo indigno et peccatore damus atque concedimus ad ipsum locum iam supernominatum V^a^ de mea hereditate quam habui de abiorum meorum siue de conparadela in uilla quam uocitant rial de iusanum iuxta ipsa hereditate de diago truitesendiz siue de meo ganato V^a^ integra per illa potueritis inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis pro remedio anime mee ut siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit generis aud de propinquis meis uel de extraneis qui hunc textum meum temptauerit uel infringere uoluerit in primis sedeat excomunicatus et ad fidem christi separatus et habeat partem cum iuda traditore et pariat ipsa hereditate post parte de ipso monasterio duplata insuper et duo auri talenta et iudicato et ad ipsum principem qui ipsa terra imperauerit gudinum ad hunc testum plenum semper habeat firmitatem. Facta seriens testamenti notum die quod erit III° kalendas iulias. Era M.C.XXVIII.^a^ Godinum in hac series testamenti manus meas robor+++o.

Sueiro test. —Sisnando test. —Gaudengu manus meas conf. —Froila test. —Diagu test. —Colium sisnando test. —Zalama presbiter quod uidit —Gudu manu mea confirmo —Menendus presbiter manus meas confirmo —Manuel notuit.

Hoc memoramus qui ipsos intercessores ipso monasterio inperauerint qui non faciant ad filios meos corrupto nec filios meos ad illos et quid ausus fuerit ipso testamento irrumpere uoluerit qui pariat in duplo quantum sursum resonat.

DCCLVIII

Pactum venditionis agri cujusdam, in loco Arnado *dicto, prope Conimbricam. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, in Publico Archivo invenitur.*

1091

In dei nomine ego pelagio eriz et uxor mea flamula et filio meo iohanne Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uolumptates ut faceremus uobis martinus prior et ceteris canonicis sedi sancte marie colinbriensi karta uenditionis et firmitatis de illa nostra terra que habemus in illo arenato. Et sunt terminos eius in oriente mea uinea propria pelagius supradictus in occidente flumen mondeco ab aquilone almunia sedi sancte marie ad meridie area de aluazir. uendimus atque concedimus nos iam nominati illam terram uobis predictus martinus prior et uestris clericis pro que accepimus de uos pretio x solidos argenti tantum nobis bene conplacuit et de pretio apud uos nichil remansit. Habeatis illa firmiter omni tempore et si unus ex nobis uenerit ad inrumpere hanc scriptura uenditionis ut pariet illa terra dublata et ad dominus terre iudicato. Facta karta VII° kalendas agustas. Era MCXXVIIII.ª Pelagius et uxor mea et filio meo manus nostras rouoramus. troitisindo troitisindiz testis. auriol marekiz test. sendinu ansirikiz test. maruan menendiz. iohannes kintilaz test. froila tosariz test.

gundisaluus petriz notuit.

DCCLIX

Zoleiman, prior, sive abbas, Vaccariciensis Coenobii, cujus inter bona Monasterium de Leça *numerabatur, Gutinum hujusce monasterii praepositum in praepositura sua perpetuo instituit, sub conditione ut vaccariciensi priori dimidium omnium reddituum ejusdem monasterii tribuat. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat. Verba quae in corrosis locis membranae non legebantur, ex* Livro Preto *sumpsimus, et nunc litteris italicis, sic dictis, vulgamus.*

1091

Era millesima cª xxª VIIII.ª In dei nomine hoc placitum confirmare inter se elegerunt zoleiman presbiter silicet et prior uaccarize cenobii sancti uincentii et gutinus presbiter et prepositus uidelicet huius predicti prioris de arcisterio leza uocabolo quod est testamentum predicti cenobii uaccarize ut in eorum resonat cartis Vt isdem prepositus gotinus iam nominatus possideat teneat firmiterque quod ad usum utriusque uite quantum ualuerit satis agat. Interim uero sciendum est ut hic prepositus nominatus medietatem de omni quod apprestitum fuerit habitum uel ganatum ubicumque potest fieri in nomine et in uoto ipsius monasteri leza intus et foris absque ulla fraude et sine finctione huic predicto priori aut eius uicario susurratione delecta cum pace et securitate donet id autem sepe statutum fuit inter preteritos priores uaccarize et prepositos leze. Idcirco ut diximus et idem prepositus iam nominatus illam alteram medietatem possideat teneat et ut uoluerit disponat in edificio uidelicet ipsius monasterii plactet ornet ipsam ecclesiam erigat eleuet honoret et ipsi priori iamdicto seruiat ut mos fuit et est secundum possibilitatem et defendat illum locum absque ulla fraude secundum posse et sine adolatione et ut ipse prior iamdictus illud monasterium leza a manu istius prepositi nominati absque culpa que in concilio emendari non potest auferre temptet quibus diebus uixerit. et si isdem prepositus aliquid contrarii egerit et culpatus emendare noluerit nec per clericorum capitulum nec per concilium ut careat omni illo monasterio integro contra hoc placitum et sanum et incolome nil inde nec per suo consilio nec aliqua arte alienetur dimittat similiter et prior ipse per uerbum falsum aut mentiosum absque capitulo aduersus hunc prepositum nichil credat et ut diximus post obitum huius. Ego prior iam nominatus zoleiman hoc placitum confirmo tibi preposito iam nominato gutino quemadmodum supra resonat et ego nominatus iam gotinus similiter et adicio post obitum meum ut remaneat illud monasterium integrum et incolome cum omni hereditate et apprestito per seculorum secula in eius iure de leza et uaccariza. et si unus ex eis uidelicet prepositus nominatus hoc placitum exierit ut supra diximus et monasterio careat et centum solidos priori predicto conponat similiter et prior ille predictus quod si hunc prepositum amouere de quo supra resonat *temptauerit c solidos ei redd*at. notum IIII° nonas augustas. Hoc *placitum manus nostras robo*rauimus✝✝.

martinus prior canonice colimbriensis confirmo. Garcias archidiacono confirmo. Erus archidiaconus sedis

conimbrie confirmo. Arias presbitero confirmo. Todemirus diaconus test. Gundesindus diaconus test. Gudino confirmo. Tructesindus test. Pelagio test.

Fromaricus Notuit.

DCCLX

Gudinus sive Gudina Menendiz Morariensi Monasterio donat bona immobilia quae in villa de Moreira *a patre atavisque hereditario jure ei obvenerant. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.*

1091

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego autem gudinu cognomento menendo salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo potest hactu largitatis inrumpere. Obinde ego placuit michi expontanea mea uolumtate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnen mea hereditate quanta abco de parente meo menendo eronizi de abunculis meis que abui in uila moraria totam ad integrum pro remedio anime meae do atque concedo ipsa hereditate cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est do ad ipsius loci sancti saluatoris et reliquie que ibi sunt recondite Ao *(sic)* monacos qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint ut inde habeant quantulumcumque uictum uel tecumentum et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam ex progeniae meae quae hunc factum meum infringere uoluerit In primis sit a coetum omnium christianorum segregatus et excomunicatos et cum iuda traditore in aeterna poena sit condemnatus et anethematus anathema mareneta et insuper duo auri talenta ad domnos que illa imperauerint et hunc factum meum semper habeat robore firmitatis usque in seculum seculi. Factum series testamentum die erit VI kalendas setembris. Era T. C^a^ XXVIII.^a^ Ego famulo dei gudinu prolis menindo in hac series testamentum manu mea rouoro+.

Abas gelmirus confirmo —gutiere confirmo —frater ariufu confirmo —pelagio confirmo —uermudu confirmo.

froila test. —andufu test. —nunu test. —daui test. —menindo test.

uermudu notuit.

DCCLXI

Pactum venditionis praedii in villa de Cavallões. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1091

In dei nomine ego Geluira prolis ramirizi In domino deo aeternae salutem amen. Ideo placui michi per bona pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperium nec suadentis articulo sed propria michi accessit uoluntas ut facerem tibi pelaio gundisaluizi kartula uenditionis de hereditate mea propria que fuit de uiro meo uimara aermolfici et habet ipsa hereditate iacentia in uilla kaualiones Subtus mons eiras discurrente in riuulo tamice. et accepit de uos precio LXXX^a^ modios in quo michi placui et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. habeas tu et omnis posteritas tua. Siquis sane mens non crediderit et aliquis uenerit uel uenerimus de genere meo aut de generis ominum qui contra hanc series scriptura temptare uel inrumpere uoluerit pariat illi omnia que scripture resonat a partique uestre in dublo uel tripo et iudicatum. et hunc factum meum in robore permaneat. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XVI kalendas octobris. In era T C^a^ XX^a^ VIII.^a^ Ego geluira prolis ramirizi una pariter cum uiro meo uelasco froilazi a tibi pelaio gundisaluizi in hanc kartula uenditionis manus nostras r++o-uorauimus.

pro testes —Pelaio test. —Godino test. —Ero test.

Iohannes notui.

DCCLXII

Pactum venditionis vineae in loco Arriel *dicto, prope* Montemor Velho. *Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1091

In dei nomine et eius misericordia. Hec est kartula uenditionis quem mihi bene placuit ego iuste filia ex eiza aluanne placuit quoque mihi per bona pacis et uolumptas mea ut uendere ad uos domno episcopo nomine iohanne sicut et uendiui ea uinea mea que ago in ciuitate montemaior in locum predictum id est arriel et habet iacentia ad parte oriente uinea de meo iermano nomine abdirrahmen et ad parte occidente uinea de mea iermana nomine marie que est mulier de petro anagildiz et ad parte aquilone uia publica. et accepi de uos pretium quod mihi bene placuit id est x solidos argenteis ab moneta domno adefonsi regis et de pretium apud uos nichil remansit ita de odie die de mense setember in era M^a^ C^a^ XX^a^ VIII^a^ ut sit de iure meo abrasa et in iure uestro confirmata. Habeatis illa uos hauitura per ra (*sic*) perpetim et habeatis ea et secundum uoluntate uestra inde faceatis. Et si unum ex mea posteritate aut de mea gente uel aliquis generis homo aut ego meipsa ad hanc kartulam inrumpere uenerimus et aucturgare non potuerimus dicimus ut pariemus ad uos domno episcopo similiter et ad quem uos ea hereditaris pariemus illa uinea dublata et ad iudice suo iudicato. Ego uero iuste supradicta que hanc kartula iussi conligare et cum idoneis testibus confirmare et manus mea rouoraui et signum hoc feci+. que aderant nomine eorum hec sunt. aluitu cidiz testis pelaio patriz testis daui dauiz testis pelaio ordoniz testis ioan ioannes testis domno zekerie iermano de domno midu quos uidi et audiui. zuleimen notuit.

DCCLXIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Venditio uinee que est in ariel in montemaiore

In dei nomine ego eiza aluanne placuit mihi per bona mente et propria uoluntate ut facerem cartam uendicionis uobis episcopo domno iohanni sicut et facio de uinea mea propria quam plantauerunt manus mee in loco qui dicitur arriel iuxta ciuitatem montis maioris ad orientem subtus monte molinus secus flumen mondecum sicut eam coram uobis testibus adsignaui per suos terminos sicut est cognita multis iuxta uiam que ducit ad ciuitatem. et accepi de uobis pro illa XXXX^a^ solidos argenti. Similiter et ego maria iben eiza uendo uobis episcopo domno iohanni meam partem de ipsa mea uinea supradicta quanta inde uenit mihi in porcionem inter meos germanos de parte matris mee que illam edificauit cum patre meo in ipso loco iam dicto arriel. et accepi de uobis precium decem soldorum Tantum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nichil remansit. Habeatis uos illam et faciatis de illa que uobis placuerit. Si uero aliquis de propinquis nostris aut de extraneis uos pro illa calumniari temptauerit et nos eam in iudicio deuindicare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra pro parte uestra pariemus uobis illam duplatam et quantum ibi a uobis fuerit melioratum et semper uos illam habeatis. Facta est carta uendicionis III° idus octubris in era T. C. XXVIII. Nos supradicti eiza et filia mea maria propria manu cartam istam roborantes fecimus hec sig++na. Qui presentes fuerunt. Aluazir domnus martinus presens adfuit —Petrus anagildiz confirmo —Notarius christoforiz test. —Gotinus test. —Erus cidiz test. —Dominicus qui et nuzeiz test. —Froia georgii test. —Menendus petriz test. —Iohannes iben eiza conf. —Martinus petriz test. —Plagius scripsit.

DCCLXIV

Flamula Gomiz fundum in loco Todesindes, sic dicto, situm, dimidiumque praedii prope ostium fluminis Feveros *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *sive legat, sive donat. Autographa duo hujus donationis, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo inveniuntur. Cum alterum alterumque exemplar eodem aevo scripta videantur, ex uno textum, ex alio lectiones varias perhibemus. Verumtamen ampliorem donationem fictam esse posse non adversamur.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuide[1] trinitatis. Duuium quidem non est sed multis mane in uerite[2] cognitus hac notissimus eo quod ego flamula[3] prolis[3] gomize[3] facio testamentum de mea hereditate et de meo ganato ad aulam baselice sancti iohannis babtiste[4] et aliarum reliquiarum quorum ibi sunt recondite qui[5] est[5] fundato[5] in[5] ripa[5] durio[5] a[5] radice[5] montis[5] aratri[5] urbis anegia terr*itor*io portugalensis. et[6] habent[6] ipsas[6] iacencia[6] in terrio pannoniarum in loco nominato in[7] todesindes I[o][8] kasale[8] subtus mons[9] campelana et alio casale in ripa durio in[10] foce[10] de[10] feueros[10] medietate[10]. et[10] si[10] kalumniauerint[10] illud[10] uobis[10] pro[10] testamento[10] de[10] palumpario[10] dent[10] uobis[10] illud[10] meo[10] quod[10] ego[10] illis[10] testo[10] de[10] sala[10] et una pelle azingeue in precio de illud[11] bibliotegam[11] et medietate de meas[12] uacas[12] et de[13] pane et uino quomodo iam scripsi[14] habeatis uos illas[15] per[15] suis[15] terminis[15] et[15] locis[15] antiquis[15] cum[15] quantum[15] in[15] se[15] obtinent[15] et[15] aprestitum[15] est[15] pro[15] remedio[15] anime[15] meae[15] ut[15] me[15] semper[15] in[15] mente[15] habeant.[15] Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit quomodo pariet post[16] partem istius testamenti D[17] solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensem pertinet istum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre redat[18] aliud tantum et iudicato. et tandiu ipse presumtor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tan grande facinus. Facta serieries[19] testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus archiaepiscopus aeclesiae bragarense notum die eri VIII[o] kalendas decembris. Era M[a]CXXVIII.[a] Flamula prolis gomize coram testibus ad r✝oborandum manibus tradidi et[20] aeclesiae[20] sancti[20] iohannis[20] babtiste[20] adsignaui[20].

Seniarigus[21] aba[21] conf.[21] —Gomize[21] ueniegas[21] conf.[21] —Aluitu gunderiquiz conf. —Petrus monachus conf. —Seniarus[22] monachus conf. —Petrus monachus conf.

Gundisaluus conf. —Tellus monachus conf. —Seniarigus[23] conf.[23] —Petrus[23] conf.[23]

pro[23] testes[23] —Moderigu test. —Louesindo test. —Fagildo test.

Michaelis[24] scripsi.

1 indiuidue
2 ueritate
3 famula dei flamula prolix gomice
4 babtiste siue et euangeliste sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis
5 et a domnus eximinus et ad suo frater. et est ipso loco fundato a radice montis aratri in ripà durio
6 contesto ibi pro remedio anime mee uno kasal
7 *deest*
8 *deest*
9 *deest*
10 de sala mea ratione integra id est IIII[a] per ubi illam potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis
11 illum librum
12 illas uaccas
13 *deest*
14 scripsi in ipsa noticia de palumbario
15 et fratres qui regulam et uiam monasticam obseruauerint et ipsum locum in boni testimonii persteterit et si diuisum fuerit licenciam habeatis super illum ubique fueritis ut me semper in memoriam habeatis et filiis aut propinquis qui eum obseruauerit et adiutor fuerit adiuuet eum deus omnipotens super cunctos homines ..... habeant roborem.
16 *deest*
17 quingentos
18 reddat
19 series
20 *haec desunt*
21 Qui preses fuerunt —Gomice ueniegas conf. —Seniarigus aba conf.
22 Seniarigus
23 *desunt*
24 Michahelis

DCCLXV

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1091

Carta de hereditate quam habet monasterium in Moldes termino de Arouca

In temporibus adefonsus rex et in presentia aluazir domno sisnando. Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod orta est intentio inter fratres de sancto petro de arauca et uimara gondesindiz et suos heredes ramiro didaci et suos heredes teton tetoniz et suos heredes de parte de quinta

de hereditate de casal de miron de uilla froilanes. inuenerunt ipsos fratres quinta de illo casal cum sua hereditate in testamento de ipso monasterio et habuerunt inde cum ipsos intentores superius nominati barallias et altercationes ante illo iudice in arauca iusto dominquizi. et peruenerunt inde ad concilium hic in uilla froilanes ante illo iudice iusto dominquizi et gauino froilaz et recemondo qui erat uigario de aluazir et de cidi redariz et uigarios de domna guntina et de odorio telliz et de aluaro telliz et multi filii bonorum hominum de arauca et totum concilium de ribulo mollides. et asseruit gudino presbitero ipso testamento et asseruit uimara gondesindiz in uoce sua et in uoce suos heredes et iudicauit ipse iudex ut dedisset ipse godino presbitero IIII fratres de ipso monasterio et firmassent v^a de ipso casal cum sua hereditate quia erat ueritas per testamento de ipso loco sancti petri sicut et iurarunt adefonso frater gauino frater fridixilo frater sisnando frater VII idus decembris Era M^a C XXVIII. Obinde ego uimara gondesindiz et heredes mei teton tetoniz et hereditarii mei ramiro didaz et heredes mei plazum et annitione facimus ad uobis didagu abba et tibi gudino presbitero et fratribus uestris de sancto petro ut deinceps amodo quod est IIe nonas *(sic)* Era M^a C XXVIII si ausi fuerimus ad uos uel qui in ipso monasterio habitauerit ipsam v^a de ipso casal cum sua hereditas extraniare uel temerare presumpserit per qualibet modo tam nos quam ex propinquis uel extraneis uel quislibet generis homo quisquis ille fuerit qui hoc temptauerit pariat uobis supranominati uel qui uocem monasterii pulsauerit x talenta auri et hoc quod in testamento resonat ipsa v^a de ipso casal duplata et ad partem imperatoris iudicato alio tantum. et ipsa hereditas firmiter ad ipso monasterio seruitura permaneat per omnia secula. Vimara gundesindiz una cum heredes mei teton tetoniz similiter ramira didaz similiter cum meis heredibus in hoc plazum et annitione manus nostras ro++mus. Qui preses fuerunt pro test. menendo test. froila test. anserigu test. balterio test. Godinus presbiter notuit.

DCCLXVI

Conjugio inito a Sendamiro Cidiz et Seniore Eriz, sponsi fidejussores obligationem contrahunt numeratam pecuniam uxori solvendi, si vir conjugialis foederis conditiones sponsaeve jura quomodocumque infringat aut excipiat. Charta autographa, olim in tabulario Petrosensis Monasterii servata, in Publico Archivo invenitur.

1091

Semdamiru cidiz plazo ligale

Christus. Nos fidesetusores que sumus de semdamiru plazo ligale facimus ad tiui senior eriz Era Mª C^a XXVIII^a que sedea tigu per directu coniumgio et exconduga te per uia bona comodo alios uiros bonos suas bonas uxores solent facere et tu mizi seruicio con fide et ueritate et non leixe te pro alia mulier nec sine mulier in nulis temporibus et quantum ganarmus et criarmus et plantarmus et ad nobis potuerimus adpligare per medio abeamus et insuper mediatate de ereditate de sendamiru sendamiriz et de alia mediatate non cabiam in illa filios de alia mulier. sunt ipsos fides prenominados sendamiru iamiz L solidos iamu frogaz XXV solidos suo iermano suario frogazi XXV solidos iamu iurgiz XXV solidos ero .....niz XXV solidos et si minime fecerit is.....zo exierit parient isto que in ipso placito resonat ad dona senior et ad qui sua uoze pulsauerit et iudicato. et rouorant ipso placito ad dom nunu prolis eriz. nos prenominados semdamiru et iamu et suario et alio iamu et ero in oc plazo manus nostras rouorauimus+++++.

qui preses fuerunt Ero testes suario testes Goncaluo testes alefonso testes Goncaluo presbiter notuit.

Cresconio confirma.

DCCLXVII

Pactum venditionis partis praedii in villa de Pindello. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1092

Christus. In dei nomine ego piniolo ouequici et uxor mea nomen gutina connomento uiliulfici In domino deo et *(sic)* eterna salutem Amen. Ideo placui nobis per bone pacis et uolumtas sano animo intrecroque consilio et propia nostra acesit uolumtas ut per scriptis uemderemus uobis aba scemenus et frater de sancti ioanis secuti et uemdimus ereditate nostra propia que auemus in uila quas uocitant pinitelo et fuit ipsa ereditatem de prosauios nostros monio menendizi subtus mons muro terridorio sancti felice discurrentem ariuolum nesperaria. damus uobis ipso kasale VIII^a portione in casas in uinias pumares figales secales terras ruptas uel inruptas pasquis padulibus aquis aquarum sesigas mulinarum exitum uel regresum quantum in illa ominis ad prestitum est per suis terminis et locis antiquis ubi illa potueritis inuenire. et acepimus de uobis in precio ad cartula confirmando XIII modios in quod ad nobis bene conplacui et aput uos nicil remansi in deuito. aueatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum et siquis tamem fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uendicionis uobis inrumpere quesierit et nouis in iudicio deuemdicare non potuerimus pro parte uestra quomodo pariamus uobis ipsum que in cartula resona dublato uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abituram. facta cartula uenditionis notum die quod erit Ianuario mense mediato. Era M^a C^a XXX.^a piniolo ouequici et uxor mea nomen cutina uiliulfici in hanc cartula uenditionis manus nostras r++ouimus.

pro test. egas uiliulfici test. —froila recaredici test. —todemondo test. —didagu frater conf.

Adaulfo presbitero notuit *(?)*.

DCCLXVIII

Pactum venditionis praedii in Villa-Cova. *Charta autographa, e tabulario Vimaranensis collegiatae in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1092

Christus. In dei nomine Ego ero uelasquiz et coniungia mea gotina suariz In domino deo salutem eternam. Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed arcessit propria mea uolumtas ut uinderemus ad tibi gundisalbo iohachiniz et coniungia uestra gotina gomiz hereditate mea propria que habemus in uilla quos uocitant uillacoua subtus mons sancta marta et auctinus territorio bragarensis discurrentes arruigius qui intrant in aleste. et fuit ipsa hereditate qui ganauit suario guttierriz de suario quiriaquiz et uenit nobis in portione de parentorum nostrorum. damus ad uobis de ipsa uilla medietate integra et alia quarta de illo casal de iusano. damus ad uobis cum suos casales exitum uel regressum usque ad illa petra pestil *(?)* et exparte cum auctino damus illa ad uobis cum quantum aprestititum *(sic)* ominis in ea est per suis terminis ad *(sic)* locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire. et accepimus de uobis pretio de c solidos in pecto de illa fossateiro de pelagio petriz qui erat dux de illo rex domno adeffonsus in quo nobis bene complacuit uos destis et nobis accepimus et de pretio aput uos nichil remansit in deuitum Ita de hodie die de iure nostro sit abrasum et in uestro iudicio sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis meis uel extraneis que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel tripata et ad illa potestas suo iudicato cc solidos. notum quod erit XIII kalendas februarii. Era MCXXX.^a Ero et gotina tibi gundisalbo et gotina in hanc cartula uenditionis et confirmationis manus nostras ro++mus.

qui preses fuerunt —ariulfu test. —astrulfu test. —galindu test.

Veremudus monachus notuit.

DCCLXIX

Pactum venditionis praedii in villa de S. Pedro e S. Christovam. *Charta autographa, e scrinio Valerianensis sive Vaironensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1092

In dei nomine ego eilu *(?)* godesteizi placui michi per bona pacis et uolumptas nullum quoque gentis inperio nec suademtis articulo neque pertimexidis medum set propria nobis accepsit uoluntas ut faceremus ad uobis gunzalbo rodoriquizi et uxor tua ermesinda kartula uenditionis de hereditate mea propria que abeo in uilla sancto petro et sancto crestouulo de vi^a *(?)* quarta tanto he*re*dera me et mea iermana egilo que abemus de matre mea gulu. Abeatis uos illa et omnis posteritas uestra temporibus seculorum. abeatis uos illa per ut illa potue*ri*tis inuenire per suis locis et terminis antiquis per ut illa potueritis inuenire quum qua*n*tum in se obtinet et aprestitum ominis est. et accepimus de uos in pretio aderato x modios in una pelle conelia et una capa nigra tantum nobis bene conplacui et de pretio apud uos nichil remansi in deuidum et de hodie die sic iure nostro obrasa et in uestro dominio confirmata. abe*a*tis uos illa heredi*ta*te firmiter et omnis posteritas uestras iuri quiedum. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus tan nos quam *(?)* propinquos nostris uel extraneis aut per qualeliue scriptura contra anc seria et kartula uenditionis et firmi*da*dis qui nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut non uoluerimus autorgare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis illa hereditate dublada uel tripada aut quantum fuerit meliorata. Facta kartula uenditionis et seria firmidadis die quod erit viii° kalendas februarias. Era m. c. xxx.^a Eilu *(?)* godesteizi in hanc karta uenditionis et firmidadis manum mea rouor+++—++++—o.

atan presbiter *(?)* test. didacu test. salamiro test.

Davit Presbiter Notuit.

DCCLXX

Martinus Moniz uxorque ejus, Comitis Sesnandi filia, Joanni Gondesindiz donant in villa de S. Martinho *prope* Tavarede *et* Quiaios, *omnia bona quae ibi Cidellus Pelagiz olim possederat ejusdem comitis beneficio. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1092

Carta donationis

In nomine sancte et indiuidue trinitatis ego famulus dei martinus moniz una cum uxore mea geluira sesnandiz Qvia procerum antiquitus mos est patronorum suis aliquod propriis de beneficiis amoris affectu conferre fidelibus in quorum seruicio illarum complacet uoluntatibus idcirco et nos benigne uoluntatis fauore commoti prona mente et propria uoluntate facimus cartam donacionis tibi iohanni gondesendiz de loco sancti martini in uilla tauaredi. ad orientem illa uarzena que spartit cum uilla tauaredi per illa penna de azambugero et inde ferit in illo suuereiro curuo per in directum in illa mamoa ad occidentem uilla alimedi ad austrum est locus salinarum iuxta flumen mo*n*decum ad septemtrionem uilla kiaius. concedimus tibi in ipsa iamdicta uilla sancti martini omnia que ibi obtinuit cidel pelagiz in antondo de consule domno sesnando cui sit beata requies et est in territorio montis maioris ad occidentalem plagam. Habeas tu et possideas ea que tibi damus in ipsa uilla et filii tui et omnis tua progenies post te et facias inde omne quod tibi placuerit iure quieto temporibus seculorum. Si tamen quod fieri non credimus aliquis de propinquis nostris seu de extraneis hoc nostrum factum infringere temptauerit pro sola presumcione de suis propriis facultatibus legali iudicio constrictus aliud tantum tibi conferat quantum a te auferre uoluerit et tu ea semper obtineas. Facta est hec carta donacionis iii° idus februarii. Era m.^a c.^a xxx.^a Nos supradicti martinus moniz et uxor mea guluira *(sic)* sisnandiz cartam istam donacionis quam prona mente fieri iussimus propria manu stabilientes roborauimus facientes hec signa++.

Belidi iustiz adfuit —Mitus dauid adfuit —Garcia pelaiz test. —Notarius christoforiz adfuit —Guterre menendiz test. —Petrus christoforiz test. —Suarius adefonsi test. —Pelagius scripsit.

DCCLXXI

Ex Livro Baio-Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii descripsimus.*

1092

Karta de ecclesiola

Christus. In dei nomine. Ego aluaro prolis ansaloniz una cum fratribus meis gundisaluo ansaloniz et froila ansaloniz genlo et guntrode Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas ut faceremus kartulam uenditionis uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habemus in ecclesiola in illo auteiro que uenit nobis de matre nostra raniuerta. Damus inde nostras portiones integras ubicumque illas potueritis inuenire in ipso uidelicet auteiro ab illo corrago usque diuidit cum casal de raniuerta et de cidi sendinic usque in cabo de sauto de mari per ubi extrema cum casal de domno arias. et de ipsa hereditate concedimus uobis nostras portiones ab integro prout retro sonat. Pro quibus accepimus a uobis in pretium unam equam in triginta et quinque modios quod nobis conplacuit recipere et uobis dare et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis illam firmiter uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore ipsa hereditas sit de iure nostro abrasa et in dominio et iure uestro tradita sit et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulam ad irrumpendum et nos in iuditio deuendicare et uestri parti concedere non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus illam duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis xn° kalendas marcii. Era M. C. XXX. Ego aluaro et gundisaluus et froila et genlo et guntrode illam uobis domno suerio et domne eluire manibus nostris roboramus.

Sendino test. Inueando test. Aluitu test. Ederonio test. Menendus notuit.

DCCLXXII

Sumpsimus ex Livro Baio-Ferrado.

1092 + R

De nogeira. carta

Christus. In dei nomine. Ego pelagius ansaloniz Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas ut faceremus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento cartam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla nogeira que fuit de patre meo ab integro per ubi illam potueritis inuenire et habet iacentiam in uilla nogeira subtus monte petroso discurrente riuulo guitin territorio portugalensi. damus atque concedimus uobis ipsam hereditatem illam III^am^ ab integro cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Et accepimus a uobis pretium definitum XXX^a^ modios tantum mihi placuit et aput uos pro dare nichil remansit in debitum. Sit uestra ab hac die ipsa hereditas et omnis posteritatis uestre iuri quieto temporibus seculorum ita ut ex hodie et die et tempore sit de meo iure et dominio abrasa et in uestro dominio et iure tradita et confirmata. Siquis tamen uenerit uel ego uenero contra hanc cartam ad irumpendum et ego in concilio deuendicare noluero aut non potuero quod pariam illam uobis cum quantum a uobis fuerit meliorata in duplum. Facta carta uendicionis XII° kalendas marcii. Era M. C. XXX.^a^ Ego pelagius ansalonic uobis suerio fromariguic et uestre uxori eluire nunic hanc kartulam manibus nostris roboramvs.

Sindino test. Inueandu test. Aluitu test. Ederonio test. Menendus notuit.

DCCLXXIII

Pactum venditionis partis cujusdam villarum de **Jugueiros** *et* **Lourosella**. *Charta autographa, ad Araucense Monasterium pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1092

Christus. In dei nomine ego gundiario songemiriz et uxor mea sesgundia flosendiz in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bona pacis uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria nobis accessit uolumtas ut uinderemus tibi gudino presbitero et fratribus tuis de sancto petro de arauka hereditate nostra propria que comparauimus de froila garcia et de uxor sua eileuua suariz et habet iacentia ipsa hereditate in territorio arauca in uilla iugarios. de ipsa uilla de iugarios uendimus uobis de medietate xª integra et de alia uilla que uocitant laurosella de medietate nona integra uobis uendimus et testamus tantum ibi de froilla garcia et de eileuua suariz in kauallo apretiato in LXXXX modios comparauimus et tantum uobis uendimus cum omni sua prestantia et edificantia et suo exitus et regressu in montes in fontes in sesigas molinarum in omnique circuitu cum omni sua prestantia siue et domos earum quomodo eas emimus et in nostro iure eas obtinuimus sic eas ad integrum uendimus. et accepimus de uos pretio in pleno una equa et sua filia apretiatas in L et VII modios et III modios in quo nobis conuenit bene tantum nobis bene placuit. Vos dedistis et nos accepimus et de pretio apud uos nicil remansit in debito. Ita ut de odie in denante sint ipsas uillas et ipsas hereditates de iure nostro abrasas et in uestro iure et dominio traditas et confirmatas. habete uos illas et omnis posteritas uestra post uos iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus tam ex propinquis quam de extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis gudino uel ad fratribus uestris uel qui uoce uestra et uox de ipso monasterio pulsauerit ipsas hereditates duplatas uel quantum uobis fuerit melioratum et uobis perpetim eas habituras. et cartula ista usque in perpetuum firmiter in uestro iudicio et iure cum omni illa hereditate permaneat. Facta kartula uenditionis notum die VI kalendas martii. Era MCXXX. Regnante in toleto et in omni gallicia et in spania adefonsus filius fredenandi regis. in colimbria dux martino monniz. iudex in arauca iusto domenquiz. mandantes arauca odorio telliz aluaro telliz monnio ueniegas et uigarios eorum uimara menendo aluitu. Gundiario sesgundia in hanc cartula uenditionis uobis gudino presbitero et fratribus tuis manus nostras ro++mus. Qui preses fuerunt pro test. adefonso test. aluitu test. gunzaluo test. pelaio test. —Gudinus presbiter scripsit.

DCCLXXIV

Pactum venditionis praedii in villa de **S. Cruz**. *Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata (ubi extat) variis locis discissa est. Quae deerant ex apographo in* **Livro Preto** *inserto supplevimus, litterisque italicis, ut vocant, distinximus.*

1092

In dei nomine ego dauid et bailessa ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut facimus ad tibi ansur et uxor tua senior cartula facimus uenditionis de ereditate nostra propia que abemus illa de comparatea et abet ipsa ereditate iacentia in uilla quos uocitant sancta cruce terretorium alafouenes su*btus* mo*ns fu*ste discurentem ibaroso. damus inde ad uos de ips*a he*redit*ate* vª et de quarta inde quarta inter fratres et eredes per ubi illa potueritis inuenire qum quamtum in se obtinet et ad ominis prestitum est. et accepimus de uos precium definitum et aderato XII modios in plenum tamtum nobis bene conplacuit uos destis et nos accepimus cum bona mente ita ut de hodie die sedea ipsa ereditate de iuri nostro obrasa et in uestro dominio sedea tradita et confirmata et abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis *homo uen*eri uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrum*pen*dum et nos ad concilio non potuerimus auctorgare post tua parte aut qui uoce tua pulsaueri que pariemus illa ereditate dublata aut quantum ad uobis fuerit meliorata et iudicato. Facta carta uendictionis notum die erit XV kalendas aprilis. Era MCXXX.ª Et ego nos dauid et bailess*a a*d tibi ansur et uxor tua senior in hanc kartula .....tionis manus nostras r++o—mus. qui testes fuerunt uermudu test. iulianu test. sarracino test. addaulfu test.

ansur notuit.

DCCLXXV

Electionis episcopi Conimbricensis Cresconii, a clero et populo factae, confirmante archiepiscopo Toletano, ejusdemque episcopi consecrationis acta. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1092

In nomine sancte et indiuidue trinitatis in quo condita et restaurata sunt uniuersa que sunt in celo et in terra et in quo cuncta consistunt cuiusque consilio certa tempora lege disponuntur sine quo eciam nichil in terra sine causa fit eius plane consilio eiusque auxilio suaque disposicione freti minuti atque adiuti nos colinbriorum clerus et populus una cum consensu ordinis presidente domno nostro archiepiscopo toletano bernardo concilio generali comprouincialium episcoporum apud sanctam mariam de fusellis celebrato coram eciam adstante serenissimo rege nostro adefonso elegimus nobis in episcopum abbatem de titulo sancti bartholomei tudensis nomine cresconium fauente prenominato archiepiscopo et omnibus episcopis simul cum abbatibus nullo interueniente uel certe promisso simoniace heresis precio sed iure iuxta canonum statuta et sanctorum decretalia patrum facta est conclamacione ac laudacione in deum omni *(?)* precio idus aprilis luna xx^a^ viii^a^ anno incarnacionis domini millesimo nonagesimo secundo consule ciuitatis prephate domno martino muniz. Ordinatus est autem in episcopum predictus cresconius a iamdicto domno archiepiscopo tolethano et a domno episcopo ederico tudenti et domno petro oriensi dominica in octauis pentecosten in ecclesia beate marie colimbrie adstante clero et populo.

DCCLXXVI

In Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur insertum.*

1092

Testamentum factum ad ecclesiam sancte eufemie de arriel

Illuminator omnium fidelium deus oriens uisitator et splendor lucis eterne et sol iusticie qui celum contines tronos et abissos intueris qui es rex regum et dominus dominancium qui es trinus in personis et unus in deitate trinitatis unus qui uenisti redimere hominem perditum quem de limo formaucreas *(sic)* et dedisti eis lumen ut uiderent te qui erant in penis tenebrarum constituti et te uenturum speramus iudicare omnes homines et redderes unicuique secundum opera sua que gessit. Idcirco ego bellitus iusti filius simul cum uxore mea bellita in tuo amore christe et in tuo timore et in ueneracione omnium sanctorum qui tibi placuerunt ab inicio mundi usque nunc offerimus ad eclesiam sancte eufemie que est fundata in loco qui dicitur arriel territorio montis maioris nostram terram et que fuerunt de suario froiaz cultas uel incultas ubi illas inuenire potuerint sicut nos illas conparauimus nostro precio integro in illo loco predicto arriel. et habet ad orientalem partem eclesiam predictam et ad occidentalem uiam puplicam que currit ad molinos ab aquilone usque ad illam archam que uocitant et de meridie usque ad illum montem de illa furca. Hoc testamentum fecimus deo auxiliante per autoritatem domni martini moniz et coniugis sue domne elbire domni sisenandi filie diebus quorum illas ganauimus. Ideo timentibus nobis diem ultimum et tremendum iudicium et peccatorum nostrorum ualde depressi non usquequaque disperacione deicimur sed eciam per merita et intercessiones uenerabilium sanctorum dei redemptionem anime speramus *(?)* quia scriptum est —redime te homo dum uiuis dum precium in manu tenes et ne differas de die in die quia mors non tardat— et alibi —vigilate itaque quia nescitis diem neque oram— Sic ait iob —lignum aridum in qua parte ceciderit ibi manebit— Propheta qui ait —Tu autem domine in eternum permanes et tu es super omnes principes et tua est diuicia et gloria quoniam nos omnes peregrini et hospites sumus super terram et omne quod de manu tua accepimus damus tibi quia te igitur credimus uidere in terra uiuencium—. Hoc testamentum factum et confirmatum mense maio. Era m.^a^ c.^a^ xxx.^a^ Siquis uero homo quod fieri non credimus uenerit factum nostrum in aliquo contaminare in primis sit excomunicatus maledictus et confusus et cum datam et abiron in profundum inferni dimersus et pariat hanc cartam duplatam uel triplatam aut quomodo fuerit meliorata et ad dominum terre duo auri talenta. Ego bellitus predictus et uxor mea bellita manus nostras in hoc testamento robor++amus.

Qui presentes fuerunt —Pelagius eriz test. —Martinus iben atomati test. —Sesnando zoleimaniz test. —Lupo sancii test. —Menendo uizoiz test.

DCCLXXVII

Annaia Joannes, testamentum texens, dimidium bonorum acquisitorum ecclesiam S. Euphemiae legat, aliivero dimidii filios suos heredes instituit. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis decerpsimus.*

1092

Carta commendationis

In christi nomine ego annaia iohannis sub nomine omnipotentis dei Placuit mihi asto animo et sana mente ut faciam sicut et feci cartam conmendationis anime mee siue de meo habere diuissionem timendo mortem subitaneam et extremum diem uite istius seculi Id est medietatem de omni meo ganato mando dare ad eclesiam sancte eufemie que est sita in monte super illas uineas que sunt ultra mondecum flumen et aliam mediam ad meos filios Id est ad illam eclesiam predictam medietatem de uilla lamarosa cum suo canpo de ipso porto douelias usque ad illas borras et cum alio campo de illa canal de arquanis et de medietate de meis salinis que sunt in foce de mondego et illas uineas que conparaui de meis soprinis integras. Et habeant mei filii illam uineam mauriscam integram sed per unumquemque annum inpleant illam cupam de decem quinales qui ueniunt de balestarios de uino de illa uinea de illo arnato et donent ad pauperes pro mea animam et sic habeant mei filii meam cortem et donent ad eclesiam predictam illum sopratum quod feci nouum. Qui uero inde aliter fecerit sit maledictus et confusus et cum iuda traditore habeat participationem in eternam damnationem. Si uero plus inuenerint de meo habere quam in hac carta resonat plus inter se diuidant hoc uero totum factum in mea uita siue post mortem fiat per manus zoleiman prioris uacarize. Facta carta comendationis mense magii. Era M. C. XXX.

DCCLXXVIII

Midus Cresconiz uxori suae Ermentro Madreonae bona immobilia, in villa de Lagiellas *sita, quae a parentibus ei obvenerant, donat. Pactum adjungitur (in tergo membranae exaratum) quo cavetur ne filii Madreonae ex alio viro, si illa, Mido morte correpto, ad secundas nuptias convolaverit, in quamcumque partem eorumdem bonorum jure hereditario succedant. Charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii servata, in Publico Archivo invenitur.*

1092

In dei nomine ego midu cresconiz in deo eterno salute Amen Ideo plagui mici per bonas pacis et uoluntas nulis quoque ientis inperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis medum se propria mici accesit uoluntas ut fazere tibi uxor mea ermentro cognomento madreona karta firmitatis de ereditate mea que abeo de auiorum uel parentorum meorum siue de ganantia quomodo et de conparadela et abe ipsa ereditate iazentia in uilla lagenelas subtus mons gaudiosi discurente ribulo miniu prope litore maris teritorio tulensis do uobis de ipsa ereditate de quanta que ego odie ibi abeo medietate integra per suis lozis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illam potueritis inuenire cum totas suas prestationes abeas tu illam firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum quia adici *(sic)* in libro godorum quia omo qui sic *(?)* uolueri de rem sua facia qui uolueri et dicit ualea uendizio sicut et donatio. siquis tamen quod fieri et mici non credis et aliquis omo ueneri uel uenerimus pro ad istum factum nostrum ad inrupendum que ego ad uos in conzilio obturgare non potueri au nolueri que parie ad uos au ad qui uestra uoze pulsaueri ipsa ereditate dublada uel quantum ad uos fueri meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta notum die quod erit II nonas *(?)* iunii. Era millesima CXXX. midu cresconiz ad uobis uxor mea ermentro manu mea r+ouoro.

qui preses fuerunt ic sunt —petro test. —ouecko test. —menendo test. —menendo test. —zalama test. Menendo notuit.

In tergo.

Et ibi melioramus que bene conplacui nobis sic ipsa madreona post ouidum de suo uiro midu cresconiz uirum alium prendere uolueri et inde semen abueri non sedea erdado con ipsos de don midu in ipsa ereditate fi-

lio suo inde abueri. et si ad ouidum nostrum filium inter anbos non abuerimus relinquas ea ad eglesia sancta pro mea anima. et ad karta rouorando ad confirmation do uobis uno medio de cauallo roselo.

DCCLXXIX

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert:*

1092

Karta de uno casali quod habet monasterium in ualle de moldes in termino de Arauca

In dei nomine. ego nuno pelaiz placuit mihi per bone *(sic)* et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed sano animo et integra mente mihi accessit propria uoluntas ut facerem tibi gudinus abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca kartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in territorio arauca in uilla que uocitant ribulo mollides in loco predicto in froilanes quantumque ibi habeo que fuit de patri meo pelaio quitilssiliz et de bisauios meos leoderico et uistregia sicut illa ganarunt et obtinuerunt per suas cartas et possiderunt in suo iure cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis ubi illa inuenire potueritis in omni uilla froilanes cum ag*n*itionibus suis et terminis antiquis. et aditio uobis alio casale que habeo iuxta illa ecclesia sancti stephani in uilla ribulo mollides et iacet illo casale iuxta illa ecclesia uocabulo sancta maria et sancto stephano et diuidit per illos dextros de ipsa ecclesia et uadit infesto usque in termino de uilla penso et tornat per termino de uilla de sancto petro et inde inprono per termino de uilla de gauino froilaz et de onega ermigiz et per termino de illo casale de mandamento de illo castello et inde iusu inprono per termino de casale quod fuit de domna eileuua et inde tornat et diuidet per illo termino de uestro casale de eira antiqua et concludet usque ad illo termino de sancto stephano et sancta maria et inde tornat ibi unde primiter incoauimus. uindo uobis ipsa hereditas et illas uillas supranominatas cum omni suo exitu accessu et regressu in montes in fontes in aquis in riuis arboribus fructuosis et infructuosis aquis aquarum et ductibus aquarum et sesigas molinarum sautos pumares uineas casas parietes petras mobiles et immobiles terras ruptas et barbaras cultas et incultas cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis. et accepi de uos pretio aderato et definito LXXV modios in quo mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie in denante sint ipsas uillas et ipsas hereditates de iure meo abrasas et in uestro iure et dominio sint traditas et confirmatas uos et omnis posteritas uestra que in ipso monasterio in uita sancta perseuerauerint iuri quieto temporibus seculorum. Et habui ego ipsas hereditates de pater meo pelaio et de auio meo quitissillo et bisauios meos leoderico et uistregia. Si aliquis homo de gens mea propinquis uel extraneis uenerit contra hanc cartula ad inrumpendum que ego post parte uestra uindicare non potuero aut uos in uoce mea tunc habeatis potestatem de me apprehendere ipsas uillas et ipsas hereditates duplatas uel quantum uobis fuerit melioratas et cartula ista firmiter habeat roborem. Facta cartula uendicionis notum die III idus iunii. Era M^a^CXXX. Regnante adefonsus princeps in urbe toleto. in colinbria dux martinus et cresconius episcopus. mandantes arauca monnio beniegas odorio telliz uigarios eorum uimara menendo uermudo. Nuno pelaiz in hanc cartulam uenditionis quam fieri iussi legendo audiui et uidi manu mea ro+ui. In presentia iudex iusto dominguiz. Qui presentes fuerunt pro test. rodrigo test. trastemiro test. pelaio test. —Godinus presbiter scripsit.

Noticia de ipsos LXXV modios in quales cousas fuerint datos. id est una pelle coelina in XVII modios. uno boue de XIIII modios. V solidos argenti in VII modios Et II^os^ quartarios. uno lenzo. duas saias franciscas in VII modios et II^os^ quartarios. uno manto conellino in uestito in pano de sirico in XVIII modios. III bragales de lino et unoo *(?)* cubito. V ferros in lenzos. uno quartario tritici. I^o^ quartario milii. I quartario de ordio. I quartario de centeno. XIII cubitos de lenzo. I solidum per denarios. sub uno sunt modios LXXV et sunt *(?)*

DCCLXXX

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1092

Carta de ecclesia sancti michaelis de Rial in termino de pauia

Rodrigo presbitero plazum perligatum fatio uobis gauino froilaz et ad fratribus tuis de sancto petro de arauca notum die XVI° kalendas iulias Era M^a C^a XXX^a pro parte de ipsa uestra quinione de illa ecclesia sancto michael que mihi dates de rial in sardoria quod teneam illo uestro quinione de uestro iuditio sine ulla extraniadura de uestra parte in tantum quantum uobis placuerit et que uobis fatiam de illa uestra ratione seruitio cum ueritate et de illa ganantia que ibi fecerim ad exita mea de illo loco uel ad obitum meum quod fatiam uobis integratione de illa uestra ratione et medietate de meo habere quod non fatiam uobis mendatio et fallacia in meas hereditates que mihi dates et quod non extraniem uobis illas ad nulla parte sed quantum possibilitas mea fuerit indenantem illas per totos talentos et si minime fecerim et isto plazo excederim quod pariam uobis aut qui in ipso monasterio habitauerit c solidos et iudicato. Rodrigo presbitero in hoc plazo manu mea ro+ui.

Pro test. Didagus test. Petrus test. Aluitus test. —Godinus notuit.

DCCLXXXI

Descripsimus ex libro regestorum Araucensi, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1092

Karta de hereditate quam habet monasterium in Lusi in rippa tamice et in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi et in honore sancte marie uirginis et sancti micaelis archangeli et sancti petri apostoli et omnium sanctorum dei. Ego frater adefonso confesso Placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio neque suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas pro remedio anime mee ut donarem altari sancti petri de arouca omnia mea hereditate et mea rem quicquid uisus sum habere tam ex patri meo froila gudesteiz quomodo et de mater mea sesilli id est in uilla losidi que est subtus mons mensa et asperon *(?)* prope ripa tamega hereditate que fuit de patri meo froila gudesteiz in loco nominato in uila sala mea ratione integra in ipsa uilla losidi hereditate que fuit de mater mea integra. In arauca in uilla parata mea ratione integra. hic in arauca in uilla que dicent uillella mea ratione integra. omnia mea hereditate adprestitu suo et omnia mea rem per testamentum et per scriptura firmitatis pro remedio anime mee ad locum supranominatum monasterio sancti petri de arauca et tibi fratri meo gudino presbitero concedo et dono et fratribus qui in uita sancta sub tuo regimine in ipso loco perseuerauerint ut ibidem semper sint deseruiendum pro remedio anime mee et de parentes meos qui ipsas hereditates ganarunt. Ea tamen ratione seruata si filio meo ero in seruitio dei sub sancte regule sub potestate abbatis qui dignus sit in loco ubi contraria non fatiat tibi fratri meo gudino in uita tua aut post obitu tuo in ipso monasterio in quolibet loco in seruitio dei permanserit si neccessitatem corporis de uestimento aut aliqua neccessitate habuerit per manu de fratri meo gudino aut de fratre uel abbate qui per uoluntatem de fratre meo in ipso monasterio in uita sancta habitauerit accipiat ipso meo filio ero in uita sua fructum de illas hereditates supranominatas et post obitum suum sanas et integras cum omni adprestitu suo ad ipso monasterio sint deseruiendas in cunctis temporibus seculorum. Et ipso monasterio sancti petri de arauca fuit ab initio fundatum per manus loderigo et uandilo et ipsi mortui filiis eorum et filie et propinquis illorum uendiderunt illum ad domno ansuri et ad domna eileuua pro dignissimum pretium. Ipsi autem magis edificarunt et construxerunt illum per bonum studium et dederunt illum ad domno ermegildo abbate per scriptura firmitatis et per testamentum pro suas animas. Et domno ermegildo abbate ad obitum suum relinquit eum in manus de domna guntina deouota et domna guntina reliquit eum in manus de sua nepta domna tuta prolix gudesteiz et domna tuta relinquit eum in manus de patri nostro froila gudesteiz per scriptura firmitatis et conceptionis. Similiter et ego adefonso do tibi fratri meo gudino illa mea ratione medietate integra de ipso monasterio sicut illo dederunt ipsos nostros

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA